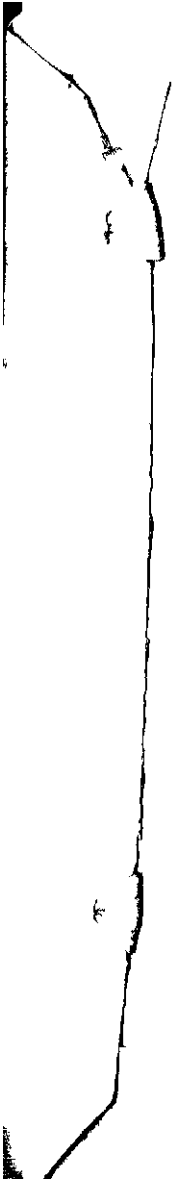

HC
276

1

2

3

4

5

6

7

8

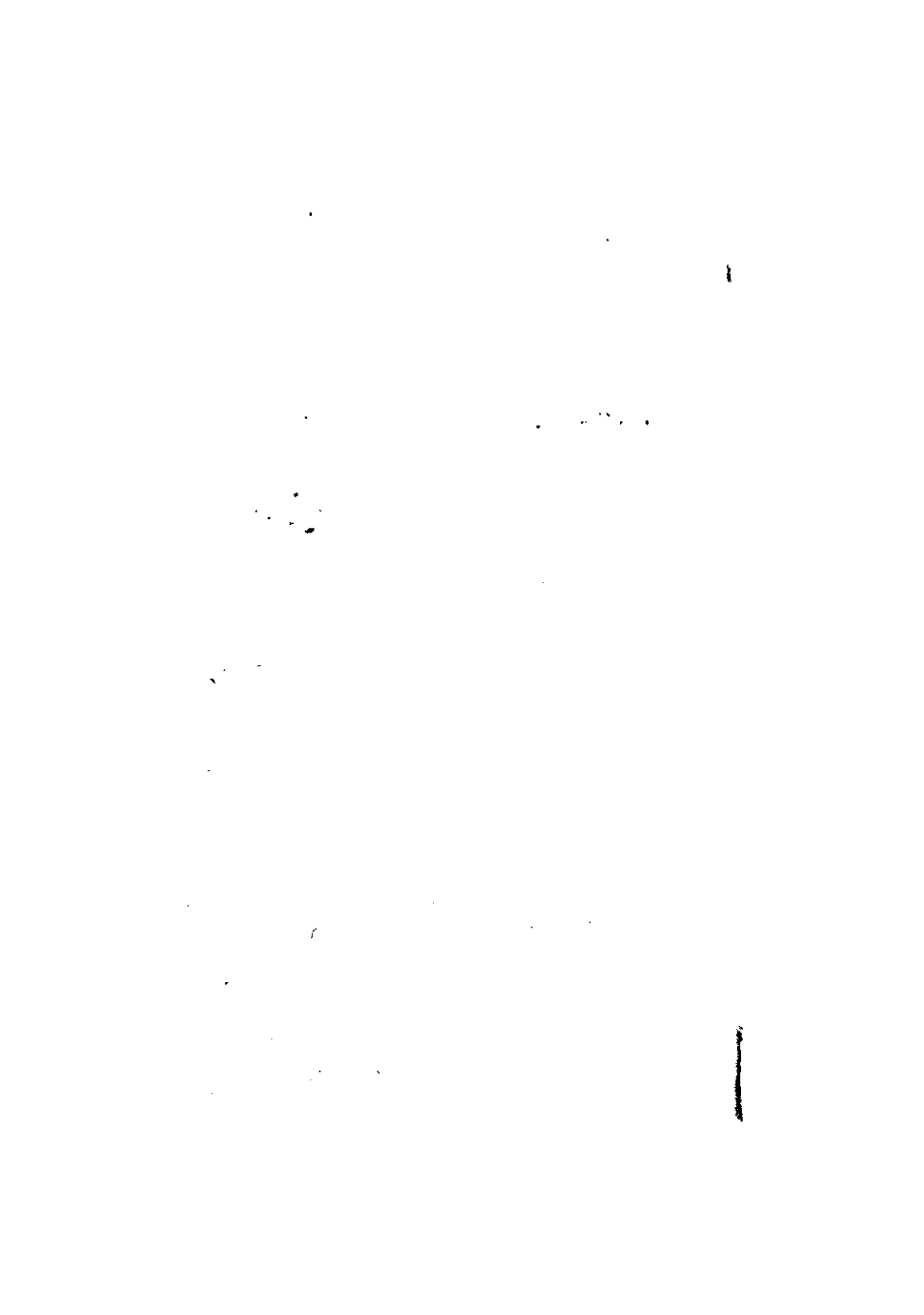
9

10

4

1

4

ΣΙΒΥΛΛΙΑΚΩΝ

ΧΡΗΣΜΩΝ ΛΟΓΟΙ ΟΚΤΩ.

SIBYLLINORUM O-

raculorum Libri VIII.
Henrij G. d. Congr. L. Mauri Catal. introj.

Addita SEBASTIANI Castalionis
interpretatione Latina, quæ Græco
eregiōnē respondeat.

B. 144

Cum Annotationib. XYSTI Betuleij in Græ-
ca Sibyllina oracula, et SEBASTIANI Cas-
talionis in translationem suam: quæ Annota-
tiones numeris marginalibus sig-
nantur.

Quæ præterea huic editioni ultra priorem ac-
cesserint, diligens lector ex præfationib.
& collatione facile de-
prehendet.

BASILEAE, PER IOAN-
nem Oporinum.

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

SEBASTIANVS CÆ
STALIO DE SECVNDA
hac editione Græca.

Contulit Marcus Antimachus primam editionem Oporini cum exemplari suo manuscripto, & inde multa emendauit, atq; Oporino misit. Hinc nos in hac secūda editione correximus, quæ certò corrigēda uidimus. Quod sicubi dubitari poterat, utra lectio uerior esset: utramq; reliquimus, & Antimachianā in margine literis Al. quæ indicent alibi sic legi, indicauimus. Atq; eodem modo ex Theophilo & Iustino Martyre & Clemente Alexandrino (qui citant alicubi Sibyllina) paucis locis fecimus. Ipsi præterea quæ manifesta errata deprehendimus, plurima correximus, & multis in locis perturbatum ordinem uerborum in integrum restituiimus. cuiusmodi est uersus ille in libro primo,

Εξ ὄβρι πρῶτόπλαστο γίνετ' αὐτῆς. ὄνομα δ' αὐτῆς.

Quem nos sic restituiimus:

Εξ ὄ πρῶτόπλαστο αὐτῆς γίνετ'. ὄνομα δ' αὐτῆς

Et duabus pag. post hunc locū sic legebatur:

Δίξεν γὰρ κείνην ἑλὼν ἀνδρῶνιστον.

Cum uersus ratio postulet,

Δεξί γ' ἰσὺν αἰώνων αἰδῶμεσθαι.

Vbi uerò dubitauimus, lectionem quamuis ueriosam non mutauimus, sed coniecturas nostras in margine posuimus, signatas litera E. qua ostendatur, fortassis ita legendum esse. Et quidem id saepe fecimus etiam in ijs locis, in quibus cōiectura prope modum certa erat, ut lectori integrum iudicium relinqueremus. Cætera quæ sunt in margine, non sunt Sibyllarum, sed à nobis adiecta, ut essent indicia locorum. De Xysti annotationibus ea deuenimus, quæ in margine posuimus, ne bis eadem ponerentur.

5

CLARISS. VIRIS D D. THO
 mæ & Ambrosio Blaureris, germanis fratri-
 bus, alteri Reip. alteri ecclesiæ Constantien-
 sis præfidibus benemeritis, Dominis suis
 colendisissimis, Xyftus Betulcius
 Augustanus S. D.

MEMINISTIS, uiri sanctissimi,
 quantus philophilus noster Bo-
 nisfacius Lycosthenes, felici memo-
 ria, extiterit, quamq; polyphilie
 fuerit deditus. Tam fuit ille cœlestis illius doctoris
 præcepti studiosus, ut nihil prius charitate, nihil
 antiquius iuuandi studio habuerit: neq; ab hoc of-
 ficio ulla ingratitude fuit deterritus unquam, ita
 ut suis sæpe osoribus benefecerit ultrò. Ille inquam
 philophilus, ille mirabilis amicitiarum concilia-
 tor, meritò mihi, nisi ingratus esse uelim, multis ce-
 lebrandus est nominibus: sed hoc maxime, quòd ne-
 minem, piè saltem doctum, ita solus amaui, aut co-
 luit, quin me uel ex parte aliqua ab ea amicitia hæ-
 rere uoluerit. Sincerus profectò in illo homine
 candor, & singulare diuine uoluntatis studium.
 Qui cum nos, ut par erat, arctissimo amore com-
 plecteretur, se mihi hoc debere arbitratus est, ut
 per occasionem, quam hospitij iure habebat ob-
 latissimam, mihi uestram conciliaret beneuolen-
 tiam, quam hucusque plurimis erga me decla-

*raſtis argumentis, ita ut abſq; ingrati-
 tudinis uitio facere non poſſim, quin meum erga uos ſtadium,
 quo tacitè uos hæcenus colui, publica aliqua ſi-
 gnificatione declarem. Et licet hoc ingenij mei
 (quod exiguum admodum eſſe fateor) monumēto
 non fiat: non ingratum tamen uobis fore arbitror,
 munus hoc, multorum ſeculorum uetuftate ſepul-
 tum, ueſtro ſub nomine in lucem aſſeri. Non in-
 quam, admittere potui, ut quiſquam mortalium
 Sibyllas tot ſeculis ſepultas, hodie renaſci prius re-
 ſciſcat, quàm intellexerit, Xyſtum ueſtri nominis
 ſtudioſiſſimum eſſe. Diuina prouidentia factū ar-
 bitror, quòd ex multis longè optimis ex ueneranda
 uetuftate erutis monumētis, hoc ceu primitiæ mi-
 hi contigerūt. Nam cum Laſtantij Firmiani, acer-
 rimi illius faciūdiſſimiq; religionis Chriſtiane ad-
 uerſus gentes deſenſoris, libros de Diuina inſtitu-
 tione ad Conſtantinum Magnū ſcriptos, in ſchola
 mea iuuentuti enarrarem, & libri illi Sibyllinis
 testimonijs creberrimis eſſent conſperſi, arbitra-
 bar me non id quod in fabis ſe reperiffe clamitāt,
 nactum. Neq; proſectò me ſpes feſellit. Nam dum
 Laſtantiana testimonia cum Sibyllinis *ἄλλοις*
 conſero, animaduerto uanam eorum eſſe opinio-
 nem: qui credere non potuerunt, Sibyllas quicquā
 de Chriſto fuiſſe uaticinatas: ceteras forte ex an-
 Vergilliana, quæ Aeneæ dux ad inferos fuiſſe à Po-
 eta ſin-*

Epistola.

7

eta fingitur, mentientes. Sed rursus illorum sententia confirmatur optimè, qui quartâ eiusdem Maronis Eclogam de Christi aduentu interpretantur, quum de aureo nascentis Christi seculo, de miraculis, de passione, de resurrectione tam certò prædixerint, ut maior illis fides etiam de secundo aduentu uaticinantibus, meo quidem iudicio, sit habēda meritò. Et si Romæ saperet, sese primo quoq; tempore ad pœnitentiam cōuerteret, quæ iteratò audit: *ἐγὼ πῶμα πύμν*. Imò si toti orbi non leuamens esset, de alio uiuendi genere cogitaret, dièq; Domini magnum magnis expectationibus expectaret. Sic prorsus sentio, Deum totius uniuersitatis opificem & administratorem eternam suam uoluntatem, & totam illam fatorum seriem, præsertim ad salutem mortalium spectantem, sicut Israhelitis per Prophetas, ita gentibus per Sibyllas ostendere uoluisse, per idem numen fatidicum. Sibyllæ siquidem nomenclatio, si modò Lactantij expositioni credimus, consilium Dei significat. Quantum autoritatis Augustinus Sibyllinis tribuat oraculis, nemo Theologorum, in patrum modò monumentis uersantium, est, qui nesciat. qui tamen præter Lactantiana, & Erythreæ quædam, in quibus Acrosticha illa, ut opinor, ex Sibyllinis uidentur nihil. Non uendico illis Propheticam maiestatem, quam ueneramur in Hebræorū prophetis, Esaiæ,

Hieremia, & alijs. Sed interim quorundam prophetarum uoces clarè expressas dissimulare non possumus. An non audimus Zachariam manifestè in his uersiculis,

Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐπιβάς ἐπὶ τῶν ὀρέων,

Frãus πᾶσι φανεῖς,

& quæ sequuntur? An non profusus idem cum Osea dicit, hoc uersu:

καὶ θανάτου κούτρον, ἢ ὕστερον εἰς μέσιν ἤξει, etc.

Quid quod eandem ciuitatem coelestem describit, cuius ἐμφρασις speciosa in Apocalypsi legitur. Ergo gentes ad salutem olim uocandæ, non tantũ lumen illud habuerũt, quo τὸ γνωστὸν τῶ θεῶ ex creatione, et perenni illa uisibilis mundi administratione intelligere potuerunt. Misit benignissimus Deus, & ad ipsas suæ æternæ uoluntatis interpretes, nõ furiosas, aut Apollinis alicuius demoniaco spiritu agitatas: sed quæ diuini alicuius numinis afflatu, magnalia cunctipotentis Dei cecinere. Non inquam illis Enthusiasmus fuit furibundus, id quod uel ex Acrostichis animaduertere est, quibus literis mystica serie positis, iudicium Christi describitur accuratissime. Quæ cum cæca gentilitas intellexeret minime, pro insanis fuerunt habitæ. Non dubitò quin futuri sint, qui his uaticinijs, licet multis in locis truncatis & mutilis, uel interpretatione, uel enarratione sint lumen aliquod illaturi: ad
quod

Epistola.

9

quod mihi nec ocij satis, nec eruditionis esse, facile agnosco. Conquistui ex his ea quæ Lactantiana, ut dixi, enarrationi inferuire uidebantur. Et cum omnino edendi hi *χρηστοι* uiderentur, uisus sum mihi lectoribus rem minime ingratam facere, si illas ipsas Lactantianas collationes adijcerem. Quicquid itaq; illius est, sub uestro, Viri clarissimi, patrocinio in lucem exire uolui. Quare munus hoc æquo animo à uestro cultore suscipite, et Xystum uestrum solita beneuolentia complecti pergite.

Valete. Ex Augusta Vindelicorum. 4. Cal.

Novemb. Anni à Redemptoris na-

tiuitate 1544.

SEBASTIANVS CASTA-
lio, Mauro Musæo, Francisci Galliæ regis
apud Heluetios legato
S. D.

MOSE S ille diuinus Hebræorum
legislator, rationem nobis, Maure
Musæo, tradidit, qua ueros uates à
falsis dijudicare possimus. Si quis e-
nim apud uos, inquit, aut uates extiterit, aut som-
niator, qui uobis signum aliquod aut prodigium
edat, idq; signū aut prodigium uobis ab illo præ-
dictum euenerit: & tamen idem uos cohortetur
ad deos alienos. uobisq; ignotos, sequendos, colen-
dosq;, nolitote illius aut uatis orationi, aut som-
niatoris obtemperare somnio. Tentat enim uos
Ioua Deus uester, ut discat an se toto pectore, to-
toq; animo ametis. Ex his Mosis uerbis perspicuū
fit, eum qui & futura prædicat, & Deum colere,
atq; à falsorum deorum cultu abhorreere doceat,
uerum, afflatumq; diuinitus esse uatem. Quòd si
ea est Sibylla (cuius hæc nos oracula tractamus)
ut & cum de cæteris omnibus serè rebus, tum de
Christo (ad quem oracula omnia referri debent)
ea prædixerit, quæ mirabiliter ad rē cecidere: &
eadem Deum unū colere docuerit; dubitari pro-
fectò nō potest, quin ea uerè uates sit. Sed sunt
nonnulli, quibus hæc oracula nimis aperta uidean-
tur:

Epistola.

11

tur: ideoq; ficta putem ab aliquo Christiano, ad pellicēdos gemules ad Christum, & ad Christianis gratificandum. Alij, qui quamuis uera esse fateamur, negem tamen his egere Christianos, satis ad Christi cognitionem scriptis Hebræorum munitos. Contra quos mihi dicendum existimo. Igitur qui nimis aperta putant, faciunt arroganter sanè, qui Deo uatimandi modum præscribam: quasi non ei liberum sit, aperte, obscure, apud gentes, apud Iudeos, futura suo arbitrato prædicere: aut quasi non extant in sacris quoq; literis prædictiones quædam clarissimæ: ut illius qui dicit fore quendam de stirpe Dauidis, nomine Iosiam, qui sit ad aram Bethelensem sacerdotem ipsos immolaturus: ut Esaia, qui Cyrum multis ante annis nominauit, quam natus est Cyrus: ut Danielis, qui mundi imperia sic descripsit, ut ex re gesta oraculum sumpsisse uideri possit: & cætera huiusmodi, quæ sunt plurima. Sed fateamur sanè, Sibyllina oracula esse clariora. Nō ne quæ de Christo gentilibus prædicta sunt, ea clariora esse oportuit, quòd Mose, & cætera disciplina carebant: quæ eis ad Christi lumen quasi prælucret: ut quod hic deerat, id oraculorum perspicuitate compensaretur? Accedit eò, quòd (quemadmodū patet ex Esaia) uoluit Deus Iudæis obscuriorem esse Christi aduentum, ut in eū scirent, atq; ita suæ pertinaciæ pœ-

n. is darent, quod idem de gentilibus dicere non li-
 cet. Quinquam non debemus hęc oracula ex ea
 quę nũc est, luce existimare. Nam quę nobis post
 res gestas notissima sunt, ea cum futura prædica-
 rentur, erant obscurissima. Maria, Gabriel, Beth-
 lehem, cum nominantur, omnes quid sit intelligũt.
 At cum hęc tot ante seculis in Græcia à Sibylla di-
 cerentur, quis posset conijcere, quid ea sibi uellent?
 Adde quòd Deus, qui fuit horum tam clarorum
 autor oraculorum, idem uoluit etiam ea multis la-
 tère seculis, nec in uulgi uenire manus, sed à pau-
 cissimis legi: quod perinde fuit, ac si essent obscu-
 rissima. Quinquam hęc perspicuitas eò ualet, ut
 uera esse, nõ falsa, appareat. Nam si quis ea finxisset,
 profectò obscuriora de industria fecisset: ut ante
 rem gestam scripta, & his similia uiderentur,
 quę sunt in literis sacris. Quod si hęc ficta sunt,
 quando tandem ficta sunt? Ante Christi tempora?
 an post? Si antè, uera sunt oracula. Põst ficta esse
 qui possunt? cum multis autorum testimonijs con-
 stet, ea Romę asseruata esse usq; à Tarquinij Pri-
 sci temporibus? semper quę Romanos magnis in-
 rebus solitos adire libros Sibyllinos? At dicet ali-
 quis, in eis oracula fuisse de Romanis: sed de Chri-
 sto non item. O tergiuersationem. Cur minus enim
 de Christo, quàm de Romanis? cuius imperium &
 maius est, & in florentissima Romanorum tempo-
 ra ma-

Epistola.

13

ra incidit. Quid si ualidis testimonijs planum fa-
 cio, illic oracula fuisse de Christo? Est apud Cice-
 ronem in secundo de Diuinatione libro, disputa-
 tio de carmine Sibyllino, in qua mentio fit de rege
 appellando, & de illa Acrostichide: quem locum
 in Annotationibus paulo copiosius explicaturi
 sumus. Atqui extat Acrostichis, in qua est, IE-
 SVS CHRISTVS DEI FILIVS SER-
 VATOR, qui in eadem rex appellatur: de qua
 loqui mihi uidetur Cicero. Quid de Virgilio di-
 cam? qui Eclogam quartã sumpsit ex carmine Cu-
 mæ Sibyllæ (testatur enim se ea dicere de ultima
 Cumæi carminis ætate) quæ Sibylla fuisse uide-
 tur eadem quæ & Erythræa & Persica dicta est,
 quemadmodum sumus in Annotationibus osten-
 suri: cuius sunt ea quæ hic in manibus habemus o-
 racula. Atqui in ea Ecloga, ea dicuntur, quæ non
 nisi de Christo dici possunt. An uidelicet ea dice-
 bat Virgilius, de nescio quo Pollionis filio, quæ ne
 de Cesare quidem (quantumuis assentando) di-
 cere auderet? præsertim cum Pollionis filium nus-
 quam nominet? neque felicitatem illam Pollione
 patre uenturam dicat, sed consule? Sed esto sanè,
 dixerit illa de Pollionis filio: nesciebat enim de quo
 scripta essent. At Sibylla de Christo dixerat,
 quemadmodum nunc editis his oraculis patet, in
 quibus uidere licet (si quis diligenter legat) quid
 ex quoq;

ex quoq; loco sumpserit Virgilius. Ex quo perspicuum fit, ante Christi etatem fuisse Romæ de ipso oracula. Quæ cum ita sim. non uideo quod nã supersit istis effugiũ, nisi si hoc dicent: fuisse quidem Romæ uera de Christo oracula Sibyllæ, sed ea intercidisse: hæc autem, quæ modò prodierunt, esse suppositicia. Verum tandem facilius fuit, fingere quæ non extarem? an inuenire quæ extarem? Aut si hæc subditicia sum, cur non idem de sacris omnibus profanisq; literis dicitur: an est enim in illis omnibus quicquam magis sui auctoris proprium, quàm hic omnia Sibyllæ congruum? At serius prodierunt Sibyllæ. Credo: & quidem quotidie ueteres publicantur libri, quos non ideo fictos dicimus, quòd diutius latuerunt. Adeone uerò facile est, tale quid ita fingere, ut nusquam appareat fucus? Age, interciderunt multi tum Græcorum, tum Latinorum auctorum libri. Fingant omnes docti aliquem illorum, si possunt, & auctores memiantur antiquos. Scribât Menandri comœdias, aut Ciceronis de Republica libros, aut aliquid tale, quod pro uetere emittant. Dicam amplius: Conuertit in Latinum sermonem Cicero duas orationes Græcas, Aeschinis & Demosthenis: quæ uersio interiit, Græcis adhuc extâtibus. Conuertant eas iterum, si possunt, ita, ut ipsius Ciceronis interpretatio esse uideatur. Quòd si nõ
modò

Epistola.

15

modò hoc, sed nec locos in Ciceronis operibus deprauatos probabiliter emendare, aut supplere possunt, cum tamen tot homines docti tam diu in eam re summis studijs elaborent: quid fieri posse censemus in oraculis Sibyllæ? in quib. etiã intelligendis multũ sudandũ nobis est? quorum ea maiestas orationis, atq; ornatus est, ut etiam si res in promptu foret, tamẽ uix inueniri posset, qui orationem tam feliciter cõponeret: rursus tanta rerum diuersitas, copia, in nõnullis etiam obscuritas est, ut si nullus eloquendi labor sit, nemo tamẽ tam multa discere, & ea sic effari possit, ut nõ appareat facillẽ mendaciũ. Oportet enim eũ qui hoc præstaturus sit, omnia didicisse, omnesq; autores, qui de Sibyllis aliquid dixerunt, diligenter euoluisse, ut probabiliter mētiri possit: adco ut nõ paulo facilius esse ducã uaticinari, quã talia fingere. Præterea cur hic tã multi sum deprauati locis? tam multi ex quibus nulla potest elici sentētia? tã multi mutilati, perturbati, cõfusi? quæ omnia sunt corrupti uetustate libri argumenta. Cur etiam quæ à Lactantio & Theophilo citantur, alicubi aliter hic quã apud illos leguntur? Cur qui finxit, non illinc sumpsit, quæ inde peti poterant? An hoc fecit, ut nobis suum probaret mendacium? Potest ne mendacium probabilius esse, quã uerum? O' magna uis ueritatis. Potest ne aliquid esse in

esse in ueris oraculis, quod non sit in his? Quod si est, aut hæc uera esse fateamur: aut omnia quæ usquam sunt, scripta, in dubium uocemus. Quando autem post Lactantium fingi potuerunt? nam ante Lactantium ficta nemo dicet, cum ea ille Romæ legerit, ubi admitti ficta nunquam potuissent. Ficta sunt credo, per illa tam barbara secula, quibus Græcæ linguæ elementa nouisse pro miraculo habebatur: cum ea, si fingi potuissent, non nisi à doctissimo potuissent. Quid igitur? An ficta sunt paulo supra nostram ætatem? cum literæ in Italia à Valla, Sipontino, Politiano, Pico, Gaza, & cæteris excitatae sunt? Cur non statim edebantur? cur nunc demum prodierunt? Quid si planum facio testibus fide dignis, uetusta esse hæc? an dicent, testes esse falsos? Sed refellant eos, si possunt: ego tamen citabo. Volo enim ut intelligant homines, unde nam hæc oracula prodierint, & ubi manuscripta extent. Nam & ipse principio hoc scire cupij, & in non paucos incidi, qui eadem interrogarent. Igitur cum super hac rescripsissem ad Xystum Betulcium, qui apud Augustam Vindelicorum bonas literas docet, cuiusq; opera peruenit Sibyllæ Græcum exemplar ad Ioannem Oporinum, à quo impressū est, rescripsit ille mihi in hæc uerba: Quæris ubi nactus sim exemplū. nactus sum in bibliotheca nostra, inter libros nup à magistratu nostro Venetijs

netijs à Græco quodam emptos. Archetypus (unde sedulo transcribi curavi) recens est: eleganter quidem, & splendide, sed (ut uides) parum orthographicè scriptus. nam contuli religiose: nolui tamen quicquam in his temerè agere. Sed malui uel mendosum in lucem edere, & medicis submittere manibus, quàm committere ut diutius lateat. Hæc ille. Præterea est Ferraria in Italia M. Antonius Antimachus, uir rare doctrinæ, qui uetus habet exemplar: quod cum hoc, quod ab Oporino excisum est, contulit, & emendationem (nam multos locos ex collatione correxit) Oporino misit: qua ego in transferendo usus sum. Habet & aliud exemplar (sicuti nos ex amico quodam fidelissimo intelleximus) quidam nomine Ranconetus in Gallia: qui tibi, Maure Musæe, notus est: qui uellem imitaretur Antimachum, impressumq; exemplar cum suo conferret, & Oporino mitteret emendationem. Atq; hos ego testes fide dignos, ex tribus diuersis terrarum regionib. produco, eosq; (ut spero) adhuc uiuentes: quos, si mentirer, mei mendacij testes adhibere neq; possem, neq; uellem. Et fortasse noluerint se nominari. Sed quemadmodum si litigarem, eis testimonium denunciarem, quibus nota res esset: ita hic eorum uti testimonio non dubitauit, præsertim in re non parua. Iam uerò qui negant opus esse Sibyllinis, quoniam extent he-

braica, inepte faciunt. Quid enim tam absurdum est, quam, in philosophia, in grammaticis, in arte dicendi, in poetica, nulla posse librorum multitudine satiari: in oraculis de Seruatore nostro, tam cito nauiscare? Ego uero & Balaami, & Sibyllarum, et Iosephi de Christo testimonijs nõ mediocriter delector: putoq; his non solum Christianos confirmari, sed etiam externos allici posse, atq; conuinci, tanquam productis ex ipsorum intimo penetrabili testibus. Hæc igitur oracula Sibyllæ (quæ sicuti satis ostendimus, & sicut omnes æqui iudices facile confitebuntur, uera sunt) à nobis in Latinum sermonem conuersa, tibi optime Maure, dedicare uisum est, cum ob tuam singularem erga omnes pios & literatos, & erga me beneuolentiam, et liberalitatem: tum quia hoc studiorum genus non solum foues, sed tractas & ipse non infeliciter. Secutus sum autem eam in uertendo rationem, ut sententiæ nihil neq; adderem, neq; detraberem: adeo ut si oratione soluta uertissem, magis sententiam exprimere uix potuerim. Memineram enim, si uerbis laudandum est, alibi ludere fas esse: in hoc quidem scripti genere, ut sacro, religiose incedendū esse. Itaq; malui alicubi durior esse, quam uerbis longius esse ferri. Sed scito, in hoc libro (sicut in tam ueteri, totq; seculis abdito fuit, accidere necesse) multos esse locos corruptos, multos mutilos, multos confusos

fusos & perturbatos, adeo ut in uertendo plerumque non haberem quod sequerer, uidererq; mihi uere Sibyllæ folia tractare. Igitur quos potui locos emendauit: fuerunt autem non pauci, qui, cum iterum græcè edentur, Deo uolente, ostendentur. Quos autem corrigere non potui, hos si quo constabant uerborum ordine grammatico, penè ad uerbum uerti: ideoq; durius, ut libera sit in latino quoq; coniectura. Confusa & obscura, sicut erant, reliqui. In quibus autem neq; uerba neq; sententiæ constabant, ea aut oratione soluta reddidi ad uerbum: aut etiam græca reliqui, donec emendatius inueniatur exemplar: quemadmodum qui in nocte ambulant, suspendunt gressum, donec uiana exorta luce uideant. Ergo inter legendum cum ea occurrent, quæ non intelligentur: aut cum ea legentur, in quibus tibi à gallo ad asinum (ut habet Gallicum prouerbium) salire uidearis, noli in me culpam reijcere, qui interpretes cum sim, ea reddo quæ scripta sunt, & quæ possunt intelligi: sed in uetustatem, quæ, iuuante barbarie, corrumpit omnia. Verùm fingito, ea sola quæ incorrupta sunt (quæ sanè & plurima sunt, & optima) hic inesse: & his ea compēsato, quæ sunt uitiata: ita fiet, ut nihil habeas nisi integrū. Cæterum de genere Sibyllæ (nā & hoc fortassis expectes) cognosces ipse in calenda, & nos in Annotationibus nonnihil dice-

mus. Scripsimus enim Annotationes, quibus non-
 nullos locos aperiremus: quæ si uidebuntur icui-
 niores, & pauciores, memneris nos neq; ea quæ
 facilia sunt, debuisse: neq; ea quæ nõ intelligimus,
 explicare potuisse. Interea boni consule hoc, &
 tuæ erga me beneficentiæ, & meæ erga te beneuo-
 lentia monumentum: & hoc cœlestium Musarum
 studiũ, ut ingenio & nomine tuo dignum est (Mu-
 seus enim uocaris) fouere & defendere perseuera.

Vale. Basileæ, mense Maio: Anno Domini
 millesimo quingentesimo quadrage-
 simo sexto.

ΑΝΤΙΜΑΧΟΥ

ΕΙΣ ΙΑΝΟΝ ΤΟΝ ΟΠΩΡΙΝΟΝ

πρὸ τῆ Σιβυλλικῶν χρησμῶν ὑπ' αὐτῆ
 νεωστὶ τυπωθέντων.

Χρησμοὶ σφάλματ' ἔχουσιν ἀβέσφατα, τὸς μετ
 ἐπιμύσας.

Οὐκ ὀρθῶ δ' ἔτυχον τὸτ' ἀρ' ἀπ' αὐτιγράφοι.

Σφάλματα ἔμπαδ' ἔγωγε διορθώσας ἕνι ἄλλω

Νυνὸ σοί, ὄφρα πάλιν τὸς δευτεροῦ ἐθέλῃς.

Σὺν χαρῆν αὐτῶς ὅταν τόσον πόνον ἄσμενος ἔχω

ἡμασιν ἐν παύροις ἤρα πορῶν φίλῃ.

ἤρπ φέρων λογιῶσι, με χαρισμοῦσ' οἷς ἐμὸς ἔσται

Μόχθος, εἰὰν δόξῃ ἄξιος ὑλογιῆς.

IN SIBYLLAS, XYSTI BETVLEII.

Δια θεῶ βυλλῆ μεγάλου, μοερήτε Σιβυλλῃ,

Εξ ἱερῆς κερσίνης πνσῦμα τὸ ἀνάσσει,

Εργα πνσῦμα θεῶ χρησμοῖς στήθεσι Σιβυλλῶν,

Καὶ τὸ προφητείας, ἡς λόγος ὑρανίβου.

Ὡσπερ χ' ἑβραίοις ἀνόμοις προλέγουσι προφήται,

Ἐθέσει μὲν προλέγει δόγμα Σίβυλλα θεῶ.

ΜΑΡΚΟΥ ἈΝΤΙΜΑΧΟΥ ΠΡΟ-
οίμιον εἰς τὸν Σιβυλλικόν
χρησμόν.

Ἰὸ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐλ-
 ληνικῶν γραφῶν ἐπισημαίνω, πο-
 λλὴν τοῖς ἐπιπέδοις τῶν ὠφέλειαν
 ἀποβραβεῖται, ἅτε πολυμαθὲς
 τὸς πορὶ τὰυτὰ ποιήσας ἐκ-
 τελέσαι διωκμονομῶν πολλῶν μᾶλλον πορὶ τὰς θέ-
 κας γραφῶν, ἅτε πρὸς θεὸν καὶ τῶν ὠφέλειαν προξε-
 νόντων, διὰ τὴν ἐξουσίαν πρὸς ἡμᾶς ἡχο-
 λάβειν διαπαντός, διὰ τοῦτο ἐκείθεν τὸ κέρδος
 λιβιδαιόνας, ἑαυτὸς τε καὶ τὸς ἐντυγχάνοντας
 ὠφελῆν διωκμονομῶν, ἐδόξε τίνυν διατρεῖν καὶ με-
 τὰς ἐπιλεγόμενους χρησμούς, ἀποράδην ἐν εἰρημῶ-
 νος καὶ συνηγεμῶν, τὴν τῶν ἀνάγνωσιν καὶ
 ἐπίγνωσιν ἔχοντας, εἰς μίαν συνάφειαν καὶ ἀρμω-
 νίαν ἐκθέσθαι τὸ λόγῳ, ὡς ἀν' ἐννοήσῃ τοῖς ἀνα-
 γνώστοις ἄντες, τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν τῶν τοῖς
 ἐπιβραβεύωσιν, ἐν ὀλίγα τῶν ἀναγκαιῶν καὶ χρη-
 σίμων δηλοῦντες, καὶ πολυτελεστέραν ἅμα καὶ
 ποιητοτέραν τὴν πραγμασίαν ἀποβραβεῖσθαι.
 καὶ γὰρ περὶ τε πατρός, ἡδὲ καὶ ἀγίου προσώματος
 τῆς θείας καὶ ζωαρχικῆς τιμῆς ἀφ' ἑαυτῶν δια-
 σαρούσι, πορὶ τε τῆς ἐνσάρκην οἰκονομίας τῆς ἐν ἡμῶν
 καὶ θεῶν καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τῆς ἐν πατρ-
 ῶν

MARCI ANTIMA-
CHI PRAEFATIO IN SI-
byllina Oracula.

I Græcorū scriptorum lectio multā affert utilitatem, quippe quæ multarum rerum peritos efficiat eos qui circa ea elaborant: multo magis conuenit eos qui sapiunt, assiduam operam nauare diuinis literis, in quibus de Deo & de ijs quæ ad hominis salutem pertinent, agatur: cum hinc geminum lucrum consequantur, quo & seipsos & alios iuuare possunt. Hac de causa uisum est mihi, de Sibyllinis oraculis (in quibus ea quæ dixi contineantur) summatim & in uniuersum differere (quoniam ea alioqui sparsa extant, atq; confusa) ut lectoribus ad intelligendum faciliora sint, atq; ita faciliorem eis utilitatem pariant. Declarant enim non pauca necessaria atq; utilia, & excellentius magisq; uarium opus efficiunt. Nam & de patre, filio, & spiritu sancto (quæ diuina est, autorq; uita trinitas) aperte loquuntur. Itemq; de acta in carne uita domini Dniq; et seruatoris nostri IESU CHRISTI, uellicet de eius ex alma uir-

gine generatione, de morborū sanationib. itēq; de uiuifico eius supplicio, de resurrectione à mortuis post triduu, & de futuro iudicio, ac remuneratione eorum quæ nostrum quisq; fecerit in hac uita. Præterea quæ in Mosaicis scriptis uatumq; libris habentur, deq; mundi creatione, hominis formatione, & ex paradiso eiectione, & porrò recreatione: de his inquam rebus explicatè scribitur in his oraculis. in ijsq; & præterita dicuntur, & futura uariè prænunciantur: atq; ut simpliciter dicam, lectores non parum iuuare possunt.

Laët. lib. 1. Euerunt autem Sibyllæ (ut multi scripserunt)
 cap. 6. & de diuersis & locis & temporibus, numero de-
 Ira Dei ca. cem. estq; huius uerbi ea notio, ut sit idem Sibyl
 22. la, quod uates. unde et uno nomine, fœminæ uates appellatæ sunt. Prima fuit Chaldæa, siue Persica, quæ proprio nomine Sambetha est nūcupata, de genere beati Noe: quæ quidem Alexandri Macedonis gesta prædixisse fertur. factiq; eius non obiter mentionem is, qui uitam conscripsit Alexandri. Secunda Sibylla fuit Libyssa, cuius meminit Euripides in Prologo Lamiæ. Tertia Delphica, quæ Delphis nata est: de qua locutus est Chryssippus in libro de Diuinitate. Quarta fuit Italica, in finibus Italiæ: cuius filius fuit Euander, is qui

θεός φημι ἀρσένου γονήσεως, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ
 Τηλεφασῶν ἰάσεω, ὡς αὐτῶς τῆ ζωοποιῶ πάθης αὐ
 τῆ, καὶ τῆς ἐν νεκρῶν Τριήμερῶ ἐγέρσεως, καὶ τῆς μελ
 λύσης γενέσθαι ἰερίσεως, καὶ ἀνταποδόσεως, ὡν ἐν τῷ
 βίῳ τῶν ἐπράξαμεν ἅπαντες, πρὸς τούτοις, τὰ οὐ
 ταῖς μωσαϊαῖς γραφαῖς, καὶ ταῖς τῶν προφητῶν βί
 βλοῖς δηλῆμενα. ὡς ἂν τε τῆς ἱερομικῆς ἡΐσεως τῆς
 τῆ ἀνθρώπων πλάσεως, καὶ ἐκπῆσεως τῆ παραδόξου,
 καὶ αὐτῆς ἀναπλάσεως, τραυῶς διαλαμβάνουσι.
 περὶ τινῶν γεγονότων, ἢ καὶ ἰσως γονησομείων
 ποιητικῶς προλέγουσι, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἢ μικρῶς
 τῆς οὐτυγχάνοντος ὠφελῆν διδάσκουσι. Σίβυλλα
 τοίνυν, ὡς πολλοὶ ἔγραψαν, γεγόνασιν ἐν διαφό
 ροῖς τόποις καὶ χρόνοις, τὸν ἀριθμὸν δέκα. Σίβυλλα
 δὲ ῥωμαϊκῆ λέξις, ἐρμηνευομένη προφήτις, ἢ γου
 μάντις, ὅθεν ἐνὶ ὀνόματι, καὶ θήσασαι μάντιδες
 ἰονομάδισιν, πρῶτη ἦν, ἢ χαλδαῖα, ἢ γου ἢ παρ
 σῆς, ἢ λυβίως ὀνόματι καλεσμένη Σαμβήθη, ἐν τῷ
 γόνῳ ἦσα τῆ μαπαριωτῆς Νῶε, ἢ τὰ κατὰ Ἀλέ
 ξανδρου τὸν μακεδόνα λεγομένη προεργηνοῖα,
 ἢς μνημονοῦει ἰκανῶς ὁ τὸν ἀλεξανδρου βίον ἰσο
 ρήσας. Δευτέρα Σίβυλλα, ἢς μνήμην ἐποίησατο Εὐ
 ρεπίδης, ἐν τῷ προλόγῳ τῆς λαμίας. Τρίτη Δελ
 φῆς, ἢ ἐν Δελφοῖς τεχθεῖσα, ὡς ἂν ἦς εἶπε χρῆσιπ
 πος ἐν τῷ περὶ θεότητος βιβλίῳ. Τετάρτη, ἢ ἰταλι
 κῆ, ἢ ἐν μερίᾳ τ' ἰταλίας, ἢ ἐγὼς ἐγούνη Εὐανδρος,

ὅτι οὐ νόμη τῶ παντός ἰσθόν, τὸ καλῶμενον ἰσθόν
 πρὸς ἡτίσας, πέμπη, ἢ ὄρθραία, ἢ ἰσθὸν περὶ τὸ τρωϊ-
 κῶ προειρηνῆκα πολέμῳ. περὶ ἧς ἀπολλόδωρος ὁ ἔρυ-
 θραῖος διαβέβαιόταται, ἐπὶ ἧς, ἢ σαμία, ἢ κυρίῳ ὀνομα-
 ζεῖ καλυμένη φυτῶ, περὶ ἧς ἔγραψεν ἔρασμοθένης. ἐβ-
 δόμη, ἢ κυμαία, ἢ λεγομένη ἀμάλθειαι, ἢ κῆ ἔροφι-
 λη. παρὰ τισὶ ἢ παρὰ ξανθῶρα, βιργίλιος δὲ τὴν κυ-
 μαίαν, διηφόδη καλεῖ. γλάφυρα θυγατέρα. ὀγδοὺ ἢ
 ἔλλεσσού. ἀγαχθεῖσα οὐ νόμη μαρμίσση, περὶ τὴν
 πολίχην γόργυρίονα, ἢ τῆς οὐβίας ποτὲ τρωάδος
 ἐτύχωνεν, οὐ καίροις σόλωνος κῆ κῆρα, ὡς ἔγραψεν
 ἡρακλείδης ὁ πορσίης. ἐννάτη ἢ φρυγία. δεκάτη,
 ἢ τιβαρτία, ὀνομαζομένη ἀθωνία, φασὶ δὲ, ὡς ἢ κυμαία,
 οὐβία βιβλία χρυσῶν ἰσθῶν προσεικόμισε ταρτυ-
 νίῳ πρὶς κῆ, τῶ τῆνι καὶ βασιλεύοντι τῶν Ῥωμαί-
 κῶν παραγμάτων, τριανοσίης φιλιππίης ὑπὲρ αὐ-
 τῶν ζητήσασα, κατὰ φρονιθεῖσα δὲ, καὶ ὅτε ὄρθρα-
 θεῖσα τίνα ἐστὶ τὰ οὐ αὐτοῖς περιεχόμενα, περὶ πα-
 ράδωμεν ἐξ αὐτῶν ἴθια. αὐθὶς τε οὐ ἑτέρα προόδω
 τῶ βασιλέως, προσήνεγκε τὰ ἐξ βιβλία, τὸν αὐτὸν ὀλ-
 κὸν ἐπιζητήσασα. οὐκ ἀξιοθεῖσα δὲ λόγῳ, πάλιν ἰ-
 καυστη ἀλλὰ τῆρα. εἶτα ἐν τρίτου ἀναφόρομένη
 τὰ περιλειφθέντα τῆρα προσῆλθεν, αἰθεῖσα τὸ αὐ-
 τὸ τίμημα, λέγουσα εἰ μὴ λάβοι, καίεν ἰσθὸν αὐτῶ.
 τότε, φασὶ, ὁ βασιλεὺς οὐβίων αὐτοῖς, καὶ θαυμά-
 σας, ἔδωκε μὲν ὑπὲρ αὐτῶν, ἑνάτῳ φιλιππίης,
 καὶ ἰνομίσατο αὐτὰ, παρεκάλει δὲ περὶ τῶν ἄλ-
 λων.

qui Romæ Panis fanum, Lupercum appellatum, condidit. Quinta Erythræa, ea quæ Troianum bellum prædixit, de qua Apollodorus Erythreus asseuerat. Sexta Samia, quæ proprio nomine uocatur Phyto, de qua scripsit Eratoſthenes. Septima Cumæa, quæ dicitur Amalthea, eademq; Erophila, à nonnullis Paraxandra. Virgilius Cumæam Deiphoben appellat, Glauci filiam. Octaua Helleſpontia, nata in pago Marmifo, apud oppidulum Gergitionem, quod fuit olim in finibus Troadis, temporibus Solonis & Cyri, ſicuti ſcripſit Heraclides Ponticus. Nona Phrygia. Decima Tiburtina, nomine Albunea. Tradunt, Cumæam attuliffe oraculorum fuorum libros nouem Tarquimio Priſco, qui tum Romæ regnabat, & pro ijs trecentos Philippos petiſſe. Cumq; con- tempta fuiſſet, & ne quidē interrogata, quæ nã eſſet quæ in illis cõtineretur, cremauit igni tres ex illis libris. Ac rurfus in alio cõgreſſu regi ſex libros obtulit, idē precium poſtulans. Cũq; rurſum deſpectui habita fuiſſet, cõbuſit alios tres. Deinde tertio reliquos tres aſſerens, regem adit, idem precium petens: ſeq; eos quoq; crema- turam dicens, niſi ille emiſſet. Tunc rex illos le- git: & admiratus, dedit pro eis centum Phi- lippos, eosq; abſtulit. Interrogauit etiam de alijs.

Gellius li-
bro primo,
cap. 19.

alijs. Illa renunciauit, se neque habere similes eorum qui combusti fuissent, neq; quicquam earum rerum scire sine diuina permotione. nonnunquam etiam nonnullos ex diuersis urbibus et locis excepisse, quæ sibi necessaria et conducibilia putassent, ea esse colligenda: id quod etiam quamprimum factum est. Quod enim uere diuinitus datum erat, id in abdito positum non latuit. Omnium autem Sibyllarum libri repositi fuerunt in Capitolio prisce Romæ, Cumeæ Sibyllæ libris abditis, nec in uulgus prolatis: quoniam quæ in Italia euentura forent, ea ibi magis proprie et aperte esserrentur. Alij fuerunt omnibus cogniti. Sed qui Erythræe inscribuntur, habet hoc à loco nomen, à quo loco fuit ipsa nuncupata. Alij titulum autoris non habent, sed indistincti sunt. Lactantius quidem, qui fuit non uulgaris philosophus et sacerdos illius quod dixi Capitolij, in Christum æternum lumē nostrum intuitus, in suis operib. exposuit Sibyllarū dicta, de ineffabili gloria: errorisq; Græci imperitiam ualidè confutauit, oratione Latina ille quidem, sed Sibyllinis uersibus Græcalingua citatis. Ac ne cui hoc falsum uideatur, eius testimonium adducam, quod sic habet. Enimuero quæ apud nos extant Sibyllina,

λωρ, αὐτῆς δὲ ἀπαγγελάσσης, μήτε ἴσα τῶν ἐμα-
 πρηδούτων ἔχαρ, μή τε τι δίχα εὐθυσιασμῶ τοιῶ-
 Ἰορέιδούκι. ἔδ' ὅτι δέτινας ἐν διαφόρων πόλειωρ
 καὶ χωρίωρ ἐξεληφθῆναι τὰ νομιδούτα αὐτοῖς ἀ-
 ναγκάικα καὶ ἐπιφιλῆ, καὶ δειρ ἐξ αὐτῶρ σιυαγω-
 γιῶ ποιήσασθαι, τῶτο τῶ χίσα καὶ πεποιήσασθαι.
 τὸ γὰρ ἐν θεῷ δοβῆρ ὡς ἀληθῶς μυχῶ κείμρου ὄντι
 ἔλαθε. πασῶν δὲ τῶ Σιβυλλῶρ τὰ βιβλία, ἀπειτέθη-
 σαν εὐτῶ καπιτωλίω φάμισ τῆς πρεσβυτέρας τῶρ
 μὲν τῆς κυμαίας κατῶρ βυβούτῶρ, καὶ ὁ διαδοθῆναι
 τῶρ εἰς πολλὰς ἐπέδῃ τὰ συμβησόμενα εὐταλία,
 ἰδιωκτόρα, καὶ τρυγώτερον ἀνέφωρνε· τῶρ δὲ ἄλ-
 λωρ, γνωδούτων ἀπασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἄρυ-
 θραίας προγεγραμμένα, ἔχει τῶτο ἀπὸ τῶ χωρίου
 ἐπιμειλημένου αὐτῆ ὄνομα. τὰ δὲ γε ἄλλα, ἐν ἐπι-
 γραφῶν ἴα ποῖα ποῖα εἰσιν, ἀδία κριτὰ δὲ καθέ-
 σθη. Φιρμιανὸς τῶν τῶ ἐν ἀθάμασος φιλόσοφος
 καὶ ἰδρσὺς τῶ προλεχθόντος καπιτωλίω γενόμενος,
 πρὸς τὸ αἰώνιον ἡμῶρ φῶς τῶρ Χριστῶρ βλέψας εὐ-
 ἰδίωις πονήμασι, τὰ εἰρημῶν τὰς Σιβυλλῶρ περὶ
 τῆς ἀγρήτου δέξης πωρέθη, καὶ τῶ ἀλογίωρ τῆς
 ἐκλεινῆς πλάνης δεινῶς ἀπήλεγε, καὶ ἡ μὲν αὐ-
 τοῦ εὐτονος ἐξήγησις, τῆ αὐσονία γλώτῃ. οἱ δὲ σε-
 βυλλιανοὶ σίχοι ἐκλάδι φωνῆ ἐξενέχθησαν. ἵνα δὲ
 τῶτο μὴ ἀπιστον φαίνηται, μαρτυρίωρ τῶ πρῶτον-
 μονοβούτος ἀνδρὸς παρῆξομαι, ἔχουσιν τόνδε τῶρ
 τρέπον. Ἐπεὶ οὖν ἴε παρ' ἡμῶν ἀνείρησθαι σιβυλλ
λικιῶ,

διὰ καὶ ὁ μόνον ὡς ἀνπόριστα τοῖς νοσοῦσι τὰ ἐκλεκτὰ
 οὐ καταφρονεῖται ἐστὶ (τὰ γὰρ ἀσάνια, τίμια δουρῆ)
 ἀλλὰ καὶ ὡς πάντων τῶν σίχων μὴ σωζέντων τῶν
 ἀπέβειων τῷ μέτρῳ, ἀργήθησαν ἔχου τῶν πίσιμ. αἰ-
 τία δὲ τῶν ταχυγράφων, ἢ συμφασαύτων τῆ ῥο-
 μη τῷ λόγῳ, ἢ καὶ ἀπαιδύτων γενομένων, ἢ τῆς
 προφήτιδος. ἀμα γὰρ τῆ ἐπιπνοῖα ἐπέταυτο ἢ τῶν
 λεχθέντων μνήμη. πρὸς δὲ καὶ ὁ πλάτων βλέψας
 ἔφη, ὅτι κατορθώσουσι πολλὰ καὶ μεγάλα πράγ-
 ματα, μηδὲν εἰδότες ὧν λέγουσι. ἡμεῖς οὐδὲν ἐν τῶν
 κομιδόντων ἐν ῥώμῃ ὑπὸ τῶν πρέσβειν, ὅσα δυ-
 νατὸν παραθήσομεν. ἐξηγήσατο τοίνυν πε-
 ς τὸ ἀνάρχον θεῶ τὰδε.

Αὐθρο-

lingua, ea non solum tanquam uilia contemnuntur ab ijs qui Græca supra modum suspiciunt (quoniam quæ rara sunt, preciosa uidentur) uerum etiam quia non omnes uersus retinent numerorū exactos modos, minus fidei inueniunt. In causa sunt notarij, qui sermonis rapiditatem affectu qui nequinerint, aut etiā indocti fuerint: nō ipsius uatis, cuius unā cū inspiratione, cessaret effatorum recordatio. Atque hanc ob causam dixit Plato, uates multas magnasq; res componere, nihil scientes eorum quæ dicant. Nos igitur ex ijs quæ Romam à legatis allata sunt, quæ poterimus adducemus. Igitur de Deo, qui principio careat, sic effata est.

Hunc locum quia in Lactantio nō inuenimus, de Græco Antimachi conuertimus.

Mortales

SIBYLLINA ORA= CVLA.

Hoc principium sumpsimus ex Theophilo,
sexto Antiochenſis eccleſiæ epiſcopo, qui
ſic ſcribit: Sibylla, quæ cùm apud cæteras
nationes, tum apud Græcos fuit uates, in
principio ſuæ uaticinationis, homi-
num genus ita obiurgat:

SIBYLLAE LIBER PRIMVS. DE
Deo, qui principio caret.

Mortales homines, uiliſſima corpo=
ra carnis,
Cur uos efferitis, neq; finem cernitis
eui?

De Deo. Non tremitis, ſummumq; Deũ (quo præſide ſtatis)
Non formidatis? qui conſpicit omnia teſtis,
Conditor omnia qui nutrit, cunctisq; ſua uentem
Indidit afflatum, mortales qui regat omnes,
Vnus qui ſolus regnat Deus, atq; ſupremus,
Omnipotens, nunquam genitus, qui cõſpicit ipſe
Omnia, mortali non aſpectabilis ulli.
Corporeis oculis etenim quis cernere uerum,
Aeternumq; Deum poſſit, cœlumq; colentem?
Cum neq; ſplendentis radiantia lumina ſolis
Sustineant homines mortales cernere contrà.

Hunc colite, hũc unũ, qui ſolus regnat in orbe,

Qui

ΟΙ ΤΗΣ ΣΙΒΥΛΛΑΣ ΧΡΗΣΜΟΙ.

ΣΙΒΥΛΛΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ Α. ΓΕ-
εὶ τὸ ἀνάγκηθεν θεῶν.

Ἄνθρωποι θνητοὶ καὶ σαρ- 1
κίνοι, ἴδιόν ἐσθτες,
Ὡς ταχέως ὑψοῦσθε βίου
τέλος οὐκ ἐσορῶντες·
Οὐ τρέμετ', ἰδέε φοβῶδε
θεῶν, τὸν ἐπίσημον ὑ-
μῶν

Υψιστον, γνώσιν πανεπόπῆιν, μάρτυρα πάντων,
Γαυλῶταροφον, κτιστὴν, ὅστις γλυκὺν τανσὺμ' ἐν ἀπασιν 2
Κάσθετο, χ' ἠγοτῆρα βροτῶν πάντων ἐπίδοσεν,
Εἰς θεός, ὃς μόνος ἀρχαὶ ὑπερμεγέθους, ἀγουήτης, 3
Γαυλῶταράτωρ, ἀόρατος, ὄρων μόνος αὐτὸς ἀπασιν,
Αὐτὸς δ' ἔβλεπῆσαι θνητῆς ὑπὸ σαρκὸς ἀπάσης.
Τίς γὰρ σὰρξ διώκεται τὸν ἐκπερῆσιον καὶ ἀλθῆν 4
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδίῃν θεῶν ἀμβροστον, ὃς πόλιον οἰκῆ;
Ἄλλ' ἰδέε ἀνθρώπων πατρωνῶντων πελίσιο
Ἀνθρωποι σὺν καὶ διώκονται, θνητοὶ γεγαῶτες
Ἄνδρες, ἐνὸς τύχῃσι φλέβῃ καὶ σάρκῃσι ἐσθτες,
Αὐτὸν τὸν μόνον ὄντα σέβετε, ἠγῆταρα κόσμου, 5

- Ος μόνος εἰς αἰῶνα καὶ ἐξ αἰῶνος ἐτέχθη,
 Αὐτογενής, ἀγενήτης, ἀπαντακράτωρ Διαπαντός,
 Πᾶσι βροτοῖσιμ ἐν ἄνθρωπο, τὸ κριτήριον ἐν φάει κοινῶ,
 Τῆς κεινοδοκουμένης ἢ τὸν ἄξιον ἔξετε μισθόν,
 Οὔτι θεῶν προλιπόντες ἀλλοθιῶν, ἀναούτε,
 Δοξάζειμ, αὐτῶ τε θύειν ἰσθῶν ἐκατόμβας,
 Δαίμοσι τὰς θυσίας ἐποιήσατε, τοῖσιμ ἐν Ἄλῃ.
 Τύφω καὶ μαυρῇ ἢ βαδί ζετς, καὶ τέρβον ὄρθλιν
 Ευθῆαμ προλιπόντες, ἀπήλυθε, καὶ δι' ἀκραιβῶν
 Καὶ σπολόπων ἐπικραυάδε, βροτοὶ πάυσασθε, μάλα
 Ρεμβόμενοι σκοτήν, ἢ ἀφεγγῆ νυκτὶ μελαίνῃ (σε
 Καὶ λίπετε σκοτίην νυκτὸς, φωτὸς ἢ λάβεθε:
 6 Οὔτος ἰδὲ πάντοσι σαφῆς, ἀπλήκντος ὑπαίχθαι,
 Ἐλθετε, μὴ σκοτίην ἢ διώπετε, καὶ γνώφοι αἰεὶ.
 Ηελίε γλυκυσθρῆς ἰδὲ φάος ἔξοχα λάμπει:
 Γνώτε ἢ κατ' ἄμεινοι σφίλιν ἐν στήθεσι νύκτωρ:
 Εἰς θεὸς ἔσιρ, βροχῆς, ἀνέμους, σφομὸς ἐπιπέμπωμ,
 Ασφορπᾶς λιμὸς καὶ λοιμὸς, καὶ κήδρια λυγρᾶ,
 Καὶ νιφετὸς, κρύσταλλα, τί δὴ κατ' ἐν ἔξαγορῶν;
 Οὐρανὸς ἠγῆται, γαίης κραταί, αὐτὸς ὑπαίχθαι
 Καὶ πρὸς τὸς γενετὸς λιγυμῶν ἴρη:
 Εἰ ἢ γενετὸν ὄλων καὶ φθέρεται, ὃ δὴ κατ' ἀνδρῶν
 Εμ μηρῶν μήτρας τε θεὸς τετυπώμῶν εἶναι.
 7 Ἀλλὰ θεὸς μόνος εἰς παντοκράτος, ὃς πεποιήσω
 8 Οὐρανὸν, ἠελίον τε, καὶ ἀστῆρας, ἠδὲ σελεύλιν,
 9 Κατ' ἀποφορῶν γαῖαν τε, καὶ ὕδατος οἶδαματὰ πότῃ,
 Οὐραθὶ ὑψίοντα, καὶ ἰσθῶν χυμῶντα πηγῶν,
 Τῶν

Oracula.

35

Qui solus semperq; fuit, semperq; futurus,
 Non genitus, per se constans, tenet omnia semper,
 Et uiget in cunctis mortalibus. atq; uigorem
 Sensibus insinuat, communis luminis autor.
 Præmia sed prauæ mentis digna accipietis:
 Quandoquidem æternoq; Deo, ueroq; relicto,
 Cui decus, & sacro debetur uictima ritu,
 Manibus infernis fecistis sacra superbi.
 Insaniq;, uia recta ueraq; relicta,
 Erratis per iter scopulis & sentibus horrens.
 Desinite in tetræ noctis titubare tenebris,
 Vani mortales: noctisq; nigrore relicto,
 Utimini (patet en cunctis errore siue ullo)
 Solis luce, suo qui lumine cuncta serenat.
 Atq; hoc pectoribus sapienter noscite uestris:
 Vnus, qui pluias mittit, motusq;, notosq;,
 Est Deus: atq; fames, pestes, tristesq; dolores,
 Atq; niues, glaciem, sed quorsum singula pandos
 Imperat & cælis, & terræ præsidet. Ipse est.

De ijs. autem qui generati dicuntur, ait:

Quod si progenitū est, prorsum interit: exq; uirili
 Fœmineoq;, nequit membro Deus esse creatus.
 Sed Deus est unus solus, rerumq; supremus,
 Qui cælum, solem, stellis, lunamq; creauit,
 Frugiferam terram, pontiq; fluentia tumentis,
 Excelsos montes, fontesq; perennē scatentes,
 Et sub aquis degens genus innumerabile gignit,

In hoc uer
 su diuina-
 ui.

In simula-
 cricolas.

Quæq; premunt terram serpētia corpora nutrit,
 Et uarias uolucres, seu balbas, siue canoras,
 Stridentes, teneras, sulcantes aera plantis,
 Et genus imposuit syluis agreste ferarum,
 Subiecitq; pecus nobis mortalibus omne,
 Cunctorumq; ducem fecit diuinitus ortum,
 Subiecitq; utro quæ uel comprehendere non sit.
 Nam quis hæc ualeat mortalis noscere cunctas?
 Ipse sed hæc solus nouit, qui condidit unus,
 Autor inextinctus, æternus, in æthere degens,
 Et multo maiora bonis bona præmia reddens,
 Iniustosq; malosq; ira poenisq; coercens,
 Immittens bellum, pestem, durosq; dolores.
 Stirpitus, ô homines, cur insurgendo peritis?
 Non pudet in diuos, feles & bruta referre?
 An non est rabies, cæcæq; insania mentis?
 Tauros furantur diui, prædantur & ollas.
 Quosq; poli sedes aureas habitare deceret,
 Hos caries, densisq; infestat aranea telis.
 Serpentes colitis, stulti, felesq;, canesq;,
 Et uolucres, & quæ serpunt animalia terræ.
 Et fabricata manu simulachra, et saxea signa,
 Et passim lapidum moles, hæc, uanaq; multa
 Præterea colitis, quæ sunt turpissima dictu.
 Talia sunt hominum stultorum numina falsa,
 Quorum mortiferum distillat ab ore uenenum.

At cum

Τῶν τε ἐν ὄρεσιν πάλι γερνᾷ ἀν' ἐριθμορ πολὺν πλῆ
 Ερπιτὰ ἢ γαίης κινύμενα ψυχρὰ φροῖτε, (βος:
 Ροιμίλατε ἠΐλων ἄγυροβόρα, τραυλίζοντα,
 Ξουθαί, λιγυροπτερόφωνα, τρεμάσονται ἄερα τερσοῖς.
 Ερ ἢ νάπαις ὄρεων ἀρχίαν γούναυ θέτο θηρῶν,
 Ημίρ τε ἠΐνην ὑπέταξεν πάντα βροτοῖσιν.
 Γάντων δ' ἠγυτῆρα κατέσυσεν θεῶτ' σνῆσεν,
 Ἀνδρὶ δ' ὑπέταξεν παμποῖμιλα κ' ἔνυ καταάλπηα.
 Τίς γὰρ σαφῆς διώσται θνητῶν γυνῶναι τὰ δ' ἄπαντα; 10
 Ἀλλ' αὐτὸς μόνος οἶδεν ὁ ποιήσας τὰ δ' ἀπ' ἀρχῆς,
 Ἀφθαρτος ἠΐσσης, αἰώνιος, αἰθέρα ναίωρ. (σὸν,
 Τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθὸν προσφέρειν πολὺν πλῆθονα μι-
 τοῖς ἢ κακοῖς, ἀδύνοῖς τε, χόλον ἰαὶ θυμὸν ἐγείρωρ,
 Καὶ πείλεμον ἰαὶ λοιμὸν, ἠδὲ ἀλγεα διακρυόσση, f. λιμὸν τῆ
 Ἀνθρώποι τί μάτην ὑψέμενοι ἐν εἰς ὄδει; κρι.
 Ἀίχμωθῆτε γάλας ἰαὶ νύδαλα θεοποιουῦτες,
 Οὐ μανίη ἰαὶ λύσση φρονῶν, ἰαὶ ἔσσησι φάρμη; 11
 Εἰλοπόδας κλέπῃσσι θεοῖ, σνλῶσι ἢ χιτῆρας, 12
 Ἀντὶ ἢ χροσίοντα πόλον καταποῖονα ναίειν, f. ἰτώσια
 Σπτόβρωτα διέδορμε, πνναῖς δὲ ἀράχραις διελία- βαρῆ.
 Προσημῶσῃτες ὄφης, κνέας, αἰλῆρας αἰόντοι, (σαι,
 Καὶ πετεῖνὰ σέβειδε, ἰαὶ ἐρπετὰ θηρία γαίης,
 Καὶ λίθινα ξίαινα, ἰαὶ ἀγάλματα χειροποιήτα,
 Καὶ ἐρ παροδοῖς λίθων συγχώμασται; ταῦτα σέβειδε, f. κων;
 Ἀλλὰ τε πολλὰ μάταια, ἄδη ἢ αἰχρὸν ἀγορῶσιν.
 Εἰσὶ γὰρ θεοὶ μερόσπων δολοῦτορις ἀβύλων, f. ἢ κν σῆμα
 Τῶν δὴ ἢ ἰαὶ ἐν σῶματος κείται θανατηφόρος ἰός. τῶ χῆται.

Ὁ δ' ἔστιν ζωή τε, καὶ ἄφθιτον ἀσύναρ φῶς, .
 Καὶ μέλιτος γλυκώτερον ἀνδράσι χάριμα
 Ἐκπροχέει, τῷ δὲ μόνῳ αὐχρῶσα κάμπτει,
 Καὶ τέρδιον αἰώνεον ἐν σὺς βίεος' ἀνακλινοῖ.
 Ταῦτα λιποῦντες ἀπαντα, Δίους μετόρ τε κῦπελλον
 Ζωροτόρον, Σιβαρον, βιβαρημόνον, δὺ μάλα κρα-
 τῦντες

- Εἰληνῶσ' ἀφρόσυλον μετανυότι προσμαῖε ταύτις.
 f. Κ' οὐ γὰρ καὶ ἔθελε' ἐννήψαι, καὶ σώφρονα πρὸς νόον ἐλθῆναι,
 Καὶ γῶναυ βασιλῆα θεῶν, τὸν πάντ' ἐφορῶντα,
 Τῦντεμ αἰθεμόνοιο πυρὸς σέλας ἐρχετ' ἐφ' ὕμας,
 Λαμπάσι κωβήσεθε Δι' αἰῶνος, τὸ πανῆμαρ
 Ὑσίδεισιν ἀχρυσόχρῆτες ἐπ' εἰδωλοισιν ἀρχήσους.
 13 Οἱ δὲ θεῶν τιμῶντες ἀληθινῶν, ἀσύναρ τε
 Ζώην ἠλκρονομήσιν, τὸν αἰῶνος χρόνον αὐτοῖ
 Οἰκωῦτες παράδεισον ὁμῶς ὄρθιλιέα κήπων,
 Δαυνίμονοι γλυκύν κρῖτον ἀπὸ ἔραυδ' ἀσφόροσῆος.

13 θεὸς ὃς μόνος ἀρχεῖ, ὑπὲρ με-
 γέθης ἀγούχης.
 Ἀλλὰ θεὸς μόνος εἰς παννυτέρτα-
 τος, ὃς πεπείηκον
 Οὐρανὸν, ἠελίον τε, καὶ ἀστέρας,
 ἦδ' ἐσελεύθην,

Καρποφόρον γαῖάν τε, καὶ ὕδατος ζιδιατα πύξιν.
 Ὁς μόνος ἐστὶ θεὸς ἡΐψης, ἀκράτῆτος ὑπαρχῶν,
 Αὐτὸς σῦριξιν μύροπῳ μορφύτε τύπον τε,
 Αὐγὰς μίξει, φύσιν πάντων γουίης βίηται.

At cuius uita est, cuius lux illa perennis,
 Letitia unde uiris dimanat dulcior omni
 Melle, cui ceruix omnis se subdere soli
 Debet, quiq; pijs ostendit quã sit eundum
 In uitam. his inquam neglectis, insipienter
 Ingentem, magnum calicem, plenumq; merac
 Pœnarum hausistis furiosis mentibus omnes.
 Nec sobrijs uultis sanãq; euadere mentis,
 Et nouisse Deum regem, qui cuncta tuetur.
 Propterea feruens ignis uos opprimit ardor,
 Semper & in flammis turpes ardebitis, omne
 Quandoquidem uanis statuis impenditis æuum.
 At quibus æternus colitur Deus, atq; perennis,
 Hi uitam degent quæ tempus in omne manebit,
 Floriferos hortos paradisi semper habentes,
 Et dulcem cœli panem stellantis edentes.

NVS, qui solus regnat Deus, u-
 nus, & idem
 Non genitus: rerum summus, su-
 per omnia magnus,
 Qui cœlum, solem, stellas, lunã
 que creauit,
 Frugifera[m] terram, pontiq; fluentia tumentis:
 Qui solus Deus est, incomprehensusq; creator.
 Hic hominum formam et speciem construxit, et idẽ
 Viuent[is] generis naturam miscuit omnem.

Haftenus
 ex Theo-
 philo. Iam
 sequitur a-
 liud breui-
 us princi-
 piũ, quod
 in his libris
 habebatur.

Agredior primo generis mortalis ab auro,
 Vsq; ad supremum diuinè pandere cuncta:
 Quæ fuerint mundo, quæ sint, quæ deinde sequantur
 Ob scelus humanum. Primū, quæ nā sit origo (tur
 Mundi, dicere me Deus imperat. Ergo scienter
 Ne mea mortalis temnas præcepta caueto.

Mūdi creatio. * Supremum regem, qui mundū condidit omnem,
 Sic fatus, fiat: factumq; est. namq; locauit

Quæ cingatur aquis, & cingat tartara, terram:
 Dulce dedit lumen: coelum subuexit in altum:
 Et mare cæruleum explicuit: cælumq; renidens
 Astrorum clara cinxit, densaq; corona:
 Et terram ornauit plantis: & flumina ponto
 Indidit usfundens: & miscuit aëre uentos,
 Et pluias nubes. Aliud genus edidit inde,
 Et commisit aquis pisces, uentisq; uolucres,
 Atq; feras soluis hirsutas, atq; dracones
 Serpentes: breuiter, quæ nunc cernuntur ubiq;
 Hæc fecit uerbo, & sunt protinus omnia facta,
 Et planè: siquidem per se parit ipse sua ui,

Hominis creatio. Coelum despiciens. perfecto deniq; mundo,
 Rursum finxit opus spirabile. namq; recentem
 Expressit, propria ducens ab imagine, pulchrum,
 Præstantemq; uirum, & uiridaria iussit amœna
 Incolere, ut studijs operam nauaret honestis.

Verū cum solus uiridantibus esset in hortis,

Collo-

Oracula.

41.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Αρχομένη πρώτης γενέης μόρφωσιν ανθρώπων, 14
 Άλλοις ἐπ' ἐσχάτοις προφητεύσονται ἑνάσας,
 Ὅπποσα πρὶν γέγονον, πόσα δ' ἔσσει, ὅσους αὖ
 Ἐσσεσθαι νόσμων, διὰ δυοσεβίας ανθρώπων, (μέλλει
 Πρώτον δὴ κέλεται με λέγειν θεός, ὡς ἐγενήθη 15
 Ἀτρεπείως νόσμος, σὺ δὲ κατέλιπε θνητὴ σίφασιν
 Νοτιωχεύως, ἵνα μὴ ποτ' ἐμῶν ἐφέτημῶν ἀμελήσῃς.
 Ὑψίστου βασιλεῖα, ὃς ἐτίθει νόσμον ἅπαντα, νόσμον κίσι-
 Εἶπας γενέσθω, καὶ γένητο, ἠδὲ καὶ γὰρ γένεσι, σις.
 Τετραφῶν ἀμφίσταλον, καὶ πῶς γλυκὺ αὐτὸς ἔδωκε.
 Οὐρανὸν ἔψωσε, γλαυκὸν δ' ἤπλωσε θάλασσας,
 Καὶ πόλον ἐσφαινώσει, ἄλλοις περιλαμπέσει ἄστρο-
 Καὶ γαίαν κόσμησε φυτοῖς, ποταμοῖσι ἢ πύργοις, (15.
 Χυάμονος ἐπέρασε, καὶ ἀέρι μίξεν αὐτῆς,
 Καὶ νέφει ἀερόεντα, τιθεὶς ἄρα καὶ γόνος ἄλλο,
 Ἰχθύας ἐν πελάγεσσι, καὶ ὄρεα δῶκεν αἰήταις.
 Ὑλας δ' αὖ βῆρας λασιὰ ἕχονας, ἠδὲ δράκοντας
 Ἐρπυσίους, καὶ πάνθ' ὅσα κυκλόσεν νυκτὸν καθορᾶται.
 Αὐτὸς ταῦτα ποίησε λόγῳ, καὶ πάντα ἐγενήθη
 ὧσα καὶ ἀτρεπείως, ὅσπερ γὰρ πέλει ἄντολόχοντος,
 Οὐρανὸν καθορῶν, ὑπαὶ τ' ἔλεστο ἢ νόσμος, (ἔργον,
 Καὶ τότε δὴ μετέπειτα πλάσσειν πάλιν ἔμπροσθεν ἀνθρώπου
 Εἰπόντος ἐξ ἰδίης ἀπομαξαίμονος νέου ἀνδρα, κίσις.
 Καλὸν, θεασάσιον, τὸν δὴ κέλετ' ἐν παραδείσῳ
 Ἀμβροσίῳ νοεῖν, ὡς οἱ καλὰ ἔργα μεμύλη.
 Αὐτὰρ ὁ μοῦνος ἐὼν παραδείσῳ ἐβιθῆλει κήπῳ,

Πρὸς λαλῆν παθέσμε, καὶ νόχῃσι εἶδος ἀθρήσασαι,
 Ἀλλ' οἶον αὐτὸς ἔχει, τῷ δὲ θεῷ αὐτὸς ἀπέραις
 Ἐκλαπαράσσει τῶν, ἐποιήσατο δὲ αὐτὸν ἀγκυλίω
 Κυρδίω ἀλοχον, καὶ δὲ πόρον σὺ παραδείω,
 Τῶν σιωπαίω, ὁ δὲ μιν κατὰ δῶν, μέγα θυμῷ
 Ὁ αὐτὸν ἔχον, ἐξείφους πεχαρμυῶν, οἷος ἐρατῶν
 λείπει α- Ἀντίτυπον μίμημα, σοφοῖς δ' ἡμᾶτις νόμοις.
 Διάμα ρή- Ἀντομάτοισι βύσσι, θεῷ γὰρ πᾶσι ἐμειμήλει.
 μάτῳ. Οὔτε γὰρ ἀμρασίη νόον ἐσπεπον, ὅτε μὲν αἰδῶ
 Εἶχον, ἀλλ' ἦσαν κραδίης ἀπαύσθη κηπίο.
 Καὶ ὡς θῆρες δὴ βίνεσμεν ἀπὸ σποπίεσι.
 Καὶ μετέπειτα δὲ τοῖσι θεοῖς ἐφέμῳ ἀγορῶσας,
 Δείξον τῷ δούδον μὴ ψάσσει, τοῖς ἢ μάλ' αἰνός
 ὄφρι. Ἐξαπάτησον ἔφρι δολίω, ἐπὶ μοῖραν ἀπειθεῖον
 Τῷ θανάτῳ, γινώσκῃτε λαβῆν ἀγαθῶν τε καὶ τε.
 Ἀλλὰ γινώσκῃ πρώτη προσότις τίς γίνετ' ἐκείνῳ,
 Ἡ δῶν, τῆτον δ' ἀδελφῶν πείθεισιν ἀμαρτίῳ.
 Οἱ δ' ἐπέεσι γινώσκῃ πειρασμόν, ἐξείλασθη
 Ἀθανάτῳ ἡλίω, σφέων δ' ἀμέλησον ἐφειμῶν,
 Τοῦν κερ ἀντ' ἀγαθῶν λάβον κηπὸν οἶον ἐπραξαν.
 Καὶ τότε δὴ γλυκοῦς σικῆς πέταλ' ἐμπεραντες,
 Ἐδῆτας τῶν φαντες, ἐπ' ἀλλήλοισιν ἐθνημα.
 Μήδεά τ' ἀμφεάλυψαν, ἐπεὶ σφίσι μῆλον αἰδῶς.
 α. οὐθεῖο, Τοῖσι δ' ἀθανάτος νότον † ἐκείνῳ, κἀββαλον ἐξω
 κἀββαλον. Ἀθανάτῳ χῶρον, τόδε γὰρ τετελεσμένον ἦον,
 f. Ἐρ θνητῶ, † Θνητοῖς σὺ χῶρον μέναι, ἐπὶ ἔνι ἐφύλαξαν
 Ἀθανάτῳ μεγάλῳ θεῷ λόγον αἰσῶντες.

Colloquium optabat, proprioq; uidere uolebat
 Consimiles uultus, igitur Deus ipsius eius
 Ereptam lateri, formosam condidit Euam:
 Vxoremq; uiro propriam coniunxit, ut unū
 Degeret, hanc simulac uidit, propriaq; notauit
 Exemplar formæ, stupuit simul, atq; recentem
 Hausit leticiam: tum doctè farier infit,
 Verbis sponte sua manantibus, omnia quando
 Curabat Deus:

Nam neq; uelabat mentem laxata libido,
 Nec pudor ullus erat: sed praua mente carebant,
 Luce palam uulgò cocuntes, more ferarum.

Defunt: A-
 dami uer-
 ba.

illis deinde Deus tradens præcepta, cauendum
 Arboris ostendit gustu, sed pessimus illos
 Decepit uasrè serpens, ut mortis abirent
 In fatum, scirentq; bonumq; malumq; quid esset.
 Sed mulier primò prodiurix extitit illi,
 Quæ dedit, ignaroq; rei peccare suasit.
 Ille quidem audita persuasus coniuge, patrem
 Aeternum oblitus, spreuit clarissima iussa.
 Hoc ergo peperere sibi mala, non bona, factò.
 Ac tum mellita ficus felijs contextis
 Vestes fecerunt, quibus obtexere pudenda
 Impositis inter se, cogente pudore.
 At pater æternus factò succensuit illo,
 Deiccitq; loco immortalis, quatenus æquum
 Degere mortali fuit in regione, rebelles
 Contra immortalis magni præcepta parentis.

Serpens.

Qui simul egressi terram tetigere parentem,
 Et genitu & lachrymis perfundebantur. & inde
 Immortalis eos Deus est affari orsus:

Crescite multiplici numero, terrâq; per artem
 Exercete, cibos alimentâq; desudantes.

Sic ait, & fraudis serpentem qui fuit autor,
 In latus & uentrem, terram calcare coegit,
 Acriter exactum: capitaleq; conciliauit
 Inter eos odium. quare hic caput, ille tuctur
 Calcem: quandoquidem mortis discrimen utrosq;
 Urget, mortalesq;, ueneniferosq; malignos.
 Tum genus humanum, sicut mandauerat ipse
 Omnipotens, magno numero crescebat, & amplius

Artium in-
 uentores.

Fiebat populus. tunc scite tecta, domosq;
 Diuersas alij coeperunt ædificare.
 Vrbes & muros alij, queis longa dabantur
 Tempora uiuendi: nec enim tum sollicitudo
 Mortem constabat: placidoq; simillima somno
 Mors obrepebat. felices, magnanimiq;,
 Quos Deus æternus rex, & seruator amauit.

Sed tamen hos etiam peccandi amentia capit.
 Ridebant patres, & matres dedecorabant
 Turpiter, & notos non norant, fratribus ipsis
 Insidiabantur, peruersi, sanguine pleni
 Humano, neq; non crudelia bella gerebant.
 Exitium sed idem diuinitus abstulit illos
 De cælo tactos, aut dura morte peremptos,

Quos

Οἱ δ' ἀφ' ἑξελθίντες ἐπὶ ψείδαρον ἀφ' ἄραν,
 Δάκρυσι καὶ φοναχῆς δάσυντο, ἐπειτα ἢ τοῖσι μ
 Αθανάτος θεὸς αὐτὸς ἐπὶ προφύρες ὄρον ἔπιμ'
 Αὔξειθε, πληθύνεσθε, ὄργαί γε δ' ἐπὶ γαίης,
 Εὐψυχῶς, ἵν' ἔχητε τροφῆς ἰσχύουσι δρωόντες.
 Ως φάτο, τῆς δ' ἀπάτης τὸν ἐπάτιον ἐρπυσῆρα,
 Νηδύϊ καὶ ἱρνεῶνι ποιήσατο γούαρ ἐρείθειν,
 Γυμρῶς ἐξελάσας. Δευλὸν δ' ἐχθραμ προίαψεν,
 Ερ μέσω ἀλλήλων, καὶ ὁ μὲν κεφαλῆν προφυλάσσει
 Σάψεν, ὃς δὲ πῆξεν ἀρ' ἐπὶ θανάτῳ γε πᾶσι
 Πλησίον ἀνθρώπων, καὶ ἰοβόλων κρονοβόλων.
 Καὶ τότε δὴ γρηὴ πληθύνετο, ὡς ἐπέλυσεν (λω,
 Αὐτὸς ὁ φωντοκράτωρ, καὶ αὔξανον ἄλλος ἐπ' ἄλ-
 Λὰς ἀπειρέσιος, οἷος δὲ μὲν ἐξήσυσαν
 Ραυτίους, εἰ δ' αὐτὲ πόλεις καὶ τείχε' ἐποίησεν
 Εὐ καὶ ἐπισταμόως, οἷσιμ πολυγυῖνον ἡμαρ
 Ωπασσιν εἰς σωλὲν πολυήρατον. ὃ γὰρ ἀνίαις
 Τερρόμενοι θνήσκον, ἀλλ' ὡς δειδμημόνοι ὕπνου,
 Ολβιοὶ οἱ μέροπιε μεγαλήτορες, οὓς ἐφίλκυσεν
 Σωτήρ ἀθάνατος βασιλεὺς θεός, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 Ηλιτομ ἀφροσύνη βιβόλημόνοι, οἱ γὰρ ἀναιδίως
 Εξεγέλων πατέρας, καὶ μητέρας ἠτίμαζον,
 Γνωσὸς δ' ἦν ἐγίνωσκον, ἀδελφείων ἐπίδουλοι,
 Ησαν δ' ἀφ' ἡμαρσί, κρονοθυμόνοι αἵματι φώτων,
 Καὶ πολέμους ἐποίησαν. † ἴσκη δ' αὐτοῖς ἦλθον ἄντι,
 Υψάτη, ἄραν ἔβην βεβόλημόνοι, ἢ βιότοιο
 Δεινὸς ἐξέλειν, τὸς δ' αὖ ἵπαι ἀξίξατε ἄδης.

τεχνῶν ἐξ-
 σιρεῖται.

αἱ. ἴση αὐ-
 τοῖς δ'

Αδύω

ἄλλω δὲ αὐτὲ κλέος αἶψα, ἐπεὶ πρότερος μόνον ἀδελφεῖ
 Γυναικίμονος θανάτος, γαῖα δὲ μιν ἀμφεπέπλησε.
 ἄλλο ἔτυμο Τένια δὴ πάντες οἱ ἐπιχθόνιοι γεγαυότες
 λυγία. Ἀνέρες ἔμ' ἀΐδισο δόμοις ἰούαι καλέουσαι,
 Ἄλλο οὐτοὶ πάντες καὶ σὺν ἀΐδισο μελοῦντες,
 Τιμῶν ἔα κηκῆ, καὶ ἐπὶ πρότερον γένος ἦσαν.
 ἢ δευτέρω γονεῖα. Αὐτὰρ ἐπεὶ τούτῃς ὑπέθελέξατο, δίστονον αὖθις
 Τῶν λιπαρῶν φθούρων τε δίκαιοσ' ἄτων ἀνθρώπων
 Ἄλλο γένος τῶνδε πολυπλοίων, οἷς ἐμὲ μήλει
 Εὐγ' ἄρα τῆ, σποδὸν τὴ καλὰ, καὶ ὑπέροχος αἰδέως,
 Καὶ πυνινὴ σοφίη, τέχνες δὲ μὲν ἐξέσκησαν
 f. ἐπινοίας. Παντοίας, σφρόντες μηχανίαις † ἐπινοίαις.
 Καὶ τις μὲν γαίην ἀρότροις ἐξέσχε γειργαίη,
 Ἄλλο τευταίνειν, ἄλλω δὲ πλέειν μεμύλητο,
 Ἄλλω δὲ ἀστρονομίην καὶ ἀεροπολίημ' ἄπεινα.
 Φαρμακίην δὲ ἄλλω, αὐτὰρ μαγικήν παλιν ἄλλω.
 Ἄλλοι δὲ ἄλλα ἔπασα μεμκλότε τεχνῶντο,
 Γρήγοροι αἰλίφθῆρες, ἐπωνυμίας μετέχοντες
 Ταύτης, ὅτ' ἴφασιν ἀνύμαντον νόον ἔχον,
 Ἀπλητόν τε θέμας, σέβασον μεγάλοι τ' ἐπὶ ἄδεια
 Ἦσαν ὁμόσε, μόνον δὲ ὑπὸ τῆς αἰῶνος ἀνὸν,
 Δεσμῶν ἀρήρησις πεφυλαγμένον ἐξαποτίσαι,
 Εἰς γένον αὖ μαλ' ὄρβ' ἀύρην πυρὸς ἀναμάτοιο.
 ἢ τριτῆ γενεῶν. Τῶν δὲ ἢ μετ' ἐπέστα παλιν γένος ὁμοειθέθυμον,
 Εὐφάνη τριτάτου γε ὑπερφιάλων ἀνθρώπων,
 Δένων, οἱ κατὰ πολλὰ παρὰ σφίσι μ' ἐξεπονήτο.
 Καὶ τὸς δὲ ὑσμίνην, ἀνδροειάσιναι τε, μάχαι τε
 Συναχέει

Oracula.

47

Quos Orcus cepit, qui Graijs nomine dictus
 Est æAns, quod eò primus descenderit Adam,
 Vita defunctus quando est tellure repostus.
 Hinc homines quotquot fuerint telluris alumni,
 Infernas Orci sedes dicuntur adire.
 Et tamen hi (quamuis omnes acceperit Orcus)
 Ad primos primi generis referuntur honores.

His terra tectis, hominum genus inde secundum Secunda or-
tas.
 Extitit ex reliquis, cui non certauerit ullum
 Iustitia fuit bis, diuersis cura studere
 Rebus, & egregijs studijs, pulchroq; pudori,
 Et disciplinis uarijs: artesq; colebant
 Omne genus, mentis quas extundebat acumen.
 Hic terram docuit colere: ille fabrilia primus
 Inuenit: quidam torrentia flumina tranat.
 Sidera suspectant alij, uolucrumq; feruntur
 Augurijs: alij medicam, magicam ue sequuntur.
 Quisq; suo indulgent studio, cur æq; uocati
 Rite repertores uigiles. hoc nomen adepti,
 Mentis inexhaustæ quod erant, & mole stupenda
 Membrorum, facie proceraq; horribiliq;
 Hi quoq; tartareas ædes subiere tremendas,
 In fractis uinculis seruati, suppliciumq;
 Ignis inextincti iussi perferre gemæ.

Tertia stirps hominũ post illos deinde secuta est, Tertia or-
tas.
 Seuior, & fastu nimium tumefacta superbo:
 Qui mala multa sibi per sese conciliantes,

Cadibus

Cædibus assiduis, acie pugnaq; peribant
 Indomitæ animis. Quorum de sanguine nata est
 Posterior soboles temeraria, cæde cruenta. (to

Quarta æ- Hoc quartū genus est hominū, qui sanguine mul-
 tas.

Immaduere, Deiq; hominumq; timore sepulto.
 Infans etenim stimulis crudelē furebant
 Scævitæ, diræ parentes impietati.
 Atq; hos bella quidem, cædesq; & prælia dira
 Demisere Erebo (dictu miserabile factum)
 Infandos homines quos tandem percitus ira
 Cælestis Deus, ipse suo detrusit ab orbe,
 Clausos tartareis claustris, tellure sub ima.

Quinta æ-
 ras.

Postremò longè peiorem condidit, atq;
 Planè illaudatam stirpem Deus, atq; malorum
 Artificem, multo illis intolerabiliorem:
 Scilicet horrendos, fantes infanda, gigantes.
 Inter eos omnes unus iustissimus, atq;
 Verax, Noe fuit, fidusq; & rebus honestis
 Addictus, cælo cui sic Deus infit ab alto:

Deus ad

Noe.

Collige Noe tuas vires, populosq; moneto
 Omnes, ut mores mutent, seruentur ut omnes.
 Quod si non curent (ut mens est læua malorum)
 Omne genus perdam, illuicem molitus aquarum.
 Tu properè fabricare domum, durable cuius
 Non bibat humorem lignum. dabo mētis acumen,
 Artem, mensuram, spaciū. mihi cura salutis
 Summa tuæ fuerit: fuerit mihi cura tuorum.

Porro

Συνεχέως ἄλλεσπον, ὑπέρβιον ἄτορ ἔχοντας.

Ἐν τῶν δὴ μετὰ ταῦτα λιατήλυθον ὄψιτέλεσπον, ἢ τετάρτη.

Ὀπλότατορ γούος ἄλλο, μιαιφόνορ, ἀκριτόδουλορ, γενεά.

Ἀνδρῶν ἐν † τετάρτη γονεῦ, ἢ πολλὰ χέεσπον f. τετάρτη

Αἵματα, ὅτε θεὸρ δειδιότες, ἔτ' ἀνθρώπων

Αἰδόμονοι, μάλα γὰρ † ἢ ἐπ' αὐτοῖσιν βέβλητο d. οἱ

Οἰσραμανῖς μῦθις, λιὰ δουρεβιν ἀλεγεινῇ.

Καί τ' ἐς μὲν πόλεμοι τε, ἀνδροθησάσαι τε, μάχαί τ' ἐς

Εἰς ἕρεθον προίαψαν, οἰζυροῦς πᾶρ εἰούχης,

Ἀνδρᾶς δουρεβέας, τ' ἐς δ' αὖ μετόπιθε χόλοισιν

Οὐράνιος θεὸς αὐτὸς εἰὼ μετ' ἐθήματο νόσση.

Ταφ' ἀφ' ἀμφιβαλλορ μεγάλω ὑπὸ πωυμενῶν γαίης.

Καὶ πάλιν ἄλλο γούος, πῶλυ χερσὶ τ' ὄφρον μετόπι, ἢ πέμψη γενεά.

Ἀνθρώπων, ποιήσας ἐν ἀγαθῶν μετέπειτα, (ἄδερ νεά.

Ἀθανάτορ θεὸς Ἰσῆζον, ἐπεί κεν ἀπὸ πῶλυ † ἐπεσπῶντο, d. ἐπονῶν,

Οἱ γὰρ ὑβρισηῖρες πολλῶ πλέσπον, ἢ ὅτ' ἐπένοιο το.

Γίγαντες σπολιοῖ, μιαιφῶς δόσφρημα χέοντες.

Μουῦος δ' ἐν πῶντεσσι διμαυτάτορ, λιὰ κληθῆς

Ἡρῶν, πιστότατορ, καλοῖς τ' ἐργοῖσι μεμυθῶς.

Καὶ τῶ μὲν θεὸς αὐτὸς ἀπ' ἕρπυθον φάτο τοῖα,

Νῶε δέμας βαρτυνορ ἐορλαοῖσι τε πᾶσι ὁ θεὸς μετὰ

Μετ' ἀνομαρ κήρυξον, ὅπως σωθῶσιν ἀπαντες. τῶ γὰρ λα-

Ἡρ δέγε ἐν ἀλ' ἔγωσιν, καὶ αἰδέα θυμὸν ἔχοντες,

Γαῦ γούος ἐξολέσσω μεγάλοισ ὑπὸ αὐτῶν λιὰ τ' ἀκυσ- d. ἢ θεηλῶς.

Σοῖ δ' ἀπ' ἐν ῥίψης τιν' ἀδιψήτοιο † τιθελῶς. (μοῖς,

Δυεράτωρ κέλομαι δόρορ ἀφθίρον ἀσπίσασθαι.

Θύσω δ' ἐν σῆθεσι νόορ, πωνινὸν δέ τε τέχνην,

Καὶ μίτρα καὶ πόλιν, ἐμοὶ δέ τι πάντα μιλῆσαι,
Ὡς τέ σε σωθῆναι, καὶ ὅσοι σὺ σοὶ ναύασι,

f. ὁ δὲ μ. Εἰ μὴ δι' ἐγὼ τ' ὁ ἄρ. οὐ δ' οὐ φρεσὶ σῆσι νόησομ.

Οὐρανὸν ἐνδέδουμαι, πορὲ βέβλημαι ἢ θάλασσαν.

Γαῖα δέ μοι σύριγμα ποδῶν περὶ σῶμα πέχεται.

dl. παύτη. Αἴψ' δὴ πῶλ' ἄστρον με χερσὶ περιδέδου μετ' πάντα.

ἄνιγμα περὶ Εὐνέα χράματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόα με.

εἰ τοῦ ὀνό- Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται, δύο χράματ' ἔχουσι ἐκάσθην.

ματὸς τοῦ Αἰλοῖται δὲ τὰ λοιπὰ, καὶ εἰς ἴσ' ἄφωνα τὰ πρῶτα.

θεοῦ. Τοῦ παντὸς δ' ἀριθμὸς ἑκατοττάδες εἰσι λίε ὀψίως,

Καὶ ἴσ' ἴσ' εἰς Διὸς ἀδελφάς, οὐ γ' ἐπ' ἴσ' γυνὸς ἢ τίς ἐμε,

Ὅν ἀμύκτος ἐστὶν θείης παρ' ἰμοίγε σοφίης.

Ὡς φάτο, τὸν δὲ τρέμος λάβει μύριος, εἶον αἰκῆσαι.

Καὶ τότε δὴ νόβριος τεχνισάμνος τὰ ἑκαστα

λαῶς λιτανύσσει, λόγων δ' ἐξέχρηξο τοῖσιν.

τὸ τοῦ νόου κήρυγμα. Ἄνδρες ἀπιστόποροι, μεγάλῳ βεβληκμοῖσι οἴσθητε,

Ὅν λήσσει θεὸν ὅσ' ἐπράξατε, πάντα γαρ οἶδον

Ἀθάνατος σωτῆρ, πανεπίσκοπος, ὃς μ' ἐπέδουσεν

Ἀγγέλαι μ' ἠμίρ, ἵνα μὴ φρεσὶ μ' ἐξαπολῆσθε.

Νήψαίτε, τὰς ναυίας ἀποκόψατε, μηδέ βιαίως

Ἀλλήλοισ μαρνασθε, μισοφόνου ἄτορ ἔχοντες,

Αἵμασιν ἀνδρομέοις πολλὸν γοῖα μ' ἀφίσθησθε.

Αἰδέσθε βροτοὶ τὸν ὑπὲρ μεγέθην, καὶ ἀτρεστοί.

Ὀυράνιον ἠΐτις ἐν θεῶν ἄφθιτον, ὃς πόλεον οἰκεῖ.

Καὶ τῶτον πάντες λιτανύσασθε, χρυσὸς ὑπαρχέτω,

Τῶτον ὑπὲρ ζωῆς πόλεον, ἄσμοιο τε παντός,

Τετραπόδων, πηλῶν τε, ὡς ἴλεως ἐσσεθ' ἄσπασιν.

Oracula.

51

Porro ego sum, qui sum: (memori q̄ mente teneto)
 Cœlum, uestitum præbet mihi, pontus amictum:
 Terra mihi fulcitq̄; pedes, & corpus amicit:
 Aer, astrorumq̄; chorus me circuit omnem. (tem

Sunt elementa nouē mihi, sum terrasyllabus aut= 3

(Percipe me) primæ tres syllabæ efficiuntur
 Ex binis omnes elementis: cætera restant
 In reliquis: quorum sunt non uocalia quinq̄;
 Totius numeri bis sunt hec antontades octo,
 Et ter tres decades, cum septem. Si scieris me,
 Non te, qua potior, sapientia dia latebit.
 Sic ait. ast illum audito tremor occupat ingens.
 Ac tum prudenti molitus singula mente,
 Hortari populos, & uerbis talia fari:

Aenigma
 de Dei no-
 mine.

Perfidiosi homines, quæ uos dementia cæpite
 Quæ facitis, Deus haud ignorat. namq̄; salutis
 Autor inextinctus uidet omnia, & omnia nouit:
 Qui mihi iussit, uti uobis hæc dicta referrem,
 Exitio ne sit demens socordia uobis.
 Discite iusticiam, uitij absistite, ne ue
 Inter uos animis odia exercete cruentis,
 Humano late tingentes sanguine terram.
 Immensum, inuidtum numen, rerumq̄; parentem,
 Cui domus excelsa cœlo manet alta, timete
 Mortales, & eum cuncti placate (benignus
 Audiet) ut ciues, ut totum deniq̄; mundum,
 Quadrupedumq̄; genus seruet, uolucrūq̄; secundum.

Noe admo-
 nitio.

Tempus erit, quando totus delebitur undis
 Orbis, et humanum genus (heu horrete minantē)
 Et subito uobis totus turbabitur aer,
 De caeloq; Dei magni uos opprimit ira.
 Tempus erit certe, cum magni numinis ira
 Seuiet in terras, nisi uos placabitis illam,
 Et uite mores iam nunc mutabitis actæ,
 Ut nulla cuiquam deinceps iniuria fiat,
 Sancta sed, et cunctis innoxia uita colatur.

Sic ait. ast illi uulgò ridere monentem,
 Dicereq; insanum, dementatumq; furore.
 Tunc iterum tales effatur Noe loquelas:

O miseri, mentis prauæ, mutabile uulgus,
 Quos iuuat extincto uitam foedare pudore,
 Raptores, uiolenti, importuniq; tyranni.
 Mendaces, prauis studiosi, perfidiosi,
 Detrectatores, mæchi, scelerata serentes,
 Nil formidantes supremi numinis iram,
 Quæ uos ad quinti pœnas iam destinat æui,
 Non fletis passim, duri? ridetis, inepti?
 Sardonium risum ridebitis, horrida quando,
 Quam dico torrensq; Dei uos opprimit unda,
 Tum cum per terras sacrum genus unda nouabit,
 Stirps eterna, locis nunquam sitientibus orta,
 Funditus et prorsum noctu delebitur una.
 Cumq; uiris urbes terræ Neptunus ab antris
 Diruet exagitans, concussa q; mœnia rumpet.

Ἔσται γὰρ ὅτε κόσμος ὅλος ἀποβείσῃσιν ἀνθρώπων
 Ὑδασιρ ὀλλύμενος, φοβόραρ δ' ὀλολύξαιτ' ἀοιδίην.
 Ἔσται δ' ἕξαπίνης αἰῆρ ἀνατάσματος ἡμῖν,
 Καὶ χόλος ἕρπυθον μεγάλου θεοῦ ἦξει ἐφ' ἡμᾶς.
 Ἔσται δ' ἀτρεινέως, ὅτ' ἐς ἀνθρώπουσ προιάψει
 Σωτήρ ἀθανάτος, αὐτὸν μὴ θεῶν ἰλάξῃσδε,
 Καὶ μεταίσιμ' ἔχητ' ἀπὸ νυῦ, καὶ μηκέτι μησέμ
 Δύσπολον κέ πατέρ γ' ἀθεμίσως ἄλλος ἐπ' ἄλλω
 Γράττει, ἀλλ' ὅσιω βίῳτῳ πεφυλαγμένος εἶν.
 Οἱ δέ μιν ἐσσίοντες, ἐμνηστῆριζον ἕναστος, (δρα.
 Ευφρονα νυκλήσποντες, ἀταρ μεμανημόνυρ αὐ-
 Καὶ τότε δ' αὐτὸν πάλιν ἀνίαχερ νῶτ ἀοιδίην.

Ὁ μέγα δειλάιοι, καινούτορες, ἀστᾶσι ἀνδρες,
 Λιδόλιμ προλιπόντες, αὐαιδείην ποθέοντες,
 Αρπασιαῖοι τύραννοι, ἀμαρτωλοί τε βίαιοι,
 Ὑσφα ἀπιστόροιοι, καινοπράγμονες, ὕδερ ἄλκβῆς,
 Λευτρουλόσοι θ' ἄνρεσιλογοι, δύσφρημα χεούτες.
 Οὐκ ὀργίλῳ τε θεῶ δειδιότες ὑψίστοις,
 Εἰς γονίῳν πρέμπηλιν πεφυλαγμένοι ἕξαποτίσαι.
 Οὐτ' κλαίειτ' ἄλλωδεις ἄλλος ἀπλένης, ἀλλὰ γελᾶτε, **αλ. κλάειτ'**
 † Σαρδώνιοιρ μείσημα γελᾶσιτε, ὅπαύταν ἕξην **αλ. Σαρδών-**
 Τῶτο, λέγω τὸ θεῶ φοβόραρ καὶ ἐπιήλυτον ὕδωρ, **νίου.**
 Ὅσπότε καινιᾶ ἰδρόρ γένος σὺ χθονὶ κύμα **παρομίαι.**
 Ασύαυρ βίξος σὺ ἀλιψύτησι τεβηλὸς.
 Αὐτόπερμανορ αἴσιον ἰὴ σὺ ννητὶ γούνται,
 Καὶ πόλεισ αὐταῦδρες σασίχθωρ εἰνοσίγυιοι
 Κανθμῶνος γάσσε σπελάσει, καὶ τ' ἔχεα λῖσα.

Καὶ τότε ἰώσμος ἅπας τε ἀπειροσίω ἀνθρώπων,
 Θνήσκειται, αὐτὰρ ἐγὼ πόσα πρῆβῶ, πόσα κλάωσω,
 Οἴω διαρατῆ, πόσα δάστυα κύματι μίξω,
 Ἡ γὰρ ἐπέλθῃ τῶτο θεῶ κεκλευσμένου ἦδωρ,
 Πλῦσαι γῆ, πλῦσαι σιμὸν ὄρεα, πλῦσαι δὲ καὶ αἰθήρ,
 Ἰθάωρ ἔσται ἅπαντα, καὶ ἴθασι ταύτ' ἀπολείται,
 Στήσονται δ' αἰετοί, καὶ δασύτροφοι ἔσονται αἰῶν,
 Σε φρυγίη, πρώτη δ' ἀνκλήσῃ ἀφ' ἴθασις ἄνευ,
 Γρώτη δ' αὐθρέφει γενεὴν ἐτέρευ ἀνθρώπων,
 Ἀρχομένη αὖθις, ἔσκη δὲ τροφὸς περὶ πάντων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ γενῆ τὰ μάτην ἐλάλησεν ἀβέσμων,
 Ὑψίστος τ' ἄφθνη, πάλι δ' ἴαχε, φώνησόν τε,

ὁ θεὸς τῷ Ἡδὴ καὶ ρὸς ἐπέσῃ νῶε, θ' ἔπασ' ἀγὼς σῆμα,
 νῶε κελόνε Οἶσα τε ἤματι τῷ σε ὑπέσθην, καὶ κατ' ἐσῆσα.
 αἰς τῶνι- Πάντα μάλ' ὄσα παρὸς γενεὰ κενὰ μύρι' ἔσχα-
 βωίη, μείσελ Ραῖξαι ἀπειροσίω νόσμων διὰ λαὸν ἀπειθῶ. (ξάν,
 θῆμ. Ἀλλὰ τάχει ἐμῶνθι σὺν ἡέσιρ, ἠδὲ δαμάσθι,
 καὶ νύμφαις, ἡλιετορ δ' ὀπίσοις κέλομαι ἀγορεύειρ,
 Τετραπόδιω φύλα, καὶ ἔραπῆ, καὶ πετελιῶν.
 Τοῖσι δ' οὐ σῆβεσιρ ἐγὼ μετέπειτα βαλοῦμαι
 Γροφανίως ἰούα ὀπόσων βωλὶ ἐπιτείλω,
 Ὡς ἔφατ' αὐτὰρ ὁ βῆ, μέγα δ' ἴαχε, φώνησόν τε.
 Καὶ τότε δ' αὐτὸς ἀλοχος, καὶ ἡέσιρ, ἠδὲ γε νύμφαι,
 Οἴω δουρατῆ ἔσελθῆλυθον, αὐτὰρ ἔπειτα

αἰ. ρέξαι.

Βῆσκη, τ' ἀλλὰ ἔπασ' ὄσα παρὸς θεὸς ἤθελε τ' ραῖξαι.
 Ἀλλ' ὅτε δ' ἀρμονία κληῖς περὶ πῶμ' ἐγονήθη,
 Εἰς πάγιον ἀρμόδιον, περιεξεσῶ σὺν ἡέσιρ,

Oracula.

55

Et tunc immensus mundus, cunctiq; peribunt
 Mortales. at ego quantum plorabo, gemamq;
 Inclusus lignoſ lachrymas miſcebo quot undis?
 Hæc etenim mandante Deo ſi uenerit unda,
 Nabit humus, nabunt montes, innabit & æther,
 Omnia pontus erit, corrumpet & omnia pontus.
 Verùm ſiſtentur uenti, uenietq; ſecunda
 Aetas. O Phrygia, à ſummis tu uertice prima
 Emerges undis: hominum tu prima renaſcens
 Educes genus, & cenſebere maxima nutrix.

Sed poſtquam fruſtra ſceleratos commoneſcit,
 Summus ei apparens iteratò talibus inſit:

Tandem tempus adeſt, quo ſiant omnia, Noe,
 Quæ tibi promittens aliquando futura monebam.
 Omnia ſunt (homines unquam quaſcunq; rebelles
 Auſi ſunt fraudes) una plectenda ruina.
 Sed tu cum natis, & coniuge, protinus intra,
 Et nuribus. nec non quaecunq; coire iubebo
 Serpentum genera, & pecudum, uolucrũq; uocato.
 Hiſ ego deinde, quibus uitam conſeſſero cunq;
 Inijciam mentem, ne quid cunctentur adeſſe.
 Sic ait. ille autem clamorem ſuſtulit altum,
 Intrauitq;: dehinc coniux, natiq; nuruſq;
 Ligna teſta domus ſubierunt: cetera deinde
 Adſunt omnia, quæ Deus aſſeruare uol: bat.

Deus iu-
bet Noe
intrare in
arcam.

Aſt ubi conueniens firmauit opercula clauis,
 Miſſa per obliquum, qua ſedes apta dabatur:

Diluuium, Tum Deus ut uoluit cœlestis nubila cogit,
 Ignitumq; globum solis caligine condit,
 Nec non cum stellis lunam, cœliq; coronam,
 Omnibus obductis, mortalia pectora terret,
 Horrendum increpitans, ardētia fulmina mittens.
 Omnibus excitis uentis, soluuntur aquarum
 Venæ omnes, magni patefiunt commata cœli,
 Et terræ latebræ, indefessiq; fluenta
 Oceani refluunt, & casto gurgite tellus
 Quanta patet tegitur, penitus superantibus undis.
 At domus interca nymbis diuina natabat,
 Fluctibus & uentis circumsona, terribilesq;
 Costis excipiens ictus: multasq; carina
 Mota secabat, aquæ rauco cum murmure, spumas.
 Sed postquam pluuijs totum Deus eluit orbem,
 Tunc animo cupiens (nam sic Deus ipse uolebat)
 Cernere Noe foras, emerit ab æquore Nerei,
 Continuoq; domus tectum, quod ligneus apta
 Arctabat paries iunctum compage, recludit.
 Tunc oculos cœli partes conuersus in omnes,
 Cuncta sub æquoribus longè lateq; teneri
 Vt uidet, ut magno pulsatur corda timore,
 Dum nihil apparet, tristis nisi mortis imago.
 Tunc aer paulum diductus (namq; diebus
 Lassus erat multis, totum dum proluit orbem)
 Flammiferum cœli fusum pallore cruento

Hoc est, Ostendit, fessūq; † orbem, tū Noe timore
 solem,

Δὲ τότε ἴπουρα γίσι θεῦ ετελείετο βαλῆ. (κον.
 Σιὸ δ' ἔβαλον νεφέλας, κρύψον δὲ πυραυγέα δίσ- ὀκαίαιλυ
 Σιὸ δ' ἄφροις μιλύλυ, κ' ἄράνιοι σφραγώμα. (τοῖσι, σμός,
 Πάντα πόρισι πᾶσας μεγάλ' ἐτυπε δῆμα βρο-
 Γρησῆρας πέμπω, σιωεπηγέροντο δ' αἴται
 Γαῖτες, λιὰ ὑδάτων φλέβις ἐλύοντο ἄπασαι,
 Ουρανόθεν μεγάλων ἀνοίγμων κ' καταραϊῶν,
 Καὶ μυχῶν γαίης, λιὰ ἀβύσσ' ἀναμάτοιο
 Ὑδάτα μυρίοντα φαῖν, λιὰ γῆ ἐκαλύφθη
 Γάσσα ἀπερῆσιος, αὐτὸς δ' ἐπενήχετο ὀμβρῶν,
 Οἶνος θεασίσιος, πολλοῖσι δὲ κῆμασι λάβροις
 Ρηγνύμωνος, λιὰ νυχόμωνος ἀνέμων ὑπὸ ριπῆς,
 Ωρντο δειμαλέως, ἔτεμον δὲ γε μυρίον ἄφρον,
 Στέραι λινομύων ὑδάτων πελαροισμονάων.
 Ἀλλ' ὅτι κῆσμον ἄπαντα θεὸς κατέκλυσε ὑεταῖσι,
 Καὶ τότε δ' αὖ νῶε φρεσὶν ἐβίτη, ὄφρ' ἐσθθρήσθῃ
 Αθανάτου βαλῆσιρ, ἐδω δὲ τε νηρέος † ἀθλι. f. ἀθλι
 Ωλα δὲ δῶμ' ἀνέωξε πόριξεσθ' ἀπὸ τείχου,
 Εμπίροις ἀρμοῖσι λιὰτ' ἀντίον ἀρμοδούτα,
 Καὶ λίσσας ὑδάτων ἀπερῆσιων πολὺ πλῆθος,
 Γαῖτοσε νῶε μόρον μόρον ὀφθαλμοῖσιρ ὀραῶσαι.
 Δαῖμ' ἔχε, λιὰ κραδίλυ πάλαν μέγα, κ' ἴσπε δ' ἄφρ
 Βοῶν σφιδάμρον, ἐπεί νάμην, ἤμασι πολλοῖς
 Κόσμορ ὄλορ δύνων, τότε διελάμ, οἶα τε χλωρῶν
 Αἱματόσιντα πέλυ, μέγα τε πυραυγέα δίσπορ
 Δαῖξε κειμηλιότα, μέλις δ' εἶχον νῶε θάρσος.

- Καὶ τότε δὴ πελειῶν οἴκῳ ἀπὸ νόσφι ποιήσας,
 Ευβαλον, ἕφρα γνῶ σὺν φρεσίν, εἶπότε γαῖα
 Φαίνεται ἐπὶ σφραγῆ, ἢ δὲ πῆδρύγισσι καμῶσα,
 Γαῖτα πορίψήσασα, πάλιν τρέπει, ὅτε γὰρ ὕδαρ
 Ἡμοπάσασα, μάλα γάρ τε πεπληράκει τὰ ἔνασσα.
 Αὐτὰρ ὅς ἰσυχάσας πάλιν ἤματα, πέμπε πέλασιν
 Αὔθις, ἵνα γνῶ ἔπορ ἐπαύσατο ὕδατα πόλλα,
 17 Ἡδ' ἕφα πωτήσασα, διέψατο, βῆ δ' ἐπὶ γαῖαν.
 Βαιὸν δ' ἀμπαύσασα δέμας νοτόρῃ ἐπὶ γαίῃ,
 Αψ' ἐπὶ νῶε πάλιν δέ τε ἤλυθε, κάρφος ἐλαίας
 Σῆμα φέρουσα μέγ' ἀγγελίης, βάρος δ' ἔχε πάντα,
 Καὶ μέγα χάρμ' ὅτι γαῖαν ἐφελπίξασκεν ἀβροῦσαι.
 Καὶ τότε δὴ μετέπειτ' ἄλλον μελανόπιδρον ὄρουσι,
 f. λαερνά- † Τάχος ἐξέταμπε, ὃ δὲ πῆδρύγισσι πεποιθὸς
 18 Προφρονέως πέτατο, γαῖν δ' ἐλθὼν ἀπέμεινε.
 Γνῶ δέ τε νῶε, ὅτι γαῖα πῆλει ἄσασα ἔδσα,
 Αλλ' ὅτε δὴ βροθίοις ἐπὶ κύμασιν εἶθα λαὸν εἶδα,
 Αμβροσίη τέχνη ἐπονύχιστο οἰσησσι τῶνδε,
 Ρήγνυμόν' ὀλίγησ ἐπὶ ἠέρος ἐφύριψο.
 Ἔστι δέ τις φρυγίης ἐπὶ ἠπείρῳσι μελαίνης,
 19 Ἡλίβατον τανύμηνες ὄρος, ἀφ' ἧρ' αὐτὸ καλεῖται,
 Ὅτ' ἄρα σωθήσεισθαι ἐπ' αὐτὸ πάντες ἐμελλοί,
 20 Ἐρ τῶντ' ἡμεγάλη δὲ ποθὴ καταθύμιος ἦεν.
 Ἐνθα φλέβεις μεγάλα ποταμῶ μαρσύν πύφουκαρ,
 Τῷ δὲ κινώτος ἔμενον σὺν ὑψηλοῖσι κάρλιω
 Ληξάντων ὑδάτων, τότε δ' αὖ πάλιν ἔβαν' ἔθι πρὸ
 Θεασεσίη

Vix posito, soli permisit abire columbae,
 Sciret ut an tellus usquam detecta patèret.
 Illa leui postquam lustrauit cuncta uolata,
 Alas fessa redit: nec enim defllexerat altum
 Aequor adhuc, quando repleuerat omnia late.
 Ille dies aliquot mansit, rursumq; columbam
 Eijcit, ut discat num uastum cesserit æquor.
 Illa leues pennas alternat, nactaq; terram
 Humentem, corpus paulum defessa quieuit:
 Post ad Noe redit, ramum frondentis oliuæ
 Ore ferens, terræ certissima signa repertæ.
 Hic cuncti pulso multum gaudere timore,
 Terram sperantes uisuros, ille deinde
 Continuo laxat uolucrem nigrantibus alis:
 Illa leues auras pennis uibrata secabat,
 Et terra inuenta, reditus secura, remansit.
 Tunc existere humum cognouit Noe propinquã.
 Hinc ubi diuinè trabs huc, illucq; natauit,
 Murmure cum rauco ponti iactata fluentis,
 Appulit exiguæ terræ, tandemq; quieuit.
 Assurgit Phrygiæ mons quidam in finibus atræ,
 Arduus, alta pecens, Ararat quem nomine dicunt,
 Quod fatale fuit illic euadere cunctis,
 Operataq; frui tandem, charaq; salute:
 Fluminis unde alti Marsyæ manat origo.
 Huius in excelsis postquam cessantibus undis
 Constitit arca iugo, tunc illi rursus ab alto

Ingens immenſi uox eſt audita Tonantis:
 Deus Noe fidelis, amans æqui, ſeruate periclis,
 am exire Egredeſe audenter, nec non cum coniuge nati,
 iubet ex ar Cumq; tribus nuribus, terramq; replete patentem,
 ca. Multiplici numero crescentes, iuſtitiamq;
 Tradentes natis natorum, donec in omnes
 Iudicium detur mortales: namq; ſubibunt
 Iudicium cuncti: ſic uox diuina locuta eſt.
 Ille ſuo nihil addubitans exire cubili,
 Ingreſſitur terram: nec non natiq; nurusq;
 Et coniux, nec non ſerpentes, atq; uolucres,
 Quadrupedum pecudūq; genus, iū cætera cuncta.
 3 Noe igitur cunctos homines iuſtiſſimus inter,
 Exijt octauus, uicenos cum bis, & unum
 Compleſſet ſoles (Deus ipſe uolebat) in undis.
 Hinc noua progenies, hinc ætas aurea prima
 Exorta eſt hominum, quæ uenit in ordine ſexta,
 Optima poſt homines natos, & nomine fertur
 Cœleſtis, quòd eam curæ Deus unus habebit.
 O æui ſexti ſtirps prima, ô gaudia magna,
 Quòd fortita fui, poſtquam discrimina mortis
 4 Effugi, iactata meo cum coniuge multum,
 Nec non cum leuiris gloſſes, ſoceroq; ſocruq;
 Nunc autem uarium florem laudabo futurum,
 In ſacra ficus *

diuidet autem

Imperium regni tempus *

Sceptria

Oracula.

Θεασσίν μεγάλοιο θεῶν πάλιμ ἰαχε φωνῆ
 Τοῖσιν ἔπος· νῶε πεφυλαγμένε, ποισέ, δίναιε, . ὁ θῖος τῶρ
 Θαφραλέως ἔξελθε σιῶ ἦέσι τι λιὰ δάμαρτε, . νῶε κελίνε
 Καὶ νυμφαῖς Τριοςαῖς, λιὰ πλῆσταε γαῖαν ἀπασσιν, ἔξελθεῖρ ἐν
 Αὐξέμονοι, πλινθινόμονοι, τὰ δίναια νέμοντες Τῆς κινώτῃ.
 Ἀλλήλοισ γονταῖς γοντῶν, ἀχρῖς εἰς κέρισιν ἦξει
 Γὰρ γόνος αὐθρῶπῶν, ἐπεὶ κέρισις ἔσσετ' ἀπασιν.
 Ὡς ἔφατ' ἀμβροσίη φωνῆ, νοσρῶν δ' ἀπὸ νοίτης
 Ἡς ἀποθερσῆσας ἐπὶ γῆς, γοὶ δὲ σιῶ αὐτῶ,
 Ἡ δὲ δάμαρ, νύμφαι τε, λιὰ ἔρπετα, λιὰ πετιλιὰ,
 Τετραπόδιον θηρῶν τε γόνῃ, λιὰ τ' ἄλλ' ἄμα παύ-
 τα.

Καὶ τότε δὴ τοι νῶε δικαιοτάτος ἀνθρώπων
 Ουλοος ἐξῆλθεν, δὲς ἄνοσι, λιὰ μίαν ἠῶ
 Γληρῶσας ὑδατέεσι, θεῶ μεγάλε δὲ βυλάε.
 Εὐθ' ἄνοιτις βιότοιο νέη ἀνέταλε γονέθλη,
 Χρυσείη πρώτη, ἣ τις πέλετ' ἐντῆ ἀρίστη,
 Ἐξ αὐ πρώτῃ πλάστος ἀνὴρ γονέτ'. ἕναμα δ' αὐτῆ
 Οὐραίν, ὅτι πάντα θεῶ μεμελημένῃ ἔσαι.
 Ὡ γονεῖς ἐντῆς πρώτορ γόνος, ὦ μέγα χαρμα,
 Ἡς ἐλαχον μετέπειτ' ὅτε ἐμφυγορ αἰπὺν ὄλεθρον.
 Πολλὰ τ' κλυθωνιῶσῃσιν σιῶ ἐμῶ πῶσα κὴ διαέρεσ-
 σιν.
 Ἡ δ' ἐνυρῶτ' ἐνυρῆ, ὁμονύμοις τε παθοῦσα.
 Ἄρτι δὲ αἰνήσω ἔσαι πολυποίνιλον αἴθος.
 Ἐρ σάνη, σῆκη, μεσάσει δὲ χρονὸς βασίλειον ἀρχῆν,
 Σικητῆρο.

f. κλυθωνι-
 δέει ἀμ-
 ἐμῶ.

Συναπρόφορον δέξῃ, τρεῖς γὰρ βασιλεῖς μεγάλῃ μοίῃ,
 Ἄνδρες λιναϊότατοι, μύρας δέ τε διυλίσονται,
 Πουλυετῆ δ' ἄρξῃσι χρόνον, τὰ λιναϊα νέμοντες
 Ἀνδράσι μ' οἷσι μέμπε τῶνος, καὶ ἔργ' ἔραταινά.
 Γαῖα δ' αὖ κηρποῖς ἐπαγάλλεται αὐτομάτοισι,
 Φουμοῦν πολλοῖσι μ' ὑπόρσφαχύρσκα γενέθλη.
 Οἱ δέ τε τιθῶσιν ἤρες ἀγῆρατοι ἤματα πάντα
 Ἔσονται νόσφι νύσσι μ' ἠυδρῶν μαλδράων.
 Θνήσκονται, ὑπὸν βεβόλη μούνη, ἐς δ' ἀχέρνοντας
 Εἰρ' αἰδαο δόμοις ἀπελύσσονται, καὶ ἐκείσε
 Τιμῆν ἔξοσιμ, ἐπεὶ μακάρων γένος ἦσαν,
 Ολλίοι ἀνέρες, οἷς σαβασθὸν νόον ἰσθλὸν ἔδεικον.
 Αὐτ' ἔτι καὶ τῶσισι μ' αἰεί συμφράσαστο βολαῖς.
 Ἀλλ' ὅτοι μάκαρας, καὶ εἰρ' αἰδαο μολῶντες,
 Ἔσονται, τότε δ' αὖ βαρὺν σθεσρὸν μετέπειτα
 Διτύδρον αὖ γένος ἄλλο χαμαιγενέων ἀνθρώπων,
 Τιτήνων, ὁμοῖος δὲ τύπος ἐπὶ πᾶσι μ' ἔνασθον
 Εἶδος, καὶ μέγας τε φωνή, φωνὴ δὲ μὴ ἔσαι.
 Οὗ παρὸς εἰν πρώτης γενεῆς θεῶς οὐ γῆθεισι μ'
 Ἐνθετο, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντες,
 Ὑστατα βολύσσονται ἐπαγόμενοι πρὸς ὄλεθρον,
 Ἀντίδιον μαχέσασθαι ἐπ' ἕραν ἄσφρόντι.
 Καὶ τότε δ' ὀπίκων ἔμεγαλ' ῥύσις ἔσσι' οὐ αὐτοῖς,
 Μακρομύων ὑδάτων, ὁ μέγας σαβασθὸν ἢ χολωθεῖς
 Εἴρξει κωλύων, ὅτι μὴ κατακλυσομὸν ὑπέστη
 Αὐδὸς ποιήσιν, ἐπὶ ἀνθρώπων κανοβύμης.
 Ἀλλ' ὅπῳ τὰ μ' ὑδάτων ποδῶν ἀποβρείσι μ' οἰδμα

Κύματα

αἰτιήνους.

Oracula.

63

Sceptraferum accipiet. nam tres iustissima reges
 Pectora magnanimi, diuisis partibus æquis
 Tempore longinquo regnabunt, iuraq; tradent
 Illis, queis studio labor est, laudandaq; facta.
 Terraq; sponte sua lato feret ubere fruges,
 Spicarumq; suos reditu saturabit alumnos.
 Non illi spacio canescunt temporis ullo:
 Sed tristi semper morborum peste carentes,
 Oppressi somno decedent, inq; profunda
 Deuenient Acherontis, ubi nec honore carebunt:
 Quippe peatorum felix genus, optima quorum
 Mens fuerit dono Sabaoth, qui semper in omni
 Illis consilio dederit facienda secundus.
 Atq; hi faelices, etiam cum ceperit illos
 Orcus, erūt. Hominum surget genus inde secundū,
 Ingens, horrendum, Titanum terrigenarum:
 Queis eadem facies, eadem natura, modusq;
 Corporis, & species, & uox erit omnibus una,
 Pectora qua primo Deus inspirauit ab ortu.
 Hi uerò (tantum præcordia uana tumbunt)
 Constituent tandem, properantes perdere sese,
 Illato bello stellatum inuadere cœlum.
 Tunc in eos undans insano gurgite magnus
 Effluet Oceanus. Sabaoth sed maximus illum
 Reprimet indignans: nec enim disperdere rursus
 Peruersos homines immisis sustinet undis.
 Sed postquam tumidos fluctus, rabiemq; citatam
 Vndarum

Titanes.

Vndarum huc illuc pressa disiecerit ira,
 Cumq; suis pontum conclusum finibus, intra
 Littoraq; & portus compresserit, oppositaq;
 Finierit terra magni uis Altitonantis:

De Iesu no
 mine.

Tunc ad mortales ueniet, mortalibus ipsis
 In terris similis, natus patris omnipotentis,
 Corpore uestitus. Vocales quatuor autem
 Fert, non uocalesq; duas, binum geniorum.
 Sed quæ sit numeri totius summa docebo.
 Namq; octo monadas, totidem decadas super ista,
 Atq; hecatontadas octo infidis significabit
 Humanis nomen: tu uerò mente teneto
 Aeterni natum Christum, summiq; parentis.
 Ille Dei legem complebit, non uiolabit,
 Per similem formam referens, & cuncta docebit.
 Illi libabunt aurum, myrrhamq; ferentes,
 Thusq; sacerdotes: hæc omnia namq; patrabit.

Ioannes Verum cum quædam uox per deserta locorum
 Baptista. Nuncia mortales ueniet, quæ clamet ad omnes,
 Ut rectos faciant calles, animosq; repurgent
 A uitijs, & aqua lustrantur corpora cuncta,
 Ut nunquam deinceps peccent in iura, renati:

Herodes. Barbarus & tandem saltatibus illaqueatus,
 Mercedi uocem hanc casam concedet iniquæ:
 Tunc erit indicium subito mortalibus ægris,
 Cum lapis Aegypti felix seruatus ab oris

Iesus. Venerit: huic populus impinget Hebræus, & huius
 Ductu

Κήματος ὄρνυμὸς ἐπὶ ἄλλυδις ἄλλο ποιήσει,
 Οργῆς πᾶσι βδοαίς, αἰς ἄλλα τε βούβεια πόντῃ
 Μέτρ' ὀλιγοθείη, λιμέσιρ λίαι τρεχέσιρ ἀηταίς,
 Ἀμφὶ γαίην ὄβυσσας ὁ μέγας θεὸς ὑψιμέγαντος.

Δὴ τότε λίαι μέγαλοιο θεῖ παῖς ἀνθρώποισιρ
 Ἡξεί σαρκιφόρος, θνητοῖς ὁμοϊόμενος ἐν γῆ,
 Τέσσαρα φωνήεντα φέρει, τὰ δ' ἄφωνα δὴ αὐτῷ
 Διοσῶρ ἀγγέλωρ, ἀπὸ μὲν δ' ὄλωρ ἔξορμιλίω.
 Οὐτῶ γὰρ μονάδας, τέσσας διενάδας ἐπὶ τύτοις,
 Ἡδ' ἐναυτῶν ἰάδας οὐτῶ, ἀπιστοπόροις ἀνθρώποις
 Οὔνομα διηλώσει, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ σῆσι νόσορ,
 Ἀθανάτοιο θεῖ χριστὸν παῖδ' ὑψίστοιο.
 Αὐτὸς πληρώσει δὲ θεῖ νόμον, ἢ καταλύσει,
 Ἀντίτυπον μίμημα φέρωρ, λίαι πάντα διδάξει.
 Τότῳ προσποιήσασθ' ἰσθίεις χριστὸν προσφέροντες,
 Σμύρναρ, ἀταρ λιβανορ, ἢ γὰρ τὰδε πάντα ποιή-

περὶ τὸ νό-
 ματος ἰσοῦ.
 22

Ἀλλ' ὅποταρ φωνὴ τις ὄρμηαίης διαχώρης (σει,
 Ἡξεί, ἀπαγγέλωρ βροτοῖς, λίαι πᾶσι βούβει,
 Εὐθείας ἀτραπὸς ποιησέμεν, ἢ δ' ἀπερὶ γαίη
 Ἐν κραδίης καίνας, λίαι ὕδασι φωτίζεσθαι
 Γαῦ δέμας ἀνθρώπων, ἵνα γεννησύντες ἀνώθεν,
 Μηνέτι μηδέμ ὄλωρ γε παρὶ βαίνωσι δικαίωρ,
 Τίτῳ δ' αὖ βαρβαρόφρων πεπεδημένος ὄρχηθμοῖ-
 Ἐκκόφας δώσει μισθόν, τότε σῆμα βροτοῖσιρ (σιρ
 Ἔσαι ἐξείφνης, ὅποταρ πεφυλαγμένος ἦξεν
 Ἐν γῆς αἰγυπτοιο καλὸς λίθος, ἐν δ' ἄρα τῷ
 Λιθὸς προσνόησι ἐβραίων, ἔθνη δ' ἀγορῶνται

ἰωάννης ὁ
 βαπτιστής.
 ἠρώδης.
 ὁ ἰησοῦς
 ἐξ αἰγυπτοῦ
 ἐπαμειν-

Αὐτοῦ ὑφηγήσει, καὶ γὰρ θεῖον ὑψιμέδοντα
Γνώσονται διὰ τῶδε, ἀταρπκτόν τ' οὐκ φάει.

23

τὰ τοῦ χει-
ρῶν τέρατα.

Δείξει γὰρ ζωὴν αἰώνιον ἀνθρώποισιν
Ἐπιεισοῖς, ἀνόμοις δὲ τὸ πῦρ αἰῶσιν ἐποίησε.
Καὶ τότε δὴ νοσερὸς ἰήσεται, ἢ ἐπιμώμους
Γαῦτας, ὅσοι τῷ πῦρ οὐκ ποιήσουσι.
Βλέψουσιν δὲ τυφλοὶ, ἀτὰρ βασιλεύσιντε χυλοὶ.
Κυφοὶ τ' εἰσάσονται, λαλήσουσ' ἑλαδέοντις.

† Laetarius
legit,
ἰχθύεσσιν
δύοισι.

Legit Laet.
εἰς ἐλπίδα
πολλῶν.
& infra lib.
3. legitur,
εἰς ἐλπίδα
λαῶν.

Δαίμονας ἐξελάσει, νεκρῶν δ' ἐπαπάσσει ἔσαι.
Κύματα περὶ σῶσαι, καὶ ἐρημαίῳ οὐκ ἔχω
Ἐξ ἄρτων ἅμα ποῦτε καὶ ἰχθύος εἰναλίσι
Χιλιῶδας πορέσει ποῦτε, τὰ δὲ λείψανα τῶν

Δώδεκα πληρώσει κοφίνος, † εἰς παρθένον ἀγνήν.
Καὶ τότε δ' Ἰσραὴλ μεμεθυσμένος ἄχι νοήσει,
Οὐδέ μιν ἀνοήσει μεμεθυσμένος ἄσιν λεπτοῖς.

Ἀλλ' ὅπου τιν ἐβραίοις ἔξιν χόλος ὑψίστου,
Οἰστρομανῆς, καὶ πῖσιν ἐαυτῶν ἐξαφελᾶται,
Οὐρανίον ὅτι πᾶσι θεῶν διεδηλῶσαντο,

Καὶ τότε δὴ πολέμους καὶ πῆνυματα φαρμακώσεται
Ἰσραὴλ δώσει μυσταροῖς οὐκ ἔχουσι τῷ.

Εἰς δὲ τὸ βρωμα χολήν, ἢ εἰς πότον ὄξος ἀνεράσεται.
Δυοσε βέως δώσονται κακῶ βεβλημένοι οἰστρο,

Στήθειά καὶ κραδίη, ἀτὰρ ὄμμασιν ἐν ἐσορῶντις.

24

Τυφλότροφοι σαλαῶν, φοβρότροφοι ἐρωσθήρων,
Θηρῶν ἰοβόλων βαρεῖ πεπεδημένοι ἕτανον.

Ἀλλ' ὅταν ἐκπέψῃ χάρως, καὶ πάντα μετρήσῃ.

Καὶ

Oracula.

67

Ductu conuenient gentes, per eumq; supremum
 Cognoscent numenq;, uiamq; in lumine rectam.
 Aeternam uitam mortales namq; docebit
 Electos, ignemq; malis feret omne per auum.
 Ille quidem morbis pressos sanabit, et omnes
 Laesos, quotquot ei fident, caeci; uidebunt:
 Incedent claudi: surdis audire licebit:
 Insolitas mutis dabitur formare loquelas.
 Expellet furias: oppressi morte resurgent:
 Placabit fluctus: in desertisq; locorum,
 Large panibus ex quinis, et pisce marino,
 Millia quin; uirum satiabit, relliquiaq;
 Bis senos cophinos implebunt uirginis alme.
 Et tunc Israel ebrius, non mente uidebit,
 Non oculis cernet, non auribus audiet ipsis.
 Hebraeos sedenim summi lymphata Tonantis
 Cum petet ira, fide sublata prorsus eorum,
 Propter caelestem, diuino semine cretum,
 Offensum per eos puerum: tunc impius illi
 Impinget colaphos, uirosa; sputa sceleris
 Israel labijs: neq; non et fellis amari
 Apponent escam, potumq; inmitis aceti,
 Pectora uesanis stimulis et corda subacti,
 Nil oculis ipsis cernentes, et mage caeci
 Talpis, angue magis metuendi, pestiferaq;
 Apsidis oppressi duroq; grauiq; ueterno.

Iesus
 redux ex
 Aegypto.

Christi mi-
 racula.

Sed manibus passis cum mensus cuncta, coronã

e 2

De spia

De spinis iulerit, nec non latus eius arundo
 Fixerit acta manu, cuius causa tribus horis
 Nox tenebrosa die medio, monstrosa q̄ fiet:
 Tunc hominū generi magnum Solomonia signum
 Tempa dabunt, Ditis cum tecta profunda subibit,
 Nunciet in uitam reditum quo morte peremptis.

Sed postquam tria uo lucem repetiuerit, atq;
 Monstrarit somnum mortalibus, atq; docendo
 Cuncta illustrarit, cœlestia tecta subibit
 Nubibus inuectus, cum lætum liquerit orbi
 Pactum Euangelij, cuius de nomine surget
 Flore nouo germen de gentibus, idq; regendum
 Magni lege: Soli ductores deinde futuri,
 Deinde genus uatum iam tandem desuper esse.
 Inde male messem facient æstatis Hebræi,
 Atq; auri multum Romanis diripiet rex,
 Argentiq; dehinc existent altera regna
 Assidue, regnis pereuntibus usq; prementq;
 Mortales. sed erit tunc magna ruina uirorum
 Illorum, quando fastum ingredientur iniquum.
 Cum dederint autem Solomonia templa ruinam,
 A loricatis (quorum uox barbara linguæ)
 Diruta, cum patria terra pellentur Hebræi
 Errantes, misere uexati, farrâq; multo
 Miscebunt lolio: tunc tristes seditiones
 Versabunt homines omnes, urbesq; malorum
 Congeries coget sese deflere. uicissim,

Propte-

Καὶ σέφανον φορέσει τὸν ἀναβνινον, ἡδέ γε πλύν-

σεν

Νήξωσι ἡαλάμοισιν ὅτου χάριον σὺ τρισὶν ὥραις

Νὺξ ἔσται σποτόεσσι πελώριος ἡμάτι μέσσω.

Καὶ τότε δὴ ναὸς σολομώνιος, ἀνθρώποισιν

Σῆμα μέγ' ἐπέλεσει, ὅποταρ αἰθιανός οἶκος

Βήσεται ἀγγελῶν ἐπ' αὐάσασιν τεθνεῶσιν.

Αὐτὰρ ἐπὶ ἦν ἔλθ' ἄ τρισὶν ἡμασίμ ἐς φάος αὐθις,

Καὶ δειξεί θνητοῖσιν ὕπνον, καὶ παύτα διδάξει,

Ἐν νεφέλαις ἐπιβάς εἰς ὕραν ὀϊκὸν ὀδύσση,

Καλλιέφας νόσω σὺν ἀγγελίης † διὰ θυμά.

Τὸ καὶ ἐπινυμένη βλασφὸς νέος ἀνθήσειον,

Ἐξ ἔθνῶν μεγάλιο νόμῳ καθοδηγησύντες,

Ἀλλὰ γε καὶ μετὰ ταῦτα σόλοι καθοδηγοὶ ἔσονται,

Καὶ τότε δὴ παῦσις ἔσται μετέπειτα προφητῶν.

Ἐνθονδ' ἑβραῖοι τὸ κανὸν θέρος ἀμήσωσιν,

Πολλὸν δ' αὐ χυσοῦν τε καὶ ἀφ' ἡρώων ἐξυλαπάξει

† Ρωμαίοις βασιλεὺς, μετὰ δ' αὐ βασιλῆος ἀλλοε f. ῥωμαῖος.

Συνεχέως ἔσονται ἀπολλυμένων βασιλειῶν, (νοῖς

Καὶ θλίψις βροτῶν, μέγα δ' ἔσεται ἀνδράσι κεί-

Γτῶν) ὅταρ ἀφξάνται ὑπὸρρυφανίης ἀδίνοιο.

Ἀλλ' ὅποταρ ναὸς σολομώνιος σὺ χθονὶ δία

Καῖ πεσείται, βληθείς ὑπ' ἀνδρῶν βαρβαροφώνων,

Χαλπινοβωρήκων, ἑβραῖοι δ' ἀπὸ γῆς ἐλάσσονται,

Ῥαῖζόμενοι, ἡβραῖζόμενοι, πολλὸν δέ τοι αἶφρον

Ἐν σίτῳ μίξωσι, καὶ ἡγάσις ἔσται ἀπασιν

Ἀνδρασίμ, αἰ δὲ πόλεις ὑβριζόμεναι παρ' ἑκαστά

Ἀλλήλας κλαύσσοιμ, ἐπεὶ κακῶν ἥλιτον ἔργον
 Διεξάμοναι μέγαλοιο θεῶ χόλον ἐν πόλποισι.

ΠΕΡΙ ΕΛΛΗΝΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ,
 καὶ περὶ ἁγίων, καὶ περὶ κρίσεως.

- 1 **Η**Μος ἡ κατέπαυσε θεὸς πολυπαύσοφρον ὠλήμ.
 2 Πολλά λιτὰ ζομένους, καὶ μοὶ πάλιν ἔρυσθέσει.
 3 Ἐνθετο θεαπεισίωρ ἐπέωρ πολυκυνθία φωνήμ,
 4 Γαῦν λέμιας ἐπιπληχθεῖσαι τὰ δὲ σῶμα· ἔτε γὰρ οἶδαι
 5 Ὅτι λέγω, κέλεται ἡ θεὸς τὰ ἕνα τ' ἀγορεύειν.
 6 Ἀλλ' ὅποταρ ἐπι γῆς σεσμοὶ, μαλδρόιτε κούραιοι,
 7 Βρονταὶ τ' ἀστειροαὶ τε, γῆς ἔρυσίβη
 8 Καὶ μαρίνη θύωρ τε λήνωρ, ἀνδρονταταίαι τε,
 9 Καὶ φθοραὶ ἀνθρώπων, ἢ λιὰ βεῶν μυνημοσύωρ,
 10 Τετραπόδων ἠλιωῶν τε καὶ ἔρῶν ταλαίργων,
 11 Ἡ δ' αἰγῶν, οἶωρ τε· ἔπειτα δὲ χέρσος ἀφύρα
 12 Πολλὴ κακλαφθεῖσα γονήσεται ἐξ ἀμελείας,
 13 Καὶ κερκοὶ λείψοιμ, ἐλσυνδρονπρασία δ' ἔσται
 14 Πλείστοις ἐν μερόπεσι, λιὰ τ' ἰδρουλίαι καῶν,
 15 Δὴ τότε λιὰ γονὴ διανάτη μετὰ ταῦτα φανείται
 16 Ἀνθρώπων, ὅποταρ σεσίχθωρ ἀσδροπυτῆς
 17 Εἰδωλῶν ζύλων θραύσει, λαὸν τε τινάξει,
 18 Ρώμης ἐπ' αἰλόφοιο, μέγας δὲ τε πλῆτος ὀλεῖται,
 19 Δυσόμονος περὶ πολλῶν ὑπὸ φλογὸς ὑφαίσοιο.
 20 Καὶ τότε δ' ἡματέεσαι ἀπ' ἕρανίαι κατὰ βῆσαι,
 21 Ἀντάρ κόσμος ὅλος τε ἀστειροσίωρ ἀνθρώπων
 22 Ἀλλήλας ἠείνῃσι μεμλινώτες, ἐν δὲ νησειμῶ

Propterea facinus quòd commiserè nefandum:
Tantà in eas magni deſeuitet ira Tonantis.

LIBER SECVNDVS.
De Græcis, & de Deo, & de
ſanctis, & de iudicio.

Postquã perdoctũ carmẽ, me multa precãte,
Cõpreſſit numen, mihi ſub præcordia ruſſum
Diuini cantus uocem ſubiecit amœnam.
Corpore tota ſtupẽs trahor huc, ignara quid ipſa
Eloquar: ipſe ſed hæc mandat Deus omnia ſari.
Sed cum terrarum motus, & fulmina dira,
Fulgurãq; & tonitrus fuerint, & ſqualor agroriũ
Et cædes hominum, rabies & ſæua luporum,
Atq; hominũ atq; boũ interitus, et quadrupedãtũ,
Et iumentorum, mulorumq; atq; caprarum,
Atq; ouium, fiet tum plurima terra relicta,
Et frugum incultos prouentus deſeret agros,
Erumpetq; hominum uitioſa licentia paſſim,
Fanaq; diripient. hominum tum deniq; ſeculum
Exiſtet decimum: quando qui ſidera ſecit,
Concuſſor terræ, ſtatuarum franget amorem,
Et Romæ populum, quæ ſeptem continet arces,
Concutiet: diues deleta peribit opum uis,
Vulcano crebris miſcente incendia flammis.
Et tunc de cælo demiffæ ſanguinolentæ. *
At genus humanum longè lateq; per orbem
Cædibus alternis inſaniet: inq; tumultu

Pestes, atq; fames Deus, & sua fulmina mittet
 Illis, qui uiuent expertes legis & æqui.
 Existetq; hominum toto defectus in orbe:
 Si quis ut in terris hominis uestigia cernat,
 Miretur, rursus magnus Deus incola cœli,
 Reliquias hominum penitus seruabit ubiq;
 Tunc pax, & ueri prudentia summa uigebit,
 Terraq; frugiferens fruges feret uberiores,
 Ne diuisa quidem, neq; seruitura deinceps.
 Omnis liber crit portus mortalibus, omnis
 Et statio, sicut fuit antè: scelusq; peribit.

Signum Tunc autem signum dabitur diuinitus ingens,
 aduentus Namq; relucebit clarissima stellâ, coronæ
 filij, homi- Assimilis claræ, cœlo uisenda sereno,
 nis, Lucibus haud paucis: humanis nempe coronam
 De cœlo ostendet, qui præmia quærere certant,
 Nam tunc incipiet magnum procedere seclum
 Vrbi cœlesti, dispensatorq; uacabit
 Omnibus humanis, eui immortalis honores
 Qui teneat, cunctus tunc immortalia propter
 Præmia contendet populus, uictoria quando
 Accendet præclara animos, nam ritè licebit
 Cuilibet argenti claram petere inde coronam,
 Porta uitæ, Castus enim Christus ponet certamina iusta,
 Ornabitq; probos, æternaq; præmia reddet
 Testibus, ad mortis certamen euntibus usq;
 Virgineis uerò, qui pulchrè currere pergent,

Λοιμὸς λιὰ λιμὸς θήσει θεὸς, ἠδὲ νόσων ἄνδρ
 Ἀνθρώποις, οἱ ἄτ' ἄβ' εἰς διηνεὶς πρὶν ἔσσι θέμιστας.
 Λαίψις δ' ἀνθρώπων ἔσσι κατὰ νόσμον ἅπαντα,
 οὐδ' ἴχνος εἰ κατ' ἴδη τίς ἐπὶ χθονὶ θανμάσειν
 Ἀνθρώπων, τότε δ' αὖτε μέγας θεὸς αὐτίκ' εἰ ναίων
 Ἀνδρῶν ὀνόσων σωτήρ κατὰ πάντα γούνηται. 1
 Καὶ τότε δ' εἰρήνη τε, βαθεῖα τε σούεισι ἔσσι, 2
 Καὶ γῆ καρποφόρος καρπὸν πάλι πλείονας οἴσει,
 οὐδὲ μείζονα, ἢ δ' εἰσέτι λατρεύουσα.
 Πᾶς ἢ λιμὸν, πᾶς ἄρμος ἐλασθάρος ἀνθρώποισιν,
 Ἔσσιαι ὡς πέφος ἦεν, ἀναίδη δ' ἀπολείται. 3

Καὶ τότε δὴ μέγα σημεῖα θεὸς μετέσειτα ποιήσει.
 Λάμψει γὰρ σφραῖνι λαμπρῶν παρεμοίσιος ἀσπῆρ
 Λαμπρὸς, παμφάνωρ, ἀπ' ἕραν ἀεγλήουτος,
 Ημᾶσιν ἢ ὀλίγοις, τότε γὰρ σέφος ἀνθρώποισι
 Δείξει ἀπ' ἕραν ὄν εν ἀγώνων ἀβλάνουσι,
 Καὶ τ' τόθμαι μέγας γὰρ αἰὼν εἰσελασπινὸς ἔσσι, f. τότε γὰρ
 εἰς πόλιν ἕρανίωρ. τ' οἰνομοινοὺς δὲ τε πᾶσιν μέγας αἰ-
 Ἔσσι ἀνθρώποισιν ἔχωρ κλέος ἀθανασίας. ωρ.
 Καὶ τότε πᾶς λαὸς ἐπὶ ἀβλαστόισιν ἀέθλοισ f. οἰνομοι-
 ἀθλήσει νίνης παρὶ μάλλεος, δὴ γὰρ αἰαιθῶς, νος.
 Ἀργυρῶν τις ἐπὶ δειῶσαι σέφος ὠνήσασθαι. ἢ θύρα τῆς
 Ἄγνος γὰρ χριστὸς τοῖτοις τὰ δίνουα βραβόνσει, ζωῆς.
 Καὶ λοιμὸς σέψει, αὐτὰρ θέμα μαρτύσει δώσει
 ἀθανάτων, ἄχρη λιὰ θανάτου τὸν ἀγῶνα ποιῶσι.
 Περθενομῖσι δὲ δεξαμῖσι καλῶς, ἀφ' ἄρτων ἀέθλων

Δώσει τοῦ θύματος, καὶ τοῖς τὰ δίκαια νέμουσι
 Ἀνθρώποις πᾶσι τε, καὶ ἔθνεσι ἄλλοδαποῖσι,
 Ταῖς ὁσίως ζῶσι τε, θεῶν ἄρεσιν γινώσκουσιν.
 Οἱ δ' ἀγαπᾶσι γάμοι τε, γαμοκλοπιῶντ' ἀπέχου-

ται,

Δώσει πλοῖα δῶρα, αἰώνιον ἐλπίδα καὶ τοῖς.

Πᾶσα τε γὰρ ψυχὴ μόρτων θεῶ ἐστι χάρισμα,

f. ἄγει· Κε θέμις ἀνθρώπους τιμῆ ἄλγεσι πᾶσι μοιάνειν.

Οὗτος ἀγῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἀίθλια, ταῦτα βραβεῖα,

Τάτο κύλη ζωῆς, καὶ εἰσοδος ἀθανασίας,

Ἡρθεὸς ἄρμιάς γε δικαιοσύνην ἀνθρώποις

Ἔσθιοι νίκης ἐπαέθλιον, οἱ δὲ λαβόντες

Τὸ φέρον, οὐδέξιός διελύσσονται διὰ ταύτης.

* Αλλ' ὅσῳταρ τόλιε σῆμα φανῆ ἱατὰ νόσμων ἄ-

f. καὶ ὀπείσαι πάντα,

παίδας χῆ· Ἐν γονεῦσι παῖδες πολιουκρότατοι γεγαῶτες,

καὶ οὐ βρο· Ὀλίφας δ' ἀνθρώπων λοιμοὶ καὶ λιμοὶ, πόλεμοί τε,

νήσουσι. Καίρω δ' ἀλλαγῆν, πονθήματα δαίμων κακοῦ,

οἱ τ' ὄλο· * Αἰὶπόσω παῖδες χώρας οὐ θοιμήσουσιν,

φυρόμενοι, οἱ τ' ὄλοφυρόμενοι γονεῖς οὐ φάρισι σαρκας,

γονεῖς δ'· Σιὸ μέλεισι θάψουσιν ἐπὶ χθονὶ μητέρει λαῶν,

οὐ· Αἶμασι καὶ νοήσι τ' πεφυρμένον, ὦ μέγα δειλόν,

f. πέφυρμί· Ὑφατῆς γονεῖς φῶτες κηπέργες αἰνοὶ,

ναι· Νήσιαι, βὺλέ νόντες ὀ νικᾶ φύλα γυναικῶν,

περὶ τὸ ἄν· Μὴ τίψουσιν ἔφου τὸ θέρος μόρτων ἀνθρώπων,

τιχέουσιν· Μηδέ σιωαίρεσι ἐγγυς, ὅταρ τινές ἀντὶ προφύτων

Ψυδα·

Aeternum munus dabit, & seruantibus æqui
 Omnibus humanis, generiq; alienigenarum,
 Et sanctè uiuendo Deum noscentibus unum.
 Tum qui coniugio gaudentes, surta cauebunt
 Concubitus uetiti, dabit his quoq; munera larga,
 Immortalem spem. nam donum numinis omnes
 Sunt humane animæ: quas ullis flagitorum
 Mortales maculis prorsum scdare nefas est.
 Hoc certamen, hic est labor, hæc sunt præmia pu
 Hæc uite porta est: hic est ingressus in æuū (gnæ:
 Aeternum. Deus hæc celestis, iustitiae
 Humane statuit uictrici præmia: quiq;
 Contigerint palmam, per eā ingredientur honestè.

Sed postquam toto signum hoc extarit in orbe,
 A teneris pueri uestiti tempora canis,
 Arctabunt homines, mutato cardine rerum,
 Pestes, bella, fames, lachrymæq; & luctus, abundè.
 Eheu quot uiduæ lugebunt pignora, tristi
 Cum gemitu & prolis carnes in ueste cruentas
 Cum membris terræ mandabunt omniparenti,
 Puluere sanguineo scdant: ô pessima secla,
 O nimium prauis, quos ultima profret ætas,
 Dementes, qui quid muliebria femina uincat
 Non norint.

Μη τίνισσι ἐφ' τὸ θεῖος μὲρόστωρ ἀνθρώπων,
 Μὴ δὲ σπυρίεσσιν ἐγγύς.

Cum quidam pro uatibus insinuati
 Fallaces

De Anti-
christo.

Fallaces aderunt in terris uaticinantes:

Et Belial ueniet, facietq; insignia multa

Inter mortales. tunc sancti funditus, atq;

Electi, fidiq;, euersti diripientur:

Necnon Hebræi, quos seuior impetet ira.

Tum cum bis senis tribubus conflatu ab ortu

Adueniet populus, populumq; requiret Hebræum

Cognata stirpis, quem perdidit Assyriorum

Impetus. illata gentes ita clade peribunt.

Postremo rursum uehementibus imperitabunt

Hebræis fidis electis, sub iuga missis,

Vt prius: imperium quoniam nõ desinet unquam,

Omnia qui cernit, supremus, et incola cœli,

Palpebras hominum somno concludet opertas.

Felices famuli, Dominus quoscunq; reuersus

Inueniet uigiles. tangit uigilantia cunctos,

Semper ut expectent, nec somno lumina claudant.

Nam ueniet mane, aut serò, medio ue dici.

Adueniet certè, neq; me sententia fallet.

Dum dormitur, erit cœli ut stellantis ab oris

Cuncta die medio cernantur sidera cunctis,

Vnà cum binis sacibus, properantibus annis.

Tunc quoq; cœlesti curru deuectus inibit

Elias. *Terras de cœlo Thesbites, signaq; trina*

Ostendet toti mundo uite pereuntis.

Veh quas illa dies deprendet uentris onustas

Pondere, quæ ue suo lactabunt ubere natos.

Aut

Υσθραπάται πελάσσωσι ἐπὶ χθονὶ φημί ζῶντες.

Καὶ βελίας ἤξει, καὶ σήματα πολλὰ ποιήσει

Ἀνθρώποις. Ἰότε δ' ὀσίω ἀποπαύσασαι ἀνθρώπων

Ἐπλεψῶν πιστῶν τε, λευκασίη τε γούνηται,

Τότῳ ἢ δ' ἐβραίωμ, δεινὸς δ' αὐτοῖς χολὸς ἤξει.

Ἡνίκα δωδενάφυλος ἀπὸ ἀντολῆς λαὸς ἤξει,

Ζητήσωμ λαὸν, ὃν ἀπάλεσον ἀσύριος κλών,

Συμφύλωμ ἐβραίωμ, ἔθνη δ' ἐπι τοῖσι μὴ ὀλοῦνται.

Υσθρῶν αὖ ἀρξῆσιμ ὑπὲρ μιν ἐνὶ ἀνθρώπων,

Ἐπλεψῶν πιστῶν ἐβραίωμ, καταδωλώσασιντες

Αὐτὸς ὡς τὸ παροῖνον, ἐπεὶ κρᾶτος ὑπὸ τῆς κείψει

Υψιστος πάντων, πανεπίσημος, αἰθέρι ναίων.

Υπανορ ἐπὶ ἀνθρώποις σπεδάσει, βλέφαρ ἀμφικα-
λύψας.

Ἐ μάκαρες θοραπῶντες, ὅσους ἐλθῶν ἀρξῆσαν ἔντας

Εὐροὶ ὀδασίζωμ, τὴν δ' ἐξήγορθον ἀπάντες,

Γαύτοιτε προσδουαόντες ἀνομιήτοις βλεφαρίσιμ.

Ἡξεί γὰρ τ' ἦνος, ἢ δειλῆς, ἢ μέσον ἡμερ.

Ἡξει δ' ἀτρενέως, καὶ ἐσείηαι ὡς ἀγορσῶν,

Ἐσείηαι ἀνδομένους ὅτ' ἀκ' ἕραν ἄσθρόοντος

Ἀστρά τε πάντα μέσωσιν ἡματι πᾶσι φανείηαι,

Συὸ δισὶ φασὶ ἢσαι κατεπεργομένοιο χόνοιο.

Καὶ τὸτ' ὀθεο βίτης ἀπὸ ἕραν ἄρμα φημί ταίνωμ, ἡλίος.

Οὐρανίωμ, γαίη δ' ἐπιθῶς τότε σήματα τριεσά

Κόσμη ὄλω δέξει, τοῦ ἀποκλυμένου βίτοιο.

Αἰ ὄπωσαι κείνωσιν ἡματι φορφοροῦσαι

Γαστέρι φρεσάσασιν, ὅσαι δέ τε νήπια τίηαι

f. δ' αὖ ὀσί-
ωμ ἀπαντά-
σασαι.

Γαλατοῖσιν, ὅσοι δὲ ἐπὶ νύμμοσι κλιταῖσιν·
 Αἰὶ ὀπῶσαι κείνῃν τλήν ἡμέραν αἰθροῖσσι·
 Ἀχλὺς γὰρ ζοφίρῃ σκεπάσει τὸν ἀπῶρονά νόσμον,
 Ἀντολίης δὴσεὺς τε μεσημβρίας τε λίξι ἀφίψιν·
 Καὶ τότε δὴ ποταμὸς τε μέγας πύργος αἰθρομοῖο
 Ρούσει ἀπυθρόνθρον, καὶ πάντα τόπον διαπανήσει,
 Γαῖαν τ' ὠκεανὸν τε μέγαρ, γλαυκὴν τε θάλασσαν,
 Λίμνας καὶ ποταμὸς, πηγὰς, καὶ ἀμείλιχον ἄλλου,
 Καὶ πόλον ἰβρανίου, ἀταρ ἱβραῖοι φισῆρις
 Εἰς ἐρ σὺρβύξσι, καὶ εἰς μορφὴν πανέρημον.
 Ἄστρα γὰρ ἱβρανέσθ τε θαλάσσια πάντα πισῆται·
 Ὑψὲ δὲ ἀνθρώπων πᾶσαι βρύξσιρ ὀδέσι,
 Καὶ ὀμοναι ποταμῷ καὶ θείῳ καὶ πύργος ὄρμη,
 Ἐμ διαπέδω μαλδρῶ, τέφρα δέ τε πάντα καλὴν τε·
 Καὶ τότε χρύσει νόσμον σοιχεῖα πρόπαντα,
 Ἀἴρ, γαῖα, θάλασσα, φάος, πόλος, ἤματα, νύκτες·
 Κῆκῆτι πωτήσονται οὐδέρι ἀπλετοῖ ὄρμεις,
 Οὐ ζῶα † νηπία θάλασσαν ὅλως ἐτι νηχῆσονται·
 Οὐ νόας ἐμφροῖτος ἐπὶ νύμμοσι ποντοπορεύσει,
 Οὐ βόες ἰθιωτῆρες ἀροτροῖσσιρ ἀφρόραρ,
 Οὐκ ἦχος θονδρῶν ἀνέμων ὕπο, ἀλλ' ἅμα πάντα
 Εἰς ἐρ χωνύσει, καὶ εἰς παθαρῶν διαλέξει·
 † τινίνα· † Νηίνα δὲ ἀθανάτου θεῶ ἀφθιτοὶ ἀγγελτῆρες,
 Ηἰκάρ * ἔρομιήλ, ὄρμηλ, σανιήλ, ἀφίήλ τε,
 Αὐτοὶ ἐπιστάμονοι ὅσάτις πακὰ πρόσθον ἐρέξου
 Ἀνθρώπων, ψυχὰς τε ἀπὸ ζῶφ ἰδρόοντος
 Εἰς κείσιν ἀξούσιρ πᾶσαις ἐπὶ βῆμαθεσί,

Oracula.

79

Aut qui propter aquas habitabunt, uel quib. illam
 Contigerit uidisse diem, nam totus ab ortu
 Solis ad occasus, austruq;, a quiloneq; mundus
 Tetræ inuoluetur noctis caligine cæca.
 Tunc ardens fluuius cælo manabit ab alto
 Igneus, atq; locum consumet funditus omnem,
 Terramq; oceanumq; ingentem, & cærule ponti
 Stagna, lacus, fluuios, fontes, Ditemq; seuerum,
 Cælestemq; polum, cæli quoq; lumina in unum
 Fluxa fluent, forma deleta prorsus eorum.
 Astra cadent etenim de cælo cuncta reuulsa,
 Humanæq; animæ frendebunt dentibus omnes.
 Fluminis ardentem, ignisq;, & sulphuris æstu,
 In feruente solo, cinis obteget omnia quando.
 Omnia tunc mundi uiduata elementa iacebunt,
 Aer, terra, polus, mare, lux, noctesq;, diesq;.
 Non iam tot uolucres sulcabunt aëra pennis,
 Non uada squamigeri pisces per salsa natabunt,
 Non ibit ponti per fluctus nauis onusta,
 Non glebosa boues pandi telluris arabunt,
 Non sonitum reddent percussæ flamine syluæ:
 Omnia sed puram molem constabit in unam.
 Tum uerò æterni genij patris immortalis
 Ηικ ρ * ἐροῦσῶν, Vriel, Saniel, Azaelq;,
 Quæ mala quisq; hominū patrauerit ante, sciētes,
 E'tetrīs animas tenebris caliginis omnes
 Iudicio sistent, ad formidabile patris

Magni,

De ultimo iudicio. Magni, immortalis solium. nam solus & unus
 Conditor omnipotens rerum non interit unquam,
 Iuraq; dicturus mortalibus a qua sedebit.
 Et tunc infernis animas, flatumq; sonumq;
 Cœlestis tribuet, compactaq; conuenienter
 Artibus ossa suis, carnes, neruosq; repostos,
 Et uenas, pellemq; priorem, cæsariemq;.
 Sic coniuncta suis terrestria corpora ritè
 Membris, una dies reddet uitilibus auris.
 Tunc ferratarum portarum Ditis auari
 Clausura inhumana, duriq; infractiq; adamantis,
 Ingens ingenti Vriè conuulsa ruina
 Perrumpet genius: perlugubresq; figuras
 Omnes iudicio sistet: simulachra uetusta
 Titanum in primis, monstrorumq; gigantum:
 Tum quas diluuiū, tum quas maris unda profundo
 Absumpsit: necnon quas serpentesq; feraq;
 Faucibus hauserunt auidis, uolucresq; uocabit
 Ad solium cunctas: necnon quas igneus ardor
 Absorpsit flammis, ad iudiciale tribunal
 Coget adesse Dei, collectas undiq; in unum.
 Tum uerò Sabaoth Adonæus, fulminis autor,
 Defunctos reddet uitæ, Parcasq; resoluat,
 Cœlesti residens folio, magnamq; columnam
 Figet. eò ueniet in nube æternus & ipse
 Christus ad æternum, magno splendore, bonisq;
 Cum genijs: folioq; sedebit dexter in alto,

Iudicet

Αθανάτου, μεγάλας γὰρ μόνος ἀφθίτος ἔστιν, περὶ τῆς ἐ-
 αὐτός ὁ παύσειράτωρ, θνητῶν ὁ δεικαστόλος ἔσται, αχάτης κέρ-
 καὶ τότε νόστῳρίοις ψυχάς, καὶ τῶν σῶμα, καὶ αὐθιῶ σεως.
 Δώσει ἐπιδραμόν, καὶ τ' ὄσέα ἀρμόσθ σῶτα
 Αρμοῖς παντοίοις, σαρκὶ σαρκίς, καὶ νῶρα,
 καὶ φλέβει, καὶ ἑτέτε δέγμα, περὶ χροῖ δ' αὐτὸν ἐθί-
ραι.

Αμβροσίως πηχθούτα, καὶ ἐμπνοα κινησούτα,
 Σώματ' ἐπιχθονίων μίαν ἡμέραν ἀνστήσουται.
 καὶ τότε ἀμειλίησιο καὶ ἀφρήντου ἀσάμαντος
 Κλειθεα πέλωρα πυλῶν τε † ἀγαλιούτων αἰδίου δι. ἀχαλ-
 Ρήξάμονος ἔριθλ μέγας ἀγγελος, σὺθὺ βαλῆται, κόντου.
 καὶ πᾶσας μορφάς πολυπονηθείας εἰς κέρσιρ ἄξαι,
 Εἰδῶλωρ τὰ μέλιτα παλαιγενέων τῆψιῶν,
 Ἡδέ τε γιγαῶτων, καὶ ὄσας εἶλε πατακλυσμός,
 καὶ τὰς σὺν πελάγεσιν ἀπώλεσε κύμα θαλάσσης.
 Ἡδὲ ὄπῳσας θῆρες καὶ ἐρπετὰ καὶ πετελινα
 Θουήσαντο, ὄλας τάυτας ἐπὶ βῆμα καλέσσει.
 καὶ πάλιν ὡς ἐφθερην σὺν φλογὶ σαρκοφάγου πύρ,
 καὶ τάυτας ἐπὶ βῆμα θεῶ στήσειν ἀγείρας.
 † Ἡνίκα δ' ἀνστήσῃ νένας, μοίρας παταλύσας, f. τὴν ἴκα.
 καὶ καθίσει σαθαῶθ ἀδοναῖος ὑψιμέγανος
 εἰς θρόνον ἑρανόριον τε, μέγαρ δέ τε πύονα πῆξει,
 Ἡξει δ' σὺν νεφέλῃ πρὸς ἀφθίτον ἀφθίτος αὐτός,
 ἐρ δόξῃ χριστὸς σὺδ ἀμύμοσιρ ἀγγελτήρι,
 καὶ καθίσει μεγάλως ἐπὶ δέξια βῆματῃ, κέρων

f Βύστα

Εὐσεβέων βίωτον, καὶ δυσεβέων τροπέων ἀνδρῶν
 ἦξει καὶ μωσῆς ὁ μέγας φίλος ὑψίστοις,
 Σαίμας δυσεύμοτος, ἀβραάμ δ' αὐτὸς μέγας ἦξει,
 Ἰσαὰκ ἠδ' Ἰακώβ, Ἰακῶς, θανιὴλ τ' ἡλίας,
 Ἀμβακὺμ καὶ ἰωνᾶς, καὶ οὗς ἐπύχων ἑβραῖοι.
 Τὸς δὲ μετ' ἡρεμίαν ἐπὶ βήμασι πάντα δλέσσει
 Κρινομόνυς ἑβραῖος, ἵνα ἄξια ἔργα λάβωσι,
 Καὶ τίτσο' ὅσα πρὸ βιώτῳ θνητῶντις ἐπραξε.
 Καὶ τότε δὴ πάντες διὰ αἰθομένοσ' ὄψαμοις,
 Καὶ φλογὸς ἀσθέσθ' διελεύσονθ', οἳ τε δίκαιοι
 Γαίτες σωθήσονται, ἀσεβεῖς δ' ἐπὶ τοῖσι μὲν ὄλδυνται
 Εἰς αἰῶνας ὄλδς, ὅπόσοι κακὰ πρόδον ἔρεξαν,
 Ἥδὲ φόβος ἐπώϊσαρ, ὅσοι δὲ σιωπῆρες εἰσι,
 Ὑσῆσαι, καὶ κλέπται, δόλοισι' οἰκοφύροι ἀνοῖ,
 Δειπνολόχοι καὶ πλεψίγαμοι, δίσφιμα χέοντες,
 Δεινοί θ', ἔβρισταί τ', ἀγεμοί τ', εἰδωλολάτραι τε,
 Ἥδ' ὅπόσοι μέγαρ ἀβασάτορ θεῶν ἐγνατέλειψαν,
 Βλάσφημοι δ' ἐγούνησ, καὶ εὐσεβέων ἠδραῖσαι,
 Ψισολέται, καὶ τῶν δικαίων φθισίνορες ἀνδρῶν,
 Ἥδ' ὅπόσοι δολοῖς ἢ ἀναιδέσιμ ἀμφιπροσώποις,
 Πρεσβύτοροι, γέγραφοί τε δύνονες εἰσορῶσιμ,
 Αἰδέμενοι κέρυθ' ἀδίκως ἐτέροισι ποιῶντες,
 Ὑσπλατᾶται φήμησι πεπειθμένοι, αὐτὰρ ἔοντες
 Παρδάλιων τε λύνων τ' ὀλοώτοροι, ἠδὲ κᾶντισοι,
 Ἥδ' ὅπόσοι μεγάλως ὑπερβήσανοι, ἠδὲ τοκισαί
 Οἱ τόκω ἐπυε τόκωμ σωμαθροῖς φοντες κατὰ οἴκω
 Ορφανίδε, χῆρας τε ἡταθλάησιν ἔπασαι,
 Ἥδ'

τῶν ἀσε-
 βῶν ποιῶν.

Oracula.

83

*Iudicet ut mores hominum, uitamq; proborum,
Et sceleratorum. ueniet quoq; magnus amicus
Ille Dei Moses supremi, carne renata
Vestitus: ueniet Abraham quoq; magnus et ipse,
Isaac, atq; Iacob, Iafus, Daniel, Elias,
Ambacoum, Ionas, et quos gens perdit Hebræa.
Tū residens iudex solio, omnes perdet Hebræos,
Qui post Eremiam fuerint, ut præmia digna
Accipiant, et quæ mortali quisq; patrarit
In uita, soluant. igitur per flumen agentur
Ignis inextincti cuncti: iustisq; salutem
Omnibus indeptis, scelerati tempus in omne
Perdentur, quotquot patrarint antè nefanda.
Qui cædes faciunt, aut quorum conscia mens est:
Mendaces, fures, uasri, pestesq; domorum,
Mandones, fidei frangentes connubialis,
Detrectatores, petulantes, lege carentes,
Et simulachricolæ: necnon qui patre relicto
Magno, immortalis, dixere nefanda, piorum
Carnifices, fidei nullius, perniciesq;
Iustorum: neq; non, qui commendante senectâ,
Et grauitate, uasri fallunt, uultuq; bifronte
Turpiter imponunt alijs, læduntq; nocenter,
Fallaces, fama freti, uerbisq;, sed ipsis
Pardis atq; lupis multo magis exitiales.
Tum nimio tumidi fastu: tum scœnore scœnus
Qui cumulant, magnis pupillos afficientes*

Ma orum
pœnæ.

f 2

Et

Et uiduas damnis: uel qui quæſita ſceleftè
 Dant uiduis, aut dant pupillis: qui ue labore
 De proprio cum dent, exprobrant: qui ue parètes
 In ſenio linquunt, neq; præmia digna rependunt
 Pro nutritatu. uel qui parère recuſant,
 Aſpera uel contra dixerunt uerba parentes:
 Vel qui de poſitum ſeſe accepiffe negarunt,
 Quiq; ſuis faciunt dominis contraria ſerui:
 Quiq; ſuum corpus conſpurcauere ſalaces:
 Vel qui uirgineam zonam ſoluère, latenter
 Congreſſi: uel quæ foetus in uentre necatos
 Eijciunt, & qui partum expoſuere nefandi:
 Quiq; ueneficijs uſi, ſeu foemina, ſeu uir:
 Hos immortalis, incorruptiq; columine
 Ira Dei aſſiget, quam circuli undiq; flumen
 Indeſſo igni manans, & eos ſimal omnes
 Aeterni patris genij nunquam intereuntis,
 Ignitis flagris, inflammatisq; catenis,
 Inſuper infractis uinclis, arctisq; reuinctos,
 Duris torquebunt poenis. dein noctis in umbra,
 Obijcient monſtris, ſub tartara tetra geenæ,
 Multis, horrendis, ubi nox tenebroſa perennat.
 Hinc ubi iam multis cruciatibus excruciarint
 Omnes, quorum mens fuerit ſclerata: deinde
 Succedet fluuio magno rota flammea circum.
 Hinc ubi pertulerint tot iam mala, totq; dolores,
 Diuerſi ſlebunt, dictu miſerabile, patres,

Infans

Oracula.

Ηδ' ὅποσοι χήρεσσι καὶ ὄρφανμοῖσι διδῶσιν
 Ἐξ ἀδίκων ἔργων, ὅποσοι δ' ἰδίω ἀπὸ μάχων
 Δόντες ὀνειδίξασιν, ὅσοι δὲ γονεῖς ἐνὶ γῆρα
 Κἀκλιπεύ, ὅτε τίσασιν ὅλως ἢ θρέψῃσιν γονῶσιν
 Ἀντιπαρὰχόντες. αὐτὰρ δ' ὅσοι κἀέθισσαν,
 Ἡδὲ καὶ αὐτεῖπαρ λόγον ἄξιον εἰς γονετῆρας,
 Ἡδ' ὅποσοι πίσεις τε ἀπυρήσαντο λαβίντες,
 Καὶ θρόαποντες ὅσοι κατὰ δεσποτῶν ἐγυῖοντο,
 Καὶ πάλιν οἱ πλεῖστα σάχη ἀσιλγὴν μὴναντες,
 Οἱ δ' ὅποσοι ζωνὴν τὴν παρθενικὴν ἀπέλευσαν,
 Λάβην μισγόμενοι, ὅσαι δ' ἐνὶ γαστέρι φόβους
 Ἐπυρῶσασιν, ὅσοι τοιεύς ῥίπτουσιν ἀθέσμως,
 Φαρμακοὶ, ἢ καὶ φαρμακίδες σὺ τοῖσι καὶ αὐτῶς
 Οὔτ' ἄποφραγίσι καὶ ἀφθόροιο θεοῖο,
 Κίονι προσηλάσασιν, ὅπως περὶ κήλορ ἅπαντα
 Ἀνάκτορ ποταμὸς ῥεῖ πνυρὸς, τὺς δ' ἅμα παύσας
 Ἀγγελὶ ἀθανάτοιο θεῶ τοῦ αἰσῆ ἐώντος
 Ἐρ φλογίναις μάστιξι, καὶ ἐν πνυρῶναις ἀλύσει
 Δεσμοῖς ἀρρήτοις, ὅσοι φίγξαντες ἔπαρβον
 Δεινοτάτως κολάσσουσιν, ἔπειτ' ἀδὲ νυκτὸς ἀμολγῶ
 Ἐρ γαστήρῃ θυρῶν ὑπὸ τ' ἀρτάρχοισι βαλόνται,
 Ἐλλοῖς λαμαλέοισιν, ὅπως σπύτος ἐστὶν ἀμετρον.
 Ἀλλ' ὅποταρ πολλὰς κολάσεις ἐνὶ ποιήσωνται
 Γάσιν ὄσων κακῶν ἤτορ ἔην, αὐτὰρ ἕσπερον αὐτε
 Ἐν ποταμῷ μεγάλῃ πύρινος τροχὸς ἀμφὶ κἀτάρξας.
 Αὐτὰρ ὅτ' ἄρα τοῖσιν ἀτάδαλα ἔργα μεμῆλαι,
 Καὶ τότε θρῆνῆσιν ἐπ' ἄλλουδ' ἄλλος ἀπώθων,

Οἰητροτάτη μοῖρῃ πατέρες λαὸν νήσια τέτυκα,
 Μητέρες, ἠδὲ τε τέτῃν ὑπομάζια διακρυόνοντα.
 Οὐδέ σφιρ διακρυόνοντος ἐσέσται, ἠδὲ μὲν αὐδῆ
 Οἴητρ' ἀλεφυρομόνων ἐσαπύσεται ἀκλυδὸς ἄλλα.
 Ἀλλὰ μακρὰν σοφόνθ' ὑπὸ τάρταρον ἐνρώοντα
 Τερόμενοι βοάσονται, ἐπ' ἔχ' ὅσοισι διὲ χώροις
 Τίσσσι τρεῖς τέσσαρ, ὅσον κεινὸν ἥλιτον ἔργον,

f. χουόμε- † Δούκωνι πυρὶ πολλῷ, ἐπιθρῦξται δ' ὀδίσι,
 νοι. Γαῖτες τμηόμενοι μακρῶν δὲ ψῆ τε βίη τε.
 25 Καὶ καλέσσει κελόν τὸ θανόν, ἢ φεύξῃ ἀπ' αὐτῶν.
 Οὐκ ἐτι γὰρ θανάτος τότοις, ἢ νύξ ἀναπάσει.
 Πολλὰ δ' ὄρωτήσσει μάτην θεῶν ὑψι μέδοντα,
 Καί τ' ἄσφορῆψα φανερῶς τὸ πρόσωπον ἀπ' αὐ-
 Εἴη γὰρ αἰώνων μετανοίας ἡματ' ἐδωκεν, (τῶν
 Ἀνδράσι πλαζομένων διὰ χειρὸς περθεῖν ἀγνῆς.
 τῶν ἴνσε- Τῶν δ' ἄλλων, ὅποσος τε δίκη, καλὰ ἔργα μέμη-
 δῶν μιθός. Ηδὲ ἢ σύσειν τε, δικαιοτάτοί τε λογισμοί, (λεμ
 Ἀγγελῶν αἰρόμενοι διὰ αἰθόμεν' ὑποταμοῖο
 Εἰς φῶς ἄξουσι, καὶ εἰς ἡλιὸν ἀμέβριμον,
 Εὐθα πέλει τρέβος ἀθανάτος μεγαλοῖο θεοῖο.
 Καὶ τρεῖς αἰ σπηλαί, οἶν τε, μέλιτος, γάλακτος,
 Γαῖα δ' ἰσκαπύτων, ἢ τέχισιμ, ἢ πόριφραγμοῖς
 Εὐμεριζομένῃ, κερπῆς τότε πλείονας οἶσαι
 Αὐτομάτην, κοινὰ τε βίοι, καὶ πᾶτος ἀμοιρος,
 Οὐ γὰρ πῆχός ἐκεί, ἢ πᾶσις, ἢ δὲ τύραννος,
 Οὐ δὲλας, ἢ τ' αὐ μέγας, ἢ μικρός τις ἐτ' ἐσται.
 Οὐ βασιλεῖς, ἢ χ' ἡγεμόνες, κοινῶς ἅμα πάντες.

Oracula.

87

Infantes pueri, matres, lachrymosaq; matrum
 Pignora sub mammis, nec erit modus ullus eorum
 Ploratus, neq; uox tristes distincta querelas
 Diuersas referet: uerum sub nocte profunda,
 Tartarea, nigra, laniante dolore, profundum
 Clamorem tollent: atq; in regione profana
 Ter tantum soluent, quantum fecere malorum,
 Igni confecti multo: tum dentibus omnes
 Stridentes, acri tabescent uig; sicutq;
 Optandumq; mori dicent, fugietq; uocantes:
 Non iam mortis enim requiem, no noctis habebut.
 Multa quidem frustra supremi numina patris
 Orabunt: sed eos tunc auertetur aperiè.

Secula nam septem dedit, usus Virgine casta, z

Ad respiscendum, spacium mortalibus agris.

Ast alios, qui ius equum coluere, bonumq;, Bonorum
 Et quibus & pietas & mens fuit optima cordi, pramia.

Sublatos Genij rapidum per fluminis aestum

Ducent in lucem, & securæ munera uitæ,

Immortalis ubi magni uia trita Tonantis:

Fontibus & trinis uinum, lac, mella scatebunt:

Terraq; par cunctis, non ullis inuia muris,

Aut interseptis, fructus feret uberiores

Sponte sua: uictus communis, opesq; beatæ.

Nam neq; pauper ibi, neq; diues, nemo tyrannus,

Nec seruus, nec erit quisquā maior' ue minor' ue,

Non rex, non ductor: sed agent cōmuniter omnes.

Nec iam dicitur, uenit nox, aut ueniet cras,
 Aut transiit hēri: nec erunt quos multa fatigat
 Cura, dies: non uer, æstas, autumnus, hÿems ue:
 Non nuptus, non mors, non emptio, uenditio ue:
 Non occasus erit, non ortus: namq; creabit
 Ille diem longam. quin hoc quoq; conferet idem
 Ille pijs Deus omnipotens, æternus: ab ipsis
 Oratus dabit, ex ignis seruuore perenni,
 Et gemitu seruare homines: hoc conferet illis.
 Namq; leget stabiles, æternoq; eximet igni,
 Perq; suos aliam in uitam mandabit, eamq;
 Aeternam nullo morituris tempore, campo
 Scilicet Elyso, longis ubi fluctibus oli
 Sunt Acherusiadis æternæ stagna profunda.

Eheu me miseram, quid me illo tempore fiet?
 Quæ demens omnes peccatis exuperarim,
 Nescia coniugij, laudandæ nescia mentis.
 Quinetiam, locuples cum uir meus esset, egēnos
 Aedibus exclusi, feciq; nefanda scienter,
 Tu me Seruator tortoribus eripe diris,
 Quamlibet infamem, conspurcati; pudoris,
 Obsecro te porro paulisper desine carmen,
 Sancte, potens rerum, magni rex maxime regni.

RVRVS IN TERTIA PARTE

hæc inquit. Ex secundo lib. de Deo.

A Ltitonans, sc̄elix, cœlestis, habensq; Cherubim
 Firmatum, precor ut me planè uera locutam
 Paulisper

Κῆν ἐτ' ἄρ' αἴ τις ὄλωσ νύξ ἄλθον, ὑδόμενον αὔριον,
 Οὐκ ἐχθές γέγονεν, ἔχ ἤματα † πολλά μεριμνῶν. *f. μετὰ με-*
 Οὐκ ἔαρ, ἔχ θέρους, ἔ χειμῶν, ἔ μετόπωρον. *ἐνῶν.*
 Οὐ γάμον, ἔ θανάτον, ἔ πρῶσεις, ἔ δὲ ἀγορασμὸς.
 Οὐ δόσιμ ἀντολίμ, ποιήσει γὰρ μακρὸν ἤμαρ.
 Τοῖς καὶ ὁ παντοφράτωρ θεὸς ἀφθίτος ἄλλο παρέξει,
 Εὐσεβέσιμ, ὁπόταν θεὸν ἀφθιτον αἰτήσωνται.
 Ἐν μαλ' ὀροῖο πωρὸς, καὶ ἀθρυνέτωρ ἀπὸ βρυγμῶν
 Ανθρώπου σῶσαι δώσει, καὶ τῶτο ποιήσει.
 Λεξιμόνος γὰρ συνσθεῖς ἀπὸ φλογὸς ἀναμάτσιο
 Ἄλλω ἀποσῆσας, πέμψει δια λαὸν ἑαυτῶ
 Εἰς σωτὴν ἐτέρων, καὶ αἰώνιον ἀθανάτοισιν,
 Ἡλυσίω πεδίω, ὅθι οἱ πῶλε νύματα μακρὰ
 Λίμνης ἰκρυνῶν ἀχρῶρουσι ἄδωσ βαθυπόλων.
 Αἶ, αἶ, ἐγὼ δαίτη, τί γονήσομαι ἤματι τῶδε;
 Ανθ' ἧρ ἢ δύσφρων γε πονησαμὸν περὶ πάντων
 Ἡλίον, ἄτε γάμων μεμελιμένον, ἔτε λογισμῶσι. (θεὸς
 Ἄλλὰ καὶ σὺ μελᾶθροισιν ἐμοῖς πολυμάμμονος αὐ
 Δυσνομῶν ἀπάμλεισα. ἴα δ' ἔννομα πρόοδον ἐρεξῆα,
 Εἰδούχ. † ὑδὲ τε σωτὴρ ἐμῶν ἀπὸ μαστιγῆφρων, *f. σὺ δὲ.*
 Ρῦσαι δὴ με πύωπιρ, αἰ' αἰδέα πρηνίσασαρ.
 Ἡδέ δ' ἐγὼ λίτομαι σε βαδὸν παυσέμεν ἀοιδῶς,
 Ἄγιε † μαρουδόντα βασιλῶν μεγάλου βασιλείας. *f. αὐτομέ-*
 ΠΑΛΙΝ ΕΝ ΤΩ ΤΡΙΤΩ ΑΥΤΗΣ ΤΟ *δουαυτ ὑψι*
μὸν τάδε φησὶν, ἕκ τοῦ δευτέρου λόγου περὶ θεοῦ. μέδω.
 Ὁ Ἰερουσόμ, ὑψιθεμετά, μάκασαρ, ὅς ἐχθρὸν ἰχρῶρουβιμ
 Ἰερουσόμ, λίτομαι, παναληθῆα φημίξασαρ
f 5 Γαῦσιμ

Γαῶσσο βαίῳ με, νέμμικα γὰρ σὺ Δοβι ἕτερῳ.
 Ἀλλὰ τί με κραδίη πάλι πάλαι κλέϊται, ἦδ' ἔγε θυμὸς
 Τυπτόμενος μέστρι, βιάζεται σὺδ' ἄποδον αὐδῆν
 Ἀγγέλλειν πάσιν, αὐτὰρ πάλι παύτ' ἀγορεύσω,
 Οὐκ θεὸς κίλεξ' αἰ μ' ἀγορεύεμεν ἀνθρώποισιν·
 Ἄνθρωποι, θεόπλαστον ἔχοντες σὺν ἀνόνι μορφῆν,
 Τίπτε μάτεν πλάξεοδε, καὶ ἔν σιθείων ἀτρυπῶν
 Βαίνετε, ἀθανάτου ἡΐστ' ἠμειν ἠμῶσι αἰεὶ·
 Εἰς θεὸς ἔστι μόναρχος, ἀθέσφατος, αἰθέρι ναίειν,
 Αὐτοφυής, ἀόρατος, ὀρῶν μόνος αὐτὸς ἅπαντα,
 Οὐ χεῖρ γ' ἐν ἐποίησε λιθεξόος, ἔδ' ἀπὸ χροσῶ
 Τέχνης ἀνθρώπων φαίνα τύπος, ἔδ' ἑλέφαντος.
 Ἀλλ' αὐτὸς ἀνίδειξον αἰῶνος αὐτὸς ἑαυτῶν
 Οὐτα τε, καὶ πρὶν ἔσθ' αἶα, ἄταρ πάλι καὶ μίε' ἔσθ' αἶα.
 Τίς γὰρ θνητὸς ἑὸν κατιδέειν δύναται θεοῦ δόσεις;
 Ἡ τίς χωρήσει κ' αὐ' τ' ἄνομα μῦνον ἀκῆσαι,
 Οὐρανίω μεγάλοι θεῶ, νόσμον κρατέοντος;
 Οὐ λόγῳ ἐπίσει πάντα, καὶ ἔρανον, ἦδ' ἐβάλασαν.
 Ἡέλιόν τ' ἀνάμαντα, σελήνην τε πλήθυσαν,
 Ἀστρα τε λαμπρόωντα, κραταίαν μνίερα τιθλήν,
 Γηγῶς, καὶ ποταμὸς, πῦρ ἄφθιτον, ἡμάτα, νύκτας.
 Αὐτὸς δὲ θεὸς ἔδ' ὀ πλάσας Τετραχάματον αἰθάμ,
 Τὸν πρῶτον πλάσθ' ὄντα, καὶ ἄνομα πηρύσαντα
 Ἀντολίην τε, δύνειν τε, μισσημβρίαρ τε, καὶ σέρητον.
 Αὐτὸς σφῆξερ μόρφωτων μορφῶν τε τύπων τε
 Καὶ θῆρας πῶνισε, καὶ ἔρωτα, καὶ πετιλῆα.

Oracula.

94

Paulisper recrees: animo nam fessa fatisco.
Sed quid cor iterum quatitur mihi? mensq; flagello
Icta, foras uocem prorumpere cogitur, omnes
Ut moneam? rursus nimirum cuncta profabor,
Que Deus effari mortalibus imperat agris.

O homines, quibus est diuina in imagine forma,

Cur temere erratis, cur non per recta uiarum
Vaditis, aeterni memores patris omnibus horis?

Vnus & immensus Deus est, regnator & unus

De Deo

Aethereus, sese consistens totus in uno,

Cuncta uidens solus, non aspectabilis ipse:

Quem non humani saxo manus ulla, uel auro,

Aut ebone artificis fecit, retulit ue figurans:

Ipsē sed ipsum se seculo monstrauit ab omni,

Quiq; est, quiq; fuit, qui porrò deinde futurus.

Cuius namq; Deum mortalis lumina possunt

Cernere? quæ ue ferent uel uocem nominis aures,

Cœlestis magniq; Dei, mundumq; regentis?

Omnia qui dicto fecit, cœlumq; salumq;,

Et rapidum solis cursum, lunamq; tumentem,

Sidereos ignes, solidam magnamq; parentem,

Fontes & fluuios, ignem, noctesq; diesq;.

Adam.

Nimirum Deus is finxit tetragrammaton Adam, 3

Qui primus fidelis fuit, & qui nomine complet

Ortus, occasus, austrum, boreamq; rigentem.

Ipsē hominum solidam formam speciemq; creauit,

Ipsē feras fecit, serpentiãq; atq; uolucres.

Hunc

In simula- Hunc uos non colitis, frustra q̄; errore pudendo,
chricolas. Anguibus & feli reuenter sacrificatis,
Et signis alijs hominum, saxisq̄; sacratis,
Ante profanorum delubrorum ostia stantes.
Obseruate Deum, quiq̄; est, quiq̄; omnia seruat.
Qui dum saxorum specie gaudetis inani,
Non uenit in mentem iudex æternus, & idem
Seruator, cœlum qui telluremq̄; creauit.
Heu stirps, effuso quæ gaudes sanguine, praua,
Impia, uasra, hominũ mendax genus, atq̄; bilingue,
Insidius, dirum, mœchum, simulachricolarum:
Quorum uesanus stimulus præcordia uexat,
In auaros. Qui sibi prospiciunt rapiendo, probi pudor, unis.
Nam nemo locuples, & habens, impertiet ulli:
Humanum sed erit prorsum genus omne scelestum.
Non erit ulla fides penitus: uidueq̄; frequentes
Furciuo, causa quæ ætus, utentur amore.
Sortitæq̄; uiros conuenta iugalia frangent.
Sed postquam Roma Aegyptũ reget, imperioq̄;
Frenabit. summi tum summa potentia regni
Regis inextincti mortalibus exorietur.
Rex etenim sanctus ueniet, qui totius orbis
Omnia seclorum per tempora sceptrâ tenebit.
Tuncq̄; Latinorum non eluctabilis ira
Tres Romam tristi fatorum flamine perdent.
Atq̄; suis homines perdentur in ædibus omnes,
Tum cum de cœlo torrens fluet igneus. eheu

De Chri-
sto.

Οὐ σέβεται δὲ φοβέσθαι θεὸν, μαζάως ἢ πλανῆσθαι, κατὰ τῶν
 Γρῆσι κινεῶντες ὄφεις τε, καὶ αἰλῆροισι θύοντες, εἰδωλολά-
 Εἰδωλοῖς τ' ἄλλοις λιθίνοις θ' ἰδρύμασι φάτων, τρωμ.
 Κἀναοῖς ἀθέοισι καθεβύμονοι περὶ θυράων.
 Τηράτε τὸν ἔντα θεὸν, ὃς πάντα φυλάσσει.
 Τ' ἰρπόμονοι κακότητι λίθων, κέισιρ ἔκλαθειόντες.
 Αθανάτη σωτήρης, ὃς ἄρανδ' ἐπίσει, καὶ γλιῦ.
 Αἰ, γούος αἰμοχαρές, δλίλιον, κακὸν, ἀσεβέωρ τε
 Υσυδῶν, διγλώσσωρ ἀνθρώπων, καὶ λακονθῶν,
 Λειψρονλόπων, εἰδωλολατρώων, δόλια φρονούν-
 τωρ.

Οἷσ' κἀνδρὸν σέρονισιρ οὐ μεμνημένος οἷσρος, f. καυός.
 Αὐτοῖσ' ἀφπάροντες, ἀνείδεια θυμὸν ἔχοντες. παῖα τωμ
 Οὐ λείσ γὰρ πλοτῶν καὶ ἔχωρ ἄλλω μεταδώσει, φιλαργύ-
 Αλλ' ἔσεται κακὴν θανάτῳ πάντας βροτοῖσι. ρωμ.
 Γίσιρ δ' ἔχρησσιρ ὄλων, χηραὶ τε γυναικες,
 Σεγέξωσι κρυφίως ἄλλος πολλὰ διὰ κέρδος,
 Οὐ σὲ φίλου κατέχουσαι τῷ βίος ἀνδρῶν αἰ λαχῶσαι.
 Αὐτὸν ἐπεί ρώμη παρ αἰγυπῆν βασιλεύσει,
 Εἰς ἐρ διθυώσσα, τότε δὴ βασιλεία μεγίστη
 Αθανάτη βασιλῆος ἐπ' ἀνθρώποισι φανέται. περὶ τῷ χρ
 Ηξεί δ' ἀγνός ἀνάξ πάσης γῆς σινηπῆρα πρατήσωρ, ρον.
 Εἰς αἰῶνας πάντας ἐπεγομόνοιο χρόνοις.
 Καὶ τότε λατίνωρ ἀπακρίτατες χόλος ἀνδρῶν
 Τρεῖς ρώμην οἰησῆ μοιρῆ κατακλήσονται,
 Παῦτες δ' ἀνθρώποι μελάθροισι ἰλλοισιρ ὀδύονται,
 Οππότῳρ ἄρανθον σῦρινος βύσην κατακράνῃς.

Οἱμοὶ δαλαίην, πόντ' ἐλύσεται ἡμᾶρ ἐκείνη,
 Καὶ κήρυξι ἀθανάτοιο θεῶ μεγάλα βασιλῆος.
 Ἄρτι δὲ τί ἡΐξιδε πόλεις, καὶ μεῖδ' ἐτε πᾶσαι
 Ναοῖς καὶ θεαδαῖσι ἀγοραῖς χυύσις, ξοαῖοις τε
 Ἀργυροῖσι, λιθίνοις τε, ἴν' ἔλθῃτ' εἰς πικρὸν ἡμᾶρ.
 Ἦξε γὰρ, ὁπόταν θεοῦ διαβ' σεται ἰδίμη,
 Γᾶσιν ἐν ἀνθρώποις, αὐτὰρ τὰ ἔνασ' ἀγορεύσω,
 Οὐδ' αὖτ' ἐν πόλεσιν μέρσιες κακί' ἴτα φέρσω.

ΜΕΤΑ ΤΑΔΕ ΠΡΟΒΑΙΝΟΥΣΑ ΤΟΙΣ

λόγοις, πρὸς τὸ ἀπατικῶν θεοῦ δαίμονος
 τῆ ἀντιχρῖστου, φησὶν ὡς ἑπὶ πη.

περὶ τῶ ἀντιχρῖστου.
Εκ τῆ σέβαστον ἦξε βελίας μετόπισθεν,
 Καὶ σήσει ὀρέων ὕψος, σήσει δὲ θάλασσαν,
 Ἡλιον πυρόοντα μέγα, λαμπραῦτε σελήνην,
 Καὶ νέφους σήσει, καὶ σήματ' αὖ πολλὰ ποιήσει
 Ἀνθρώποις, ἀλλ' ἔχ' ἑτεροφύρα ἔσεται ἐν αὐτῷ.
 Ἀλλὰ πλανᾷ, καὶ δὴ μέρσιες πολλὰς πλανήσει,
 Πιθήσ' τ' ἐπληθεύσ' τ' ἐθραύσ' τε, ἀνόμως τε καὶ ἄλλως
 Ἀνέρας, οἳ τινες ἔσω θεῶ λόγον εἰσηύσαν.
 Ἀλλ' ὁπόταν μέγαλοιο θεῶ πελάσσωσι ἀπειλά,
 Καὶ διώσῃς φλογέσῃ δι' ὀσμᾶτος εἰς γαῖαν ἦξεί,
 Καὶ βελίην φλέξει, καὶ ὑποσφιάλῃς ἀνθρώπους,
 Πᾶντας ὅσοι τῆτω πίστιν ἐνεποιήσαντα.
 Καὶ τότε δὴ κόσμος ὑπὸ ταῖς παλάμῃσι γουακιδῶς
 τία.

Εἰσα-

Oracula.

95

Me miseram, quando ueniet lux illa, diesq;
 iudicis aeterni, magni regisq;, Deiq;
 Nunc quid uos urbes ornatis, construitisq;
 Templisq;, stadiisq;, foris, signisq;, uel auro
 Si qua, uel argento fiunt, saxoue: futura
 Cum sit acerba dies, ad quam ueniat is oportet.
 Nam ueniet, cunctos homines cum nidor olentis
 Sulphuris afflabit. Verum iam singula pandam,
 Quae mala sint homines passuri, quasq; per urbes.

LIBER TERTIVS.

Postea uerbis progrediens, de impostore
 dæmone Antichristo hoc maximè
 modo loquitur:

EX Augustinis autem uoluentibus annis
 Adueniet Belial, qui celsa cacumina montes, De Anti-
 Qui mare, qui magni lucentem lampada solis, christo.
 Qui claram lunam, qui sistet lumine cassos,
 Multaq; signa quidem faciet mortalibus, at non
 Vera, sed error ibi suberit, falletq; frequentes
 Fidos, electos, Hebræos, lege carentes,
 Atq; alios, nondum quibus est audita Dei mens.
 Verum quando Dei prædicta minacia magni
 Aduenient, terrasq; petet flammata potestas
 Inflata, exuret Belier, hominesq; superbos
 Omnes, quotquot ei fuerint per foedera iuncti.
 Tunc autem mundus manibus mulicribus omni

In re.

Mulieris imperium. In rerum summa parebit, eisq; regetur.
 Cum uero uidua in totum regnauerit orbem,
 Aurumq; argentūq; hominū, queis uita caduca est,
 Ferrumq; æsq; maris salvas iactarit in undas,
 Omnia tunc mundo uiduata elementa iacebunt:
 Cum Deus æthereus coelum conuoluet ad instar
 Libri, labetur uarius polus omnis ad imas
 Terras, et pelagus, rapidus fluct, igneus, ingens
 Torrens: uretur tellus, pontusq; diesq;
 Coelestiq; polus: rerum natura creata
 Conuerretur, et in molem purgabitur unam.
 Non iam leta globi iactabunt lumina: non nox,
 Nec matutinum: nec erunt, quos multa fatigat
 Cura, dies: non uer, æstas, autumnus, hyems ue.
 Iudiciumq; Dei magni, magnumq; sub æuum,
 In medium ueniet, cunctis his deniq; factis.

Deest initium.

O liquidas undas, o totam deniq; terram,
 Quæ sol exoriens, quæ labens aspicit orbem,
 Omnia parebunt in mundum rursus eunti,
 Propterea primus quod uires nouerit eius.
 Sed cum dicta ad rem fuerint collata, minatus

Quiæ magnus Deus est olim mortalibus illis,
 Babel. Qui turrim Assyrijs in finibus edificarunt,
 Cum cunctis eadem uox esset, stelliferumq;
 In coelum uellent ascendere, continuoq;
 Immortalis. *

Flatis

Ἔσεται ἀρχόμενος, καὶ παιδόμενος πᾶσι πάντος.
 Ἡρ δ' ὀπότεαυ νόσμος πάντος χέρη βασιλεύσει,
 Καὶ ρίψη χρυσόν τε καὶ ἀργύρον εἰς ἅλα θίαυ,
 Καὶ χαλκόν τε σίδηρον ἐφ' ἠμάρτιον τ' αὐθρόπων
 Εἰς πόντον ρίψει, τότε δὲ στοιχεῖα πρὸ πάντων
 Χρυσόσσει νόσμοι, ὀπότεαυ θεὸς αὐθέρει νεύων
 Οὐρανὸν εἰλίσει, καθάπερ βιβλίον εἰλείται,
 Γεοσάιτε πολὺ μορφος ὅλος πόλος ἐν χθονὶ δία,
 Καὶ πελάγει, ῥύσει δὲ πνρὸς μαλάρῳ παρὰ γαίης
 Ἀνάματος, φλέξει δὲ γαῖαν, φλέξει δὲ θάλασσαν,
 Καὶ πόλου ὑραίνου, καὶ ἡμῶν, καὶ ἡΐσιον ἀντίον
 Εἰς ἔρ χωνύσει, καὶ εἰς ναθαρόν διαλέξει.
 Κόνητι φως ἤρωρ σφαιρώματ' ἀγαλλόδωντ' α,
 Οὐ νύξ, ἔχνηος, ἐν ἡμάτα πολλὰ μάρτυνης.
 Οὐν ἔαρ, ἔχνηος, ἔχνηος, ἔχνηος μετόπωρον.
 Καὶ τότε δὲ μέγαλοιο θεὸς ἡρῆσις εἰς μέσον ἦξει,
 Αἰῶνος μεγάλιοιο, ὅταυ τὰδε πάντα γούκται.

Λέπει ἡ ἀρχή.

Ω, ὦ δὴ πλωτῶν ὑδράτων, καὶ χέρη ἀπάσης,
 Ἡελίς ἀνιόντος, ὅταυ δὲ καὶ πάλι θάλει.
 Γαυθ' ὑπακυσσόνται νόσμοι πάλιν εἰς αἰόντ' α,
 Τ' ὄνη' ἀπ' αὐτὸς πρῶτος ἐπέγνωι πρῶτος αὐτῶ.

Αλλ' ὀπότεαυ μεγαλοιο θεὸς τελέωνται ἀπειλαί, 14
 Αρ ποτ' ἐπικυείλωνε βροτοῖς οἰπύργου ἔταυξαν, βαβήλ.
 Χώρη ἐν ἀσυστήν, ὁμίφωνοι δ' ἡσσαν ἀπάντες,
 Καὶ βύλοτ' ἀνάδῳ εἰς ὑραίνον ἀσφρίγντα,
 Ἀντίνα ἀθάνατος ✕

Τινὲ μάλιστα, αὐτὰρ ἐπεὶ ἄνεμοι μέγαυ ὑψέθι πύργῳ
 Ρίψαν, καὶ θνητοῖσιν ἐπ' ἀλλήλοισ ἐριμ ὤρσαν,
 Τῆνεά τοι βαβυλῶνα βροτοὶ πόλει ἔβεντο.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ πύργος τ' ἔπεσε, γλῶσσαι τ' ἀνθρώπων
 Παντοδραπαῖς φωνάσας διέσρεφον, αὐτὰρ ἄπασα
 Γαῖα βροτῶν πληρῶτο μόριζομόνων βασιλῆων,
 ἢ δεικᾶτη καὶ τότε δὴ δεικᾶτη γενεὴ μόρῶτων ἀνθρώπων,
 γονεᾶ. Ἐξ ἧ περ κῆλαιυσμός ἐπ' ἀπὸ πρῶτος γονεῖ ἄνδρας,
 περὶ τῷ κρό καὶ βασιλευσε κρόνος, καὶ τιταῖν, ἰαπετός τε,
 οὐ ἰσθρία, Γαῖης τέσσα φέρισα, καὶ ἕραν ἕξενά λισσαν
 Ἀνθρωποι, γαῖης τε καὶ ἕραν ἕξ ἄνομα θούτες,
 Οὔνεα οἱ προφέρειςσι ἔσαν μόρῶτων ἀνθρώπων.
 Τρίοσαι δὴ μέριδες γαῖης κατὰ πληροῦ ἐπάσθη,
 Καὶ βασιλευσσαν ἕναστος ἔχων μέρος, οὐδὲ μάχοντο.
 Οἱμοὶ γὰρ τ' ἐγόνοντο πατρὸς, μέριδες τε δίκαιαι.
 Τλευίκα δὴ πατρὸς τέλεος χρόνος ἰκέτο γέρας,
 Καὶ ρ' ἔθανον, καὶ παῖδες ὑπὸ βασιλῆυ θροισι
 Δανύω ποιήσαντες, ἐπ' ἀλλήλους ἐριμ ὤρσαν,
 Ος παύτιος βροτοῖσιν ἔχων βασιλῆίδα τι μὲν
 Ἀρξαι, καὶ μάχοντο κρόνος, τιταῖν τε, πρὸς αὐτὸς.
 Τὸς δ' ἦρκε, καὶ γαῖα, φιλοσέφανός τ' ἀφροδίτη,
 Δημήτηρ τε, καὶ ἐσίη, σὺπλόναμός τε δειώνη,
 Ηγαγον ἐς φιλίην συναγείρασαι βασιλῆας
 Παύτας ἀδελφεῖς τε, σιωνάιμους τ' ἢ καὶ ἄλλας
 Ἀνθρώπων, οἳ τ' ἦσαν ἀφ' αἵματος ἠλέ τοιῶν.
 Καὶ ῥ' ἐπεισαν βασιλῆα κρόνον παύτων βασιλῆων,
 Οὔνεα τοι πρῶτος τ' ἔην γε, καὶ εἶδος ἀφίτος.

Oracula.

99

Flatibus: at uenti magnam sublime ferentes
 Turrim iecerunt, & litem conciliarunt
 Inter eos, urbemq; ideo Babylona uocarunt.
 Sed postquam cecidit turris, linguæq; fuerunt
 Vocibus inter se diuersis, terra deinceps
 Tota replebatur diuisis regibus. inde
 Extitit in terris decimum mortalibus æuum,
 Postquam diluuijs homines periere priores.

Porrò Saturnus, & Titan, Iapetusq;
 Regnarunt: Cælo quos, & Tellure creatos
 Dixerunt homines, Terræ Cæliq; uocantes
 Nomine, quòd cunctos homines uirtute præirent.
 Tres terræ partes, ut fors cuiusq; ferebat,
 Quisq; suam regnabat habens, certamine nullo.
 Obtestatus erat pater, & diuiserat æquas
 Partes. Sed postquam senio confectus obiuit
 Mortem, tum natis (uiolata religione,
 Iureq; iurando) contentio nata, quis omnes
 Inter mortales regis dominetur honore.
 Pugnaruntq; inter sese, Saturnus, & ipse
 Titan. at Iuno, Tellusq;, Venusq; coronis
 Gaudens, cum Vestaq; Ceres, & pulchra Dione,
 Inter eos litem sedarunt, conq; uocarunt
 Reges, & fratres omnes, consanguineosq;
 Et reliquos eius quoq; sanguinis, atq; parentum.
 Horum Saturno tribuit sententia regnum,
 Vtpote qui reliquis forma præstaret, & æuo.

Decima ætas.

De Saturno historia.

Verum Saturnum Titan iurare coegit,
 Ne marium natam sobolem nutriveret, ut ipse
 Regnaret, postquam Saturnum fata uocassent
 Præ senio. Quod si quando Rhea parturiebat,
 Titans aderant, & mascula dilaniabant
 Pignora cuncta feri: matrem nutrire sinentes

Iuno nasci Fœmineos partus. Sed quando tertius ille
 tur. Adfuit enixus, Iuno fuit edita prima.

Hic ubi fœmineam sobolem uidere feroces
 Titans, illa ad se discessere relicta.

Iupiter. Inde marem peperit puerum Rhea, continuoq;
 In Phrygiam per tres furtim dimisit alendum
 Iurifurandi constrictos relligione,
 Cretenses: ideoq; Iouem dixere, quod esset

Neptunus. Missus, item furtim Neptunum misit eodem.

Pluto. Tertius editus est Pluto illi, prætereunti
 Dodonam, unde liquens Eurotæ defluit amnis
 Fluminis, inq; maris salsas prouoluitur undas
 Mixtus Penæo, Stygium quem nomine dicunt.

Postquam Titans autem didicere creatos
 Saturno pueros, atq; eius coniuge furtim:
 Titan collectis sexaginta undiq; natis,
 Saturnum uinctis, eius cum coniuge strictum,
 Abdidit in terram, custodiuitq; tenebris.
 Hoc ubi Saturni nati didicere, duello
 Magno inuaserunt illum, turbasq; cierunt.
 Hinc est principium belli mortalibus ortum

Omnis

Ορκος δ' αὐτε κρόνον μεγάλους τιταῶν ἐπέθηκε,
 Μὴ βρέψ' ἄρσωνα, καὶ κείδωρ γόνος, ὡς βασιλόνσασ
 Αὐτὸς, ὅταν γῆρας τε κρόνον καὶ μοῖρα πέληται.
 Ὅπποτε κεν δέ ρέν τίνισιν, παρὰ τίλιδ' ἐνάβλωτο.
 Τιτλίδες, καὶ τέσσα διέσσωρ ἄρρωνα πάντα,
 Θήλαα δέ ζῶντ' ἕωρ οἱ παρὰ μητρὶ τρέφεσθαι.
 Αλλ' ὅτε τῆ τριτάτη γονεῖ τίς πότνια ρέν,
 Τίπτ' ἤρην πρώτῳ, καὶ ἐπει ἰδορ ὀφθαλμοῖσι
 Θῆλυ γόνος, ὠχοντο πρὸς αὐτὸς ἄχρει ἀνδρες
 Τίτλιδες, καὶ ἐπέτα ρέν τέσων ἄρσωνα παῖδα,
 Τὸν ταχέως διέπεμψε, λαθρηιδίην δέ τρέφεσθαι, τὸ Διός.
 Ἐς φρυγίην, τρεῖς ἀνδρας σὺρηνος κρήτας ἔλδσα, 15
 Τὸν κἀ οἱ Δι' ἐπωνομάσανθ', ὅτι οἱ διεπέμφθη.
 Ως δ' αὐτως διέπεμψε ποσειδάωνα λαθραίως. τὸ ποσειδῶ
 Τὸ τρίτον αὖ πλῆτωνα ρέν τέπε δια γυναικίον, νος.
 Διαδάνην παρῖδσα, ὅθον ρέν ὑχρᾶ πέλσθη
 Ἐρσῶν ποτάμοιο, καὶ εἰς ἄλα μοῖρατο ὕδωρ
 Αμμιγα πίνειν, καὶ μιν σὺγιον καλέουσι, τὸ πλῆτω
 16
 Ηνίκα δ' ἤκισσιν τῖσῶρες, παῖδας ἰόντας
 Λαθροῖον, οὓς ἔσπερε κρόνος τε ρέν τε σιδάννος,
 Ἐξήκοντα δέ τοι παῖδας συνχέρατο τιταῶν,
 Καὶ ρ' εἶχ' σὺ δισμοῖσι κρόνον τε ρέν τε σιδάννον,
 Κρῦψον δ' σὺ γαίη, καὶ σὺ ζῶσμοῖς ἐφύλασσε,
 Καὶ τότε δὴ μιν ἄκισσιν ἦοι κρητόροιο κρόνοιο,
 Καὶ οἱ ἐπύγεραν πόλεμον μέγαρ, καὶ ἐκιδιομόρ.
 Αὐτῆ δ' ἐστ' ἀρχὴ πολέμου πάντεσι βροτοῖσι.

Πρώτη γὰρ τε βροτοῖς αὐτῆ πολέμοιο παταρχῆ.
 Καὶ τότε τιταίνεις θεὸς νακὸν ἐγγυάλιξε,
 Καὶ πᾶσαι γονεαὶ τιτανῶν ἠδὲ κρόνοιο
 Κάτθανον, αὐτὰρ ἔπειτα χροὸν πόριτελλομοσίω,
 Αἰγυπῆ βασιλείω ἐγείρατο, εἴτα τόπορσῶν,
 Μήδιω, αἰθιώσῶν τε, καὶ ἄσσυθίνε βαβυλωνίω,
 Εἴτα μακεδονίω, πάλιν αἰγυπῆ, τότε ρώμης.
 Καὶ τότε μοι μέγαλοιο θεὸς φάτις σὺ σήθεοσι
 Ἰπῆρῳ, καὶ μ' ἐκέλευσε περφυῖσῶσαι καὶ τῶσάμ.
 Καὶ μοι τότο θεὸς πρότερον μόνος ἐγγυάλιξεν,
 Οὐσαι αὐθριάσῶν βασιλῆίδεσ ἠγρόβροται,
 ἢ τῶ Σολο- Οἶμος μὲν γὰρ πρότερος σολομοῦνιος ἄρξει,
 μῶντος βα- Φοινίκης τ' ἄσις ἐπιθέτορας, ἠδὲ καὶ ἄλλων
 ριλεία. Νήσῶν παμφύλων τε γούνοσ, κέρσῶν τε, φρυγῶν τε,
 Καρῶν καὶ μουσῶν, λυδῶν τε γούνοσ πολυχρῆστων.
 Αὐτὰρ ἔπειθ' ἔλληνας ὑπέρφιαλοι καὶ ἀγαγοί,
 ἢ Μακεδ- Ἀλλο μακεδονίης μάγα ποιήλω ἀρξει,
 νιῦ ἀρχῆ. Οἱ φόβορρον πολέμοιο νέφος ἤξεισι βροτοῖσι τε.
 Ἀλλ' ἄμιν ἠραῖος θεὸς ἐν βυθῶ ἐξαλαπάξει.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄλλης βασιλῆίδεσ ἔσεται ἀρχῆ,
 † Δούνη. † Δουνήνῃ πολύτρανος, ἀφ' ἑσπέρησ ἴε θαλάσσης,
 ἢ ῥωμαῖνῶν ἀρχῆ. Ἡ πολλῆσ γούνεσ ἀρξει, πολλῶσ δὲ σαρδύσει,
 Καὶ πᾶσι βασιλεύσει φῆβον μετόπισθε ποιήσει,
 Γολλῶν δ' αὐχρυσῶν τε καὶ ἀργυροῦ ἐξαλαπάξει
 Ἐν πόλεωσ πολλῶν, πάλι δ' ἔσεται σὺ χθονὶ δίε
 Χρυσίω, αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἀργυροσ, ἠδὲ τε νόσμοσ,
 Καὶ θλίψαι βροῖτεσ, μετὰ δ' ἔσεται ἀνδράσι νένοισ

Omnibus: hæc belli mortalibus extat origo.

Tum Deus exitio Titanas misit, et omne
Titanum perijt genus, et Saturnia proles.

Postea surrexit tandem uoluentibus annis

Aegypti regnum. Persarum deinde secutum est,
Medumq;, Aethiopumq;, atq; Assyriae Babylonis.
Deinde Macedonicum regnum, Aegyptiq; renatū:

Monar-
chia.

Postea Romanum. Tum magnus uoce uolucris
Pectora pulsauit mihi, præcepitq; profari
Singula: tum primum solus Deus insinuauit
Hoc mihi, quot nã sint hominū post regna futura.

Namq; domus regno primum Solomonia coget
Phœnices, Asiæq; duces, aliasq; marinis
Fluctibus ambitas gentes, Persasq;, Phrygesq;,
Pamphylos, Cares, Mysos, Lydosq; scatentes
Auro. post Græci uenient diri atq; superbi.

Solome-
nis regnū.

Deinde Macedoniae populus dominabitur ingens,
Qui belli horrenda mortales nube laceſcet.
Cœlestis sed enim prorsum Deus eruet illum.

Macedoni-
cū impe-
rium.

Post hæc imperium regni succedet aliud,
Excellens, ducibus multis, ex occiduiq;
Parte maris, multis quod terris imperitabit,
Et quatiet multos, et regibus omnibus olim
Terrorum faciet: multis ex urbibus auri
Diripiet multum, argentiq; deinde per orbem
Aurumq; argentumq; erit, ornamentaq; rursum,
Mortalesq; prement: tandemq; existet eorum

Romanum
imperium.

Casus, ut iniusto incipient turgescere fastu,
 Continuoq; in eis scelerum vis magna uigebit,
 Masq; mari sese iunget, statuentq; pudendis
 In lustris pueros. Et erit tunc temporis ingens
 Inter mortales angustia, cunctaq; turbans,
 Cunctaq; contundens, et replens cuncta malorum,
 Turpis auaritiæ, iniustarum diuitiarum:
 In primisq; Macedonijs in finibus, atq;
 In multis alijs: odiumq; ciebit, et omnis
 Illis procedet fallacia: septimum ad usq;
 Doncc uentum sit regnum, uigeatq; potestas
 Aegypti regis, Græco de sanguine nati.

Christiani. Tum demum surget magni præclara Dei gens,
 Qua duce mortales omnes bene uiuere discent.
 Sed mihi quid menti Deus iniicit hoc quoq; fari?
 Quæ quib. anteibūt mala? quæ postrema sequētur?
 Primum supplicio diuinitus afficientur
 Titanes, prolesq; dabit Saturnia pœnas,
 Saturnum quoniam uinxit, matremq; pudicam.
 Deinde tyrannides in Græcis, regesq; feroces,
 Impuri, tumidi, qui iura iugalia frangent,
 Omnino prauī: neq; iam mortalibus ulla
 A bello requies. Phryges autem funditus omnes
 Perdentur, uenietq; malum illo tempore Troiæ.
 Continuoq; malum Persas manet, Assyriosq;
 Omnemq; Aegyptū, necnon Libyam, Aethiopesq;
 Pamphyliosq; malum fuerit, Caresq; moueri,

Mors

Γτώμαθ' ὅταρ ἀρξῶντ' ὑπόρυφανίνης ἀδλίκοιο,
 Αὐτίκα δ' οὐ τῶτοισ ἀσεβείας ἔσσει ἀνάγκη,
 Ἀρσιν δ' ἀρξῶντι πηλοισίαισι, σῆσσι τε παίδας
 Αἰχρῶς ἐν τεγέεσι, καὶ ἔσαι ἡμοσι κείνοισ
 Θλίψις ἐν ἀνθρώποις μεγάλη, καὶ πάντα ἱεράξει,
 Γάντα ἢ σὺγνόφει, καὶ πάντα κειῶν ἀναπλήσει.
 Αἰσχρόβιω φιλοχρημοσιύη, λακνοπέροισι πλῆτω,
 Ἐμ πολλαῖς χώρησι, μακεδονίη δὲ μάλιστα,
 Μῖσος δ' ἐξεγρέει, καὶ πᾶς δόλος ἔσσει αὐτοῖς.
 Ἀρχὴ πρὸς ἐβδωμάτῃ βασιλνίδαι, ἢς βασιλσύσει
 Αἰγύπτῃ βασιλσύς, ὃς ἀφ' ἐκλιούμ γόνος ἔσαι.

Καὶ τότε ἔθνος μεγάλοιο θεῶ κερτόρον ἔσαι,

Οἱ πάντεσι βροτοῖσι βίη καθοδωγοὶ ἔσονται.

Ἀλλὰ τί μοι καὶ τῶτο θεῶς νόω σῆθεῖο λέξαι,

Τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον κειῶν ἔσαι;

Πρῶτον τιτάνεος, θεῶς κειῶν ἐγγυαλίξει.

Υἱὸ γὰρ κερτόροιο πρὸν τίσσει δίκας,

Οὐνεκά τοι δῆσαμ τεπρόνορ, καὶ μητέρα κέδουλυ.

Δύττορον αὐθ' ἐκλνσι τυραννίδεις, ἢ δ' ἀγέρωχοι

Ἔσονται βασιλνεις ὑπόρφιαλοι καὶ ἀνάγκοι,

Κλεψίγαμοι, καὶ πάντα κειῶν, καὶ ἢ ἐτι θνητοῖς

Ἀμπαυσις πολέμοιο, φρύγες δ' ἐπικαυλοὶ ὀδῶνται

Γαῦτες, καὶ τροίη κειῶν ἔσαι ἡματι κείνω.

Αὐτίκα καὶ πέρσησι καὶ ἀσεβείοις κειῶν ἦξει,

Γάση τ' αἰγύπτῃ, λιθύη, ἢ δ' αἰθιοπέεσι.

Καρσί τε, παμφυλίοις τε κειῶν μετανηνθλιῶαι,

Καὶ πάντεσι βροτοῖσι, τί δὲ καὶ ἐν ἐξαγορσύνω;

οἱ χριστιανοί.

Ἄλλ' ὑπὸ τῶν τὰ πρῶτα τέλος λάβει, αὐτίκα δ' ἔργα
Δούτορ' ἐπ' ἀνθρώπων. καὶ τοι πρῶτις αὖ βοήσῃ,

Ἀνδράσιμ' οὐ σέβεις' ἔξει κἀκόν, οἱ περὶ νεῶν

Οἰκῶσι μὲγαρ εἰς σολομῶντιον, οἷ τε Δικαίων

Ἀνδρῶν ἔγγονοῖ εἰσι, ὅμως καὶ τῶνδε βοήσῃ

Φύλον, καὶ γενεὴν πατέρων, καὶ δῆμον ἀπαύτων,

Γαῦτα περιφραδέως βροτῆ ποιμιλόμητι, δολόφρον,

Ἔσσι πόλις κατὰ χθονὸς Ἰχάλλοιο,

Ἔσσι πόλις κατὰ χθονὸς Ἰχάλλοιο,

τὰ τῶν δὲ- Ἐξῶν δὴ γένος ἐστὶ Δικαιοτάτων ἀνθρώπων,

σέβωρ ἔφθ. Οἷσιρ' αἰὲς βροτῆ τ' ἀγαθῆ, καλὰ τ' ἔργα μέμλον.

Οὔτε γὰρ ἡλίε κύνκιον δρόμον, ὅτε σιλλήνης,

Οὔτε πελώρια ἔργα μεριμνῶσι κατὰ γαίης,

Οὔτε βέβος χαρτόποιο θαλάσσης ὠκίαντο,

Οὐ πῆαρ μῶσσι μᾶ' οἰνοπόλῳρ τε πιτανά,

Οὐ μάντις, ὃ φαρμακὸς, ὃ μὲν ἔπασσι δὸς,

Οὐ μύθῳ μωρῶ ἀπάτας ἔγγαστρι μύθῳ,

Οὐδέ τ' ἀ χαλδαίῳ τὰ προμάντια ἀστρολογῶσι,

Οὐδέ μὲν ἀστρονομῶσι. τὰ γὰρ πλάνα πάντα πέφυ-

κον,

27 Οὐδ' αὖ κεν ἀφρονες ἀνδρες ἐρευνῶσι κατὰ ἡμέρ,

Ψυχὰς γυμνάσονται ἐς ἄδην χροσίμου ἔργου.

Καὶ ρὰ πλάνοις ἰδίδιαξιν αἰετικίης αὐθρόπου,

Ἐξ ὃ δὴ κακὰ πολλὰ βροτοῖς πέλεται κατὰ γαίαν,

Τὸ πεπλανῆσθαι ὁδὸς τ' ἀγαθῆς, καὶ ἔργα δίκαια.

Οἱ δὲ μύθῳ μωρῶσι τε Δικαιοσύνην τ' ἀρετήν τε,

Κὲ φιλοχρημοσύνην τίς γ' ἢ κακὰ μύθῳ τιμήσει

Oracula.

107

Mortalesq; omnes, sed quorsum singula pando?

Emitis primis, nascuntur deinde secunda

Humano generi, quæ tandem prima uocabo?

Sunt uentura pijs mala, qui Solomonia circum
Templa colunt, hominum iustorum sanguine creti,

Quorum progeniem celebrabo, genusq; paternū,

Et cunctum populum: tu uerò mente teneto

Omnia rite, uasfer mortalis, callide mentem.

Vrbs erit in terra Vchaldi

Vrbs erit in terra Vchaldi

Ex quibus est hominum proles iustissima, semper Piorum
Queis bona mēs cordi est, et rerum cura probarū. studia.

Nam neq; decursum solis, lunæ uel rotantem,

Nec curant ea quæ per terras magna feruntur:

Nec magni Oceani rimando querere fundum,

Non sternutantum, non præpetis omina penna,

Non cantatores, uates uel uenena uel dantes,

Non imposturas fatuorum uentriloquorum:

Nec Chaldaeorum prædicta per astra loquuntur,

Astra nec obseruant, nam sunt hæc omnia falsa,

Dementes homines quæ perscrutantur in horas,

In re exercentes animos quæ non inuauat hilum.

Quin miseros homines errores edocuerunt,

Ex quo mortales agitant mala multa per orbem,

Vt rectisq; uijs, & iustis rebus aberrent.

At sunt uirtutis cultores, iustitiæq;

Non & auaritiæ, quæ tristitia plurima constat

Mortæ

Mortali generi, bellumq; famemq; uagantem.
 His modus est iustus demensa per arua, per urbes,
 Nec nocturna sibi rapiunt per furta uicissim,
 Caprarumue greges abigunt, ouiumue, bouumue:
 Nec terra metas uicini summoet alter,
 Nec locuples quisquam diuexat pauperiorem,
 Nec uiduas torquet, sed eis magis auxiliatur,
 Semper subueniens oleo, uinoq; ciboq;
 Semper et in populo felix, et diues egenis,
 Pauperibusq; suae partem largitur aristae,
 Ut fieri iubet et laudat diuina Dei lex,
 Qui terram fecit communis ut omnibus esset.

Israelita-
 rum exitus
 ex Aegy-
 pto. Cum uero Aegyptum linquet, desertaq; uadet
 Per loca, bis sena populus de prole creatus,
 Sub ducibus missis diuinitus, itq; columna
 Ignita per iter noctis gradietur opaca,

Per totumq; diem nebula praecunte columna,
 Huic populo ductor dabitur uir magnus ab illo

Moses. Moses, quem inuentum propter regina paludem
 Sustulit, et nati nutritum nomine dixit.

Hic igitur postquam populi dux, quem Deus extra
 Aegyptum perduxit, eo peruenit, ubi mons

Lex. Sina fuit, legem de caelo tradidit illi,
 Omnia cum tabulis scripisset iusta duabus:
 Et iussit fieri Deus, et si forte quis esset,
 Qui non pareret, poenas is solueret ipsa
 Lege, uel humanis manibus: si forte lateret

Mortales,

Θνητοῖς ἀνθρώποις, πόλεμον καὶ λιμὸν ἄπειρον,
Τῶσι δὲ μέγιστα δίκαια πέλει κατ' ἀχρῆς τε, πόλεις

ΤΕ,

οὐδέ κατ' ἀκλήλων νυκτοκλωσίας τελέεσσι,
οὐδ' ἀγέλας ἐλάσσει βοῶν, οἴων τε καὶ αἰγῶν.
οὐδέ ὄρος γαίης γέειται γέιτονος ἄρει.
οὐδέ πολυπλότων τις ἀνὴρ τὸν ἐλάττονα λυπεῖ.
οὐδέ γε χήρας θλίβει, μάλλον δ' αὐτὲ βουθεῖ,
αἰεὶ ἐπαρημέων σὺ σίτω, οἴνω, καὶ ἐλαίῳ,
αἰεὶ δ' ὄλβιος σὺ δῆμῳ τοῖς μηδὲρ ἔχουσι.
ἀλλὰ πωριχομύοισι θέρου ἀπὸ μοίρων ἰάλλαι,
Ἕληρῶντες μέγαλοιο θεῦ φάτιρ εὐνομον ἕμνον.
Ῥᾶσι γὰρ ἕρανος ποινὴν ἐτελέεσται γαῖαν.
Ἡρίνα δ' ἀγυπτορ λέει, καὶ † τὸρ πνὸρ ὀδύσει
λαὸς ὁ διοδιεκάφυλος σὺ ἡγεμόσιρ θεοπέμπτοισι,
ἐρ σὺ λω πυρόντι τὸ νυκίθρινὸρ διοδύσει,
καὶ σὺ λω νεφέλης πωῖν κῶς ἡμαρ ὀδύσει,
τότῳ δ' ἡγητῆρα καταστήσει μέγαυ ἀνδρα
Μωσιῶ, ὅρ παρ ἔλεις βασιλῖος' σὺρ ὄσ' ἐπόμιζε,
Ἐρεφαιμύον δ' ἦορ ἐπαλέεσται, ἡρίνα δ' ἦλθε
λαὸν ὀδ' ἡγεμονῶν, ὅρ ἀπ' ἀγυπτορ θεὸς ἦγον,
ἰς τὸ ὄρος σινᾶ, καὶ τὸρ νόμον ἕρανόθεν πρὸς
διῶκε θεὸς χεῖρας πλαξίρ δυοὶ πάντα δίκαια,
καὶ προσέταξε ποιέειν, καὶ ἦν ἄφα τίς παρανόση,
Ἡ ἐνώτω τίσει δίκην, ἢ χεῖρσὶ βροταίαις,
Ἡ ἐλαθῶν θνητὸς σάση δίκην ἐξαπλαῖται,

f. ἕρημαρ.

Πᾶσι

Γᾶσι γὰρ ὕδατιοι κοινῶν ἐτελέσαστο γαίην,
 Καὶ πᾶσι μὲν καὶ ἀφίετον ἐνὶ στήθεσι νόημα.
 Τοῖσι μόνοις καρπῶν τελέθην ζείδωρος ἀφύρα,
 Ἐξ ἑνὸς εἰς ἑκατὸν τέλευθον τότε μέτρα θεοῖο.
 Ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν τοῖς κενῶν ἔσται, ὅσθ' ἐφύγονται
 Λοιμῶν, καὶ σὺ δὲ καταλιπὼν περικαλλέα σπηλῶν
 Φύσιν, ἐπεὶ σοὶ μοῖρα λιπῶν πέθον ἀγνῶν ὑπ' ἀρχῆς,
 Ἀχθήσῃ δὲ πρὸς αἰσούρας, καὶ νήπιω τέσσα
 Οὐφα διδύσκοντα παρ' ἀνδράσι δυσμονέεσσι,
 Ἡδὲ ἀλόχου, καὶ τῶν βίωτος καὶ πλῆτος ὀλέεται.
 Γᾶσα δὲ γαῖα σέθεν πλήρης, καὶ πᾶσα θάλασσα,
 Γᾶς δὲ προσοχθίζω ἔσται τοῖς σοῖς ἐθίμοισι.
 Γαῖα δ' ἔρημος ἅπασα σέθεν, καὶ βωμὸς ἔρημῶν,
 Καὶ ναὸς μεγάλοιο θεῦ, καὶ τείχεα μακρὰ,
 Γαῖα γὰρ χαμᾶι ποσέονται, ὅτι φρεσὶν ἔν' ἐπέθνηας
 Ἀθανάτοιο θεῦ ἀγνῶν νόμου, ἀλλὰ πληρηθεῖς,
 Εἰδύλοισι ἐλάτρουσας αἰετέσι, ὅθ' ἐφοβήθης
 Ἀθιμάτοιο γονετῆρα θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
 Οὐκ ἔθελος τιμᾶν, θνητῶν εἰδωλα δ' ἐτίμας.
 Ἀνθ' ὧν ἐπ' ἀχρόνων διεπάθης γῆν καρποδότειρα
 Εἴσετ' ἔρημος ἅπασα σέθεν, καὶ θάυματα σπιδῶ.
 Ἀλλὰ μὲν εἰς ἀγαθοῖο τέλος, καὶ δόξα μεγίστη,
 Ως ἐπέγραψε βίος σοι, καὶ βροτῶν, ἀλλὰ σὺ μέμνη,
 Πιστῶν μεγάλοιο θεῦ ἀγνοῖσι νόμοισι,
 Οἱ πότε σᾶο καμὸν ὀρθὸν γόνυ πρὸς φάος ἀφ' ἡ.
 ὁ γριγός. Καὶ τότε δὴ θεὸς ὕδατιοῦν πέμψει βασιλεῖα,

ἢ βαβυλωνίαν ἀχμαλωσίαν.

Κρινεῖ

Oracula.

111

Mortales, tamen hic omni ratione periret.
Fecit enim terram communis ut omnibus esset,
Omnibus atq; bonam mentem Deus insinuauit.
His solis fruges tellus creat alma, remittens
Ex uno centum, diuinumq; uber adæquans.
Sed tamen his etiam ueniet mala pestis, eamq;
Non fugient: & tu delubra decora relinques,
Et fugies, (etenim sanctum tibi linquere campum
Fatale est) & ad Assyrios ducêris, apudq;
Inmites homines natos seruire uidebis,
Vxoresq;, omnisq; peribit uictus, opesq;
Omnis plena tui regio terræq;, marisq;.
Nullus erit mores quin istos oderit: omnis
Terra tibi deserta iacebit, & ara relicta,
Et magni delubra Dei, muriq; patentes,
Omnia consident in humum: sanctissima quando
Æterni præcepta Dei de mente repellens,
Fœdis seruisti simulachris: depositoq;
Æterni diuinumq; hominumq; satoris honore
Atq; metu, generis mortalis signa colebas.
Propterea decies septem per tempora terra
Omnis erit deserta tua, & mirabile sanum.
Sed bonus exitus hinc & gloria maxima surget,
Hoc curante Deo tibi, mortaliq;, sed ipse
Legibus augustis diuinis crede manendo,
Dum tibi genua Deus defessa attollat in auras.
Tum Deus è cœlo regem demittet, is autem
Sanguis

Babyloni-
ca captiui-
tas.

Christus.

Sanguine quosq; homines, ignisq; probabit in aestu.
 Regalis quaedam tribus est; genus huius ab omni
 Peccato plane uacuum dominabitur olim;

Instaura- Incipietq; Dei renouatam construere aedem:
 tio templi Huc quoq; Persarum rex conferet omnis, & auro
 post Baby- Aereq; succurret, ferroq; ferente laborum.
 lonis capti Nam Dcus ipse dabit per noctem somnia sancta:
 uitatem. Et recidiua, uelut fuerant, delubra resurgent.

Ut mihi diuino reuicta à carnine mens est,
 Orabam magnum Genitorem, uis ut abesset.
 Sed mihi suggestit uocem sub pectora rursus,
 Perq; omnes terras praecepit uaticinari,
 Mentit us & regum res insinuare fularas.
 Hocq; mihi primum mentem dat dicere numen,

In Baby- Quanta immortalis Babyloni funera conslet,
 lonem. Illa Dei quoniam magnam populauerit aedem.
 Heu Babylon, eheu hominum genus Assyriorum.
 Totam peruadet sceleratam maxima terram
 Clades, & clamor uincentum perniciosus,
 Insultusq; Dei magni, qui carminis autor.
 Aerius ueniet Babylon tibi namq; supernè,
 Descendet sacris coeli de sedibus inquam
 Aeternus furor, & peruertet teq; tuosq;.
 Tunc eris ut fueras, ceu nunquam nata fuisses.
 Sanguine tum multo replebere, sicut & ipsa
 Sanguine fundendo iustosq; bonosq; necasti,
 Sanguis adhuc quorū nūc clamat ad aethera magnū.

Te

Κρινὴ δὲ ἀνδρα ἔκαστον σὺ αἵματι καὶ πωρὸς αὐγῆ.
Εστὶ δέ τις φυλὴ βασιλῆιος, ἧς γένος ἔσται
 Αἰθίοπων, καὶ τῆτο χρόνους πῶρι τελομοκούσι τοῦ ἰσθμῶ ἀ-
 Αρξαι, καὶ κωνορ σπηρὸν θεῶ ἀξέτ' ἐγείρειν. νέγρσις.
Καὶ πάντες πόρσῶν βασιλεῖς ἐπισηρήσει,
Χρυσὸν τε, χαλκὸν τε, πολὺ κηκτὸν τε σίδηρον.
Αὐτὸς γὰρ δώσει θεὸς σῆνυχον ἀγνὸν ὄνειρον·
Καὶ τότε δὴ ναὸς πάλιν ἔσεται, ὡς παρὸς Ἰὺπέρ.
 Ηνίκα δὴ μὲν θυμὸς ἐπαύσατο οὐθιὸν ὕμνον,
Καὶ λιτόμην γενεήσρα μέγαρ πάσσασαι ἀνάγης,
Καὶ πάλι μοι μεγάλιο θεῶ φάτις σὺ σήθεισι
Ιστω, καὶ μὴ ἐκίλισσε προφητῶσαι κατὰ πᾶσαν
Γαῖαν, καὶ βασιλῶσι τὰ ἐσόμενα φρεσὶ θέναι.
Καὶ μοι τῆτο θεὸς πρῶτον νέφ' οὐθετο λέξαι,
Οσα με τῆ βαβυλωνί ἐμήσατο ἀλγεαλυχεῖ πατῆρ' ἦς βα-
Αθανάτος, ὅτι θεῶ ναὸν μέγαρ ἐξαλάπαξον. βυλωνος.
Αί, αἰ σοι βαβυλων, ἠὲλ' ἀστυχίω γένος ἀνδρῶν,
Γασαρ ἀμαρτωλῶν γαῖαν ροῖσος πῶθ' ἰνείται,
Καὶ πᾶσαν χάρακον μόρσῶν ἀλλαγαῖμος ἀλέσσει,
Καὶ πληγὴν μεγάλιο θεῶ κήγτορος ὕμνον.
Αέριος γὰρ σοι βαβυλων ἦξαι ποτ' ἀνώθεν,
Αὐτὰρ ἀπυρανόθειν καταθήσειται ἐξ ἀγίωρ σοι,
Καὶ θυμὸς τέκνοισ ἀιώνιος ἐξολοθρῶσει.
Καὶ τότε' ἔσθ' ὡς ἠῶδα πρὸς ἐ, ὡς μὴ γεγοῦθα.
Καὶ τότε πληθῆσθαι ἀπὸ αἵματος, ὡς παρὸς αὐτῆ
Εξέχεος ἀνδρῶν τ' ἀγῶν τε δικαίων τ' αἵμα,
Ων ἔτι καὶ νῦν αἵμα βοῦ εἰς ἀθέρων μακρῶν.

κατὰ τῆς Ἡξει σοι πλὴγὴ μεγάλη αἴγυπτιῆ πρὸς εἰμούς,
 αἴγυπτον. Δεινὴ, λυδὸ πάποτε ἡλπισας ἄρχομόν σου.
 f. σείο διὰ Ῥώμφαία γὰρ † διελύσεται διὰ μέσον σεῖο,
 μέσον διὰ Σπορπισμὸς δέ τι καὶ θάνατος καὶ λιμὸς ἐφείξει.
 λούσει. Ἐβδομάτη γενεὴ βασιλῆων, καὶ τότε πάνσοι.
 κατὰ γῶγ. Αἰ, αἰ σοι χώρα γῶγ, ἡδὲ μαγῶγ, μέσον ὅσα
 καὶ μαγῶγ. Αἰθιόπων ποταμῶν, πόσον αἵματος ἐκχυμα δέξιν
 καὶ κρίσεως οἴκισις οὐ ἀνθρώποισι κενήσῃ,
 καὶ πίται σὺ γαῖα πολὺ δροσος αἶμα κελανόα.
 Αἰ, αἰ σοι λιβν, αἰ, αἰ δὲ θάλασσα τε καὶ γᾶ.
 κατὰ τῆς Ὀυγατέρες δυσμῶν ὡς ἤξετε πιερὸν ἐς ἡμέρ,
 δυσμῆς. Ἡξετε δὴ χαλεποῖο διωκόμενοι ὑπ' ἀγένο
 Δεινὸ καὶ χαλεπὸ, Δεινὴ κρίσις ἔσεται αὐθις,
 καὶ κατ' αἰάγην πάντες ἐλύσονται εἰς ὄλεθρον,
 ἀνθ' ὧν ἀθανάτοιο μέγαρ διεδιδήσασθε
 Οἴημι ὀδῶσι, σιδιρῆοις τ' ἐμασθήσατε δεινῶς.
 Τῶνεα δὴ νεκρῶν πλήρη σὺ γαῖαν ἐπόφει,
 Τῶν μὲν ὑπὸ πτολέμῳ καὶ πάσης δαίμονος ὀρμῆς,
 Λιμὸ καὶ λοιμὸς, ὑπὸ δ' ἐχθρῶν βαρβαρῶν.
 Γαῖα ἔρημος ἅπασα σέθεν, καὶ ἔρημα πόλις.
 κομῆτης. Ἐρ δὲ δύσει ἀστὴρ λάμψει, οὐ ἐρ. σε κομήτιον,
 Ῥώμφαίας λιμὸ θανάτοιο τε σῆμα βροτοῖσιν, (μωρ.)
 Ἡγεμόνων τε φθορὰν ἀνδρῶν μεγάλων τ' ἐπιστή-
 Σήματα δ' ἔσεται αὐθις οὐ ἀνθρώποισι μέγιστα.
 καὶ γὰρ μαιώτις λίμνη, ταῖαις βαθύθινης,
 Λαίψει καὶ δὲ ῥόον βαθύ, αὐλαπος ἔσεται ὄληος

Oracula.

115

Te quoq; magna manet clades Aegypte domorū, In Aegy-
 Quam tibi uenturam nunquam speraueris esse. ptum.
 Nam te per mediam gladius penetrabit acutus,
 Euenietq; tibi dispersio, morsq; famesq;
 Septena regum sub stirpe. deinde iacebis.

Heu tibi Gog, iractusq; Magog, qui diuidis amnes In Gog &
 Aethiopum medius: quantas tu sanguinis undas Magog.
 Accipies, poenaeq; domus dicēris in orbe,
 Potabitq; nigrum tua roscida terra cruorem.

Heu Libya tellus: heu mare, terraq; gentes In occiden-
 Occiduae, uobis orietur tempus acerbum. tales.
 Vobis luctandum magni certaminis aestu,
 Et grauis et duris: uobis est poena luenda
 Omnibus, et rigida pereundum sorte, quod aeternū
 Aeterni magnam grauiter uiolastis, eamq;
 Ferratis grauiter mandistis dentibus: ergo
 Terram istam plenam defunctis esse uidebis, (nis,
 Quos pestis ue, fames ue, et numinis impetus om-
 Bella ue sustulerint, atq; implacabilis hostis.
 Omnis terra tibi deserta, urbesq; relictæ.

Sole sub occiduo uero uocitata cometa Cometa.
 Stella relucebit, gladij mortalibus index,
 Et famis et mortis, praeclarorumq; uirorum
 Atq; ducum interitus magnorum, nobiliumq;
 Maxima praeterea mortales signa monebunt:
 Altus enim Tanais Maeotica stagna relinquet,
 Liraq; depresso sulcos infundet in alueo

h 2 Frugi-

Frugifero. at fluctus cursum cohibebit abundans.

Asianarum Vasta barathra, labesq; ruent hinc oppida multis
 ubi rui Plena uiris: atq; hæc Asiæ labentur, lastis,
 na.

Cebre, Pandonie, Colophon, Ephesus, Nicæa,
 Antiochia, Tanagra, Sinope, Smyrne, Marus,
 Europæq; Cyagra, Clitus, Basilis, Meropea,
 Antigone, Magnesia, Mycene, Panthia,
 Gaza nimis scelix, Hierapolis, Astypalcei.

Tum scito Aegypti morti genus esse propinquum.

Tum melior qui transijt annus Alexandrinis,

Ex Asia quando suscepit Roma tributum.

Verum Asiæ ueniet uel tripla pecunia rursus

A Roma, pendetq; atrox iniuria pœnas.

Ac quot sunt Italis Asianorum famulati,

Viceni toties Asiæ cogentur in oris

Pro mercede graues Itali tolerare labores,

Innumerasq; pati uictu cum paupere multas.

O auro locuples, Roma prognata Latina

Virgo tenella, procis multis optata, frequenter

Ebria, non ullo cum mundo seruaq; nubes.

Sæpe tibi uellet teneros hera dura capillos,

Et pœnas repetens ad terram sternet ab alto,

Rursus & à terra sublimem tollet in altum. *

Mortalis quod erat uitiosa, iniustaq; uita.

Fiet arena Samus: Delus deleta latebit

Fiet Roma ruina: ita digerit omnia fatum.

Nullaq; erit Smyrnæ pereuntis mentio uindex,

sed

Καρποφόρα, τὸ δὲ ρῶμα τὸ μύθον αὐχὸν ἐφίξει
 Χάσματα, καὶ βράβη' ἀχανῆ, πολλὰ δὲ πόλεις Ασιατικῶν
 Αὐταυτοὶ πείσονται, αὐτὸν ἀσίδι μὲν ἰασίς, πόλεων
 Κέβρη, πανδονίη, κολοφῶν, ἔφεσος, νίπαια, πρώματα,
 Ἀντιόχεια, ταύαχα, σινώπη, σμύρνη, μᾶρος.
 Εὐρώπης δὲ κύαχα, κλίτος, βασιλῆς, μάρωπαια,
 Ἀντιγόνη, μαγνασία, μυηλίω, πανθεῖα,
 Γάζα πανοδίσση, ἰδράπολις ἀστυπαλεῖθ.
 Ἰδί τὸτ' αἰγύπτῳ ὀλοὸν γόνος, ἐγγὺς ὀλέθρου.
 Καὶ τῶν ἀλεξανδρῶν σὺν ἑτορ τὸ παρελθὸν ἄμνηνον.
 Ὅπαστε διασποφῶρες ἀσίης ὑπεδέξατο ρῶμη,
 Χρήματα πον τρεῖς τόσσα διεδέξαται ἔμπαλιμ ἀσίης,
 Ἐν ρῶμης, ὀλοὸν δ' ἀποτίσεται ὕβριμ ἐς αὐτίω.
 Οἶσοι δ' ἐξ ἀσίης ἰταλῶν δόμου ἀμφεπόλυσσαμ,
 Εἰκοσάμις τοσῶτον αὐτὸν ἀσίδι θητὸν σῶσσιμ,
 Ἰταλοὶ αὐτὸν πονίη, ἀνὰ μύθια δ' ὀφλήσασσιμ.
 Ἡ χλιδαὶνὶ βέλχουσι, λατινίδος ἐν γονε ρῶμης
 Γαρθόνε, πολλὰ μὲν οἶσι πολυμνήσοισι γάμοισιμ,
 Οἰνωθεῖσα λάτρεις νυμφύσεται ἕν ὀνὶ νόσω.
 Ἰολλάνι δ' ἀβελῶν σείο νόμιμν διέσπεινά τε κείρει,
 Ἡ δὲ δινίων διέπρωα τὰ ἕρανόθεν ποτὶ γαῖαν
 Ρίψει, ἐν δὲ γαίης πάλιμ ἕρανόθον αἰεγείρει.
 Ὅτι βροτοὶ φάου ζωῆς, ἀδλίης τ' οὐέχοντο.
 Ἐσαι καὶ σάμος ἄμμος, ἐσῆται δῆλος ἄδικλος, 18
 Καὶ ρῶμη ρύμη, τὰ δὲ θέσφατα πάντα τελεῖται.
 Σμύρνης δ' ἄλλυμῶνης, ἕθεῖς λόγος ἐπιδίπος ἔσαι,

Ἀλλὰ κακῆς βδελυγίας ἀγεμόνων κακότησιμ.
 Εἰρήνῃ δὲ γαλιεὺς ἐν ἀσπίδι γαῖαν ὀδύσει.
 Εὐρώπῃ δὲ μάκαιρα τότ' ἔσεται, ὕβριτος αἰθέρι,
 Φουλαιτῆς, ὕρωτος, ἀχέματα, ἠδ' ἀχάλατος,
 Πάγτα φέρων, καὶ πῆλινά καὶ ἐρπιτὰ θυρία γαίης.
 Ω μακάριστος, ἐν αἶνον ὄς ἐς χρόνον ἔσεται αὐτῆρ,
 Ἡ γυνὴ, μακαρίων κενεῦφρατος ἔσομαι ἀρχαυλος.
 Εὐνομίη γὰρ πᾶσα ἀπ' ἕραν ἄσφοδόντος
 Ἡξετ' ἐπ' ἀνθρώπων, ἠδ' σιδιρίη, μιτὰ δ' αὐτοῖς
 Ἡ πάντων προφύρῃσα βροτοῖς ὁμόνοια σάφρωμ,
 Καὶ φοργῆ, πῆσις, φιλίη ξένων, ἀπὸ δ' αὐτῶν,
 Ἡ δέ τε λυσνομίη, μῶμος, φθόνος, ἀργῆ, αἰνοια.
 Φσύξῃ' ἀπ' ἀνθρώπων πονίη, καὶ φύξῃ' ἀνάγνη,
 Καὶ φόρος, ἐλόμοναίτ' ἐρεδεις, καὶ νείνεκ λυγῆ,
 Καὶ νυπτομλοπίαι, καὶ πᾶν κενὸν ἡμᾶσι νείνοισι,
 Ἀλλὰ μακηνδονίη βαρὺν τέξεται ἀσπίδι πῆμα,
 Εὐρώπης τε μέγιστον ἀνάσταχυνώσεται ἄλλως,
 f. νόθων, δὲ ἐν γούετῆς κρονίδιων τε † νόθων, διέλευρῃ γονέθλεις.
 λων. Κείνη καὶ βυδουλῶνα πόλιμ διδομήσειτ' ὄρυμνῶν,
 Καὶ πόσις ὀπόσις ἐπιδιέρηεται ἥλιος αἰίς
 Δεσπότης αὐδινθεῖσα, κακῆς ἀτησιμ ὀλεῖται,
 Οὐ νόμον ὀφίγονοισι πωλυπλάγυϊοισιμ ἔχῃσα.
 Ἡξε καὶ πωτ' ἀπιστ' ἐξ ἀσπίδος ὀλδιον ὀδίας
 Ἀνῆρ πορφυρέλυ λάπην ἐπιεμῆνος ὄμοις,
 Ἀχίος, ἀλλοδίικης, φλογέας. ἠγερει γὰρ αὐτῶν
 Γράδειν ὀφραυτὸς φῶτα, κακὸν δ' ἀσίμζυγὸν ἔξαι
 Γᾶσα.

Oracula.

119

Sed uitriusq; ducum, & prauorum consiliorum.

* Pax autem tranquilla Asiae gradietur in oris.

Tunc & erit felix Europa, & fertilis aether,

Annosus, firmus (tempestas grandaeq; nulla)

Cuncta ferens. uolucres, reptiliaq; omnia terrae.

O felix, seu uir, ueniet qui tempus ad illud,

Seu mulier, felix securae munere uitae.

Nam bona lex omnis caeli stellantis ab oris,

Iustitia comitante, homines inuiset, & unam

(Qua nihil est homini utilius) concordia sana,

Atq; amor, atq; fides, & amoris in hospite uincla.

At mala lex, mordax liuor, dementia, & ira

Mortales fugient: fugiet uis, pauperiesq;

Cedes, letistræ lites, & iurgia dira,

Eurtaq; nocturna, atq; malum tunc temporis omne.

Detrimentum Asiae sed grande Macedonia edet,

Europaeq; nimis magnus dolor exorietur,

Saturni de gente notha, seruisq; creata.

Illam etiam firmam Babylona domabit, & omnis

Quantum sol lustrat, terrae regina uocata

Tristibus, infelix, fatis euersa peribit,

Nec iam deinde uagos compestet lege nepotes.

Qui olim ueniet non expectatus in agros

Felices Asiae, humeros indutus amictu

Purpureo, crudelis homo, importunus, & ardens.

Fulmine quippe citus fuit ille uir ante, iugumq;

Duram Asiam totam premet, et madefacta cruorem.

In Româ.

Terra bibit multum, facta de cæde fluentem.

Horū quī illius inde genus à stirpe peribit eorum, 1
 que & pro Ipse genus quorum conatur perdere totum,
 ximèsequē Radicem unam dans, quā Mars excindet et ipsam,
 tis uersus Purpureæ stirpis patrem excindendo ferozem
 ordinem Cornibus ex denis: aliam plantam seret inde.

Græcū nō SEQUENTES SEXDECIM VERSVS ITA
 sum secu- confusi sunt, ut ex ijs nullā potuerim elicere sen-
 tus, sed tentiam. Hos in hunc modum utcunque
 quem in uertere uerbis solutis conabar.

Græco nu Sed tamen prorsus euersum omnem Idæ curauerit.
 meris à me Abq; ipse à filijs quorum in unanimum fatalem mas
 notatū ui- Corruptur. at tūc quidē agnascēs cornu regnabit.

Erit etiam Phrygiæ frugiferæ protinus signum,
 Cum Rheæ prauum genus in terra fluctus
 Aeternum radicib. nūquā stitētib. qui germinauit,
 Funditus prorsum perditum una in nocte fucrit,
 In urbe Antandro atisek terræ Neptuni,
 Quam tum dictabunt cognomen Dorelaon,
 Antiquæ Phrygiæ lachrymosæ nigre.

Erit igitur tempus illud cognomen Neptunus
 Antra terræ dissipabit, et mœnia soluet.
 Signa autem non boni, sed mali nascetur initium,
 Ciuilis belli tristes habebitis angustias.

Aeneadas aut dans indigenæ cognatum sanguinē,
 Quanquam rursus præda hominibus amatoribus

Helena. Ilion, heu miseresco tui: nam crescet Erinnyis
 In Sparta, specie eximia, famaq; perenni,

Egreæ

Oracula.

121

Ράσα, πολὺ δὲ χθῶν πίεται φέρον ὄμβρεθῆσα.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς παραίτησιν ἅπαντα ἰδὺς θόρακός η. 6
 Ὡρ δὲ πόρ γονεὺν αὐτὸς θέλει ἐξαπολέσσαι, 2
 Ἐν τῶν δὲ γονεῦς κείνη γένος ἐξαπολείται, 1
 Πίσυρ ἰαυ γε διδῶς, λὺ καὶ κόφει βροτολοιγὸς, 3
 Ἐν δέ τε δὲ ἰοβράτωρ, παρὰ δὲ φυτὸν ἄλλο φυτὸν 5
 σει.

Κόφει πορφυρέης γονεῦς γονετῆρα μαχητὴν. 4
 Καὶ τὸς ἀφ' ἡῶν, ὡν ἐς ὄμβρονα ἄσιον ἀφῆρης
 Φθείται, καὶ τότε δὴ παραφύμονον κέρας αἴξαι.
 Ἐσαι καὶ φρυγίη δὲ φοβερόν αὐτίνα τέμναρ,
 Ὡπότε καὶ ρέεις μισρὸν γένος σὺ χθινὴ ρόυμα,
 Ἀσόναν ρίψουρ ἀδελφῶν τοισι ἔτεθελός, δι. τεθελός.
 Αὐτόπρινον παραίτησιν ἢ σὺ νυκτὶ γούηται,
 Ἐρ πόλει αὐταύθρῳ ἔπίσεις χθίνος σίνουσι γαίη. f. σασίχ-
 Ἦρ τότε φημίξουρ ἔπωνυμίην διορλάωρ θονος.
 Ἀρχαίης φρυγίης πολυδιακρύτοις κελωνῆς.
 Ἐσ' ἀρα κείνος ἐπείνος ἔπωνυμίην σίνουσι χθινῶν.
 Κενθμῶνας γαίης σπειδάσει, καὶ τέχεα λύσει.
 Σήματα δὲ ἔν ἀγαθῶ, καποῖο δὲ φύσεται ἀρχή.
 Πραμφύλου πολέμοιο διαήμενας ἔξερ' αὐάηνας.
 Αἰνεάδας δὲ διδῶς αὐτόχθονος ἐγγονῆς αἶμα.
 Ἀλλὰ τε αὐθις ἔλωρ ἐπὶ αὐθρώποισιν ἔρασαῖς,
 Ἰλιον οἰνπέρωσε, κατὰ σαρπητὴν γὰρ ἔρινος. ἔλσιν.
 Ἐλασῆσαι πέρικαλλες αἰείφατορ ἔρνος ἀρίστον, 19

h 5 Aesiodos

Ἰάμβικον. Ἀσίδος ἀνρώπης τε πολυαπόρες † οἰδιμαλιπῶσα,
 πῶσα. Σοὶ δὲ μάλιστ' ἄγος μόχθος, σφοναχὰς τε φέρυσσά
 Θήσῃ, ἀγέρατον δ' ἔξα κλέος ἔσσομόνισσι.

Ἰμμερος. Καὶ τις ψυδογραφὸς πρὶσθὺς βροτὸς ἔσται αὐ-
 θίς,

Ἰερήσιμον. Ψυδοπάτρις Δουσειδέα φάος † οἰσησιμον οὐσίμ-
 πησι. Νοῦν ἢ πωλιὸν ἔπος, * θ' ἔξῃ ἐμμεῖρον διακονίας,

* **Ἰλιανόσι.** Οὐνόμασιμον Δισὶ μιγόμονον. Χίον δὲ καλέσῃ,
 αὐ ἐμμε- Αὐτόν, καὶ γράψῃ τὰ πατ' Ἰλιον, ἃ μὲν ἀλλήθως,
 τρῶν ἔξῃ. Ἀλλὰ σαφῶς. † ἑπίεσιμον γὰρ ἐμοῖς, μέτρῳ τε κρῶ-

Ἰ ἐπέεσσι τήσῃ.

γ' ἐμοῖς. Πρῶτος γὰρ χείρασιμον ἐμὰς βίβλος οἰομένην.

αὐτὴ ἐπίσι. Αὐτὸς δ' αὐτὸς μάλα νοσησέαι πολέμοιο πορυστάς,

γὰρ. Ἐκτορα πρὶαμίδην, καὶ ἀχιλλεία πανκείωνά,

τοῖς τ' ἄλλοις ὁπίσσοις πολεμῆια ἔργα μέμνητε,

καὶ γε θεὸς τῶτοισι παρίσασθαι γε ποιήσῃ,

Ψυδογραφῶν κατὰ πάντα τρόπον, μέροπασι κα-
 νοκραύσῃ.

Καὶ θανέσῃ μάλλον τοῖσι κλέος ἔσεται ἀνρῶν

Ἰλιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀμοιβαίᾳ λέξεταί ἔργα.

Καὶ λυκίη λορηοῖο γόνος παπὰ πολλὰ φησῶσα.

Ἰφρονοῖο. Χαλκιδίων † φρονοῖο πόροιο πόντοιο λαχῶσα,

καὶ σε μολῶν τότε πωκίς αὐτῶλιος ἔξουαρίξῃ,

Κύβητι καὶ σοὶ πόντος ἀπαρρήξῃ βαρυὸν ἄλδον.

Καὶ σὺ τότε ἄρῃ βυζαντίου ἀσίδι φέρξῃ,

καὶ δὴ καὶ σφοναχὰς λήψῃ, καὶ ἀνήριθμον αἶμα,

Καὶ πρῶτος ὑψηλὸν λυκίης ἄρος ἐν πορφυραίων,

Κάσματ'

Oracula.

123

Egregium germen, diu exaturâq; gentes
 Europæ atq; Asiæ populosas: præcipueq;
 Plangores, æstusq; tibi, gemitusq; datura
 Semper, et æterna fama celebranda nepotum.

Quidã deinde senex falsorum scriptor, et ipsam *Homerus.*
 Menitus patriam, nascetur, lumine captus
 Ille quidem, uerum præclara mente uigebit,
 Astringetq; modis carmen prædulce, duobus
 Mixtum nominibus: Chion quoq; se ipse uocabit. 4
 Hic res Iliacas scribet, non sicut habebunt,
 Sed clarè, uerbisq; meis utendo, modisq;
 Primus enim uoluet librorum scripta meorum.
 Isq; uel in primis ornabit belligerantes,
 HecTORa Priamiden, et Achillea Peliona,
 Et reliquos etiam, quibus et res bellica cordi.
 Quin faciet diuos illis assistere, falsa
 Omnino scribens: homines cum morte caduci
 Si fuerint, quorum tantum nuda ossa supersunt,
 Et quibus ingentem famam dabit Ilium amplam.
 Sed tamen alterno res gestas carmine dicet.
 Et Lyciæ Locris proles mala multa creabit.

Te quoq; Chalcedon ponti sortita meatum
 Angusti, Aetolæ gentis populabit alumnus.
 Et tibi franget opes onerosas Cyzice pontus.
 Tu quoq; tunc Asiæ Byzantion arma fouebis,
 Et gemitus etiam accipies, multumq; cruorem,
 Aliumq; imperium Lyciæ de uertice montis,

Vndaq;

Vndaq̄; reclusæ petræ resonabit hiatu,
 Donec signa patrum iam cessent fatidicorum.

υψι:νω υἱεργα προων:ιδ:ς οινεπιόλοιο.

Circum te tumida resonabit Rhyndacus unda.

In Rhodū. Tu quoq; diu nulli Rhode subdita, filia Solis,
 Durabis, multaq; olim pollebis opum ui,
 Imperioq; maris primas euecta tenebis.
 Præda tamen studio tandem rapieris amantum,
 Cervicemq; iugo, diues, formosaq; subdes.
 Lydius at motus res Persidis expoliabit,
 Europæq; Asiæq; genus pertriste dolcebit.
 At rex Sidonius, aliorumq; agmina pugne

In Samios. Exitium Samijs constabunt triste per æquor:
 Sanguine terra fluens resonabit in æquora rauca
 Cæde uirum, uxores autem, lepidaq; puellæ,
 Ab lamentantes sua tristia damna querentur,
 Propter et occisos, et natos morte cadentes.

σημείον υἱεργου σεισμου διέ φθείσει φάλαγγα.

Et multas animas hominum simul Orcus habebit.

In Trallen
 ses. At Trallis uicina Epheso succussa, tremente
 Terra, compositos muros, hominumq; labores
 Diruet, et latices feruentes terra refundet:
 Terra grauata illos, et sulphuris hauriet æstus,
 Regalesq; struet Samus ædes tempore certo.

In Italos. Italia haud tibi res cū externo Marte futura est.
 Sed te ciuilis (dictu miserabile) sanguis
 Affliget, celebrem nimium, positiq; pudoris.

Χάσματ' ἀνοικομόνης πέτρης μελαρβίζεται ὕδωρ,
 Μέχρι τε λίαι πατέρων μαυτήρια σήματα πάνση.
 Κυβικὴ κήτειρα προποντίδος οἶνοπόλοιο,
 Ρύνδακος ἀμφί σε κῆμα κορυασόμενον σμαραγύσει. *κατὰ τῆς*
 Καὶ σὺ ῥόδος πηλιῷ μὲν ἀδύλατος χέρον ἔσκη, *ῥόδου.*
 Ημερίη θυγάτηρ, πολλὸς δέ τοι ὄλδος ὑπιδου
 Ἔσεται, σὺ πόντῳ δ' ἔξεις κράτος ἔξοχον ἄλλων.
 Ἀλλὰ μετ' αὐθις ἔλωρ ἔσκη ἀνθρώποισιν ὄρασταῖς
 Κάλπειον, ἥσ' ὕλῳ διάνου βυγῶν αὐχόνι θήσει.
 Ἀνδρῶν αὖ σείσμος δέ τ' ἀπὸ ῥόδος ἔξουαρήσει.
 Εὐρώπης τ' ἀσίης τε λεῶς ῥηγιστὰ πῶρ ἄλγη.
 Σιδονίῳ δ' ὄλοος βασιλῶν, λίαι φύλοισι ἄλλων, *κατὰ τῶν*
 Ροντοφορον σαμίῳις ὄλοον δειξουσὶ μὲν ὄλεθρον, *σαμίῳν.*
 Αἵματι μὲν δάπτεδον μελαρβίζεται εἰς ἄλα φωτῶν
 Οὐλομόνω, ἄλοχοι δέ σὺ ἀγλαοφάσει κέρας *ῥ. ἀποβρην-*
 Ὑβρι ἀεινὸν ἰδιδὸν ἠ ἀποβωρήσει, *νίξουσι.*
 Τὰς μὲν ὑπὲρ νεύων, τὰς δ' ὀλλυμόνων ὑπὲρ ἠῶν,
 Σημείον κῆπερ σεισμῶ φθάσει δέ φάλαγγα, *κατὰ τῆς*
 Καὶ πολλὰς ψυχὰς αἰδῆς ὀμβυμασθὸν ἔξει. *τράλλεωσ.*
 Τράλλισ δ' ἢ γέτωρ ἐφέσθ σεισμῶ καταλύσει *ῥ. τείχεια.*
 ἠ Τούχεια ἠ σὶ ποιητ' ἀνδρῶν τ' ὄλοων βαρυθύμων.
 Οὐδῆσαι δέ τε γαῖα ὕδωρ φεσθ, ποτὶ δ' αὐτὸς
 Γαῖα βαρυσσομὴν πίεται, ὄσμη δέ τε θείη.
 Καὶ σάμος ἐν κειρῶ βασιλεία δώματα τούξει. *ῥ. ὅτι, αὐτ*
 Ἰταλίη σοὶ δ' ἠ οὐτος ἀρῆς ἀπλόττειος ἔξει, *ἔτι.*
 Ἀλλ' ἐμφύλιον αἶμα πολύστονον ἐν ἀλαπαδῶν, *κατὰ τῆς*
 Ἰθαλὸν ῥύλλητόμ τε, ἀνὰ δὲ τὰ κέραίξει, *ἰταλίας.*

Καὶ

Καὶ δ' ἀπὸ τῆ βέρμησι παρὰ πονδῆσι ταθ' ἔσα,
 ἃ προῖδ' ἰσθῆσι * εἰ ἀβίβεται δ' αὐτῶν.

Ἔσθ' δ' ἦν ἀγαθῶν μήτηρ, θνητῶν δὲ τιθίω.

Redundat Ἄλλος ἄπ' ἰταλῆς λυμῆτης † πάλιν ἕξεται ἀνὴρ.

hæc μοχ. Τῆμος λαοδίκα καταπρωτῆς ἔσπασα

Καρῶν ἀγλαῶν ἄστυ λίνου παρὰ θέσπιλον ὕδαρ.

Σιγήσεις μεγάλαυχον ἀποϊμώξασα τοπήα.

Θρήνες ἀεροβύβοι ἄλλων σήσονται ἀνέμων.

f. πολίπορ Καμπανοῖς ἀραβῶν πέλεται διὰ τ' ἴον πολύναρπον

θον. Λιμόν, πονυρετῆς δὲ ἀποϊμώξασα τοπήα

Κύρνος ἰαὶ σαρδῶν μεγάλο χεϊμῶνες ἀέλλαις,

Καὶ πληγαῖς ἀγίοιο θεῶν πατ' ἀβύθουα πόντου

f. τεγέεσι. Δύσονται πατ' ἀνῆμα θαλασσεῖσι † τεκείεσιν.

Ἄ' αἰ παρθενικὰς ὀπείσας νυμφόσσει ἀίδιαις,

Καὶ κύρνος τῶς ἀνὴρ βέας βυθὸς ἀμφιποδύσει.

Ἄ' αἰ νήπια τένη' ἀλινηχέα βασιλῆιον ἄμφω

Μυσῶν γαῖα μάκαιρα, γούρος βασιλῆιον ἄμφω

Τύξεται, ἃ μὲν πάλιν ἐπὶ χεῖρον ἔσσει ἀληθῶς

Καρχιδῶν, γαλάταις ἢ πολύστονος ἔσσειται οἴνιος.

Ἦξει ἰαὶ τενέδω κενὸν ἔραχτορ, ἀλλὰ μέγιστον.

Καὶ σινύων χαλκίνοις ὑλάγμασι, ἰαὶ σε νόρινθε

Αὐχῆσι ἐπὶ πᾶσιν, ἴσον δὲ βούσεται αἰολός.

Ἦνῆα δὲ μοι θυμὸς ἐπάωτατο οὐθεον ὕμων,

Καὶ πάλιν μοι μεγάλο θεῶ φαίτις σὺν σῆθεσιν

Ἰστατο, ἰαὶ μ' ἐπέλυσσε προφητ' εἶσαι πατ' ἀγαῖαν.

Ἄ' αἰ φοινίκων γούρος ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν,

* Καὶ πάσαις πόλεσιν παρακλίαις, ἃ δὲ μὲν ὕμων

Feruida quinetiam recubans libamina propter

ἀπεσιδὴν γήθειος * ἐναπίεται δὲ αὐτὴ λίβη.

Nec tu blanda bonos mater, sed lacte fouebis

Altrix seua fr̄as, iterum uir perniciosus

Surget ab Italia: tunc diruta Laodicea

Vrbs Carum præclara, Lyci splendentis ad undas,

Magnanimi patris luctu defuncta silebis.

θρῆνές ἀκρόβουλοι ἀλλωρ γήσονται ἀνέμων.

Aestus Campanis ingens impendet ab urbes

Depopulante fame, & longæuæ morte parentis

Desleta. Cernus, Sardoq̄, furente procella

Magnæ hyemis, sanctoq̄, Deo feriente, profundo

Mergentur, tectis sub gurgite nantibus alto.

Eheu quàm multas sponsabit Pluto puellas

Intactas, iuuenesq̄, impubes æquore mersos.

Eheu infantes oppressos gurgite falso

βασιλίδιον ἀμφω

μυσῶν γαῖα μάκαιρα γένος βασιλίδιον ἀμφω

τέτεται, tamen haud durabit tempore longo

Carchedon. Galatis aderit tristis quoq̄, luctus.

Et Tenedo ueniet suprema, at maxima clades.

Et Sicyon æris tinnitu, teq̄, Corinthe,

αὐχίσει ἐπὶ πᾶσι, ἴσον δὲ βοήσεται αὐλός.

Vt requieta mihi diuino à carmine mens est,

Ecce iterum stimulat magnum mea pectora numē,

Meq̄, futura iubet per terras uaticinari.

Eheu Phœnicum marium genus & muliebre,

* Littoreasq̄, urbes omnes: nam nulla manebis

Ad lumen solis, communi in lumine, uestrum.
 Nec uitæ numerus, nec erit tribus amplius ulla,
 Iniustam propter linguam, uitamq; nefandam,
 Quem triuere omnes referantes ora profana,
 Tetraq; dixerunt, iniustaq; falsaq; uerba:
 Et contra magnum regemq;, Deumq; steterunt,
 Oreq; falsa malo uomuerunt: propter id ipsos
 Cunctas terribilis per terras cæde domabit,
 Et mandabit eis Deus heu tristissima fata,
 Euertens urbes. & multas funditus arces.

- In Cretam. Heu Creta tibi, multum solitura: manet te
 Clades, pernicie te prostratura perenni,
 Et te fumantem tota olim terra uidebit,
 Semper & ardentem nunquam te desinet ignis.
- In Thracas. Heu tibi Thraca, iugum quoniam seruile subibis,
 Cum Græcos Galatæ permixti, Dardanidæq;
 Vastabunt auidè: tum te tua damna lacessent,
 Externæq; malum terræ dabis, accipiesq;. (Ats,
- In Gog. Heu tibi Gogq;, Magogq;, alijsq; ex ordine cū
 Marsog, atq; Angon: tibi quot mala fata propin
 Multa etiā Lyciæ natis, Mysæq;, Phrygūq;, (quāt:
 Pamphyliaq; cadent gentis, Lydiq; frequentes,
 Mauriq;, Aethiopesq;, et quorū barbara lingua est
 Cappadoces, Arabesq;. quid autem singula pandos
 Quotquot enim gētes uersantur in orbe, tremendā
 Omnibus immitet cladem Deus ille supremus.
 Barbara gens uerò cum Græcos aggredietur,

Mult

Ἦρος φάος ἡελίοιο παρέρσεται ἐν φαί κοινῷ,
 Οὐδ' ἐτι τῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἠὲ φῦλον ἐτ' ἔσται.
 Αὐτ' αἰδίω γλώτῃς, ἀνέμου τε βίβ' ἠὲ αἰάγνου,
 Οὐ κατέτρεψαμ' πάντες ἀνοίγοντες φόμ' αἰάγνου,
 Καὶ δεινὸς διέθεντο λόγος, ψυδαίς τ' αἰδίωσ τε,
 Κ' ἄσπασαμ' κατέραντι βεῖ μετὰ βασιλῆος.
 Κλίωσιζω ψυδαίω μυσάρον φόμα, τένει' ἄρ' αὐτῶσ
 Ἐμπάγλιωσ πληγῶσι διαμάσσειν παρὰ πᾶσαρ
 Γαίωμ, ἠὲ πιερλιὸν μοίρωσ πέμψει θεὸσ αὐτοίσ,
 Ἐξέδασφωσ πλέξασ πόλεωσ, ἠὲ πολλὰ θέμεθλα.

Αἰ αἰ σοι κρήτη πολυώδιωσ, εἰσ σέσφρ ἤξει
 Πληγῷ, ἠὲ φοβορὰ αἰώνιοσ ἐξαλαπάξει.
 Καὶ σε καπνίζομένωσ πᾶσα χθὼρ ὄφεται αὐτίσ,
 Κ' ὅσε δι' αἰῶνοσ λείψει πῦρ, ἀλλὰ καήσῃ.
 Αἰ αἰ σοι θρήνη, ζυγὸν ὡσ εἰσ δούλιωσ ἤξεισ.
 Ἠνίκα σύμμιτιζοι γαλάται τοίσ διαρδανίδεωσιν
 Ἐλλάδ' ἔπεισ συμμόνωσ πορθέοντεσ, τότε σοι καπὸρ ἔ-
 Γαίη δ' ἄλλοτρίη δώσεισ καπὸρ, ἠδὲ τι λήψῃ. (Ζωα,
 Αἰ αἰ σοι γῶγ, ἠὲ πᾶσιμ' ἐφεξῆσ ἄμα μαζῶγ,
 Μαροσῶγ ἠδ' ἄγγῶμ, ὅσα σοι καπὰ μοίρωσ πιλάξει.
 Γολλὰ δὲ ἠὲ λυκίωμ ἴοίσ, μυσῶρ τε, φρυγῶν τε,
 Γολλὰ δὲ παμφυλίωμ ἔθνη, λυθῶμ ἴε ποσ εἴται,
 Μαυριῶμ τ' αἰθίοπωμ τε, ἠὲ ἐθνῶμ βαρβαροφόνωμ,
 Καππαδοσιῶμ τ' ἀράωμ ἴε, τί δὴ κατὰ μοίρωμ ἔ-
 Ἐξαιδῶσ πᾶσιμ' γὰρ ὅσοι χθὼνα νοετὰσισιμ, ζκασφω
 Ὑψιφωσ δεινῶσ ἐπιπέμψει ἔθνεσι πληγῶσ.
 Ἐκασισιμ δ' ὅποταμ' πολλοὺσ ἀρβαρομ ἔθνεσ ἐπέλθῃσ, αἰχμηαλοσ

κατὰ τῆσ
 κρήτησ.
 κατὰ τῆσ
 θράκησ.
 κατὰ τοῦ
 γῶγ.
 ἠλλὰδοσ
 ἔ
 Γολλὰ
 σίωσ.

Πολλὰ μὲν ἐκλειψῶν ἀνδρῶν ὀλέσουςι κατέλυα.
 Πολλὰ δὲ πύονα μῆλα βροτῶν διαδινθήσονται,
 Ἰσπαρθ' ἠμίωνων τε, βοῶν τ' ἀγέλας ἐριμύκων.
 Δώματα τ' ὑποίηκτα πυρὶ φλέξουσιν ἀβέσμως.
 Πολλὰ ἢ σώματα δάδα πρὸς ἄλλῃν γαίαν ἀνάγηται
 Ἀξυσίμ, καὶ τέπνα, βαθυζώνων τε γυναικίνας (σας,
 Ἐκ θαλαμῶν ἀπαλάς Τρυφροῖς ποσὶ πρόθεσις
 ὄφονται δειμοῖσιν ὑπὸ ἔχθρῶν βαρβαροφώνων,
 Γᾶσαν ὕβριον πάχοντας δεινῶν, καὶ ἐς' αὐτοῖς
 Μικρὸν ἐπαρμέσων πόλεμον, ἥως τ' ἐπαρωγός.
 ὄφονται τ' ἰθίως κήσεις καὶ πλῆτον ἅπαντα
 Ἐχθρὸν ἠαρπίζοντα, τρόμος δ' ὑπὸ γυνάσιν ἔσται.
 Φύζονται δ' ἑκατόμ, εἶς δ' αὐτὸς πάντας ὀλέσσει,
 φινήσουςι γόντι ἢ φινήσουςι βαρυὸν χόλον, οἱ δὲ πρὸς αὐτῆς
 βαρυὸν λό- Αἰχρῶς φυρόμενοι πολέμω, δεινῶν τε κυδοιμῶ
 χον. Οἴσουςιν ἐχθροῖσι χαρὰν, ἔλθοσι δὲ πούθος.
 Δάλειος δ' ἀρα ἔσται συγὸς ἑλλάδι πάση. (σας,
 Γαῖτα δ' ἡμῶν πόλεμος τε βροταῖς καὶ λοιμὸς ἐτ' ἐ-
 Χαλιεῖον τε μέγαρ τούξει θεὸς ὕρανον ὑψῆ,
 Ἀβροχίλιν τ' ἐπὶ γαίαν ὄλιν, αὐτὴ δὲ σιδιηρᾶ,
 Αὐτὰρ ἔπειτα βροτοὶ δεινῶς κλάουσιν ἅπαντιε
 Ἀσσοβίλι καὶ ἀνκροσίλι, καὶ πῦρ ἐπὶ γαίης,
 Καὶ θήσει πολὺν ἰσθμὸν, ὃς ὕρανον ἐντισσε καὶ γλιῶ.
 20 Γαῖτῶν δ' ἀνθρώπων τὸ τρίτον γένος ἔσεται αὐθια.
 πρὸς τοὺς Ἑλλάς διήτι πέποιθας ἐπ' ἀνδράσιν ἠγεμόνισε
 Ἕλληνας. Θνητοῖς, οἷς ἔστι φυγᾶν θανάτῳ τελευτῶν,
 Πρὸς τί τι δῶρα μάτικα κληφθῆμεν οἰσὶ πορῆσει.

Oracula.

131

Græciæ ca-
lamitas.

Multa quidem capita extirpabit lecta uirorum,
 Multas balantes hominum corrumpet opimas,
 Mulorumq; greges, & equorum armenta, bouūq;
 Infandōq; domos elegantes igne cremabunt,
 Multaq; diuersum ducent captiua sub orbem
 Corpora ui, molles pueros, cinctasq; parentes
 Ex thalamis, pedibus teneris quas ante iacentes
 Cernent in uinculis (constringet barbarus hostis)
 Omnia dura pati: nec erit tamen ulla potestas
 Seuum pellendi bellum, uitamq; tuendi.
 Cernent diuitijs hostem, rebusq; fruentem
 Omnibus ipsorum, trepidi genibusq; trementes,
 Et fugient unum centum, per eumq; peribunt:
 Quinq; autem magnum superabunt agmen, & illi
 Turpiter utentur pugna, tristiq; tumultu,
 Lætitiamq; ferent hosti, Græcisq; dolorem,
 Et seruile iugum portabit Græcia tota.
 Cuncta simultangent homines, bellumq; luesq;
 Et superum cælum diuinitus ære rigebit,
 Nec pluuijs ullis madefiet ferrea terra.
 Post ea mortales omnes miserabile flebunt
 Ignemq; uastari, nec ararier arua, feriūq;
 Et mala multa dabit cœli terræq; creator,
 Atq; hominum fiet pars tertia sola superstes.

Græcia principibus quid fidei morte caducis, Ad Græ.
 Vltima quos leti non est euadere fata? cos.
 Quorsum defunctis donaria uana reponit?

i 2

Quid

Quid ue litas statuis? quis te malus error ad ista
 Mentis agit, magni linquentem numinis ora?
 Accipere omniparens nomen numenq; memento.
 Mille anni atq; alia sunt penthecatontades, ex quo
 Græcorum reges regnum tenuere superbi,
 Qui mala mortales docuerunt prima magistri,
 Tot simulachra deum statuentes luce carentum:
 Ex quibus effectum est, ut tam sapiatis inanè.
 Verum quando Dei magni uos irascisset,
 Tunc agnoscetis conspectum numinis alti.
 Atq; omnes animæ mortales multæ gementes,
 In cælum recta manibus sublimè supinis,
 Regis opem magni incipient orare uocantes,
 Querereq; ecquis eos tanta defendat ab ira.

Hoc quoq; discendum, & memori tibi mente te
 Funera uoluentis annis sint quanta futura, (nendū;
 Græcia quando boues & tauros cædet opimos,
 Ad magniq; Dei templum libamina sistet,
 Effugiet creperum bellum, pestemq; metumq;
 Et seruile iugum tandem ceruice repellet.
 Sed tamè impia stirps hominum illuc usq; uigebit,
 Dum finem hoc capiat tempus fatale, diesq;
 Non uos quippe Deo libabitis antè, peracta
 Omnia quàm fuerint, statuet quæcunq; uoluntas
 Certa Dei, fieri quæ prorsum cuncta necesse est.

De Chri-
 stianis.

Tunc hominum tandem surget gens sacra piorū,
 Qui præcepta Dei retinentes mente supremi,

Eius

Θύεις τ' εἰ δώλοισι· τί τοι πλάωσιν ἐν φρεσὶ θῆκε,
 Ταῦτα τελεῖν προλιπώσασθαι βεῖς μεγάλοιο πρόσωπος·
 Οὐνομα παχρονέτας ἴε σέβας δέχε, μηδὲ λάθῃ σε.
 Χίλια δ' ἐστ' ἔτεα καὶ πονθηκατοντάδες ἄλλαι,
 Ἐξ ὧν βασιλίσσουσιν ὑπὸ φάριακοι βασιλῆες
 Ἐκλίωσιν, οἱ πρῶτα βροτοῖς κακὰ ἵγε μόνουσι μῦθον,
 Πολλὰ θεῶν εἰδωλα καταφθιμένοισι θανούτων,
 Ων οὐκ ἔστιν τὰ μάταια φρονεῖν ἡμῖν ἀπειδείχθην.
 Ἀλλ' ὅπου τιν' ἀνθρώπων χόλος ἐσθεται ἡμῖν,
 Δὴ τότε ἐπιγνώσῃς θεὸς μεγάλοιο πρόσωπον,
 Γᾶσαι δ' ἀνθρώπων ψυχὰς μεγάλα φρονήσασαι,
 Αὐτὰ πρὸς ἄραν ἄνδρ' ἀναχόμενοι χεῖρας αὐτῶν
 Ἀρξονται βασιλῆα μέγαρ ἐπαμύνειν ἡλήθειαν,
 Καὶ ἴκταιν ῥυσθῆρα χόλος μεγάλοιο, τίς ἐστίν,
 Ἀλλὰ γε κἢ μάθε τῆτο, καὶ ἐν φρεσὶ κατ'θεο σῆσι μῦθον,
 Ὅσα περιπλομένων οὐρανῶν κήδεα ἔσται,
 Καὶ τὸς ἐκλαῖς ἐρεξε βοῶν, τᾶσθ' ἄνδρ' ἰμύων,
 Πρὸς ναὸν μεγάλοιο θεῖο δόλου ἀρπύσασα
 Εμφύση πολέμοιο δυσχεῖος, ἡδὲ φόδοιο
 Καὶ τ' λοιμῶν, καὶ δόλου ὑπεμφύση ἰνγὸν αὐθις. *al. λοιμῶν.*
 Ἀλλὰ μέχρις γέ σ' ἐστὶν ἀσέβων γένος ἔσθεται ἀν-
 ὀπαίτην ἴσθ' ὑπὸ πλάωσιν ἄισι μῦθον ἡμῶν. (ἄρῶν
 Ὅ γὰρ μὴ θύσῃτε θεῶν, μέχρι πάντα γινύσθαι,
 Ὅσα μίνος βυλίσσεται ἢ ἀτέλυστα θεός γε,
 Γαῦτα τελεσθῆναι, κρατορὴ δ' ἐπιείσεται ἀνάγκη.
 Εὐσέβων ἀνδρῶν ἰσθῶν γένος ἔσθεται αὐθις,
 Βυλαῖσι δὲ τ' ἡμῶν οἱ προσπείμονοι ὑψίσθιοι, *f. νόμιον.*

Sibyllina

134

περὶ τῶν
Χριστιανῶν.

Οἶναδ' ἀνὰ μέγαλοιο θεῶ περιμυδαίνεσσι
 Λοιδῆ τε, κινῖος η' τ', ἠδ' αὐθ' Ἰσραῆλς ἐκ τὸ μβαίς,
 Τάυρων ζατρειφῶν θυσίαις, κριῶν τε τελείων,
 Πρωτοτόκων οἴων τε, καὶ ἀρνῶν πῖσσα μῆλα
 Ηνωμῶ ἐπὶ μέγαλῳ ἀγίῳς ὄλοισι κρυσόντες,
 Ἐν δὲ δικαιοσύνη νόμου ὑψίστοιο λαχόντες
 Ὀλλιοι οἰκίσσοσι πόλεις, καὶ πόνας ἀχρῆς.
 Αὐτοὶ δὲ ὑψωθῶντες ὑπὸ ἀθανάτοιο προφήται,
 λέειπαι. Καὶ μέγα χάριμα βροτοῖς πάντεσσι φέρνόντες.
 Μόνοις γὰρ σφι δῶκε θεὸς μέγας σὺφρόνα βολιῶ,
 Καὶ πίστιν, καὶ ἀρεστον σὺν θείῳσι νόμα,
 Οἱ τινες ἔνι ἀπατήσιν κινῶντες, ἠδ' ἐργ' ἀνθρώπων
 Χρῦσεα καὶ χαλκεία, καὶ ἀργύρε', ἠδ' ἐλέφαντα,
 Καὶ ξυλίνων λιθίνων τε θεῶν εἰδωλα καμόντων.
 Πήλινα μιλτόχρισσα, ζωχαφίας τυποειδείς,
 Τιμῶντες ὅσα κούτε βροτοὶ κινεόφρονι βολῆ,
 Ἀλλὰ μιν ἀείρουσι πρὸς ἕρανδ' ὠλονίας ἀγνῆς,
 Ορθροὶ ἐξ σὺνῆς αἰεὶ χέρας ἀγνίζοντες
 Ὑδατι, καὶ τιμῶσι θεῶν τῶν αἰεὶ μέγαρ ὄντα,
 Αθανάτοιο, καὶ ἔπειτα γονεῖς, μετὰ δὲ ἔξοχα παύ-
 τωρ
 Ἀνθρώπων ὅσινς σὺνῆς μεμνημόνοι εἰσίη.
 Καὶ δὲ πρὸς ἀρσωνι κὺς παύλας μίγνυσι χι ἀνάγνωσ.
 Οὐσ' ἄτε φοίνιες, αἰγυπῆιοι, ἠδ' ἐ λατινοί,
 Ἐλλᾶς τ' σὺ χωρος, καὶ ἄλλωι ἔθνεα πολλῶ,
 Πόρσων καὶ γαλατῶν, πάσῃς δὲ αἰσίς, παρὰ βαίτες
 Αθανάτοιο θεῶ ἀγνῶν νόμων, ὅμ παρέθεσασμ.

Αυθ'

Oracula.

155

Eius honorabunt casto libamine templum,
 Et suffiminibus. cædetur & hostia multa,
 Et tauri pingues, aries quoq; multus, ouesq;
 Primigeno partu natæ, cum pinguibus agnīs,
 Quæ sancte magna procurabuntur in ara.
 Sortitiq; æquas partes, ex lege supremi,
 Oppida felices habitabunt, aruaq; læta.
 At uates præerunt, quos immortalis honorat,
 Quiq; bonum portant cunctis mortalibus ingens:
 Solis quippe Deus sanum donauit habere
 Consiliūq;, fidemq;, bonamq; in pectore mentem.
 Nec uero uanis erroribus ulla laboris
 Humani monumenta colunt, aut ære uel auro
 Cusa, uel argento simulachra, uel intereūntum
 Ligno, uel saxo factorum signa deorum,
 Aut creta aut minio uiuos in imagine uultus,
 Qualia stultiitia mortales mentis adorant:
 Verū protendunt castas ad sidera palmas,
 Ex lectoq; manus surgentes manē repurgant
 Sæper aqua, atq; Deū, qui semper magnus, honorat
 Aeternum: post quem patres, matresq; deinde
 Ante omnes homines sancti meminere cubilis:
 Nec maribus pueris scelerate congregiuntur,
 Sicut Phœnices, Aegyptusq;, atq; Latini,
 Frugiferensq; alijs cum multis Græcia terris,
 Persis, & Galatis, Aftanisq; omnibus, alman
 Aeterni legem qui contempserunt Tonantis:

Pro qua re Deus in mortales sciet omnes,
 Immittetq; famem, plangores, bella, malam rem,
 Pestem, perniciem, lachrimas, tristesq; dolores;
 Aeternum quoniam sancte decorare parentem
 Nolentes, hominum generis simulachra colebant
 Facta manu, stupidi: in rupes quæ iacta cauatas
 Mortales abdent, magno cogente pudore,
 Cum nouus Aegypti rex septimus imperitabit
 In propria terra, de Græcis annumerandus,
 Cui Macedo imperio dominabitur imperiosus.

Antio-
 chus, Ex Asiaq; aquilæ ueniet rex magnus ad instar,
 Ardens, qui terram peditumq; equitumq; caterulis
 Obducet, qui cuncta malis labefacta replebit,
 Et regnum Aegypti prosternet, et omnia secum
 Asportans, uastum discedet prædo per æquor,
 Tumq; genu flectent album regi; Deoq;
 Magno immortalis per terras omniparentes,
 Et sabrefacta manu confident omnia flammis.

Tunc Deus humanis concedet gaudia magna,
 Terraq; et arboreæ stirpes, pecudumq; cateruæ
 Innumere ueros fructus mortalibus edent,
 Vinum, dulceq; mel, niueum lac, quodq; uel inter
 Omnia frumentum mortales adiuuat ægros.

Admoni-
 tio ad ho-
 mines, Sed tu mortalis, uersuta mente, malaq;
 Noli diuitijs nimis inuigilare: sed illis
 Missis, conuersus numen placare memento,
 Et maclare Deo saurorum corpora centum,

Ἄνθ' ὧν ἀθανάτος θέσει πάντεσσι βροτοῖσιν
 Ἀτλῶ καὶ λιμῶν, καὶ πῆματά τε στυχάζετε,
 Καὶ πόλεμον καὶ λοιμῶν, ἰδί' ἀλγέα διακρούοντα,
 Οὐνεμ ἀθάνατον γονέτω πάντων ἀνθρώπων
 Οὐκ ἐβελουτικῶν οἴσως, εἰδωλα δ' ἐτίμων
 Χαιροποιήτα σέβοντες, ἀρίψασι βροτοὶ αὐτοῖ
 Εὐχισμαῖς πετρῶν πατακρούσαντες δι' ὄνειδος.
 Ὀππότεαυ αἰγυπῆ βασιλῆος νέος ἔδομορ ἀρχῆ
 Τῆς ἰδίου † γαίης, ἀειθμῆμονος ἐξ ἐκλήων, αὐ. γρον. αἰ.
 Ἀρχῆς ἢς ἀρξῆσι μακρολόνοις ἀπαιτοὶ ἀνδρες.
 Ἐλθῆν δ' ἐξ ἰσθμῶν βασιλῆος μέγας αἰετὸς αἰθῶν, ἀντίοχος.
 Ὅσ' ὡσάτω σπεπῶσαι γαίῃν περὶ ὄρτε καὶ ἰππέων,
 Γαῦτα ἧ συγκόψαι, καὶ πάντα παπῶν ἀναπλήσει,
 Ρίψαι δ' αἰγυπῆ βασιλῆϊον, ἐπὶ δέ τε πάντα
 Κλίμαθ' ἐλῶν ἰποχέται ἐπ' αὐρῆα ἰώτα θαλάσσης,
 Καὶ τότε δὴ νάμψασι θεῶν μεγάλῳ βασιλῆϊ
 Αθανάτῳ γόνυ λουκῶν ἐπὶ χθονὶ πυλυσοτέρῃ,
 Ἐργα δὲ χειροποιήσῃ πυρὸς φλογὶ πάντα πεσοῖται. 21
 Καὶ τότε δὴ χαρμῆνι μεγάλῳ θεὸς ἀνδράσει δῶ- 22
 σε,
 Καὶ γὰρ γῆ, καὶ δούδρα, καὶ ἄσπερα ποίμνια μύλων,
 Δάσασσι καρπὸν τὸν ἀληθινὸν ἀνθρώποισιν,
 Οἶνον, καὶ μέλιτος γλυκῆρ', ἰσχυρὰ τε γάλακτος,
 Καὶ σίτην, ὅπῃ ἐστι βροτοῖς κάλλιστον ἀπαύτων,
 Ἀλλὰ σὺ μὴ πολλῶν βροτῶν ποικιλέμῃσι καυόφρον, παράκλη-
 Ἀλλὰ λιπῶν πλῆστον, σρέψας θεὸν ἰλάσσοις, σις πρὸς ἴσο
 Ἐθεὶ θεῶν ταύρων ἐκκτοντῶδεις, ἰδέε καὶ αἰγῶν ἀνθρώπων.

Ἐρωτοτόκωρ, αἰγῶν τε πόριπλομοσύμισιν οὐ ἔραιε.

Ἀλλὰ μιν ἰλάσθη θεῶν ἄμβροτορ, αἶψ' ἐλίθη.

Οὗτος γὰρ μόνος ἐστὶ θεός, κῆν ἔστιν ἐτ' ἄλλος.

Τὴν δὲ Δικαιοσύνην τίμα, καὶ μηδὲν ἄθλίβε,

Ταῦτα γὰρ ἀβάνατος νέλιται Δειλοῖσι βροτοῖσιν.

τῷ νόσμον Ἀλλά σὺ τὸ μέγιστο θεῶν μῦθημα φύλαξαι.

συμφρα. Ὅσπότε κεν πάντεσσι βροτοῖσι λοιμοῖο τιλσυνθῆ

Ἐλθῃ, καὶ φοβεροῖο δίκην τύχῳσι δαμιόντες.

Καὶ βασιλῆς βασιλῆα λάβῃ, χόρου μ' ἀφέλῃται.

Ἔθνη δ' ἔθνεα πορθήσει, καὶ φύλα διωάσαι.

Ἡγεμόνες δὲ φύγῳσιν ἐς ἄλλην γαῖαν ἅπαντες.

Ἀλλάχθῃ γέ τε γαῖα βροτοῶν, καὶ βάρβαρος ἀρχῆ

Ἐλλάδα πορθήσει πᾶσαν, καὶ κίονα γαῖαν

Ἐξαρύσει πλῆτοιο, καὶ ἀντίον εἰς ἔριμ ἀντοῶν

Ἐλθῳσι, χρυσῶτι καὶ ἀργύρῳ εἵνεκον ἔσθαι

ε. πικρῶν. Ἡ φιλοχρημοσύνη κακὰ τ' ποιμόνοσα πόλεις,

χώρα οὐ ἀλλοτρήη, ἄταφοι δὲ ἅπαντες ἔσονται,

Καὶ τῶν μὲν γύνῳις τε καὶ ἀχθῆα θνητῆα γαίης

Σικρῶν διηλῆσονται, ἐπ' αὐτὸ δὲ ταῦτα τελέσθῃ,

Δέφανα γαῖα πέλῳρος ἀνὴλώσειε θαρόντων,

Αὐτὴ δ' ἄπαρτος καὶ ἀνῆροτος ἔσθαι ἄπασα,

ε. μικρῶν. Κηρύσσοσα τάλαινα μύσορ τ' μυθῳν ἀνθρώπων.

Πολλὰ χρόνων μῆνη πόριπλομοσύων οὐρανῶν,

Γελτάς καὶ θυρεὺς, γαισῶς, παμπόπιδα ὄπτα,

Οὐδέ μιν ἐν δρυμὶ ξύλα κόνεσαι εἰς πυρὸς αὐγλήν.

εε Καὶ τότε ἀπ' ἡελίοιο θεὸς πέμψῃ βασιλῆα,

Ὅς πᾶ-

Oracula.

139

Primigenosq; agnos, caprasq;, uolantibus horis.
 Quere Dei facilem æterni placando fauorem,
 Qui solus Deus est, nec quisquam est alter ab ipso.
 Iustitiam colito, nulliq; iniurius esto.
 Immortalis enim iubet hæc mortalibus ægris.

Terræ ca-
lamitates.

Tu uerò magni uitato numinis iram,
 Tum cum mortales omnes petet exitialis
 Pestis, & horribili pœnarum strage prementur,
 Et regem capiet rex, terramq; auferet illi:
 Et gens delebit gentem, populosq; dynastæ,
 Diuersasq; duces omnes fuga pellet in oras,
 Mutabit homines tellus, & barbara totos
 Græcorum pingues agros populata potestas
 Tolle diuitias, & nata seditione
 Ipsi inter sese contendent, scilicet aurum
 Propter & argentum (tantum malesuada malorū
 Cogit auaritia) inq; alienis finibus omnes
 Nullis claudentur tumulis, inhumataq; sæuis
 Corpora uulturibus linquent lanianda, ferisq;
 Factaq; cum fuerint hæc omnia funditus, ingens
 Reliquias tellus consumet luce carentum,
 Semina nec prorsum capiet, nec arabitur ipsa,
 Infelix hominum testans scelus exitiale.*

Tempore longinquo multis uoluentibus annis
 Peltas & clypeos, gæffos, diuersaq; tela.
 Nec de quercetis lignum scindetur ad ignem.
 Et tunc sole Deus regem demittet ab alto,

Qui

Qui totam terram diris recreabit ab armis,
 Occisis alijs, alijs in foedera iunctis.
 Nec uerò propria disponet is omnia mente,
 Sed laudanda Dei magni decreta secutus.
 Atq; iterum magni florebit amata Dei gens
 Diuitijs, auro atq; argento, purpureoq;
 Ornata; tellusq; parens gaudebit, et æquor,
 Plena bonis, etiamq; inter se feruere reges
 Incipient ira, meditantes corde nefanda.
 Inuidia nihil est peius mortalibus agris.
 Sed crebri terram gentiles rursus eandem
 Inuadent reges, leti sibi fata ferentes.
 Namq; Dei magni tentabunt depopulari
 Sacra, uirosq; bonos: cum fines ingredientur,
 Circum urbem reges peruersi sacrificabunt,
 Quisq; sui solij dominus, populiq; rebellis.
 At Deus ingenti ad socordem uoce loquetur,
 Et tardum populum cunctum, iustasq; reposcet
 Iudicio poenas, magnus, dextraq; peribunt
 Omnes æterna, et coelo labentur ab alto
 In terram ardentis enses, uenientq; coruscæ
 Lampades in medios homines splendore micantes.
 At terra omniparens illis percussa diebus,
 Numinis æterni dextra, piscesq; marini,
 Terrestresq; feræ omnes, et genus omne uolantū,
 Humanæq; omnes animæ, maria omnia, uultum
 Aeterni horrescent, exalbescentq; timore.

Ος πάσαν γαίαν πάσει πολέμοιο καιοῖ,
 Οὐς μὲν ἄρα κτείναι, οἷς δ' ἄρμια πιστὰ τελέσασαι.
 Οὐδέ γε ταῖς ἰδίαις βολαῖς τάδε πάντα ποιήσει,
 Ἀλλὰ θεῶ μεγάλιο πιθήσας δόγμασιν ἑδολοῖς.
 Λαὸς δ' αὖ μεγάλιο θεῶ πρόβια κλέϊ πλότῳ.
 Βεβριθῶς, χρυσῶ τε καὶ ἀργύρῳ, ἠδὲ τε νόσῳ
 † Πορφυροῖς, καὶ γαῖα τελευφόρος, ἠδὲ θάλασσα
 Τῶν ἀγαθῶν πλήθυσσα, καὶ ἀρξονται βασιλῆες
 Ἀλλήλοισι νοτέειν, ἐπαμύοντες κατὰ θυμῶ.
 Ο φθόνος ἐν ἀγαθῶν πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν,
 Ἀλλὰ πάλιν βασιλῆες ἐθνῶν ἐπὶ, ἡλύσε τε γαίαν
 Ἀθροῖο ὀρηθήσονται, ἑαυτοῖς κῆρα φέροντες
 Σηκὸν γὰρ μεγάλιο θεῶ, καὶ φῶτας ἀρίστους
 Πορθεῖν βολήσονται, ὅπλινά γαίαν ἵκονται,
 Θύσσει κύκλω πόλεως μικροῖ βασιλῆες,
 Τὸν θρόνον αὐτῶ ἑκαστος ἔχων, καὶ λαὸν ἀπειθῆ.
 Καὶ ρὰ θεοῖ φωνῆ μεγάλη πρὸς πάντα λαλήσει
 Λαὸν ἀπαίδιστον, κενόφρονα, καὶ νόσις αὐτοῖς.
 Εἰσεται ἐν μεγάλιο θεῶ, καὶ πάντες ὀλθῆναι
 Χειρὸς ἀπ' ἀθανάτοιο. ἀπ' ἠρανόθεν ἢ πεισῆνται
 Ρομφαῖαι πύρινοι, κατὰ γαίαν λάμπασαι αἴγε
 ἤξονται μεγάλαι, λάμπασαι εἰς μέσον ἀνδρῶν.
 Γαῖα δὲ παγγρονέτερα σαλόνσεται ἡμοσι κείνοις,
 Χειρὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, καὶ ἰχθύεις οἱ κατὰ πάντων.
 Γαῖα δὲ θηρία γαίης, καὶ ἀσπίτε φύλα πετεινῶν.
 Γᾶσαι δ' ἀνθρώπων ψυχᾶι, καὶ πᾶσα θάλασσα,
 Φέξαι ὑπ' ἀθανάτοιο προσώπῳ, καὶ φόβος ἔσται

α. πορφυ-
 ρεία.

Ηλιθάτης κορυφάς τ' ὄρειων, βονός τε πελώρων
 Ρήξει, κινάειν τ' ἔρεβος πάντεσσι φαίνεται,
 Ηέριαι δέ φεραγγες σὺ ἕρσειν ὑψηλοῖσιν
 Ἔσονται πλῆρεις νεκῶν, ρούσσει δέ πέτραι
 Αἵματι, καὶ πεδίοιρ πληρώσει πᾶσα χαράδρα,
 Τέχρα δ' σὺ ποῖντα χαμῶν προσέονται ἅπαντα
 Ἀνδρῶν δυσμονέων, ὅτι τὸν νόμον ἔνι ἔγνωσαν,
 Οὐδέ κῆρσιν μεγάλιο θεῶ, ἀλλ' ἄφρονι θυμῷ
 Γαῖτες ἐφορμησύντες ἐφ' ἰδρῶν ἤρατε λόγχας,
 Καὶ κῆνει πάντας πολέμω θεῶ, ἠδὲ μαχαίρῃ,
 Καὶ πυρὶ, καὶ ἰτιῶν τε κατακλύζοντι, καὶ ἔσαι
 Θείον ἄσω ἕρανόθεν, αὐτὰρ λίθος, ἠδὲ χάλιζα
 Πολλὴ καὶ χαλεπὴ, θανάτος δὲ ἐπὶ τέρρα ποδὶ ἔσαι.
 Καὶ τότε γνώσονται θεῶν ἄμβροτον, ὅς τάδε κῆνει.
 Οἰμωγὴ τε καὶ ἀλαλαγμὸς κατ' ἀπέρονα γαῖαν
 ἤξεται, ὄλλυμνῶν ἀνδρῶν, καὶ πάντες ἀναυδοὶ
 Αἵματι λῶσονται, πίεται δέ τε γαῖα καὶ αὐτὴ
 Αἵματος ὄλλυμνῶν, κορέσσονται θηρία σαρκῶν.
 Αὐτὸς μοι τάδε πάντα θεῶς μέγας ἀνάσσει
 Εἶπε προφητῶσαι, τὰ δέ τ' ἔσεται ἔνι ἀτέλεισσι,
 Οὐδ' ἀτελεύτητα, ὅτι κεν μόνον σὺ φρεσὶ θέει.
 Ἀψυδορ γὰρ πρὸ σῶμα θεῶ πέλεται κατὰ νόσμον.
 Υἱὸ δ' αὖ μεγάλιο θεῶ περιναῖν ἅπαντες
 Ἡσυχίως ἴσονται σὺ φρανόμονοι ἐπὶ τέτοις,
 Οἷς δώσει κτίστης, ὁ δίκαιοι κτίτης τε μὴ κρχος.
 Αὐτὸς γὰρ σνεπέσει μῖνος, μεγάλως τε παρρησίας,

Oracula.

143

Ille sed immanes, excelsa cacumina, montes
 Rumpet, cæruleiq; Erebi domus ima patebit.
 Excelsis uerò putescunt montibus antra,
 Plena cadaueribus: manabunt sanguine cautes,
 Omnia complebunt torrentia flumina campos.
 At muros omnes hominū, quibus improba mēs est,
 Vasta ruina trahet, quia legem iudiciumq;
 Nesciuere Dei magni: quin insipienter
 Hastas sacratam cuncti uibrastis in ædem.
 Omnes ergo Deus bello multabit, et ense,
 Igneq;, et undanti pluuia: tum sulphur ab alto,
 Et lapis in densa perniceq; grandine, coelo
 Depluet, et leto perimentur quadrupedantes.
 Tum Deus æternus noscetur, qui facit illa.
 Fletus et immensam terram, clamorq; cadentum
 Replebit, tacitiq; omnes manante luentur
 Sanguine, nec tellus illa de strage cruorem
 Non bibet, explebitq; feras caro dilaniata.

Ipse mihi Deus hæc dedit omnia uaticinari,
 Magnus et æternus, qui quod uel mente reponit,
 Non fieri prorsus nequit, et contingere finem:
 Namq; Dei nescit n. entiri spiritus orbi.

Interea magni proles secura Tonantis
 Circum ædem uiuent, et letabuntur in illis:
 Namq; creator erit (qui iudicat omnia iuste,
 Omnia qui solus princeps regit) autor eorum.
 Solus enim presens claudet munimine tutos,

Beatorum
 foelicitas.

Ardens

Ardentiq; uelut muro, circundabit igne.
 Ergo urbes nullo bello, sedesq; tenebunt,
 Quando nulla manus belli premet: ipsa sed illos
 Aeterni armipotens defendet dextera sancti.
 Tunc omnes pariter fabuntur & insula, & urbes,
 Quanto illos adamat Deus immortalis amore,
 Omnia quippe quibus certent prodesse iuuando
 Auxilijs, caelum, rapidus sol, ipsaq; luna.

Hic uersus
 uidetur
 translati-
 cius.

At terra omniparens tremesciet tempore in illo.
 Tum dulci incipient meditari carmine laudes.
 Huc omnes, positis genibus, simul ore precemur
 Aeternum, magnumq; Deum, regemq; perennem.
 Ad sacra mittamus, solus quando ille potens est,
 Supremiq; Dei legem omnes excutiamus,
 Quae sola in toto pollet iustissima mundo.
 At nos aeterna errantes a lege Tonantis,
 Morte caducorum statuas, & signa uirorum,
 Numina facta manu, fatui ornabamus honore.
 Eia age diuino in populo per tecta domorum
 Suppliciter rerum oblectemus laude parentem,
 Arma per extensam relegentes hostica terram,
 Per septem longos annis uertentibus orbis,
 Peltas, & clypeos, galeas, diuersaq; tela,
 Tam multos arcus, hastas, celeresq; sagittas.
 Neu de querceto lignum scindatur ad ignem.

Sed satis est tandem: iam desine Gratia fastum,
 Vitq; Deum aeternum magnumq; precere memeto.

Mitte

Κύνων θ' ὡσεὶ τὰ χεῖρες ἔχωρ πυρὸς κίβομονόιο.
 Ἀπὸ λειμοὶ δ' ἔσονται σὺ ἄσσειρ, ἰδέ σὺ χεῖρας.
 Οὐ χεῖρ γὰρ πολέμοιο παυῖ, μάλα δ' ἔσειται αὐτοῖς
 Αὐτὸς ὑπέρμαχος, ἀθάλατος, ἰαὶ χεῖρ ἀγίοιο.
 Καὶ τότε δὴ νῆσοι παύσαι πόλειές τε ἐξέσειρι
 Οὐ πόσον ἀβλύατες φιλέει τὸς αὐθρῆς ἐκείνης,
 Πάντα γὰρ αὐτοῖσιν συναγωνιᾶ, ἰδέ βοηθεῖ.
 Οὐρανὸς, ἠέλιος τε θεῆ ἄτος, ἰδέ σελεύην,
 Γαῖα δέ παγγυγετρεῖα σαλδοῖται ἡμῶσι νένοισ.
 Ἡλιὸ ἀπὸ σωματῶν λόγῳ ἄξεισι δ' σὺ ἔμοισ·
 Δῶτε πεισόντες ἅπαντες ἐπὶ χθονί, λισώμεθα
 Αθάλατον βασιλῆα θεῶν μέγαρ, ἀούαέρτε,
 Γέμωμεν πρὸς ναὸν, ἐπεὶ μόνος ἐστὶ διωάσης,
 Καὶ νόμον ὑψίσοιο θεῦ φραζόμεθα πάντες,
 Ος τε δικαιοτάτος πύλεται πάντων κατὰ γαῖαν.
 Ἡμεῖς δ' ἀθανάτοιο ἴθειν πεπλανημένοι ἡμεν, *dl. τέρβους.*
 Ἐργά τε χειροποιήτα ἴσειάσμεθα ἄφρονι θυμῷ, *dl. γοφάι-*
 Εἰδώλων ξοάνων τε παταφθιμῶν κειθρόπων. *ρομεν.*
 Δῶτε θεῶ κατὰ δῆμον ἐπὶ σωματέας, πεισόντες,
 Τέρψωμεν ἔμοισι θεῶν γονετῆρα κατ' οἴκῳ.
 Ἐχθρῶν ὅπλα ποιεζόμενοι κατὰ γαῖαν ἄπασσιν,
 Ἐπὶ χθόνων μῆνη πόριτελλομονῶν οἰαντῶν,
 Γέλτας ἢ θυρεὺς, πόρυθας, παμποίμιλά τ' ὅπλα,
 Πολλὰ δέ καὶ τόξων πληθύν βιλέων, ἴαδίλων τε. *f. δοράτων*
 Οὐδέ γὰρ ἐν δρυμῷ ξύλα νόψετε ἐς πυρὸς αὐγλήν, *τε.*
 Ἀλλὰ ἴ αἰλὸν ἑλλάς ὑπὸ δρύφανα παυῖ φρονῖσα. *f. αἰλις.*
 Λίσσο δ' ἀθάλατον μεγαλήτορα, ἰαὶ πρὸς φλάξαι,

h

Στείλει

Σταῖλον δὲ ἐπὶ τῆσδε πόλιν τὸν λαὸν ἄβδλον,

Ὅς τέ μιν ἐξ ὀπίης γαίης πέλεται μεγάλοιο.

παροιμία. Μὴ νίνοι καμαρῖνα μ' ἀκίντος γὰρ ἀμείνων.

24 Φαβόβαλιρ ἐν κούτις, μή τι κινῶν ἀντιβολήσῃς.

Ἀλλ' ἀπέχεσθ', μή δ' ἴχ' ὑπερβήσανον σὺ σῆθεοσι

Θυμὸν ὑπερβόβαλον σείλας πρὸς ἀγῶνα κραταίου.

Καὶ δόλυσε θεῶν μεγάλῳ, ἵνα τῶνδε μετὰ χῆς.

25 Ὅππότε λιὰ τῶτο τέλος αἴσιον ἤμαρ

Ἥξει ἐπ' ἀνθρώπων ἀγαθὸς μεγάλοιο κατ' ἀρχῆν.

βασιλεία Γῆ γὰρ παγγονέτερα βροτοῖς δώσει τὸν ἀριστον

ἔστιν. Καρπὸν ἀπειρέσιον, σίτην, οἶνον, λιὰ ἰλαίην.

Αὐτὰρ ἀπυρανθέντων μέλιτος γλυκυρῶν ποτὸν ἰσθῆν,

Δοῦδρα δ' ἑὶ τ' ἀπυροθῆτων καρπῶν, λιὰ πῖονα μῦλα.

Καὶ βόας, ἐν τ' ἀρνῶν ἀρνάς, αἰγῶν τε χιμαίρην,

Φηγάς τε ρῆξαι γλυκυρῶν λουκοῖο γάλακτος.

Ἰλήρεις δ' αὐτὲ πώλεις ἀγαθῶν, λιὰ πῖονες ἀγροῖ

Ἔσονται, δόλε μάχαιρα κατὰ χθονὸς, δόλε πυθοιμός·

Ὅν δέ βαρυσονάχουσα σαλύσεται ἢν ἐτι γαῖα,

Ὅν πώλεμός τ' ἔσθ' αὐτὴ κατὰ χθονὸς ἀχμὸς ἔσθ'

ἔσθαι,

Ὅν λιμὸς, καρπῶν τε κινῶν ῥήτερα χάλασθαι.

Ἀλλὰ μιν εἰρήνη μεγάλη κατὰ γαῖαν ἀπάσασθαι,

Καὶ βασιλεὺς βασιλεῖ φίλος μέχρι τέρατος ἔσθαι

Αἰῶνος, κοινόν τε νόμον κατὰ γαῖαν ἀπάσασθαι

Ἀνθρώποις τελέσειον σὺν ἕρανῶ ἀσφόρόνῃ,

Ἀθάνατος, ὅσα πέπρακται δειλοῖσι βροτοῖσιν.

Αὐτὸς γὰρ μόνος ἐστὶ θεός, κ' ἢν ἔστιμ' ἐτ' ἄλλος.

Αὐτός

Oracula.

147

Mitte & in hanc urbem populū cōsulta petentem,
 Qui de sacrata est magni tellure Tonantis.
 Ne Camarinam agita: nam præstat, non agitari.
 Pardalin è lecto, ne nanciscare malam rem.
 Comprime te, tumido neu tantum corde superbi,
 Vt nihil indubites durum certamen inire.
 Sed magnum uenerare Deum, quo participes hæc,
 Cum finem hoc capiet tempus fatale, diesq̃,
 Iudiciumq̃; Dei mortalia pectora magnum
 Aeterni, magno imperio cogente, subibunt.
 Nam terra omniparens fruges mortalibus almas
 Edet inexhaustas, olei, uiniq̃, cibiq̃.
 Dulciaq̃; ex alto cælo rorantia mella,
 Arboreos fructus, nitidas pecudesq̃, bouesq̃,
 Agnos atq̃; agnas pingues, hædosq̃; caprarum,
 Et niuco fontes erumpent lacte suaues.
 Oppida plena bonis & pingua culta uigebunt,
 Nec gladios metuet, nec belli terra tumultus,
 Nec tremefacta gemet nutanti pondere tellus.
 Nec bellum, nec erit sentorum squalor agrorum,
 Aut famis, aut fruges uastantis grandinis horror.
 Verum pax terris florebit in omnibus alta:
 Ad metasq̃; dati regem rex diliget aui,
 Communemq̃; Deus toto componet in orbe
 Aeternus legem, cæli qui sidera torquet,
 Qua quicquid facient mortales lance librabit.
 Nam solus Deus est, & nescit habere secundum.

Ipse hominum vires immanes igne cremabit.
 Sed mea pectoribus uestris consulta tenentes,
 Viuentem colite, & cultus uitate nefandos:
 Confusumq; maris lectum fuge, adulteriumq;
 Enutri proprios natos, occidere noli.
 Nam Deus aeternus peccantes opprimet ira.
 Tunc autem regnum tempus componet in omne
 In cunctos homines, sancta cum lege piorum
 Donauit gentem, quæis terram pandere cunctis
 Promissit, portasq; beatorum orbis, & omnem
 Letitiam, mentemq; aeternam, & gaudia semper
 Duratura, ferent & ihus, & munera larga
 Omnibus ex terris ad magni sana Tonantis.
 Nec uenturo hominū generi domus ulla futura est,
 Præter fidū hominū quæ dat Deus ad uenerandū.
 Namq; Deo dicent homines genitore creatum,
 Omnes & campi, calles, & littora dura,
 Et celsi montes & seua fluenta profundi
 Tunc pedibus dabunt faciles, renisq; meatus.
 Pax etenim terram peragrabit summa bonorum,
 Et gladios tollent afflato numine uates,
 Ut qui iura dabunt, reges mortalibus æqui,
 Diuitijs homines iustis magnisq; fruuntur,
 Quippe Dei quæ iudiciū ipsum, erit imperiū ipsum.
 Gesti læta puella, tibi nam gaudia semper
 Duratura dedit coeli terræq; creator,
 In te habitaturus: tibi lux aeterna manebit:

Ad eccle-
siam.

Cumq;

Αὐτὸς καὶ περὶ φλῆξιν χαλεπὸν μόνος ἀνθρώπων.
 Ἀλλὰ πατασσίνουσαντες ἐμὰς φρονίας σὺ στήθεσι,
 Φύγετε λατρείας ἀδίκων, τῷ σῶντι λάτρουσι. 26
 Μοιχείαν πεφύλαξο, καὶ ἀνήκετου αἵματος σὺνελύ.
 Τίλι δ' ἰλίαν γένναν παίδων ἰδέφει, μηδέ φονεύσης.
 Τοῖς ἢ γὰρ ἀθνήατος πεχολώσεται, ὅς κεν αἰμαίτη.
 Καὶ τότε δ' ἐξεγέρῃ βασιλῆιον εἰς αἰῶνας,
 Γάυτας ἐπ' ἀνθρώπων ἀγιονόμου ὀπηπύτ' ἐδωκεν,
 Εὐσέβεισιν, τοῖς πᾶσιν ὑπέσχετο γαίαν ἀνοίξειν,
 Καὶ πόμωτε πύλας μαναίμων, ἢ χαρμάτα πάντα,
 Καὶ νοῦ ἀθνήατορ, αἰώνιον σὺνφροσύνην τε,
 Γάυτας δ' ἐν γαίης λίθων καὶ διόρα πρὸς οἶκος
 Οἴοισι, μεγάλιο θεῷ, καὶ ἢ ἔσεται ἄλλος
 Οἴκος ἔω ἀφθρόποισι, καὶ ἔσομαι οἴοισι πῶν ἐδάει,
 Ἀλλ' ἄν ἐδωκε θεὸς πιστὸν ἀνθρώποι γοβαίρειν, 27
 Υἱὸν γὰρ καλέουσι βροτοὶ μεγάλοι θεοῖο,
 Καὶ πᾶσαι πεδίοιο τρέβαι, καὶ τρηχέες ἔχθραι,
 Οὐρεάθ' ὑψήοντα, καὶ ἀγρία κύματα πόντου,
 Εὐθετα δὴ καὶ σὺ πλοτα ἔσεται ἡμασι κείνοισι.
 Γᾶσα γὰρ εἰρήλην ἀγαθῶν ἐπὶ γαίαν ἰνεῖται.
 Ρόμφαϊαν δ' ἀφελῶσι θεῷ μεγάλιο προφῆται.
 Αὐτοὶ γὰρ κριταὶ τε βροτῶν, βασιλεῖς τε δίκαιοι.
 Ἔσαι δὴ καὶ πῶτος σὺ ἀνθρώποισι δίκαιος.
 Αὐτὴ γὰρ μεγάλιο θεῷ κρισις ἔσεται ἀρχή.
 Εὐφραίνθητι νόρη, καὶ ἀγάλλιο, σοὶ γὰρ ἔδωκεν ὡς τὸν ἐν
 Εὐφροσύνην αἰῶνας, ὅς θρανὸν ἐπιτε καὶ γλυῦ. κλυσίαν.
 Ἐρ σοὶ δ' οἰνήσαι, σοὶ δ' ἔσεται ἀθνήατορ φῶς.

28 Ερ δὲ λύνοι τε καὶ ἄφνες ἐν ἔρσειν ἀμμῖς ἔδονται
 Χόρτον, παραδάλιές τ' ἐρίφοις ἅμα βοσκῆσονται,
 Ἀρήϊοι σὺν μόχοις νομάδις αὐλιθῆσονται,
 Σαρκοβόρος τε λέων ἄχυρον φάγῃσ' ἐν φάτῃ ὡς βῆς,

* f. ἐχίδ- ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΣ ΜΑΛΑ ΝΗΠΙΟΙ ΕΝ ΔΙΣΜΟΙΣΙΝ *
 νας. ΕΞΗΣΙΝ. † ΠΥΡΡΟΝ ΓΑΡ ΕΠΙ ΧΘΟΝΙ ΘῆΡΑ ΠῆΘΗΣΕΙ.

f. πηρός, ΚΑΙ ΒΡΕΦΕΙΣΙ ΔΕΞΑΝΟΝΤΕΣ ἅμα σφίσι ποιμήσονται,
 f. θεῶν. Κ' ἦν ἀδινύσσοισιν, χεῖρ γὰρ † πυρρῶν ἔσσετ' ἐπ' αὐτῶν.

Σῆμα δέ σοι ἐρέω, μάλ' ἀμφραδέες, ὡς τε νοῆσαι
 Ἡνίκα δὴ πικύτων τὸ τέλος γαίῃφι γόνεται,
 Ὅπποτε κεν ρομφαῖαι ἐν ἔρανῶ ἀσφρόντι
 Ἐννύχαι ὀφθαῖσι πρὸς ἑσπέραν, ἠδὲ πρὸς ἠῶν,
 Αὐτίνα καὶ κενιορτὸς ἀπὸ θρανόθον προφέρηται
 Πρὸς γαῖαν ἀπαταρ, καὶ οἱ σέλας ἠέλωιο
 Εὐλείφει πατὰ μέσσορ ἀπὸ θρανῶ, ἠδὲ σε λήϊνυς
 Ἀντίτες προφανῶσι, καὶ ἄψ' ἐπὶ γαῖαν ἵκονται. (Ται,
 Αἰμαῖσι καὶ σαγόνεσι, πετρῶν δ' ἀπὸ σῆμα γόνη-
 Ερ νεφέλη δ' ὄψεσθε μάχην περὶ τὴν τελευτῆν ἅπαρ
 Οἷα λιωνηγεῖλον θερῶν ὀμίχλησιν ὁμοίην,
 Τῶτο τέλος πολέμοιο τελέει θεὸς ἔρανῶν νειπῶν.
 ΑΛΛὰ γὰρ πάντας θύειν μεγάλῳ βασιλεῖ.

σιβυλλῆς Ταῦτα σοι ἀσσυρίης βαβυλωνεα τείχια μακρῶν,
 γένος. Οἰστρομανῆς προλιπῶσα ἐς ἑλλάδα πεμπόμενον
 29 ῥάσι προφητῶσσαι θεῶ μνήματα θνητοῖς, (πῦρ,
 Ὡς τε προφητῶσαι με βροτοῖς ἀνίγματα βεία,
 Καὶ καλέσει βροτοῖ με παθ' ἑλλάδα πάτριδος ἄλ
 ΕΞ ἔρθερῆς γεγαγῆν ἀναιδέα, οἱ δέ με ἠέρης (λας,
 ΜΚ

Oracula.

151

Cumq; lupis agni per montes gramina carpent,
 Permixtiq; simul pardi pascentur & hædi,
 Cum uitulis ursi degent, armenta sequentes,
 Carniuoruscq; leo præsepia carpet uti bos,
 Et pueri infantes colubros in uincula mittent,
 Terrebitq; feras in terris debile corpus:
 Cum pueris capient somnos in nocte dracones,
 Nec ledent, quoniam Domini manus obtegit illos.

Signa tibi uerò dicam clarissima, per quæ
 Omnia cum terris sint perficienda uidebis.
 Cum uisi fuerint cælesti stellæ in oris • *stellantis*
 Nocturni gladij, casus ad solis & ortus,
 Puluis & e cælo terram descendet in omnem
 Protinus, & medio cursu lux aurea solem
 Deseret, & terram fulgenti lumine luna,
 Sanguineis guttis stillantibus, irradiabit,
 Signaq; saxa dabunt, & in alta prælia nube
 Cernetis peditumq; equitumq; sonantibus auris,
 Quali uenantes prædas clamore fatigant:
 Hanc finem belli faciet Deus incola cæli.
 Sed magno regi decet omnes sacrificare.

Hæc sunt, quæ moneo Assyria Babylone profecta, Sibyllæ ge
 In Græcos ignis missus, fanatica, cunctis nus.
 Exponens diuina Dei præsignificata,
 Mortali ut generi diuina ænigmata pandam.
 Et tamen ex alia patria me Græcia dicit,
 Ex Erythra natam, positiq; pudoris. at illi

Matre ferent Circe, Gnosto me patre Sibyllam,
 Insanam, falsam: sed cunctis deniq; factis,
 Tunc recoletis me, neq; dixerit amplius ullus
 Insanam, magnam sed uatem numinis alti,
 Cui Deus ostendit quæcunq; parentibus idem
 Antè meis, & quæ fuerint, quæ sintq; futura,
 Omnia perdocuit, mentem ueracibus implens,
 Ut mortale genus (uenturâq; quæq; fuerunt,
 Pandens) admoneam. siquidem cum dilueretur
 Mundus aquis, cum uir solus probus exuperauit
 Quidâ, quem per aquas uexit domus eruta soluis,
 Et pecudes, & aues, rursum impleteretur ut orbis,
 Eius ego nurus, eius item de sanguine nata,

Hinc uide Cui prima acciderunt, postrema ostensa fuerunt.
 tur Ianus
 (qui idem
 Noe fuisse
 perhibe-
 tur) appel-
 latus bi-
 frous.

Hactenus ore meo uera omnia prodita sunt.

LIBER QVARTVS.

De Deo, & diuersis regioni-
 bus ac insulis.

A Vdi gens Asia nimis, Europæq; superba,
 Hæc quæ mellifono uerissima uaticinari
 Ore paro, nostro dictata à numine magno:
 Non oracla quidem dantis mendacia Phœbi,
 De Phœ- Quem dixere Deum, quem falso nomine uatis
 bo. Vani appellarunt homines: sed numine magno
 De Deo. Plante Dei, quem nō hominum manus ulla dolauit,
 Mutis asimilem signis, saxoq; politis:

Nec

Μητρος, καὶ γνωστοῖο πατρος φήσασι σίδουλαρ, 30
 Μαινομόλυ ψύσφραρ, ἐπ' ἣν ἡ γούνησι ἅπαντα,
 Τίνινα μὲ μνήμιλυ ποιήσῃτε, κἄν ἐτι μ' ἰδοίς
 Μαινομόλυ φήσει, θεὸς μεγάλυ διέ προφῆτηρ.
 Ος γὰρ ἐμοὶ διηλώσεν ἅ περὶ γενετῆρσιν ἐμοίσιμ,
 Οσα τε πρῶτ' ἐγούοντο, τὰ μοι θεὸς † κατέλεξε. f. ἐγκατέ-
 Τῶρ μετέπειτα διέ πάντα θεὸς νόω ἐγκατέθεινον, λεξε.
 Ως τε προφησῶν με τὰ τ' ἐσομόνα, πρὸ τ' ἔοντα,
 Καὶ λέξει θνητοῖς, ὅτε γὰρ κατελύζετο κόσμος
 Υδασι, καὶ τις ἀνὴρ μίνος σὺδουίμτος ελεῖψθῃ.
 Υλοτόμω ἐνὶ οἴκω ἐπιπλώσας ἰδέατοσι
 Σὺ θηρσί, πῆλυοισι θ', ἢ ἐμπλησθῆ πάλι κόσμος,
 Τὸ μὲν ἐγὼ νόμφη, καὶ ἀφ' αἵματος αὐτῶ † ἐτέχθῃ. α. ἐτεχθῆν.
 Τῶ τὰ πρῶτ' ἐγούοντο, τὰ δὲ ἔρχατα πάντ' αἴε-
 δόχθῃ.
 Ως τ' ἀπ' ἐμῶ σώματος τὰ δὲ ἀληθινὰ καίτα λε-
 λέχθῃ.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ,
 καὶ σαφόρων χωρῶν καὶ νήσων.

Καὶ ἐλεὼς ἀσίης μεγαλῶχεο, σὺρώπηγε, f. κλεῖε λε-
 Οσα μελιφθένησιο διὰ σώματος μεγάλιο αἰς.
 Μέλλω ἀφ' ἡμετέρῃ παναληθῆα μαντῶσειδαί,
 Οὐ ψυδάς φοῖβῃ χρυσμίτορος, ὅρ τε μάταιοὶ περὶ τὸ φοί
 Ἀνθρωποὶ θεῶν εἶπον, ἐπιψύσαντο δὲ μαῖτιω· βου.
 Ἀλλὰ θεὸς μεγάλιο, τὸν ἢ χέρις ἐπλασαρ ἀνδρῶν, περὶ θεοῦ.
 Εἰδιόλοισ ἀλάλοισι λιβεξέσοισιμ ὁμοίον.

κ ς ὅτε

Οὔτε γὰρ οἶνον ἔχει, ναῦ λίθον ἰδρυσούτα,
 Κωφώτατον νοσήριον τε, βροσιῶν πολυαγγεῖα λώβλιον.
 Ἀλλ' ἐρὶ δειρὸν ἢν ἐστὶν ἀπὸ χθονός, ὕδρ' ἀμετρῶσαι,
 Ομμάσιν σὺ θνητοῖς, χεῖρ δ' ἢν ἐπάλασε θνητῶν.
 Ὅς ναθορῶν ἄμα πάντα, ὑπ' ὕδρονος αὐτὸς ὄρασαι.
 Οὐδ' ὕψτε ἀνοφώρητε ἡλιῶν ἡμέρην, ἡέλιός τε,
 Ἀστρα, σελλήνη τε, καὶ ἰχθυόεσσα θάλασσα,
 Καὶ γῆ καὶ ποταμοὶ, καὶ ἀργύριον πώμα πηγῶν,
 Τίμησες καὶ δούδρα, καὶ ἀμπελοὶ, ἡδέ τ' ἐλαίαι.
 Οὔτος μοι μάστιγα διὰ φρονός ἦλασον ἔσω,
 Ἀνθρώποις ὅταν νῦν τε καὶ ὅπποσα γίνεται αἰθίς,
 f. σὺ δεικνά- Ἐν πρώτης γονεῖς ἄχρισ † σὺ δεικνάτης ἀφιπέδαυ,
 τος. Ἀτρενέως καταλέξαι, ἅπαντα γὰρ αὐτὸς ἐλεξίμ
 Ἐξανύων, σὺ δέ πάντα λιγὸς ἐπάκησε, σιβύλλης
 Ἐξ ὀπίου σώματος φωνῆν προχέοντος ἀληθῆ.
 ἢ ἀλιθινῆ Ὀλβιοὶ ἀνθρώπων κείνοι κατὰ γαίαν ἐσονται,
 σὺ σέβεια. Ὅσοι δὲ σέβξουσι μέγαρ θῖον ἀνλογέοντες,
 Πρὶν φαγέειν, πιέειν τε, πεποιθότες σὺσεβίησιν.
 α! ἀπαρνή- Οἶνός μὲν ἅπαντας † ἀποσρέψουσι ἰδόντες,
 σονται. Καὶ βωμὸς εἰπάει λίθων † ἰδρῦματα κωφῶν,
 α! ἀφιδρῦ- Αἵμασιν ἐμφύχων μεμισασμοῦνα, καὶ θυσιεῖας
 ματα πού- Τετραπόδων, βλέψουσι δ' ἐνὸς θεῦ ἕως μέγα κῦδος.
 φων. Οὔτε φόνον ρέξουτες ἀτάδαλον, ὅτε κλοπαῖον.
 Κέρδος ἀπερομ ἐλόντες, ἀ δὴ ρίγισα τέτυται.
 Οὐδ' ἀρ' ἐπ' ἄλλοτρίης κοίτης πόθορ ἀιχρῶν ἔχον-
 τες,
 Οὔτ' ἐπὶ ἀρσενος ὕδριν ἀπεχθίατε συγρόλιον τε,
 δμ

Nec domus est olli, saxum nec in æde sacratum,
 Voce carens, surdum, mortalibus exitiosum:
 Sed quem de terra mortali lumine non est
 Cernere, metiriq; manu, neq; fingere tactum:
 Omnes qui cernens, à nullo cernitur ipse.
 Cuius in imperio nox est tenebrosa, diesq;
 Lunaq;, sideraq; & sol, piscosumq; profundum,
 Tellus & fluuij, fontesq; perennè scatentes,
 Arborei foetus, uites, animalia, oliuæ.
 Hic mihi uerberibus mentem quatit acribus intus,
 Ut tum quæ nunc sunt, tum quæ uentura trahuntur,
 A primo, † undecimum donec iam uenerit æuum
 Mortali generi referam certissima. namq;
 Ipse mihi pandens narrauit cuncta. sed audi
 Omnia tu populus, dicit quæcunq; Sibylla,
 Veridicas sancto fundens ex ore loquelas.

Felices hominum illi uersabuntur in orbe,
 Qui laudare Dei supremi numen amabunt
 Antè cibum & potum, freti pietatis amore:
 Omnia qui uisu templa auertentur, & aras,
 Ex lapidum uanas stupidorum pondere moles,
 Sacrifico foedas animantum, quadrupedumq;
 Sanguine: sufficientq; Dei decus unius ingens.
 Nec diram facient cædem: neq; lucra parabunt
 Grandia per furtum: quæ sunt deterrima planè.
 Nec uetitum alterius cupient foedare cubile:
 Mafcula nec turpi maculabunt corpora tactu.

Nescio de
 cimū an
 undecimū
 dicere de-
 beam.

Vera pie-
 tas.

Atq;

Atq; horum moresq; pios, uitæq; tenorem
 Haud imitabuntur reliqui, quib. improbamēs est:
 Sed tetrīs illos fannīs, risuq; sequentes,
 Affringent illis dementes crimina falsa,
 Crudeles, ipsi quæcunq; nefanda patrarint.
 Omne hominum genus est monitis accedere durū.
 Sed cum iudicium iam tandem uenerit orbis,
 Censebitq; pios homines Deus ipse, malosq;
 Atq; malos rursū tenebras detrudet ad imas:
 Tum demum noscent quā flagitiosa patrarint.
 Terra pijs autem nutritrix habitanda manebit,
 Dante Deo flatum, uitam, uictumq; sed hæc sunt
 In decimo penitus seculo omnia perficienda.
 Nunc autem à primo seculo uentura recludam.

Assyriorū Principio Assyrii mortalibus imperitabunt
 imperium. Omnibus, ætatesq; tenebunt imperio sex:
 Ex quo cœlestis sæuas ob numinis iras,
 Terras atq; homines omnes, urbesq;, profundum
 Obruit æquor aquis, ex eluione redundans.
 Quos Medi tollent tumidi, soliumq; tenebunt,
 Medorum. Per duo tantum secla, et eorum hæc tempore fiet:
 Nox erit in medio spacio tenebrosa diei,
 Astraq; deficient cœlos, et luna globosa,
 Et tellus magni motus concussa tremore
 Vrbes euertet multas, hominumq; labores,
 Emergentq; maris fundo tunc insula ab imo.
 Euphrates sed cum manabit sanguine magnus,

Tunc

Ἐν τρόπῳ, σὺσιβίβῳ τε, καὶ ἕβρα ἀνδρες ἀλλοί
 Οὐ ποτε μιμήσονται, ἀλλὰ δειλῶ ποθέοντες.
 Ἀλλ' αὐτὸς χλόνῃ τε γέλωτί τε κυχθίζοντες,
 Νήπιοι ἀφροσύνησιν ἐπιψύσσονται ἐπένοισι,
 Οὐσ' αὐτοὶ βέβυσιν ἀτάσθαλα καὶ ναπαῖ ἔργα.
 Δύσπιστον γὰρ ἄπαρ μερόπων γένος, ἀλλ' ὅταν ἦδη 31
 Κόσμος καὶ θνητῶν ἔλθῃ κρείσσις, ἢν θεὸς αὐτὸς
 Προΐσει, κέρων ἀσέβεις ἅμα τ' ἀσεβέας τε,
 Καὶ τὸς δυοσεβέας μὲν ὑπὸ βύφον ἐμπαλιπέμφει,
 Καὶ τὸτ' ἐπιγνώσονται ὅσον ἀσέβειαρ ἔρεξαρ,
 Εὐσεβέες δὲ μὲν ἄσιν ἐπὶ βείδωρον ἀφραρ,
 Γυνὸν μαθεὶ δόντος † βωλῶ θ' ἅμα καὶ βίον αὐτοῖς. τιμὴν.
 Ἀλλὰ τὰ μὲν δευτέρα γενεὴ μάλα παύτα τελεῖται. Laβ.
 Νῦν δ' ὅτ' ἀπὸ πρώτης γενεῆς ἔσεται, τάδε λέξω.
 Πρώτα μὲν ἀσέβητοι θνητῶν ἀΐξουσιν ἀπαύτων,
 ἔξ γενεῆς νόσμοιο διαπρατέοντες οὐ ἀρχῆ. τῶν ἀσυν-
 Εξοῦ μὲν ἴσαντες ἐπὶ βραχίονο θεοῖο ἔωρ ἀρχῆ.
 Ἀνταῖσιν πόλεσιν τε καὶ ἀνθρώποισιν ἅπασι
 Γῆν ἐνάλυψε θάλασσα, κατακλυσμοῖο φασγόντος,
 Οὐς μῆλοι καθελόντες ἐπὶ αὐχῆσσι θρόνοισιν. τῶν μῆ-
 Οἷς γενεαὶ δύο μοῦσαι, ἐφ' ἧν τάδ' ἔσεται ἔργα. Δωρ.
 Νῦν ἔσαι σιοτέεσσα μέση οὐ ἡματος ὄρη,
 Ἀσρα δ' ἀπ' ἕρανόθεν λείψει, καὶ νύκλα σελεύης.
 Γῆ δὲ κλόνῃ σασμοῖο τινασσομένη μεγάλιο,
 Πολλὰς πρῆνίξει πέλαις, καὶ ἔργ' ἀνθρώπων.
 Ἐν δὲ βυθῷ τότε νῆσοι ὑψοφνύψου θαλάσσης.
 Ἀλλ' ὅταν ἀφρότης μέγας αἰμακτι πλημύρησται,
 Καὶ

Καὶ τότε δὴ μήλοισι πέρσαισὶ τε φύλοπις αἰνῆ
 τῶν πέρ- Στήσεται σὺ πολέμῳ, πρόσωπῳ δ' ὑπὸ Δίῳσι μῦθαι
 σῶμ. Πίπθοντες, φύζονται ὑπὲρ μέγα τίχθις ὕδαρ.
 Πρόσωπῳ δὴ κρᾶτες ἔσαι ὄλο νόσμοιο μέγιστον.
 Οἷς γενεὴ μία κᾶται ἀνακτοῦνης πολυλόδο.
 Ἔσαι δ' ὄσα κρη ἀνδρες ἀπύχονται κηκᾶ ἔργα,
 Φυλόπιδὲς τι, φόνιοι τε, διχοσασίαι τε, φυγαί τε,
 Γύργων πρῆμισ μοί τε, ἀνάσασίαι τε πολήων,
 Ἐλᾶς ὄταρ μεγάλαυχος ἐπὶ πλάτιω ἐλλήσωντορ
 Πλῶσση, βρύξει δ' ἀσπίδι βαρεῖαν κῆρα φέρσση.
 Αἰγυπῆου Αὐτὰρ ἐς αἰγυπῆον πολυαύλανα, πυροφόρορ τε,
 λιμός. Λιμός ἀκαρπῆν τε πρὸς πλομοῶν ὀνητωῶν
 Εἴησοι φοιτήσαι, σαχυφόρος ἡνίκα νέλος
 Ἀλλοβίωσ ὑπὸ γαῖαν ἀποκρίνῃ μελαρ ὕδαρ.
 ξέρξης. Ἐλλάδι δ' ἐξ ἀσπίς βασιλὸς μέγας ἔγχος ἀέρας
 Νηυσὶν ἀμετρήτοισι, τὰ μὲν βυθὸ ὕδα κέλευθα
 Ρεζύσαι, πλῶσαι δέ τε μοῦνος ἀποσὶ πατᾶται.
 Οὐ φυγαδ' ἐν πολέμῳ δεινὴ ὑποδέξεται ἀσπίς.
 κατὰ τῆς Σικελίην ἢ Ἰάλαιναν ἐπιπέξα μάλα πάσαν
 Σικελίας. Χσῦμα πυρός μεγάλοιο, ἐρευξαμόνης φλογὸς αἰτ-
 νης, (μα.
 Ἡ δὲ βροτῶν μεγάλην ποσῆται πόλις εἰς βαθὺ χσῦ
 Ἔσαι δ' ἐλλάδι νέηος, ἐπ' ἀλλήλοισι δὲ μωνόντες
 Πολλὰς ἀγλίξασι πόλεις, πολλὰς δ' ὀλέσασι
 Μακράμωνοι, τὸ δὲ νέηος ἰσὸρόπορ ἀκχλοισιρ.
 Ἀλλ' ὄταρ ἐς δευάτιν γενεῖν κερόπων χθόνος ἔλθῃ,
 Καί τότε μὲν πέρσαις ζυγαί δόλια βιά φόδος ἔσαι.

Αὐτὰρ

Oracula.

159

Tum Medi & Persæ belli certamine duro
 Confligent, & ibi Persis uincentibus hastis
 Diffugient Medi Tigris trans magna fluenta,
 Fiet & in mundo Persarum summa potestas,
 Actas una quibus posita est sine principe felix.
 Existent & quas homines odere, male res,
 Conflictus, cædesq; fugæq; & seditiones,
 Excisæq; dabunt turres urbesq; ruinas,
 Græcia cum planum tranabit ad Hellepontum,
 Et tristes Asiæ fastu feret horrida clades.
 Deinde per Aegyptum glebosam, frugiferamq;
 Frugum inimica fames totis grassabitur annis
 Viginti: cum nescio quò subter sola terræ
 Nilus aristarum pater abdet nigra fluenta.

In Græcos autem ducet rex magnus in armis
 Ex Asia innumeras naues, solusq; liquentes
 Per fluctus pedibus, per terras nauibus ibit.
 Quem bello profugum accipiet miserabilis † Assis.
 Siciliam uerò miserandam, funditus omnem
 Igneus exuret torrens, immanibus Aetnæ
 Euomitus flammis, & maxima corruet altis
 Fluctibus absorpta urbis. aget et discordia Græcos,
 Atq; inter sese bellis immanè furentes
 Multas excident urbes, multosq; necabunt,
 Cum tamen inter eos anceps uictoria ludet.

Sed cum procedet decimum mortalibus æuum,
 Tum seruile iugum Persas, terrorq; domabit.

Persarum.

Aegypti fa-
mes.

Xerxes.

Hoc est, A-
sia. 2
In Sicilia.

Porro

Porro autem sceptrū Macedo cū uictor habebit,
 Alexāder. Thebis adueniet tandem expugnatio tristis,
 Inq; Tyro degent Cares, Tyrijsq; peribunt.
 Toraq; littoreis Samus obducetur arenis.
 At Delus, non iam Delus, delebitur omnis.
 Et Babylon ingens uisu, certamine parua,
 Mœnibus ab nimium silens, spes pascet inanes.
 Bactra colet Mæcdo: qui uerò Eactra tenebunt,
 Et Susas, fugient in Græcos protinus omnes.

* liquida cum Pyramis unda

Ad sacram littus profundens insulam adibit.
 Concidet et Sybaris, et Cyzicus, oppida quando
 Labentur magno terra feruente tremore.
 Et Rhodijs clades ueniet postrema, sed ingens.
 Nec semper Mæcdo dominabitur, occiduumq;
 Italix imperium. Surget ab Italia bellum, cui subditus orbis
 Subdet colla, iugis Italis seruire coactus,
 Procumbentq; tuæ Carthago funditus arces.
 Teq; olim motus, infelix Laodicea,
 Pronam consternet, rursumq; reponet in urbem.
 Tu quoq; te captam miseranda Corinthe uidebis.
 O Lybie pingues agri, te terra tremiscens
 Pronam sparget humi, cupiesq; agitata cadendo
 Querere diuersas fugiens uelut aduena terras.
 Armenia et tibi uis instat seruilis ab ipsa
 Italia, magnam quæ numinis eruet ædem.
 Sed cum stultitia freti, pietate repulsa,

Infana

Αὐτὰρ ἐπεὶ σὴν πῆροσι μακρολόνας αὐχέσσοισι,
 Ἔσθαι καὶ θόδεσσι ναπὴ μετόπισθεον ἄλωσις,
 Καίης δ' οἰκήσοσι τύρον, τύριοι δ' ἀπολουῦνται, Αλέξανδρῳ
 Καὶ σάμορ ἄμμος ἀπασσιν ἕω' ἰόνεσσι καλύψει. δρος.
 Δῆλος δ' ἐπέτι δῆλος, ἀδελφα δὲ πάντα τὰ δῆλον.
 Καὶ βαθυλῶν μεγάλη μὸν ἰδίην, μινρά ἢ μάχεσθαι
 Ἐτήσεται ἀχρήσοισιν ἕω' ἑλωίσι τε χιθῆσσι. (Τρωμ,
 Βάνηρα κατοικήσοσι μακρολόνας. οἱ δ' ἀπὸ βάνη-
 ραὶ σάμορ φεύξονται ἐφ' ἑλλάδα γαίαν ἅπαντες
 * Οτε τύροσιν ἀργυρολόνας
 Ηἰόνα προχέων ἰδίην εἰς νῆσον ἵκηται.
 Καὶ σύβαρις πεσέεται, καὶ κύβητος, ἡνίκα γαίης
 Βρασομοῦνης σειμοῖσι πίπῃσι αἰ πόλει.
 Ηξεί καὶ ροδίους κινῶν ἕσπατον, ἀλλὰ μέγιστον,
 Οὔτε μακρολόνας αἰεὶ κρατὸς, ἀλλ' ἀπὸ δισμῶν
 Ἰθαλός * ἀνθήσας πέλειμος μέγας, † ὡ ὑπόνομος Ἰταλικὴ ἀφ
 Λατρίους δὲ λῆσον ἔχωρ ἰσθμῶν Ἰταλίδησι, χῶ.
 Καρχηδῶν καὶ σείο χαμά πῶς πύργος ἐρείσσει.
 Τλήμων λαοδίπεια, σὲ δὲ τρώσει ποτὲ σεισμός
 Γρενίξας, σήσει δὲ πάλιν πόλιρ σὺν ἀγκυρῶν.
 Καὶ σὺ νόρινθε τάλαινα, τείλει ποτ' ἐπόψει ἄλωσιν.
 Ωλυθίης μύρα καλὰ, σὲ δ' ἴσ' ἔβρασομένη χθῶρ f. αὐ ποτε.
 Γρενίξας, πελυθῆς δὲ κλόνω πίπῃσ' ἐπὶ γαίαν,
 Εἰς ἑτέραν σὺ ξη προφυγὰρ χθῶνα, οἶα μέτοιπος.
 Αρμονίη δὲ τε κλῆσέ μόνει δὲ λείος ἀνὰ γην
 Ἰταλόθου, σὺ μὲν δὲ θεῶ μέγαρ ἐξαλαπάξει.
 Ηνίκα δ' ἀφορσύνῃσι πεποιθότες, σὺ σείβηλυ μὲν
ρίψου,

f. τελέσαι Ρίψισι, στυγρόν δὲ φόνον † τελέσαι περὶ νῆσ,
τοκήων. Καὶ τότε ἀπ' ἰταλίου βασιλέως μέγας, οἶα τε δρᾶ-

της

Νέρων. Φάξετ' ἄφαντος, ἄπιστος, ὑπὲρ πόρον σφρήτοις,
Ὅσπότε δὴ μητρῶον ἄγος στυγρόιο φόνοιο
Τλῦσι· ται, ἀλλὰ τε πολλὰ κινήσῃ χεῖρὶ πύθσας,
Ρολλοὶ δ' ἄμφ' ἰδρὸν ῥώμης πείθου αἰμάξου,
Κεῖνος ἀποδράσωντος ὑπὲρ τλῦν πατρίδια γαίαν.

f. πρόμος. Εἰς συβίλῳ δὲ ἕξει ῥώμης † τρώμος, ὅς πνεὶ υἱὸν
Συμφλέξας, πολέμων πολλὰς δορεὶ ἀνδρσφονήσει.

διασασια- 13 δίκων δὲ ὀλέσς μεγάλλῳ χθόνε εὐρναγνικα. (σε.
νός. Καὶ τότε δὴ σαλαμῖνα, πάφορ θ' ἄμα σσμοὺς ὀλέσ
Κύπρον ὄζων πέρι κλυστον ὑπερ κλονέν μέλωρ ὕδωρ.
Ἀλλ' ὁπότεαυ χθονίης ἀπὸ ῥωγάδος ἰταλίδος γῆς,
Εὐρὸς ὑποσρέψας εἰς ἕρανὸν σὺρῶ ἰκαίν,
Πυλλὰς δὲ φλέξει πόλιος, καὶ ἀνδρας ὀλέσση,

f. ἀβαλέ- 14 ἄλλ' δὲ † ἠβαλόεσα τέφρη μέγαρ ἀβέτρα πύθση,
σασα. Καὶ ψυάδες πίπῃσιρ ἀπ' ἕραν ὀϊάτε μίλτος,
Γινώσκειρ τότε μῦθρ ἐπιδραυίσιο θιοῖο,
Εὐσεβίωρ ὅτι φύλον ἀνάτιορ ἐξολέησιρ.

Εἰς δὲ δύσιρ τότε νέκος ἐγαρομόνυ πολέμοιο
Ἠξει, καὶ ῥώμης ὀφυγὰς μέγας ἐγχος ἀείρων,
Εὐφρήτην διαβάς πολλαῖς ἄμα μυριάσ' ἀνδρῶν,
Τλημῶρ ἀντιόχεια, σὲ δὲ πῆλιμ ἔν' ἐτ' ἄρδσιρ.
Εἶνεκον ἀφροσύης ἰταλοῖς ὑπὸ δύρασι πίπῃς.
Καὶ σῆρορ τότε λοιμὸς ἔλοι, καὶ φύλωις αἰνή.
Αἰ αἰ κῦπρὲ τάλαμα, σὲ ἧ πλατὴν κῦμα θαλάσσης

Ρίψ

Oracula.

163

Infandas facient cedes *περὶ τὴν πόλιν*

Tunc ex Italia rex tanquam transfuga, magnus,
Perditus, Euphratis fugiet trans perfidus amnem,
Cum scelus infandum patrarit, matre necata:
Multaq; præterea, manibus confisus iniquis.
Et circum sanum Romanum sanguine multi
Foedabunt terram, patrios cum fugerit ille
Trans fines. Syriam uerò Romanus adibit
Bellator, qui cum delubra cremauerit igni,
Imbuet horrendam multorum cædibus hastam,
Et Iudeorum latos populabitur agros.

Nero.

Vespasia-
nus.

Tunc idem motus perdet Salamina, Paphumq;
Cum circumfusa Cyprus turbabitur unda.
* Flamma sed Italico postquam succensa furore,
In cælum magno torrens ardore feretur,
Exuretq; urbes multas, hominesq; necabit,
Aetheraq; implebit fuligo multa, cinisq;
Et nimio similes guttæ labentur ab alto:
Tunc noscenda uenit cœlestis numinis ira,
Immeritum quoniam genus occidere piorum.
Tunc et in occasum uenient certamina belli
Surgentis, profugusq; uibrata magnus in hasta
Romanus multis traiecto Euphrate caterulis.
Infelix iam non urbem te Antiochia uocabunt,
Stultitiam propter Italis labere sub hastis.
Et Scyrum perdet tunc pestis, et aspera pugna.
Heu Cypre infelix, te tempestatibus actam

In his duo
bus uerfi-
bus dubi-
to.

Iactabit ualidis uasti maris unda procellis.

Ast Asia ueniet permagna opulentia, quando

Quæ Tibes
rius cõgef-
sit, Nero
prodegit.

Quæ sublata domo prædiuite Roma recondit,

Post alia inde quidem præstabit duplice summa.

At uastans urbes Mæandri ad fluminis undas,

Quæ sunt turritæ, perpulchræ, depopulabit

Dira fames, fluctus atros Mæander ut abdet.

Verum quando fidem impietas humana sugarit,

Audacesq; homines, uitam uiuendo scelestam,

Improba crudeles facient, infandaq; multa:

Nec modo iustorum rationem nullus habebit,

Sed perdent omnes uesana mente furentes,

Læti flagitijs, manuumq; cruore madentes:

Tunc non iam lentus cuiquam Deus esse putetur,

Sed genus humanum cunctum disperdere magno

Admoni-
tio ad ho-
mines.

Aestu durefcens, ah uos respiscite stulti

Mortales, magnumq; Deum irritare cauate,

Ponite sed gladios, gemitus, cædesq; nefasq;:

Et totum fluuio corpus mersate perenni.

Tum manibus passis ad sidera, præteritorum

Poscite factorum ueniam, sanateq; factis

Impia facta pijs: nam sic Deus ipse uicissim

Consilium uertet, neq; uos excindet, & iram

Sedabit rursus, si uos modò mente coletis,

Qua nil gratius est illi, pietatis amorem.

Sim autem mihi non credetis, & impietate

Capti, cuncta malis hæc auribus accipietis,

Igné

Ρίψαι χαμδρίσην ἀναρρίφθεισασιν ἄλλοις,
 Ἥξει δ' εἰς ἀσίλῳ πλῆθος μέγας, ὅσπότε ρώμη
 Λύτης ἐξ ὕλης πυλνῆϊάου κατὰ δῶμα
 Θήηατο, καὶ δις ἐπέϊσα τοσαυταῖς ἄλλα παρέξει.
 Κκίνων δὲ πῆλθεθρα παρ' ὕδασι μακχύδραιο,
 Οὐσα πτωργωνται πόριναλλέα, πικρὸς ὀλέσει
 Λιμὸς, ὅταν μαίανδρος ἀποκρύψαι μέλαρ ὕδαρ.
 Ἀλλ' ὅταν † συσείβης μεν ὑπ' ἀνθρώπων ἀπολήται *f. ἀσείβης.*
 Ρίσις, καὶ τὸ δῖμαίον, ἐπ' ὕχ' ὀσίκοισι δὲ τόλμαις
 Ζῶντες, ὕβρι ἐξασιν ἀτάδαλον, ἀλλὰ τε πολλαί,
 Εὐσδέωμ δ' ὕβρις ποιεῖ λόγον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
 Γαύτας ὑπ' ἀφροσύνης μέγα νήπιοι ἐξολέουσιν,
 Ὑβρεσι χαίροντες, καὶ ἐφ' αἵμασι χάρτας ἔχοντες;
 Καὶ τότε γνώσκειν θεὸν ἕνετι αἰὼν ἔοντα, *??*
 Ἀλλὰ χρόνῳ πραινόντα, καὶ ἐξολέοντα γονταὶν
 Ἀνθρώπων μάλα πάσσαρ ὑπὸ πρησμῶ μεγάλοιο,
 Ἀ μίλιοι, μετ' ἀβειθε βροτοὶ τάδε, ἀλλὰ μετ' ὀρτες *πρὸς τὸς ἀν*
 Φάσγανα καὶ σοναχὰς, ἀνδρονῆσσις τε, καὶ ὕβρεσ, *θρώπων πα*
 Ερ ποταμοῖς λύσσαδε ὄλον δέμας ἀσπῆοισι, *ραίνεσι.*
 Χάρτας τ' ἐπ' ἀνύσαντες ἰς αἰθέρα, τῶν παρὸς ἔργων
 Συγγνώμῳ αἰτεῖσθε, καὶ συσείβεις ἀσείβειαν
 Γητρῶν ἰάσασθε, † θεὸς δ' ἔξει μετανοοίαν, *f. ὁ θεός.*
 Οὐδ' ὀλέσει, πᾶσαι δὲ χόλον πάλιν, εἰσὼρ ἄπαν-
 τες
 Εὐσείλιον † παρ' ἴμιμον ἐνὶ φρεσὶν ἀσπῆσθε. *f. τέρψιμον.*
 Εἶδ' ὅ μοι κείθοιθε κακὸφρονες, ἀλλ' ἀσείβειαν
 Στέργαντες, τάδε πάντα κἀκῆσι δέξιναι ἀκῆσι,

Ἦρ' ἔσται κατὰ νόσμον, οὐ γὰρ τόσῃ σῆμα τέτυκται,
 Ρωμαῖαι σάλπιγγις ἄμ' ἠελίῳ αἰνόντι,
 Κόσμος ἅπας μύθημα λίξι ὀμβριμον ἤχον ἀνείη,
 Φλέξα δ' ἤχθ' ἴνα πάσαμ, ἐπ' αὐτὸν δὲ ὄλεον γένος αὐ-

δρῶν,
 Καὶ πάσας πόλεις, πόταμους δ' ἅμα, ἰσὲς θαλάσσης
 Βηκάνουσι, τόσῃ πάντα νόμις ἔσσει' ἀβαλόισα.
 Ἀλλ' ὅταν ἦσιν πάντα τέφρη ἀποδόισα γύνται,
 Καὶ πῦρ νομίως κ' θεὸς ἄσπιτον, ὁσπρ' αὐτῶν

οὔσια καὶ ἀποδείξω, αὐτὸς θεὸς ἐμπαλι νόσμον
 Οσοὶ δ' αὐτῶν ἐπι δουραδίστην *
 Ημερτορ, τὸς δ' αὐτῶν χυτὴ κατὰ γαῖαν καλύψει,
 Οσοὶ δ' ἐνσέβασσι πάλιν ἴδουσιν ἐπὶ γαῖαν
 Γρῦμα θεὸν δόντος, σωλὺ δ' ἅμα καὶ βίον αὐτοῖς.
 Εὐσεβῆν, πάντες δὲ τότε ἔσσονται χαερίν αὐτοῖς.
 Ω μνησφίσις, ἐπείνυρ ὅς ἐς χρόνον ἔσσειται αὐτῶν.

Λείπα σί-

Λ Ο Γ Ο Σ Γ Ε Μ Η Τ Ο Σ

χρος. Ἄλλ' ἄγε μοι σφονδέντ' αὐτὸν χρόνον^α κληρώμετε λατίνων.
^α κλεινόν. Ἀ^β ἦτοι μὲν πρότερον^α μῆτερον μένος βασιλῆας
^β οἱ τοι. Αἰγύπτου, τοὺς πάντας ἴση κατὰ γαῖαν φέρουσι.
^γ μετ' ἔσ. Καὶ μετὰ τὸν πέλλης πολυήτορα, τῶ ἰπὸ πάσων
 Αλέξαν- ἀντολὴν διεδάμασθε, καὶ ἐσπρίην πολυόλδος,
 δρος. Οὐ βαθυλῶν ἤλεγξε, μέλι δ' ἔσσειε φιλίππῳ.
 Οὐ διὸς, ἐκ ἄμυμονος ἀληθῆ φημι χθούτα.
 Ρωμαῖοι. Ἐσονται γυνῆς τε καὶ αἰματος ἄσπιδωνος,
 Αἰνέας. † Ἄς ἔξει τρεῖς ἴσους τὸς πύρρος ἐχθιστρ' ὀρμύνη.
 f. ὄς τέξαι. Πολλὰς δ' αὐτῶν ἀναήτας ἀρμύφιδος μετὰ φῶτα,
 αὐτὸ τῶντα. καὶ

Igni flagrabit mundus, signumq; dabunt hæc:
 Enses atq; tubæ simul, & sole exoriente
 Terribilem sonitum, mugitumq; audiet omnis
 Mundus, & exuret terram omnem torridus ignis.
 Hinc genus humanum postquam delebit, & omnes
 Vrbes & fluuios exusserit, atq; profundum,
 Omnia fient hæc mixtus fuligine puluis.
 Omnia sed postquam in cineres collapsa iacebunt,
 Et Deus obruerit tantum qui accenderit ignem,
 Ossaq; cum cinere: orbem tunc iterum Deus ipse
 Qui uerò impietate *
 Peccarint, iterum iniecta tellure tegentur.
 Contrà iterum in terris uiuent pietatis amici,
 Ipsis dante Deo flatum, uitamq; cibumq;
 Seq; pijs omnes multum debere putabunt.
 Omnium felix, ueniet qui tempus ad illud.

LIBER QUINTVS.

Nunc dicenda mihi lugubria tempora, fama
 Clara Latinorū, qui post tellure repostos
 Aegypti reges, habituros proxima regna,
 Post ciuem Pelles, oriens cui paruit omnis,
 Diues & occasus domitori, quemq; Philippo
 Restituit Babylon, demonstrauitq; putatum
 Ammonis falsa louis ortum semine fama:
 Assaraci existent de stirpe & sanguine creti,
 Autor erit quorum qui Troia diffidit ignes.
 Post reges autem multos, & bellipotentis,

Alexāder.

Romani.
Aeneas.

- Romulus & Remus. *Postq; fera geminos natos balantiuorantia,*
 1. Cæsar Julius. *Primus erit regum, cuius capitalis habebit*
Litera bis decies, poterit qui plurima bello,
Et numeri formam primam denarij habebit.
- Augustus. *Proximus hūc princeps sequitur, quē litera signat*
Prima elementorum, horrebit quē Thracia terra,
Et Sicula, et Memphis: Memphis cui causa ruinae
- Antonius. *Culpa ducum fuit, et mulier seruire rebellis,*
 Cleopatra. *Per fluctus elapsa, feret quoq; gentibus ille*
Leges, et subiget cuncta, et post tempore longo
- Tiberius. *Imperium tradet cuidam, cui prima ualebit*
Litera tercentum, qui charum nomen habebit
Fluminis, et Persas, Babylonemq; aggredietur,
Et tandem rigida percellet cuspide Medos.
- Gaius. *Deinde notam trini numeri sortitus habebit*
 Imperium
ἐς δὲ ναὸς ἐπερ' ἄρχει νόσῆλω ἐνὶ πεῦρῳ λω
ἐσσετ' ἀνάξ, νέπος δὲ βαβυλῶνος ἀνεκνοῖο
ἰφετ' ὑδῶς ἀμνωσιον ἐν' αὐσονίλω ἀίξας.
- Nero. *Quem uerò dominū nota quinquagesima signat,*
Dirus erit serpens, spirans lachrymabile bellum,
Distentasq; manus perdet suæ originis olim,
Cunctaq; turbabit certans, plebemq; trucidans,
Et permulta patrans, bifidas et diuidet undas,
Et percellet Atho, sed funditus interimetur:
Deinde reuertetur, seseq; Deo equiparabit.
Sed non esse deum tandem Deus arguet ipse.

Post

Καὶ μετὰ θηρὸς τέσσα τὰ δίπλοα μιλοφάγοιο, Ρώμιος
 Ἐσαι ἀναξ πρῶτος, ὃς τις λένα δις παρφάσει, καὶ ρήμοι.
 Γράμματός ἀρχομένη, πολέμων δ' ἐπὶ πάλιν κρα- Καίσαρις
 τήσει. λιος.
 Ἐξαι δ' ἐν δειάδος πρῶτον τύπον, ὡς τε μετ' αὐτὸν Αὐγύστος.
 Ἀρχαίον φοιχέων, ὃς τις ἴ λάχη γράμματος ἀρχαι, f. λάχε
 Ου θράνη πῆξει, καὶ σιελίν, καὶ μέμφις, γράμματός
 Μέμφις πρηνιχθῆσα δι' ἡγεμόνων κακότητα, ἀρχλή.
 Ηδὲ γυναικὸς ἀδελώτου ἐπὶ νῦμα πεύσσης. Λυτώνιος,
 Καὶ θεομὸς θήσει λαοίς, καὶ πάνθ' ὑποτάξει. Κλειπά-
 Εὐμακρῶ δὲ χρόνῳ ἐτέρῳ παραδίδεται ἀρχλή, τρα.
 Ὅς τε τριηκοσίων ἀριθμῶν κέρειν ἐπὶ πρώτῳ Τιβέριος.
 Ἐξαι, καὶ ποταμὸς φίλον ἔνομα, ὃς τ' ἐπὶ πέρσας
 Ἀρξαι, καὶ βαθυλῶνα. βαλεῖ δορεὶ δι' ἴ τότε μύδος. f. πότε.
 Ἐἴτα τριῶν ἀριθμῶν κέρειν ὃς τις λάχη ἀρξαι Γάιος.
 Ἐς λένα, ὃς ἔπειτ' ἀρξαι κέρειν ἐπὶ πρώτῳ
 Ἐοσετ' ἀναξ, κείνος δὲ βαθύτατον ὠνεανοιο
 Ἰξετ' ἕδωρ, ἀμπωσι, ὑπ' αὐσονίῳ αἴξας.
 Γοντήνοντα δ' ὃς τις κέρειν λάχε, κείσσανος ἔσαι, Νέρων.
 Δεινὸς ἔφρι φρασῶν πόλεμον βαρῶν, ὃς ποτε χείρας
 Ης γονεῖς ταυύσας ὀλέσει, καὶ πάντα ταράξει,
 Αθλῶν, λαδὸν ἡέων, καὶ μύρια τομῶν.
 Καὶ τμήξει τὸ δίδωμον ἕδωρ, ἄθω τε πατάξει.
 Ἀλλ' ἔσαι καὶ αἴσιος ὀλόγιος, εἴτ' ἀναπάμψαι.
 Ἰσάξωρ θεῶ αὐτῶν, ἐλέγξει δ' ἔ μιν ἔοντα,

- Γάλα, Ο- Τρεῖς ἢ μετ' αὐτὸν ἀνάντες ὑπὸ ἀλλήλων ἀπολοῦν-
 θωμ, ἰτί- Εἶτα τίς ἀσεβέων ὀλετήρ ἤξει μέγας ἀνδρῶν, (ταμ,
 λιος. Επὶ τίς ὅς Διανάτιω κέρειυ δαίνυσσι πρόδηλον,
 Ξεασσισι - Τὸ δὲ τριηκοσίης ὅτι πρῶτον ἐλέγχων,
 νός. Γαῖς κράτος ἐξαφιλῆ. μετὰ δ' αὐτὸν μόρσιμον ἔσσει
 Δομιλιανός. Τετραδός ἐκ κέρεις τ' ἔφοθος μόρος. αὐτὰρ ἔπειτα
 αὐ. ἔφοθος. Πενήκοντ' ἀριθμὸς γενεῶν βροτῶν. αὐτὰρ ἐπ' αὐτῶν,
 Νεραάς. Ος τε τριηκοσίης κέρεις λάχον σὺντυπον ἀρχιλιῶ
 Τραιανός. Κιλιός ὄρειος χίτης, πρὸ δὴν ἐπὶ Διῶν ἰάων.
 Μοῖραμ ἀειμελίμῃ φούξεται, ἀλλὰ καμῆται.
 Ουκόνις ἀλλοτρίμ κρύψει πένησι, ἀλλ' ἀνέμεινε
 Ἀνθεις ἄνομ' ἔχουσα. μετ' αὐτὸν δ' ἄλλος ἀνάξει
 ΑἈθριανός. Ἀργυρόφρανος ἀνὴρ, τῷ δ' ἔσσειται ἄνομα πόνοτα.
 Εσσι καὶ πανάριφος ἀνὴρ, καὶ πάντα νόση.
 Καὶ ἐπὶ σοι πανάριφισι, πανέξοχον κυανοχαίτα,
 Καὶ ἐπὶ σοῖσι κλάδοισι τῶν δ' ἔσσειται ἡμῶν πάντα.
 Τρεῖς ἀφῆσσιμ, ὃ δὲ τρίτος ὀφέ κρατήσσει πάντων.
 Τέρομαι ἢ τριτάλωνα κακίῳ φάτιμ σὺ φρισι
 θέσσαι,
 Ἴσιλος ἢ γνωσθὴ καὶ χρυσῶν σὺνθεσσι ὕμνον.
 Πρῶτον μὲν πρὸς σέο βασίμναδ πολυκλάωσσι
 Μινάδεις αὐξοσσι, καὶ σὺ παλάμασι κακαῖσσι
 Εσσειται ἡματι τῷ θεῷ, ὅταν ποτὲ νέλος ἰδύσση
 Γαῖαν ὄλιον αἰγυπῶν ἕως πηχῶν δέκα καὶ ἕξ,
 f. Ἐκλῆσσι. † Ος κλαῦσσι γλυκῶν, ἐπαρθεύσσει ἢ βροτοῖσι.
 Σιγῆσσι δὲ χάρις γαῖης, καὶ δόξα προσώπῃ.
 κατὰ μέμ- Μέμφισι σὺ κλαῦσσι ὅπῃ ἀγυπῶν ἰά μέγισσα.
 φισσι. φρισσι. Γρίσσι

Oracula.

171

Post quem tres reges à sese alterna peribunt.
 Hinc ueniet quidam magnus, caesorq; malorum,
 Quem nota perspicue decies septena docebit.
 Filius aut huius (nota tricenaria monstrat)
 Auferet imperium: post quem fatale tenebit
 Imperium, numeri quem quarti littera signat. (bit.
 Hinc quinquagenum numerum uir honestus habeat
 Quem sequitur, cui dat nota tricenaria nomen,
 Gallus montiuagus, properans orientis ad arma.
 Triste nec effugiet fatum, fessusq; iacensq;
 Mortuus externa tectus tellure premetur,
 Floris de uento uocitati nomen habente.

Galba, Otho, Vitellius.
 Vespasianus:
 Titus.
 Domitianus.
 Nerus.
 Traianus.

Post hunc argento galeatus, nomine ponti
 Dictus, regnabit: uir is optimus, omnia noscet.
 Atq; haec, caeruleis sub te insignite capillis
 Optime, subq; tuis excellentissime ramis
 Omnia tempora erunt. tres rerum summa tenebunt,
 Omnibus at tandem potietur tertius ille.

Adrianus,

Torqueor infelix, dum tristia fata recordor
 Isthis ipsa soror diuina oracula pandens.
 Principio circum ima tue lachrymabilis aedis
 Menades augebunt: atq; in manibus sceleratis
 Vna dies ueniet cum tota frectur in arua
 Ad sex atq; decem cubitos Aegyptia Nilus,
 Abluat ut terram omnem, mortalesq; rigentur,
 Et decor et terra facies speciosa silebit. (bis:

Memphi uicē Aegypti multū lachrymosa dole
 Nam phim.

Nam prius imperio terræ dominata potente
 Fies uilis, uti de cælo clamat & ipse
 Fulmineus magna uoce: O fortissima Memphi,
 Olim mortales inter celebrata superbe,
 Infortunata ærumnosâq; flebis, ut alta
 Immortale Dei cognoscas numen in æthra.
 Fastus ubi tuus est, homines tumidissimus inter
 In natos etenim quoniam diuinitus unctos
 Es bacchata meos, iustisq; immitis iniquè
 Usa, bonisq; uiris: ideo pro talibus ausis
 Talis habenda tibi uestis, poenæq; luendæ.
 Iam tibi non inter sedes erit ulla beatos.
 Ex astris es lapsa, nefas tibi scandere cælum.
 Hactenus Aegypto Deus hæc me dicere iussit
 Tempus ad extremum, quo gens humana futura est
 Pessimâ: sed durantiq; maliq; malum opperiuntur,
 Iram immortalis cœlestis & altitonantis,
 Proq; Deo lapides & ficta animalia, multa
 Religione colunt, trepidi, diuersaq;: quorum
 Non ullus sermo, mens nulla, auditio nulla est.
 Singula nec fas est uerbis simulachra referre
 Mortali fabricata manu. quos namq; creauit
 Humanâq; manus labor, ac industria mentis,
 Accepere deos, stulti, saxo ue, uel auro,
 Aere uel argento factos, ligno ue dolatos,
 Exanimos, surdos, conflatos ignis in æstu.
 Fecerunt illis frustra *

In simula-
 chrorû cul-
 tores.

Oppria

Πρόδε γὰρ ἢ μεγάλης γαίης κραταίωσα, γρη῏σιν
 Λυπηρή, ὡς τε βῆσαι κ' αὐτὸν τὸρπιπέσαννον
 Οὐρανόνθον φωνῇ μεγάλῃ· μεγαλόδονε μέμφε,
 Ἡ τὸ πάλαυ δειλοῖσι βροτοῖσ' αὐχῶσα μέγιστα,
 Κλάυσαια ἀργαλέη, καὶ πάμμορος, ὡς τε νοῦσαι
 Ἀντὶν ἀίδιον θεῶν, ἀμβροτον σὺ νεφέοισι,
 Γῦσα λῆμια κραταῶν σὺ ἀνθρώποισι τίτυψαι,
 Ἀνθ' ὧν ἐξεμαίνης ἐς ἐμὸν παίδας θεοχρίστας,
 Καὶ τε κενὴν ὠτρυνας σὺ ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖ-

σιν,

Ἔξεις ἀντὶ τίσων τοῖαυ ἄ τροφὸν εἴνενα ποιηῖς. f. τρέφον.
 Οὐκέτι σοι φανερῶς θέμις ἔσαι σὺ μακαρίοισιν.
 Ἐξ ἄσφρων πέπλωνας, ἐς ἄρανὸν ἢ ἀνάβυσσον.
 Ταῦτα μὲν αἰγυπῶ θεὸς σὺννεπον ἐξανδῆσαι,
 Ὑφατίω καιρῶ, ὅτε πάγκατοι αὐδρες ἔσονται,
 Ἀλλὰ ταλαυπωροὶ κενὸι κενότητα μόνοντες
 Οργὴν ἀθανάτοισι, βαρυσύπνο, ἄρανίωτος. κατὰ τῶν
 ἄκτιθέουσ δὲ λίβους, καὶ κνώδαλα θερησόντες, εἰδιωλοκί-
 Πολλὰ μάλ' ἀκλυδῆς ἄλλα φοβόμενοι. * ἢ λόγος ἢ τρωμ.
 Οὐκ ἔς, ἢ ἀκνή. ἄγε μοι θέμις, ἢ δὲ ἀγορεύειν (δαις, ff. Ἀντὶ θεῶ.
 Εἰδιώλων τε ἔνασα, βροτῶν παλάμαις γεγαῶτα. ~* f. ὦν.
 Ἐξ ἰδίων δὲ νόπων καὶ ἀταδάλων ἐπινοῶν ἄγε μῆ.
 Ἀνθρωποὶ δέξαντο θεῶς ξυλίνους, λίβινους τε,
 Χαλκῆς τε, χρυσοῦς τε, καὶ ἀργυρέας τε ματαίως,
 Ἀψύχους, κωφῶς, καὶ σὺ πνεῖ χανουθούτας. 34
 Βεῖψαντο μάτην τῶτοισι *

Θμῆς καὶ ξυῖς θλίβεται, ἰόπτεται βολῆ
 Ἡρακλῆος τε, Διός τε, καὶ ἑρμείας.
 Καὶ σέ δ' ἀλεξάνδρεια κλυτὰ θρεπέειρα.
 Οὐ λείψει πόλεμος τ' ἔ *
 Ὑπόβρυχάνης δ' ὡς ἔσα πρόδον ἑριξας.
 Σιγήσεις αἰὼνα πολυῶ, καὶ νόσιμον ἤμαρ.
 Κἄνετί σοι ῥύσσει τρυφὸν πόμα. *

*
 *
 *

φ. αὐθραπος Κἀ σὶὼ πᾶσα κρυθλὲ γαῖαν, † αὐθρώπος κηπότρητος
κακοτέχνης. Αἱματι καὶ νεύτοις παρ' ἐπιτάγλοις τε βωμοῖς,
 Βαρυβρόφρων, ἀνεαρός, πελυδάματος, ἀφρονα λυσ-
 Γραμπληθὶ ψαμαθολὸν ἀπάξω σὸν ὕλεθρον. (σᾶρ
 καὶ τότε ἔση πόλειον πολυούδος, πηλλὰ καυδοα.
 Κλαύσεται ἀοσις ὅλη δώρων χαρίνων ἀπὸ σείο,
 Στεψαμὸν κεφαλῶν ἀχαρῆ, κίπῃσ' ἐπὶ γαίης.
 Αὐτὸς δ' ὅς πρόσσω λάχον, αἰγυπῆτον πηολεμίξαι
 Κτένας ἀνδρα ἑκαστον ὅλον βίον ἐξαλαπάξει.
 Καὶ μισὶς θεόβον βασιλὸς τιμφθῆς ἐπὶ τῶτον,
 Ὡς τε μόνειρ μοῖραν τριτάτην δειλοῖσι βροτοῖσι.

φ. ἄλματι Αὐτὸς δ' ἐν δυσμῶν εἰσπλήσεται † αἱματι κῆφω,
 Σύμπασαργαῖαν παλιουρῶν, πᾶσα κρυθμῶν.
 Ἀλλ' ὅταν ὕψος ἔχη κρατάρων, καὶ ταχὺς ἀνοδῆς,
 Ἡξεί δ' αὐ μακάρων ἐθέλων πόλιν ἐξαλαπάξει.
 Κἄνετί τις θεόβον ἀνεαρός βασιλὸς ἐπιπεμφθῆς,
 Γαυτὰς ἐλαῖ βασιλεῖς μυγᾶλδς, καὶ ἀνδρας ἀρίστου.

Ora cula.

178

Opprimitur Thmus & Xouls: consiliumq;

Herculis atq; Iouis frangetur, Mercurijq;

Te quoq; Alexandra altrix celebris *

Non cessabit bellam non *

* Quæ fecisti ante superbâ

Diu taciturna eris & reditus tempus,

* Nec tibi iam suavis potus fluet

*

*

*

Vastabitq; tuam terram uir pessimus omnem,

Sanguineq; inficiet, diris & cædibus aras,

Barbarus, immanis, rabie demente tremendus,

Ingentesq; tuæ structurus stragis acruos.

Tunc eris urbs olim felix, tunc plena laborum,

Plorabitq; tuis Asia omnis compta uenustis

Turpe caput donis, ad terram prona cadendo.

Cui uerò Persæ contingent, bella mouebit

Aegypto, occisisq; uiris prædabitur omnem

Victum, & rex Cissis missus diuinitus illi,

Vt sic tertia pars maneat mortalibus ægris.

Ipsæ ex occasu saltu ueloce uolabit,

Terram desolans & uastans funditus omnem.

Sed cum terribilis multum dirusq; ualebit,

Iamq; beatorum ueniet populetur ut urbem,

Rex quidam fortis missus diuinitus illò

Omnes excinet magnos regesq; uirosq;

Sto

Sic hominum finis existet deinde perennis.
 Heu misero tibi cor, quid me narrare laceſis
 Aegypti miserum multo sub principe fatum?
 I genus adſtultum Perſarum ſolis ad ortus,
 His monſtra quæ ſint præſentia, quæq; ſutura.

Diluuium immittent Euphratis fluminis undæ,
 Et Perſas perdent, & Iberos, & Babylonas,
 Maſſagetæq; armis claros, atq; arcubus omnes.
 Tota Aſia igne ardens æquor ſtillabit aduſq;
 Pergamus inſignis quondam, ſuccifa peribit.
 Deſertamq; homines Pitaneſ, uafamq; uidebunt.
 Lesbos tota petet fundum, penitusq; peribit.
 Smyrnaq; per præceps prolabens flebit: & olim
 Quæ fuit inſignis fama, celebrisq; peribit.
 Bithynij patriæ flebunt incendia terræ,
 Et Syriæ magnæ, Phœnicæq; arbore crebræ.
 Eheu te Lyciam, tibi quot molitur acerba
 Omnibus in miſeram terram uadentibus ultro,
 Ut fleat ob motum triſtem, latices & amarus
 Ex perſis unguenti Lycia, id quod oleuerat olim.
 Et Phrygiam grauis ira manet, conſtante dolore.
 Propter quem Iouis iuit eò Rheæ, manſit & illic.
 Barbaræ gens ab eo Pontus, Tauriq; peribunt,
 Et Lapithas ad humum proſtratos diſpoliabit.
 Theſſalicos fines undofum flumen, & altum,
 Peneus perdet, auens homines auellere terræ,
 Eridanus formas dicens generare ſtrarum.

Εἶθ' ὅτως τέλος ἔσται ἀφθιτον ἀνθρώποισιμ.
 Αἰ αἰ σοι κραδίη δειλή, τί με ταῦτ' ὄρεθίσεις
 Δηλῶν, αἰγυπῆς πολυκοιρανίην ἀλεγεινῆς
 Βαῖνε πρὸς αὐτολίην πρόσθων γυνεῶς ἀνόητους,
 Καὶ θήλῃ τοῖσιμ † παρὸν τὸ μέλλον πῶτ' ἔοιδαί, f. τὸ παρὸν,
 Εὐφρήτης ποταμῷ ρεῖθρον καΐσαυλοσμοῖν ἐποίσει, τό, τε μέλ-
 Καὶ πέρσας ὀλέσει, λιὰ ἰβήρας, λιὰ βαβυλωνας, λον ἔσε-
 Μααγαγέτας τε φιλοπυλέμους, τόξοισί τε πάντα ε, δαι.
 Αἰγίς ὄλη πυρίφλεβίος ἕως νήσων φαλαγγίσει,
 Πέργαμος ἢ τὸ πάλαι σεμνὴ βοτρυδὸν ὀλέται.
 Καὶ πιταῖν πανέρημος σὺ ἀνθρώποισι φανείται.
 Λέσθος ὄλη δύσει βαβυλὸν εἰς βυθόν, ὡστ' ἀπολέσθαι.
 Σμύρνα κατὰ προμηνῶν εἰλιδομοσίν καΐσαυλοσσει,
 Ἡ τὸ πάλαι σεμνὴ λιὰ ἐπιόνυμος ἐξαπολείτοι.
 Εἰθυβίοι κλαύσσοι ἐλὺ χθίνα τεφρωθεῖσαν,
 Καὶ σὺλίην μεγάλην, λιὰ φοινίην πολύφυτον.
 Αἰ αἰ σοι λυκίη, ὄσα σοι κἀκὰ μηχανῶται.
 Ραῦτας ἐπ' † αὐτὸ μίτυς ἐπιβάς χείρης ἀλεγεινῆς, f. αὐτομά-
 ὄσ κλαύσσοι σεισμῷ τε κἀκὼ, λιὰ νάμασι πιηροῖς, τους.
 Τίλῳ λυκίης ἀμυροῦ, κὴ τίλῳ μυθίπυρον ποτ' ἐχέσσοι.
 Ἐσαι κἀ φρυγίη δεινὸς χόλος εἴνεκα λύπης,
 Ἡς χείρη ἢ διὸς ἦλθε ρέν, λιὰ κῆε προσέμαινε.
 Ρόντον ὀλέει, τὰύρων γονεῖν, λιὰ βαββαρον ἔθνος.
 Καὶ λαπίθας, διὰ πειθον κατὰ γλῶσφον ἀναρῆσει.
 Θεσσαλίην χείρην ἀπολεῖ ποταμὸς βαβυλόνης,
 Ρῆλυεὸς βαβύρας, † μορφὰς θεῶν ἀπὸ γαίης. f. μέσοσσαι.
 Ἡ εἰδανὸς φάσικων θεῶν μορφὰς τότε γοναῦ.

Ἑλλάδα τὴν τε ἰταλίαν ἀνὰ κίεσσι πικτοῖσι

Νέρων. Ἡνὴν ἀπ' ἰταλίας ἰσχυρὸν πλῆξε τεύοντα.

Τῆς μεγάλης ρώμης βασιλεὺς μέγας ἰσθμίου πῶν

Ουφασίμ, αὐτὸς βίβης τέκνον, ἦδε περνια ἦρη,

Ὅς τις παμμύσω φθίγγω μελιπιδίας ὕμνε

Θιαῖροκοπῶν, ἀπολῆ πολλὰς σὺν μιντεῖ ταλαίηνῃ.

Φύξεϊται ἐν βαβυλῶνος αἰῶς φοβερὸς καὶ ἀνακλής,

Ὅν πάντες συγέσσι βροτοὶ, καὶ πάντες ἀφισοί.

Πλεσε γὰρ πολλὰς, καὶ γαστέρι χεῖρας ἔθνην.

β. μικρῶν. Εἰς ἀλόχος ἦμαρτε, καὶ ἐν τ' μικρῶν ἐτέτυτο.

Ἥξει δ' εἰς μέθωρ καὶ πόρτων πρὸς βασιλῆας.

Πρώτος δ' ἐπόθησε, καὶ οἷς κλέος ἐγκατέθηκε.

Φωλῶν μετὰ τῶνδε παιῶν εἰς ἔθνος ἀνδρῶν,

β. καὶ. τ' εἰς ναὸν θεότσην ἔρπον, καὶ ἔρλεξε πολίτας,

Λαὸς εἰσανιόντας, ὅσος ὕμνησε δινακίως.

Τότῳ γὰρ φανόντος, ἢ ἡλίσις ἐξετινάχθη,

Καὶ βασιλεῖς ὄλοντο, καὶ οὐ τοῖσι μόνον ἀρχῆ.

Ἐς δ' ὄλεσαν μεγάλιν τε πόλιν, λαὸν τε δίνακον.

β. τετράτῳ. Ἀλλ' ὄταν ἐν τ' ἰσχυρῶν ἔτεος λάμψῃ μέγας ἀστὴρ,

αὐτὸς potius Ὅς πᾶσιν γαῖαν παθεῖν ἄνενα τιμῆς,

τακτῶ. Ἄντοι πρῶτον ἔθνην τ' ἰταλίῳ ποσειδῶνι,

Ἥξει δ' ὄρανόθεν τ' ἀστὴρ μέγας εἰς ἄλα δεινῶν,

κατὰ Ρῶ. Καὶ φλέξει πόντον βαβυλῶν, αὐτὴν τε βαβυλῶνα,

μικρ. ἰταλίης γαῖαν, τῆς ἄνενα πολλοὶ ὄλοντο

Ἐβραίων ἅγιοι πιστοὶ, καὶ ναὸς ἀληθῆς,

Ἐοσεῖα οὐ θνητοῖσι κηκοῖς κηκῆ μοχθήσασα.

Ἄλλῃ

Græcos uexabunt, miseros bis terq; poete,
 Quando ex Italia processum ruperit Isthmi
 Magnæ rex magnus Romæ, similisq; Deo uir,
 Iuppiter (ut perhibent) quem de Iunone creauit,
 Mellea qui dulci modulamine carmina fundens
 Per coetus, perdet multos, miseramq; parentem,
 Ausugiet † Babylone malus rex, horribilisq;
 Quem male mortales omnes odere, boniq;
 Cum tot ob occisos, tum caesa matre scelestum,
 Coniugibusq; parum fidum, prauisq; creatum.
 Et Medos autem reges, Persas et adibit,
 Quos primos cupijt, decus et quis conciliauit,
 Inuisa genti mala commentando per illos.
 Sustulit et templum diuinitus ædificatum,
 Et ciues igni miseros combussit, ecq;
 Scandentes populos, quos iuste concelebrauit.
 Hoc etenim tremuit rerum natura creato,
 Et reges periere, potestas mansit in illis.
 Perdiderunt magnamq; urbem, populumq; honorũ.

Nero.

Id est, Roma.

Sed cum astrum statò magnum lucebit in anno,
 Quod solũ perdet terrã omnem, propter honorem
 Ipsi Neptuno primũ posuere marino,
 Deq; polo ueniet sidus magnum in mare magnum,
 Altumq; exuret pontum, atq; ipsam Babylone
 Italiae terram, per quam periere frequentes
 Sancti Hebræorum fidi, delubraq; uera:
 Tum uerò duros patiẽre scelestã labores,

In Romã.

Præmia digna tuis factis, desertaq; in omne
 Tempus eris, tempus deserta manebis in omne,
 Osa solum proprium, quia delectata ueneno es.
 Mater adulterij, marium teterrima nutrix
 Concubitus: urbs mollis, iniqua, scelestâ, nefanda.
 Eheu urbs terræ prorsum impurata Latinæ,
 Mænas uiperea, ad ripas uiduata sedebis,
 Teq; suam uxorem Tiberis lachrymabitur amnis.
 Impius est animus tuus, et cor cæde cruentum.
 Nescis quid possit Deus, et quid cogiter: atq;
 Sola (inquis) ego sum, non sum superabilis ulli:
 Nunc Deus æternus disperdet teq;, tuosq;:
 Nec super ulla tui in terra monumenta manebunt,
 Ut quōdam, magnus tibi cum Deus auxit honores.
 Sola scelestâ mane, et flagrantibus indita flammis
 Tartareas habita sedes inamabilis Orci.

Nunc Aegyp̄te tuos iterum deploro dolores.

In Mem- Memphi laborum autor σέ τε Ἄλφιδίσα τέτυκτο
 phim. In te pyramides audaci uoce loquentur

Python urbs olim geminæ urbis condita iure,
 Tempus in omne sile, ut finem des improbitatis.
 Triste scelus, mænas lugubris, foeta dolore,
 Anxificis fletura malis, uidua omne per æuum,
 Annoſa effecta es mundum tu sola gubernans.
 Verum quando super sordenti uestiet album
 Barce uestitum, nolim nasci ue uel esse.

In Thebē. Thebe quid facta est tua tanta potentia? dirus

Perdet

Ἀλλὰ μόνεις πανήρεμος, ὅλος αἰῶνας ἐπ' αὐτῆς
 ἔσεται, ἀλλὰ μόνει εἰς αἰῶνας πανήρεμος,
 Σὺν θυγέει' ἑδάφος, ὅτι φαρμακίη ἐπόθησας.
 Μοιχεῖαι παρὰ σοί, καὶ παίδωμ μίξις ἄθεσμος.
 Θηλυγονῆς, ἀδινός τε, καὶ ἡ πόλι, δύσμορε πασσῶρ.
 Αἰ αἰ πάντ' ἀπάθερτε πόλι λατινίδος αἴης.
 Μαινὰς ἐχιδνοχαρῆς, χήρη παθεδίω παρ' ὄχθας,
 Καὶ ποταμὸς Ἰβόρις σε κλάσει, † ἢ σὺν παράνοιο f. ἔλευ.
 † Οὔτε μισθόνου ἄτορ ἔχης, ἀσθεῖ δέ τε θυμόρ. (Γίμ, f. ἢ τε.
 Οὐκ ἔγνωσ τί θεὸς διώταται, τί ἢ μηχανῶται.
 Ἀλλ' ἔλεγες, μόνι εἰμι, καὶ ὕδεις μ' ἐξάλαπαξαι.
 Νυὼ δέ σε καὶ σὺς πάντας ὀλεῖ θεὸς αἰὲρ ὑπαρχωρ,
 Κ' ἔν ἐτι σε σημεῖον ἐπ' ἔσεται σὺ χθονὶ κείνῃ,
 Ὡς τὸ πάλαι, ὅτε σὰς ὁ μέγας θεὸς σῦρατο τιμαῖς.
 † Μῦθον ἄθεσμε μόνι, πυρὶ δέ φλεγέθοντι μιγείσαι, f. μείνον.
 Ταρταρέου τ' οἰκισσορ ἐς ἀδύα χώρορ ἄθεσμορ.
 Νυὼ ἢ πάλιν αἰγυπτε τέλει ὀλοφύρομαι ἄτλι, κατὰ Μέμ
 Μέμφι πόνωρ ἀρχηγέ, σέ τε πληθῆσαι τόνοντος, φειω.
 Ἐρ σοι πυραμίδες φωνὴν φθέγγονται ἀναιδῶ
 Ρυθωρ, ἢ τὸ πάλαι δὴ πόλις † ἢ ἴσο εἶσα δικαίως, α. ἢ ἴσο εἶσα.
 Αἰῶσι σύγνοσ ὅπως πᾶσι κακότητος.
 Ὑβρι κακῶρ, θήσορε πόνωρ, μαινὰς πολὺ θρόνε,
 Αἰνοπαθῆς, πολυδακρυμανῆς, χύρα δὴ ἀπαντὸς,
 Γηλυετῆς ἐγούσ, σὺ μόνι νόσμοιο κρητῶσα.
 Ἀλλ' ὅταρ ἢ βάρην τὸ κινώσιον ἀμφιδάληται
 Λασιπὸρ ἐπὶ ρυπαρῶ, μήτ' ἔλυ, μήτε γονοίμων.
 † Ὡθῶ, καὶ πῶσιν τὸ μέγα θρονός, ἀχρῆος ἀνῶρ f. θῶβη.

Ἐξολέσθη λαόν, τὸν δὲ εἰμάρη φαυλὸν βαλόντα,
 Θρηνήσεις δὲ ψάλλει μόνη, καὶ παύτ' ἀποτίσεις,
 Οὐσα τὸ πρὸ ὄσον ἔρεξας ἀβέσμων εἵνεκα ἔργων.
 Καὶ νοσητὸν ὄψινται ἀνὰ δία θυμὸν ἔχουσαν.
 Σολύλυ δ' ἠλέσει μέγας φῶς, ἀβιόπων τε
 Τύχρηρι οἰήσασι βίη μελανόχροισι Ἰνδοί.
 Γενναίοι κλαύσει δὲ σους μεγαλόδοτος κῆρ.
 Ὡς λίβυη πάλυλαυσε, τίς ἐξηγήσεται αἴταις;
 Τίς δὲ σε κηλέην μούρωπων ἔλειναι διακρήσει;
 Οὐ πάντες θρηνήσασιν ὄρθε πρὸς καιρὸν ὄλεθρον.
 κατὰ γὰρ- Εἴσεται σὺ βρύτοισι, λίβυη γὰρ πολλοὺς χυσοῖσι
 λωρ. Ὡς κενὸς κελὰ λωρ πληρῶμενος αἵματι πολλῷ.
 Κ' αὐτοὶ γὰρ κηρότητα θεῶ τέχνῃσι ἐποίησαν,
 Ἡνίκαι σιθωνίαις βασιλεὺς φοῖνιξ γαλιμανδρῶν
 Ἡγαγον ἐν σοβίης πλῆθος πολὺ, λίβυη σφουδύσα.
 κατὰ ἀβιό- Αὐτὴ φασκόνη τε, λίβυη αἶς φόνου ἠγεμένῃσσι,
 πῶρ καὶ ἰν- Ἰνδοὶ * μὴ ταρβείτε, λίβυη ἀβιόπων μεγάθυμοι.
 λωρ. Ἡνίκαι γὰρ τῆστας τροχὸς ἄξονος αἰγοπέριωτος,
 * f. δὲ. Ταῦρος τ' σὺ δειθυμοῖς μέσσην ἤρανον ἀμφιέλιξεν.
 Γαρθρόνος ἔξαναβέσσα, λίβυη ἥλιος ἀμφὶ μετώπῳ
 Γηξάμοπος ζώνη, πῶρ φηκὰ μπόλον ἠγεμονύση.
 Εἴσεται ἐμπρησμός μέγας ἀβέριος κατὰ γαλιάρ,
 Ατρωρ δ' σὺ μαχίμοις κενή φύσις, ὡς ἄπολέωσασθαι
 Ἐμπυρὶ λίβυη σφουχάτις Ἰνδοῦ γλυῖ, ἀβιόπων τε.
 κατὰ νο- Μύρα λίβυη σὺ κέρυθε τὸν σὶ σοὶ λυγρὸν ὄλεθρον.
 ενθου. Ἡνίκαι γὰρ σφειπῶσι μίτοις μοῖραι τρεῖς ἀδελφοί
 Κλυ-

Perdet homo populum: tu pullo induta colore
 Lugebis sola infelix, & præmia digna
 Accipies factis, quæcunq; scelestâ patrasti.
 Cernenturq; tui plangitibus, ignara pudoris.
 Syenen perdet uir magnus: uicq; subacta
 Teucharis Aethiopum nigris habitabitur Indis.
 Pentapoli, flebitq; Soes uir robore magno.

O Lybie fletura, quis enarret tua damna?
 Quis te autem Cirene hominum miserabile flebit?
 Non unquam deerit tristis tibi perdita luctus.

In Gallis auro locupletibus, atq; Britannis,
 Oceanus multo resonabit sanguine plenus:
 Quippe Dei natis ipsi quoq; damna tulerunt,
 Tum cum Sidonijs rex Phœnix Gallica multa
 Agmina de Syria deduxit, teq; peremit.
 Ipsa Raucennaq; ad cædem dux extitit. *

In Gallos.

Præstantes animi Aethiopes, Indi q; pauete.
 Cum perstringet enim capricornu circulus axis,
 Taurus & in geminis medio uertetur Olympo,
 Et uirgo ascendens, & zonæ tectus amictu
 Sol frontem ductor totum peragrabit Olympum,
 Ardore ingenti flagrabit ab æthere tellus,
 Astroorumq; nouum certamen surget, ut omnis
 India & Aethiopum tellus confidat in ignes.

In Aethio-
pes & In-
dos.

Tu quoq; deplora tua tristia fata Corinthæ:
 Nam cum tergemine uolucendo stamine Parca
 Nentes deducunt fallaciter aufugientem,

In Corin-
thum.

Nero. *Ad sortes Isthmi sublimem, dum uideatur
 Omnibus is, ferro qui rupem ruperit olim,
 Vastabitq; tuas late fataliter oras:
 Nam Deus huic uni uires dedit efficiendi,
 Quæ potuit regum cunctorum nemo priorum.*
*πρωτα μὲν ἐν Ἰσθμοῦ κρηναλῶν σὺν πικυάδι βίβης,
 ἑσάρμοσος μεγάλας ἐτέρας δάσει ασάσασα.*
 Regis ut infandi comedantur membra parentum.
 Namq; manent cunctos homines cadesq; metusq;
 Propter magnā urbē, & populū uirtutis alumnū,
 Prouida quem semper durantem cura tuetur.
 Inconstans, peruerse, malis circumdate fatis,
 Principiumq; mali, mortalibus exitus ingens,
 Quem natura malis fatis insensa creauit:
 Triste nefas, dirum, monstrum mortalibus ingens:
 Quis tibi quis bene uult? quis non irascitur intus?
 In te quis uitam amisit rex præcipitatus:
 Omnia turbasti misere, sentina malorum,
 Et per te pulchri nutauit machina mundi,
 In lites nostras, hæc mobilis obijce forsan.
 Quo pacto dicis tibi persuadebo? quod in te
 Si quid reprendo, dico. solis iubar inter
 Mortales olim clarum fuit, irradiante
 Lumine concordi uatum: totiq; suauem
 Humano generi diffundens lingua liquorem
 Extiuit, & pergebat, & omnibus orta dies est.
 Ergo summorum uilissime causa malorum,

Hic diui-
 nau.

Adue.

Κλωσάμενοι φύγοντα δόλω ἰσομοιο παρ' ὀμφίλιν, Νέρων.
 † Ἀρξισιρ μετέωρον ἕως ἐσιδωσί σε παύτες, f. Ἀξισσα.
 Τὸν πάλκι ἐκπέφαιτα πέτρην πολυήλατι χαλιῶ.
 Καὶ σὺν γαῖαν ὀλέα, καὶ κόψαι ὡς προτέθεται.
 Τῷ γὰρ τοι δώμε θεὸς μόνος ἐς τὸ ποιῆσαι,
 Οἷα τις ἢ πρῶτος τῶν συμπαύτων βασιλέων.
 Πρῶτα μὲν ἐν Τροισῶν νεφαλῶν σιὸ πηγάδι ρίξαι
 Στυσάμενος μέγας ἐτέροις διώσει πάσσαδαί,
 Ὡς τε φαγεῖρ σαφίνας γονέων βασιλέων ἀνάγειν.
 Γάσι γὰρ ἀνθρώποισι φόρος καὶ δαίματα νέεται,
 Εἶνεα τῆς μεγάλης πόλεως, λαῶν τε δαίμων,
 Σωζομένης διὰ πάντος, οὐ ἔξοχος εἶχε πρόνοια.
 Ἄσασσι καὶ καυόβλε, κακῶς περικείμενε πύργου
 Ἀρχὴ καὶ καμάτοισι, καὶ ἀνθρώποις μέγα τέρμα
 Βλαπτομένης ἥσισεως, καὶ σωζομένης πάλι μόρις.
 Ὑβρι καυῶν, καὶ πῆμα καὶ ἀνθρώποις μέγα τέρμα.
 Τίς σε βροτὸς ἐπόθησε, τίς οὐδ' ἔσθ' ἐν χαλεπύει
 Ἐρ σοὶ τίς βασιλεὺς σε μὲν βίον ὤλεσε ρίφεις.
 Πάντα καυῶς διέθηναι, ὅλον τε καυῶν καὶ ἀνθρώπων.
 Καὶ διὰ σὲ κόσμιο καλὰ πῆλαι ἀλλάχθισαν,
 Εἰς ἔριμ ἡμετέρην τυχὸν ἄσαστα ταῦτα προβάλλει.
 Πῶς ἢ λέγεις; πείσω σε, καὶ εἴ τι σε μὴ φομαὶ αὐδῶ;
 Ἡρ πότ' ἐν ἀνθρώποις λαμπρὸν σέλας κελύει,
 Σπαρομένης ἀπ' ἴνους ὁμοσπόνδοιο προφητῶν.
 Γλώσσα μὲν ἀντάξισα καλὸν πόμα πᾶσι βροτοῖσι
 Φέινετο, καὶ προύβαινε, καὶ ἡμῶρα πᾶσιρ ἔτελλε.
 Τὸ δ' οὐκ ἔστιν ἐν ἀνθρώποις ἀρχὴ γὰρ μεγίστην,

Καὶ ραμφὴ καὶ πενίβος ἐλθούσιναι ἡμᾶτι κείνῃ,
 Ἀρχὴν καὶ ναμάτισσιν ἀνθρώποις μέγα τέρμα,
 Βλαπτημένης ἡτίσεως ἢ βλαπτημένης πάλιν μοίρης.

Κλυθὶ πενρῶς φήμιν διουσιχῆος ἀνδραῖσι πῆμα.

Ἀλλ' ὅπότερ' ἀπόχρησι γαῖ' ἀπόχρησι πολέμοιο

Λοιμῶτε σοραχῆς τε, τότ' ἔσεται ἡμᾶτι κείνῃ

dl. μόνος. Ἰσραὴλ ἡμᾶτων θείων ἡ γένος Ἰβραϊῶνων.

36 Οἱ πορρικαιεῖται θείῳ πόλιν οὐ μισογαίης.

Ἀρχὴ δὲ καὶ ἰόπης τείχεος μέγα κυκλώσαντες,

Υψὸς κείρονται ἄρχη καὶ κείρων ὄρβωνῶν.

Οὐκέτι συβίβα σάλατιγξ πολεμότονον ἡχου,

Οὐδ' ἐπιμακρόμοις παλάμας ἄχθρὸς διολοῦται.

f. ἐπισήσῃ. Ἀλλὰ ἡ ἐπισήσῃ τε κεινῶν αἰῶνι τρέπαια.

τι. Εἰς δὲ τις ἔσεται αὐθις κί' αἰθέρος ἔξεχος ἀνδρ.

f. πολυκάρ. Οὐ παλάμας ἡπλωσιν ἐπὶ ζύλο ἡ πολυκάρην

κεν. Ἐβραίων ὁ ἀφίτος, ὅς κέλιον πώτε σῆσεν,

ἰστοῦς ὁ τὸ Φωνήσας ῥύσαι τε καλῆ καὶ χίλιον ἀγροῖς.

καυῶ. Μηκέτι τέρειθον μὲρ, μὴ σῆθεσι * μάχαιρα.

περὶ ἰσραὴλ. Σιογονῆς, ἀμπλῆτε, μόνω πεποθήμενόν ἀνθος.

αμ. Φῶς ἀγαθόν, σιμνόν ἡ τετέλος, πεποθήμενόν ἀγρος.

* μερίμνα. Ἰσραὴλ χαίμεσα καλὴ πόλις εὐθεος ἡμῶν.

f. ἡμίονος. Οὐκέτι βικησύση περῶν χθόνα ἡ πῆς ἀνάθερτες

ἡ παῖς. Ἐκλίβων, ὁ μὲθισμον οὐ σῆθεσι ἔχων ἡμῶν.

Ἀλλὰ σὲ πυλάλιμοι παῖδες πόριτιμήσσι,

Καὶ μόνος γλώσσις ἀγίαισι ἐπισήσονται,

Γαυτοῖσις θυσίαισι, καὶ σῆχῆσι οὐθεοῖσι,

Ἐν μικρῆς σορῆκτος ὅσοι ναμάτος ὑπέμηνου,

Γλέονα

Aduenient illis gladius luctusq; diebus,
 Principiumq; mali mortalibus exitus ingens,
 Quem natura malis satis uitiata creauit.
 Tristem audi famam, pestis mortalibus atrox.
 Verum cum bellis iam Persica terra carebit,
 Et peste & gemitu: tunc illo tempore uiuet
 Iudæum diu genus, & cœlestē beatum,
 Qui terræ medijs habitabunt finibus urbem
 Diuinam, & magnis ambibunt mœnibus usq;
 Ad Ioppen, celsas tangentes culmine nubes.
 Non iam terribili sonitu tuba bella ciebit,
 Non hostes manibus furiosis interimentur,
 Sed statuent mundo præclara trophæa malorum.
 Existetq; olim quidam uir ab æthere præstans,
 Cuius frugifera distendit in arbore palmas
 Optimus Hebræus, licuit cui sistere solem,
 Clamando pulchris uerbis, castisq; labellis.

Iosua.

Desine iam mentem cruciare, & pectora curis, Ad Iudæā
 Diua genus, summè locuples, optate Deo flos,
 Lux bona, delubrum uenerabile, germen amœnū,
 Vrbs elegans, Iudæa uenusta, & laudibus alma.
 Persica non deinceps Græcus bacchabitur arua,
 Impurus, diram qui fert in pectore mentem.
 Sed nati multum decorabunt egregij te,
 Et modulata sacris dicent tibi carmina linguis,
 Omnigenisq; Deo sacris, precibusq; litabunt.
 Ex par uisq; malis quicunq; tulere labores,

Mulo

Multo plura malis iusti bona leta tenebunt.
 At mali, in æthera qui linguam iecere scelestam,
 Cessabunt inter sese maledicta referre,
 Seq; abdent, donec fiat mutatio mundi.
 Igneus existet uerò de nubibus imber,
 Nec iam homines pulchras carpent telluris aristas:
 Nec satio prosum fiet, nec aratio, donec
 Norint mortales numen quod cuncta gubernat,
 Aeternum, neq; iam morti subiecta colantur,
 Aut canis, aut uultur, quorum monstrauit honores
 Oribus Aegyptus stultis, fatuisq; labellis.
 Sancta sed Hebræis erit, et feret omnia tellus,
 Et de rupe fluent latices, linguaq; suaues,
 Omnibus et iustis lac immortale scatebit.
 Quippe quibus genitore Deo, præstante q; solo
 Fretis, magna fuit cordi pietasq; fidesq;.

Verum quid tandem sapiens mihi suggerit hæc
 In Asiæ. Tete Asia infelix tristi deploro querela, (mens?
 Ionumq; genus, Carumq; auroq; scatentium
 Lydorum. heu Sardis, heu multum Trallis amoena:
 Eheu Laodicea, urbs pulchra: peribitis ergo
 Motibus euerse terræ, puluisq; redactæ.
 ἄσῖα τῆ ἀνοφειρῆ λυδῶν τε πολυχρόσω.
 Ast Ephesi structum Dianæ nomine fanum,
 In Ephesi Motibus et uasto subter mare sset biatu,
 fanum. Præceps, ut naues rumpunt si quando procellæ.
 At lachrymas Ephesus recubans ad litora fundet,

Et

Ἰλίουνα λαὶ χαίροντα † καλὸν ἀρξέουσι δίκαιοι. *f.* καλὰ ἔξου
 Οἱ ἧ κακοὶ στείλονται ἐπ' αἰθέρα γλώσσαι ἀθεσ- *σι, αὐτὸ καλὸ*
 Γάουοντου λαλιόντες ἐναντίον ἀπλόοισιν. *(μορ, αὐξέουσι.*

Αὐτὸς δὲ κρύψασιν, ἕως κόσμος ἀλλαγῆ.

Ἐσαι δ' ἐν νεφέωρ ὄμβρος πυρὸς αἰθομένοιο,
 Κ' ἔν ἐτι καρπέυσσας βροτοὶ σάχιν ἀγλαὸν ἐν γῆς.

Γαῖτα μὲν ἄσπερτα λαὶ αἰήροτα, ἀχρὶ νοήση
 Τὸν πρῦτανιν πάντων θεῶν ἄμβροτον, αἰὸν ἴοντα.

Ἀνθρώπων θνητὸς, λαὶ μνητέι θνητὰ γοβαίρεν.

Μὴ δὲ νιύας λαὶ γῦπας, ἀ ἀγυπῆος κατέδειξε

Σεμνιόων σομάτεος νεοῖς, λαὶ χείλεσι μωροῖς.

Ἐβραίων ἧ χθῶν ἀγία ἔσαι, παῖτα δ' οἶσα *37*

Νάμα μελιφαγέος ἀπὸ πέτρης, λαὶ δια γλώσσης,

Καὶ γάλα δ' ἄμβρόσιον ῥύσει πάντεος διαιαίσις.

Εἰς εὐὰ γὰρ γονετῆρα θεῶν μόνον ἔξοχον ὄντα

Ἠλπισαν, ἐσσεβίλου μεγάλλου λαὶ πίσιν ἔχοντες.

Ἀλλὰ τί δὴ μοι ταῦτα νόος σοφὸς ἐγγυαλίξει, *κατὰ τῆς*

Ἄρτι δὲ σε τλήμων ἀοῖη κατόδύρομαι οἰνηρῶς, *Ἀσίας.*

Καὶ γόνος ἰώνωρ, λιρῶν, λυθῶν πολυχύσωρ.

Ἀἶ αἶ σαφθεῖς, αἶ αἶ λαὶ πολυήρατε τρέλλαις.

Ἀἶ αἶ λαοδίτικα καλὴ πόλι, ὡς ἀπολάθε,

Σεσομοῖς ὀλλύμοναί τε, λαὶ εἰς κόνιν ἀλλαχθεῖσαι.

Ἀσγία τῆ ἀνοφὸρῆ, λυθῶν τε πολυχύσωρ.

Ἀρτέμιδος σικὸς ἐφέσδων γνύμονος, * *κατὰ τὸ οὐ*

Χάσματι λαὶ σεισμοῖσι πόθ' ἤξεται εἰς ἀλαδινύ, *Ἐφείω ναῦ.*

Ἐρλεῖς † ἡδὲ ὅτε νῆας ἐπιηλῆσαι ἀέλλαι. *f.* ὡς ὅτε νῆ-

Υπῆικα δ' οἰμάξει ἐφροσ κλαίεσα παρ' ὄχθαις, *ως ἐπιηλῶ*

καὶ ζουσιμ.

Καὶ νῦν ἴτῃσα τὸν ἠέτι ναιτᾶντα,
 Καὶ τότε θυμωθεὶς θεὸς ἄφθιτος, αὐθέραι νείωμι,
 Οὐρανὸν περὶ πηγάς βλαῖ κατὰ κρᾶτος ἀνάγνυμι
 Ἀντὶ δὲ χειμῶνος θέρος ἔσεται ἡμικτι τῷλε,
 Καὶ τότε δὴ μιτέπετ' ἔσεται ἀνδρασι βροτοῖσι,
 Ἐξολίσει γὰρ πάντας ἀνικλίας ὑψιπέταυρος,
 Βροντῆτι, στροπῆτι, μόραιοις τε φλεγέθουσι,
 Ἀνδρασι δυσμνέουσι, λιχὶ ὡς ἀσθεῖας ἀλθησύται,
 Ως τε μόνειρ νέκυας κατὰ γῆς πλείονας ἡμαθῆιο,
 Ἥξει γὰρ καὶ σμύρα ἐδρ κλάιστα λυπόργου
 Εἰς ἔφροισιο πύλας, λιχὶ αὐτῇ μάλλον ὀλαται.

- κατὰ νῦ- Κύμη δ' ἡ μῶρα σιωνάμασι τοῖς θεοῖσι νόστοις
 μης. Ἐρ παλάμασι θεῶν ἀνδρῶν ἅληνον λιχὶ ἀβεισι ωρ.
 f. ρίφαισ' ἔτι ρίφαισ' ἠέτι τὸ σὸρ ἐς ἀβείρα ἀρμα περὶ δῶσει.
 ἔτι κούφου Ἀλλὰ μόνει νευρὰ σὺν νάμασι νυμίοισι.
 ἐς ἀβέρχ. Καὶ τότ' ἔτι ἀνέξτι μὲν ἀνοδότητα μόνει τες.
 ἄλμα. Εἰλήσει σμείειρ ἔχωρ ἀνθ' ὧν ἐμύγσει.
 f. ἀνέξουσι. Κύμωρ γὰρ δῶμοι χαλεπῆς, καὶ φύλον ἀπιδέ.
 Λέσβος. Εἶθ' ὅταν ἐξῆσι κακὴν χθόνα τεφρωθείσασιν,
 Λέσδος ἐπ' ἠριδιανὸν αἰώνιον ἐξαπολέταται.
 f. κέρουρα. Αἱ αἰ σοι * κέρουρα, καλὴ πόλις ἀντίο κούμω,
 ἰδρά. Καὶ ἰδρά πολιγαία μόνει πλῆτω μιγᾶσα,
 f. πιπόθη- Ἐξαισ ὅρ ἔπιποιήκας ἔχειμ χῶρον πολίδιαρῶν,
 κας. Εἰς γῆν ἔχουσα μόνει παρὰ χούμασι θερμοδουῖος.
 f. ὠταμένη. Πετροφυῆς, τὸ πιπόλις ἔτε παρ' ὕδασι μαιανύροισι,
 τὸ πιπολις. Κούμασι νυμίοισι μὲν ὑπ' ἠόνι ἔπι κερῶθῆσα,
 f. πληρω- Ἀρδύην ἐξολίσει σε θεοῖο πιπόθητε κέρουρα,
 θέσα.

Et quod erit nusquam templū gemebūda requirit.
 Tum Deus indignans æternus, in æthere degens,
 Fulmine præcipientes sceleratos desuper uret.
 Proq; hyemis glacie fiet tunc temporis æstas,
 Tunc homines placida tandem requiete fruuntur,
 Nam pater omnipotens sceleratos eruet omnes,
 Fulgureq; et tonitru, flagranteq; fulmine diras
 Exercens iras, et delens flagitiosos,
 Terraq; defunctos plures portabit arenis.
 Nā ueniet quoq; Smyrna, suū plorando Lycurgum
 Ad portas Ephesi, porro magis ipsa peribit.

Cuma autem demens cū tactis numine Lymphis, In Cumā.
 In manibus diuū, sceleratorumq; uirorum
 Deiecta, haud tantum saltabit in æthera deinceps,
 Verum in Cumæis remanebit mortua Lymphis.
 Tunc aduersa simul degentes perpetientur,
εὐδία οὐμείων ἐχρησάθη ὡς ἐπίγνοι.
 Nam genus inuisum Cumanū, gensq; proterua est.
 Hinc postquā in cineres fuerit mala terra redacta,
 Lesbos in Eridanum per secula tota peribit. Lesbos.
 Eheu te Corchera uenusta urbs, desine luxum. Corchera:
 Solāq; diuitijs Hiera ô spaciōsa potita, Hiera.
 Sede quidem multi luctus potiere cupita,
 Complanata iacens ad flumina Thermodontis.
 Petrosa et Tripolis Mædri ad fluminis aruē, Tripolis.
 Nocturnis undis repleta in littoris ora,
 Omnino perdet diuinum consilium te.

Ne me uicinam Phœbi uastare uolentem

Terram *

- Miletus. Miletum mollem delebit fulmen ab alto,
 Accepit quoniam Phœbi fallacia dicta,
 Consiliumq; uirum prudens, curamq; sagacem.
 Parce o omniparens teneræ terræ atq; feraci,
- In Iudæâ. Iudææ magnæ, tua quo decreta feramus.
 Hanc etenim primam nouit per munera numen,
 Ut uideant omnes diuino munere primam
 Mortales hanc esse, Deo præcellere dante.
- In Thracas. Infelix aueo spectare negocia Thracum,
 Et murum bimarem per pulueris aera plenum,
 Fluminis in morem piscoso gurgite ferri.
- Hellestus. Hellestonte eheu, uastabunt Assyrij te,
 Pugnâq; teq; tuasq; euertet Thracia uires.
- In Macedonas. Rexq; Macedonios Aegypti depopulabit.
 Robur & imperij peruertet barbara pubes.
 In Pisidis Lydi, Galatæ, Pamphylij, omni
 Cum populo armati, certamen triste tenebunt.
- In Italiam. Italia infelix, deserta, infleta manebis,
 In terra uiridi, in saltum solumq; redacta.
ἰσχυρὸν αἰθέρος ἰσχυρὸς οὐρανὸς ὑπερβόου
 Diuinam uocem ritu exaudire tonitrus.
 Iam non existent flammantia lumina solis,
 Lumine nec claro splendebit luna deinceps,
 Cum Deus extremo regnabit tempore: uerum
 Omnia per terras caligo nigra tenebit,

Atq;

Oracula;

Μη μ' ἐθέλωσαν ἐλείρφοῖβι τίν γείτονα χῶρα, ..
 Μίλητον τρυφοβλήν ἀπολαί πρησῆς πῶτ' αὐθου, Μίλητος.
 Αὐθ' ὦρ εἴλετο τίν φοῖβου δολόισα κ' ἀνδρῶν,
 Τίω' τε σοφῶν ἀνδρῶν μελέτην, ἢ σάφρανα βελῶν.
 Ἰαθι παγγενέτωρ τρυφοβῆ χθονὶ τῆ πολυκέρ- ἡατὰ ἰσολά
 Ἰσθαίει μεγάλην, ἵνα σὰς γνώμας ἐπιδῶμεν. (πω, ας.
 Ταῦτι γὰρ πρώτῳ ἐγγυθεὸς σὺ χαρίτ' εἶσαι, (σιμ,
 Εἰς τὸ δαιμόν προχάρισμα † θεῶν παύτ' εἰσι βροτοῖ- f. θεοῦ.
 Εἶναι ἡατ' † προσέχειν οἶον θεὸς ἐγγυαλίξον, f. προσέχειν.
 Ἰμέρω τριτάλαινα τὰ θρηνηῶν ἔργα ἰδέσθαι, ἡατὰ θρα-
 Καὶ τέχος διθάλασσον ἠὲ ἀέρος σὺ κινήσει, κῆρ.
 Ἐυρόμοσον ἄφροτα μινδῶν ἐπ' ἰχθυόσῃσι κολύμβω.
 Ἐλθσαν ἴτε τὰ λαινα ζύξαι σ' ἀστυχῶν παῖς. αλ. ξάσει σ'
 Εἰς σε μάχην θρηνηῶν, ἡατ' σε ὁ δότος ἐξαλαπάξει.
 Τίν τε μανηδονίην βασίλειος αἰγυπῆτος αἰρεῖ, ἡατὰ μακί
 Καὶ κλίμα βαρβαρικῶν ῥίψῃ δότος ἡγεμονῶν, δόνων.
 Ἀνθοὶ καὶ γαλάται, παμφύλοι σὺ πισίδισσι
 Γαροδικαὶ κρατῆουσι παπλὸν ἐχειρὸς πλιθούτες.
 Ἰταλίη τε τριτάλαινα μινεῖς πανέρημος, ἀκλαυστος, ἡατὰ τῆς
 Ἐργαίη θαλασρῆ, ὀλοὸν † διάπος ἐξαπολέσθαι, ἰταλίας.
 Ἐσθαι δὲ αὐθέρος ἡραμὸς σὺν ἑνὲς ὑπόρθον, f. νάπος.
 Βροντῆσθον διελάσθημα θεῶν φωνῶν ἐπακιδῶσαι.
 Ἡελίου δ' αὐτοῦ φλόγες ἀφικτ' ἕν' ἐτ' ἔσονται, 38
 Οὐδέξσει ληαίης λαμπρὸν φάος ἔσεται αὐθις,
 Ὑσάτιω ἡαιρω ὁπῆσθαι θεὸς ἡγεμονόσση.
 Γαῦτα μελαικῆν σνοτιῆ δ' ἔσθαι ἡατὰ γαῖαν,

Καὶ τυφλοὶ μέροτες, θῆρες τε κακοὶ, καὶ δεινὸς
 Βασίλει ἡμαρ ἐκείνη, χρόνον πολὺν, ὡς τε νοῦσαι
 Αὐτὸν ἀνάκησθεον πεινίτησιν ἔβρανθι περὶ.
 Αὐτὸς δυσμοπέας δ' ἀνδρας τότε ἦν ἐλεήσει.
 Ἀρνῶν ἠδ' ὄϊων, μόχων τ' ἀγέλας ἐριμήτων
 Ἐκθυσάβοντας, μόχων μεγάλων ἰσορροχέσων
 Ἀψύχοις θ' ὄρμαϊς, καὶ τοῖς λιθνοῖσι θεοῖσιν.
 Ἠγείσω δὲ θέμισ σοφίης, καὶ δόξα δικίων,

39 Μήποτε θυμωθεὶς θεὸς ἀφθιτος ἔξαπολέσει.
 Δεῖστέργειν γυνιτῆρα θεῶν σοφῶν, αἰὼν ἔντα,
 Μὴ γένοιτο ἀνθρώπων βίοντι καὶ πάντας ὀλέσει.
 Ἔσεται ὑφατίῳ καιρῷ περὶ τέμα σελένης
 Κοσμομανῆς πόλεμος, καὶ ἐπίπλοπος ἐν δολότῃ.

Νέμων, Ἥξει δ' ἐν πράτων γαίης μνηστῆρας ἀνὴρ,
 Φύγων ἠδ' ἐνόου, ὅξυ σόμα μδρμηχίτων,
 Ὅς πᾶσαν γαίην καθελεί, καὶ πάντα ἰσρατήσει.
 Γαύτων τ' ἀνθρώπων φρονιμῶν ὄρα πάντα νόσει,
 Ἥξαι μὲν ὄλεσε τ' αὐτὸς, ἔλετ' αὐτῶν παραχρημα,
 Ἀνδρας τ' ἐξολέσει πολλὰς, μεγάλας τε τυράννους.
 Γαύτας τ' ἐμπήσει, ὡς δὴ ποτε ἄλλος ἐποίη.
 Τὸς δ' αὖ πεπληῶντας ἀνερθῶσει διὰ θύλων.
 Ἔσαι δ' ἐν δυσμῶν πόλεμος πολλὸς ἀνθρώπων σι.

f. ιατ. Ρύσει δ' αἶμα † τὰ τ' ἄχθῃ ἕως ποταμῶν βαθυδύ
 f. τῆς τε. † Τὸ τ' ἰμανηλονίης σάξῃ χόλος ἐν πεδίοισι. (νωρ
 f. η' ἴω' Συμμαχίην † δῶδ' ἐν δυσμῶν, βασιλῆ ἢ ὀλεθρον.
 Καὶ τότε χειμῶν πνοιῆ πνύσει ἡκατὰ γαίαν,
 Καὶ πεδίων πολέμοιο ἡκατὰ πλεῖθῆσιν αὐτῆς.

Atq; homines cæci, plangorq; furorq; ferarū
 Tempore erit longo tunc, cognoscatur ut ipse
 Rex Deus, omnia qui cælo speculatur ab alto.
 Nec uerò tunc ipse suos miserabitur hostes,
 Agnorumq; ouiumq; greges, uitulos & opimos
 Mactantes, uitulos magnos, & cornibus aureis,
 Exanimis rebus, diuisq; ex marmore factis.
 Quod fas est, iustisq; placet, sapientia habetor,
 Ne Deus æternus succensens deleat olim
 Omne genus, uitāq; hominū, stirpemq; nefandam.
 Æternus genitor, sapiens Deus usq; colatur.

Sub lunæ finem postremo tempore bellum

Ingruet insanum, fallax, ac insidiosum.
 Matris & occisor quidam de finibus orbis,
 Vir fugiens ueniet, spirans immane, fremensq;
 Omnes qui terras uastabit, & omnia uincet,
 Ante hominesq; omnes prudenter cuncta uidebit.
 Propter quā perijtq;, & protinus auferet ipsam,
 Et multos homines perdet, magnosq; tyrannos,
 Exuretq; omnes, alius faciebat ut olim.
 Rursus & attollet collapsos æmulus idem.
 Ast ex occasu nascentur plurima bella,
 Per ripasq; cruor rapidos manabit ad amnes.
 Atq; Mædoniæ stillabit bilis in aruis,
 Auxilium occasus quærens, regiūq; ruinam.
 Tunc tempestatum perflabunt flamina terram,
 Infaustusq; solum bello replebitur eius,

Nero.

Inq; homines ignis de cæli depluet oris.
 Ignis, sanguis, aqua, fulmen, nox ætheris atra,
 Et bellî cladês, atq; in caligine cædes.
 Et reges omnes perdet simul, eximiosq;
 Sic bellî exitium capiet miserabile finem.
 Nec quisquam gladijs aut ferro belligerabit
 Post ea: nec telis, quæ deinceps esse nefas est:
 Sed sapiens populus gaudebit pace superstes,
 Aduersa expertus, lætis ut deinde fruatur.

²
 Ad Rom: Matrum cæsores, animos cohibete feroces,
 Audacesq; manus, qui scædos instituistis
 Concubitus olim puerorum: prostibulisq;
 Quæ fuerant casta, meretrices prostituistis,
 Flagitijs uictas, & scædæ sollicitatas.
 In te nam mater nato commixta sceleratè est,
 Concubuitq; suo genitori filia sponsa.
 In te etiam miserum reges os commacularunt,
 In te homines pecudum coitû inuenere nefandî.
 Deplorata sile, scelerata, urbs luxuriosa.
 Non iam perpetuò seruatas fomite flammæ
 Virgineæ inuenient in te, diasq; puellæ.
 Extincta est isthic ædes peramabilis olim,
 Tum, cum præcipitem flâma superante secundam
 Vidi labentem manibus crudelibus ædem,
 Aedem perpetuò florentem: numine templum
 Augustum, à sanctis structum, semperq; futurum,
 Ipsius ex animo speratum, & corpore, quippe

Numen

Πῦρ γὰρ ἀπ' ἑβραϊῶν διαπέδων βρέξε μὲρόπαισι,
 Πῦρ καὶ αἷμα, ὕδωρ, πεπτηρῆς γνόφος, ἑβραϊνὴ νύξ,
 Καὶ φθίσις οὐ πολέμω, καὶ ἐπὶ σφαγῆσι μιμίχης
 Πάντας οὐκ ἔσσι βασιλῆς, καὶ τῶν τῶν ἀρίστως.
 Εἶδ' ὅπως πολέμιοι πεπαιστέσαι οὐκ ἔσσι ὄλεθρος.
 Κῆνέτι τις ξίφεσι πολεμίσεται, ὁ δὲ σιδήρῳ.
 Οὐδ' αὐτοῖς βελέουσιν, ἀ μὴ θέμισ ἐστέσαι αὐθις.
 Εἰρήλιον ἔξει λαὸς σοφός, ὅσπερ ἐλάφην.
 Παραθείς λιανόκτα, ἴν' ὕψθρον σφραγισθείη, (ζου. λιανὰ τῶν
 Μητρολέττι παύσαιθε θράσους, τολμήσῃτε λιανὸν Ῥωμαίων.
 Οἱ τὸ πάλαι παίδων νοίτιον ἔμπορῆσαι ἀνάγνωσ. f. εὐέσκει
 Καὶ τέγεσι πύργους ἐστήσῃτε τὰς πάλαι ἀγνάς,
 ὕβρεσι καὶ πολάσειν ἀσχημοσύνη πολυμύχθω.
 Ερ σοὶ γὰρ μήτις τένω ἀθεμίτως μίγνι,
 Καὶ θυγάτηρ γενεῆ ἔσσι ἐπ' οὐρανῶν νύμφη.
 Ερ σοὶ καὶ βασιλεὺς σόμα δούμορον ἔξει μίμνα. f. ἐξέμιν-
 Ερ σοὶ καὶ λετνωρ ἄσθρον νοίτιον λιανοὶ ἀνδρες. ναρ.
 Σίγησον πανόδουρτε λιανὴ πόλι, λιῶμον ἔχουσα.
 Οὐκ ἔστι γὰρ παρὰ σοῖο ἄλλο φιλοθρέμμενος ὅς. f. τὸ
 Παραβορμαὶ λῆσαι πῦρ εὐθεῖον ἀνθρώπων. (λις.
 Εσθλαί παρὰ σοῖο πάλαι πεπαιστέσσι οἶκος.
 Ηνίκα δὲ σὺν ἄσθρον εἶδον ἐγὼ ῥητῆριον οἶκου,
 Γρηνυθῶν περὶ τεγγόμονου διαχέρας ἀνάγνωσ,
 Οἶκου αἰεὶ θάλλοντα θεῶν τηρήμονα ναῶν,
 Εξ ἀγίω γεγαῶτα, καὶ ἀφθιτορ αἰὸν εἶναι,
 Εὐψυχῆς ἐλπιζόμενον, καὶ σώματος αὐτοῦ.

Οὐ γὰρ ἀνηλέσως αἰνεῖ διὸν ἔξαφανὲς γῆς,
 Οὐδέ πᾶσιν ποιῆσε σοφὸς τήνῃσιν παρὰ τῆσιν,
 Οὐ χυτὸν νόμον ἀπάτην ψυχῶν τ' ἐσιβάδῃ.
 Ἀλλὰ μέγαρ γονετήρα θεῶν πάντων θεοπυσύστων,
 Εὐθυσίαις ἐγέραιρον, καὶ ἀγίαις ἐκατόμβαις.

Νῦν δέ τις ἔξαναβῶς ἀφανὲς βασιλεύς, ἢ αὐτὸς
 Τάυτην ἐρρίψον, καὶ ἀνομιεδύμυτον ἀφῆκε, (γῆος
 Σὺν πλείθεσι μεγάλῳ, καὶ ἀνδράσι λιθαλίμοισιν.
 Αὐτὸς δὲ ἄλοφον χέρσον ἀπ' ἀθανάτων ἐπιβῶς γῆν.
 Κ' ἔνετε σῆμα τοῖδ' ὅτι ἐπ' ἀνθρώποισι τέτυκτο,
 Ως τε δουκὲν ἐτέρως μεγάλῳ πάλιν ἔξαλαπάξῃ.
 Ἦλθε γὰρ ἄρα νῆων ἰσχυρῶν ἀνὴρ μακαρίτης,
 Σὺν ἡπ' ἰσχυρὸν ἐπ' ἄβυσσον, οὐ θεὸς ἐγγυάλιστον,
 Καὶ πάντων ἐνράτῃσιν ἡαλῶς, πᾶσιν τ' ἀπέδωκε
 Τὸς ἀγαθοῖς τ' πλῆθον, οὐ οἱ πρῆξεν ἰσχυρὸν ἀνδρῶν
 Γᾶσας δ' ἐν βᾶσιν εἶλεν πόλιν οὐκ ἐπὶ πολλῶν,
 Καὶ ἄνους ἐρρίψεν βροτῶν τῶν περὶ δὲ ἡακέρων.

40 Καὶ πόλιν αὐτὸς ἐπέθηκε θεὸς, ταύτην ἐποίησε
 Φειδωροτέρων ἄστρον τε καὶ ἡλίου, ἠδὲ σελεύων.
 Καὶ νόμον ἡατέθηκε ἀγίου τεναῶν ἐποίησεν,
 f. πάλαι. Ἐνταρῶν καλὸν περιμαλλία, ἠδὲ τ' πλάσι
 Πολλοῖς οὐ σαλίοισι μέγαρ καὶ ἀπείρονα πύργων,
 Αὐτῶν ἀπ' ὀμνῶν νεφέων, καὶ πᾶσιν ὄρατον,
 Ως τε βλέπων πάντας πηγῶν, πάντας τε δικαίους
 Δοσχὼν αἰδίδε θεῶν πεπονημῶν εἶδος.
 Ἀντολίαι δὴσιν τε θεῶν ἡλίου ἐξύμνησαν.
 Οὐκέτι γὰρ πέλῃται λαλοῖσι βροτοῖσι τὰ δευᾶ.

Οὐδέ

Oracula.

199.

Numen ab obscura terra non segniter ornat.
 Nec lapides apud hos opifex fabricauit acutus:
 Nec saxum mundi cultum est errore, uel aurum.
 Sed magnum patrem cunctorum, quos Deus afflat,
 Sacrificando Deum coluere, sacrisq; litando.

At nunc quidam rex ignobilis atq; scelestus,
 Præstantum numero magno, comitante uirorum
 Venit, & hanc prostrauit, inextructamq; reliquit.
 Ipse immortalem in terram grassatus obiuit,
 Necdum tale fuit signum mortalibus ullum,
 Ut magnam urbem alij uideantur diripuisse.
 Venit enim cœli uir ab alta sede beatus,
 In manibus gestans diuino munere sceptrum,
 Omnes qui pulchrè uicit, retulitq; bonorum.
 Diuitias ipsis, quas diripuerunt priores:
 Atq; sôlo cunctas urbes multo eruit igni,
 Et dedit in flâmas populos hominû ante malorû.
 Præcipueq; Deo dilectam reddidit urbem,
 Et sole & stellis & luna splendidiorem.
 Illic ornatum posuit, tum condidit alnum
 Corporeum pulchrum templû, turrimq; sub auras
 Multis in stadijs magnam produxit, & amplam,
 Ipsas tangentem nubes, cunctisq; uidendam:
 Omnes ut iusti uideant, omnesq; fideles,
 Splendorem æterni, spectacula dulcia, patris.

Ortusq; occasusq; Dei celebravit honores.
 Non etenim deinceps mala sunt mortalibus agris.

Furta uel coniugij, in pueros uel nefanda libidos
 Aut cedes, turbæ uel: sed est lis omnibus æqua.
 Vltima sanctorum sunt tempora: namq; ea condit
 Altitonans, opifex templi super omnia magni.

In Babylone. Eheu te Babylon solium aurea, et aurea plateas,

O regina uetus, quæ mundum sola gubernas,
 Urbs olim magna et celebris, non amplius aureis
 Montibus, Euphratis liquidas residebis ad undas:
 Tempore sternèris motus, ut cuncta domares,
 Parthi fecerunt acres, os comprime sæda
 Gens Chaldaeorum: ne cura, ne uel rogato,
 Quo pacto Persasq; reges, Medosq; domabis.

εἰνεα γὰρ τῆς αἰῆς ἀρχῆς ἡς ἐσχευόμην,
 εἰς πρόσω πέρυσσα, καὶ ἀσίδι θυτέουτος,
 τοιγάρτοι κ' αὐτῆ βασιλῆς φρονέουσ' εἰς κρίσειν
 ἀττινῶν ἡξας, ἢ εἰνεα λύττα πείπονθας.

Proq; malis uerbis poenas dabis hostibus acres.

Porrò succus erit postremo tempore pontus:

Tum nec in Italiam uadent per cærule naues.

Tunc Asia illa ferax rerum, redigetur in undas.

Cretaq; cæpus erit: feret et mala tristia Cyprus.

Et Paphus ut sapiat, patietur tristia fata.

Et Salamina urbem magnam, mala tristia passam *

Tunc erit infelix, sterilisq; in litore tellus.

Cypria non paucae uastabunt arua locustæ.

Spectandoq; Tyrum mortales flebitis ægri.

Phœnicis, grauis ira tibi est uectura ruinam.

Οὐδέ γα μου λοπαίαι, καὶ παίδων λύπης ἄθεσμος.
 Οὐ φόρος, ἔσθ' ἐνδομοῖς, εἰς δ' οὐ ποῖαι δικαία.
 Ὑγατος ἔσθ' αἰγίων λαϊρός, ὅτι αὐτὰ † παραινέει. f. πόραιναι.
 Θείος ἄνφι βρεμέτης, λιγύσης ναοῖο μεγίστου.
 Αἰ, αἰ σοὶ βαδυλῶν χρυσόβρονε, χρυσοπέδιλε, † κατὰ βαδυ-
 Ρωλιετῆς βασιλεία, μόνη λύσμοιο ἱρατῆσα. λῶνος.
 Ἡ τῆ πάλαι μεγάλη καὶ πάμπολις, ἢν ἔτι κείσθι
 Οὐρίσθι σὺ χρυσέσις καὶ νάμασιρ σὺ φρήτιο.
 Στρωθείσθι, σεῖσ μοῖο χόνη, παύβοι δέ σε δεινοὶ
 Γαῦτα κρατῆρ ἐποίησαμ, ἔχε σόμα φημὸν ἀνάγνη
 Χαλδικίων γονιῶ, μή τ' ἔβρο, μηδέ μερίμνα,
 Ἦως πρόσθων ἀφῆξαι, ἢ πῶς μῆδων τὲ ἱρατῆσης.
 Εἶνενα γὰρ τῆς σῆς ἀρχῆς, ἢς ἔχον ὄμνη,
 Εἰς ρώμην πέμφασα, καὶ ἀσίδι θητῶντας,
 Τοιγαῖτοι κ' αὐτῆ βασιλῆς φρονέσθ' εἰς κείσθι
 Αττικῶν ἦξαι, ἢν εἶνενα † λῶτρα πέπονθας. (θροῖς. f. λυγρῶ.
 Δώσεις δ' αὐτὶ λόγων σπολιῶν πιηρὸν χόλον ἔχ-
 Εσαι δ' ὕγατιῶ λαϊρῶ ξηρὸς ποτὲ πόντος,
 Κῶν ἔτι πλωτῶσουσθιρ ἐς ἰταλίην ποτὲ νῆες.
 Λασις δ' ἢ μεγάλη τότε πᾶμορος ἔσεται ὕδωρ,
 Καὶ λήτης πεδίου, λύπης δ' ἔξει μέγα πῆμα.
 Καὶ πάφος αἰξεί δεινὸν μόρον, ὡς τε νοῦσαι. (σαμ,
 Καὶ σάλαμινα πόλιρ μεγάλην μέγα πῆμα παθῶ-
 Νιῶ μὸν χέρσος ἀναρπος ἐπ' ἦνος ἔσεται αὔθις.
 Ακρῆς δ' ἢν ὀλίγη χθόνα λύπῆσιρ ἐξολοβρῶσαι.
 Εἰς Ἰσθρὸν ἀνόμοροι μέρσις λιλάσεισθι βλέπονῆς.
 Φοινίκη, δεινὸς σε μόνη χόλος ἀχεῖ πεσείρ σε.

Γῆμα ἱκανὸν σφραῖνες, ὅπως κλαύσονται ἀλκιδῶς.
Εσαι δ' ἐν πέμπτῃ γενεῇ, ὅτ' ἐπάντατ' ἄλιθρος
 Αἰγυπῆου, βασιλῆες ἔταρ μιχθῶσιρ ἀνδρῆς,
 Γαμφύλων γενεαί, ἑκείς αἰγυπῆον λαβελεύεται,
Ερ τι μακροδουῖη, ἡαὶ οὐ ἀσίδι, ἡαὶ λυπίοισι.
 Κοσμοπαρῆς πόλεμος πολυαίματος οὐ ἱοίησιρ,
 Ου πάυει ρώμης βασιλῶν, Δυσμῶν τε Διναύται.
 Χαμεθὺν ὀπόταρ ριπὴ σάξῃ χιονώδης,
 Γηγυμοσύς μεγάλη ποταμῶ λιμνῶν τε μεγίστων.
Κατὰ τῆς **Ε**νθῆς βραβύδες ὄχλος ἐς ἀσίδιαι γαῖαν ὀδύσει,
 Ἀσίας. **Κ**αὶ βρακῶν ὀλέσει δεινῶν γούος, ὡς ἀλαπαδηνῆρ.
 Καὶ τότε θυμοβόροι μέροες κατέδισι γούας,
 Λιμῶν τειρόμονοι, ἡαὶ ἐδέσματα λαυφάσσονται.
Γαύτων δ' ἐν μιλάθρων θῆρες ἡατέδισι τράπειζαν,
 Αὐτοί τ' οἰωνοῖτε βροτῶς ἡατέδισιρ ἅπαντας.
 Ριείανός τε ἡανῶν πληθῆσεται ἐν ποταμοῖο,
 Αἱματόεις σάρμας τῆ, ἡαὶ αἱματα τῶν αἰούτων.
β. παυλῆ. **Ε**ἴθ' ὅτως ὀλίγη τ' ποιεῖ ἔσεται ἡατὰ γαῖαν,
α. παριῆ. **Π**ε τῆ νόῦν ἀνδρῶν τ' ἀριθμῶν, μέτρον τῆ γυναικῶν.
Κατὰ τῆς **Μ**υθία δ' οἰμῶξει δεινὴ γενεὴ ἡατὰ τέγμα
Δυσμῆς. **Η**εῖλις Διδοντος, ἡν' ἐμπαλι μνηκῆτ' ἀνέλθῃ,
 Πικρανὸς μείνας ἡν' ἐφ' ὕλασι βαπῆιδείη.
Γαλλῶν γὰρ μερόπων εἶδον κακότητας ἀνάγνυς.
Εσαι δὲ σποτόμαινα περὶ μέγαρ ὕσανον αὐτόν,
Αχλὺς δ' ἐν ὀλίγῃ κόσμῳ πῆλχας ἀμφικαλύψει
Δυστόρον, αὐτὰρ ἔπειτα βεῖ φάος ἡγεμονύσει
Ανδράσι τοῖς ἀγαθοῖσιρ, ὅσοι θεῶν ἐξῆμνησαν.

Ut uerè plorent casum Sirenes acerbum.
 At quinto seculo, cum clades desinet olim
 Aegypti, reges cum miscbuntur iniqui,
 Omnigenæ gentes Aegyptumq; aggredientur:
 Inq; Macedonia, Lycijsq;, Asiaq; tumebit
 Exitiale, & humum sparsurum sanguine, bellum:
 Quod Romæ reprimet rex, occiduiq; potentes.

Hinc postquã hybernis niuib. iam defluet aer,
 Et fluuij ingentes, & maxima stagna rigescent,
 Protinus inuadent Asiæ oras barbara turba,
 Et duros perdent, quasi sint sine robore, Thracas.
 Tunc homines mœsti uescuntur carne parentum,
 Et tales epulas, fame sic urgente, uorabunt:
 Præbebitq; feris mensam domus omnis: & ipsæ,
 Et uolucres, omnes mortales dilacerabunt.
 Oceanusq; (malum) fluuiio fundente, rubebit
 Sanguine stultorum, reuolutaq; corpora merget.
 Sic demum parua tellus requieie fruetur,
 Ut numerusq; uirum, matronarumq; sciatur.

Innumerum uerò flebit gens dura sub orbis
 Occidui finem, ne rursus ascendere possit,
 Oceani remanens ut perfundatur ab undis.
 Nam multorum hominum uidit cõmissa nefanda.
 At magnum cœlum nox circumfusa tenebit,
 Obducetq; cauum nigror densissimus orbem.
 Rursus deinde bonis ostendet quã sit eundem
 Lux diuina uiris, qui laudauit Tonantem.

Istheia infelix, Nili remanebis ad amnem,
Sola furens mœnas, permixta Acherontis arenis:
Fama nec ulla tui toto remanebit in orbe:

In Sera- Tuq; Serapi sedens in saxis, multa dolébis,
pim. Magnaq; in Aegypto infelice ruita iacebis.
Quiq; per Aegyptum studuere tibi, acriter omnes
Te flebunt: sed quois illasa in pectore mens est,
Noscent te nihil esse, Deum quicumq; celebrant.

Onias, O- Deq; sacerdotum numero quidam uir amictus
niz ponti- Lino: Agedum (dicit) delubrum constituamus
ficis filius. Formosum, uerumq; Dei: prauosq; p̄arentum
Ioseph. Mutemus ritus, factos cretaq; petrisq;
Ant. 13. Qui coluere deos, stulti, festisq; sacrisq;
Mutemus montes: celebretur carmine nostro
Aeternus genitor, pereuntis nescius aui,
Rex uerus, rerum cui summa potentia, semper
Magnus, quiq; animas fecit, nutritor earum. "
Tunc & in Aegypto templum uifetur, & ingens,
Et castum, quò sacra feret coniuncta Deo gens:
Aeternamq; dabit Deus illis ducere uitam.
Sed cum desertis impura gente Tryballis
Aethiopes *αἰῶνος ἀθύρτων ἐλὼ τε ἀγοῦσθαι*
Incipient cladem, quo frant postera cuncta.
Nam tēplū tollēt, quod magnū Aegyptus habebit.
In terrasq; Deus duram illis depluet iram,
Vt pereant cunctiq; mali, cunctiq; nefandi.
Nec penitus deinceps parcaetur finibus illis,

Quod

Ἰσιθιάτριτάλαινα, μνηεὶς δὲ ἐπὶ χσύνμασι νέλι,
 μνήη μαινὰς ἄταπτος ἐπὶ φασμάθοις ἀχέροντος,
 Κῆπέτι σα μνηῖά γε μνηεὶς κατὰ γαίην ἄπασαν.
 Καὶ σὺ σέρεσι λίθοις ἐπιμάμενε, πολλὰ μογήσας, *κατὰ Σιρά*
 Κέειν πῆμα μέγιστον ἐν αἰγυπῆν τριταλαίνη. *πιος.*
 Οσοὶ δὲ αἰγυπῆου πόθον ἤγαγον εἰς σέ, ἅπαντες
 Κλαύονται σε λιανῶς, νεῦν ἀφθιτορ σὺ φρεσὶ θεῶν.
 Γνώσκονται σε πὸ μηδὲρ ὄσοι θεῶν ἐξῆμνησαν. (τῆς,
 Κραί τις ἐρεῖ τῶρ ἰβρέω λιγύσσιος αἰήρ. *όνίας.*
 Δσῦτε θεῖθ τέμοις ἱαλὸν σήσωμεν ἀληθές,
 Δσῦτε τὸν ἐν προγόνωθ δεινὸν νόμον ἀλλάξωμεν.
 Τῆ χάρις, ἢ λιθίνοις καὶ ὄφρα νίνοις θεοῖσι,
 Γομπὰς καὶ τελετὰς ποιῆμενοι ἐν σὺνίσασιν.
 Στρέψαμι σὺ ψυχὰς, θεῶν ἀφθιτορ ἐξυμνῶντες,
 Αὐτὸρ τὸν γονετῆρα, τὸν αἰθλιον γεγαῶτα,
 Τὸν πρόταμιρ παύτων, τὸν ἀληθεία, τὸν βασιλῆα,
 Ψυχὸρ ῥόφον γονετῆρα, θεῶν μέγαν αἰὲρ ἔοντα.
 Καὶ τότε ἐν αἰγυπῆν ναὸς μέγας ἕσεται ἀγνός,
 Κεῖς τ' αὐτὰς θυσίας οἶσει λαὸς * θεόταπτος, *f. αὐτὸρ.*
 Κεῖνοι σιρμ δῶσει θεὸς ἀφθίτως βιοτ σῆμεν. (λαρ * αλ. θεότ σο
 Ἄλλ' ὅταρ ἐν προλιπόντες αἰαὶ δία φύλα τρυβαλ- *ήτος.*
 Αἰθιόπες, μείνωσ' αἰγυπῆον ἐκῦτε ἀφδάσαι,
 Αρξοῖθα ἱανότητος, ἵν' ὄφρα πάντα γούηται.
 Ἴνὸρ γὰρ ἱαβελδοὶ μέγαν αἰγυπῆϊάδος γῆς,
 Ἐν δὲ θεὸς βρέξει κατὰ γῆς δεινὸρ χόλον αὐτοῖς.
 Δεῖ τ' ὀλέσαι πάντας τε ἱανὸς, πάντας τ' αὐτόμας
 Κῆπέτι δὲ φεδῶ τίς γ' ἕσεται σὺ χθὼν ἱεῖν, (τε.
Ανθ' ὧν

Ανθ' ὧν δ' ἐκ φύλαξεν, ὃ μιν βίος ἐγγυάλιξεν,
Ἡελίω φάεθοντος οὐ ἄστροισιν εἶδον ἀπειλίω.

Ἡ δὲ σελλευαῖος δεινὸν χόλον οὐ σφρασσῆσιν,

ζ. μάχην. Ἀστρα † μάχην ὤλιπε, βέος δ' ἐπέτρεψε μάχιδαι.

Ἀντί γὰρ ἡλιω μακρὰ φλίγες ἔσασιάζου,

α. μάχην. Φωφορος ἔχε † μάχης ἐπίβας ἐς νῶτα λόντος,

Ἡ δὲ σελλευαῖος δεινός, ἡλλάξεν ἑὶ οἶφιν,

Αἰγυόβρος ἐπληξε νῆσ' αὐραῖο τούοντα,

Ταῦρος δ' αἰγυόερατος ἀφύρπασιν ἴσιμον ἡμαρ,

Καὶ θυγὸν ὠρίων ἀπονοσφισε μνηῖτι μῆναι,

Φαρβόνος οὐ κριῶνι λύμω ἡλλάξατο μοῖραι,

Γλάσ δ' ἐν ἔτ' ἔφαίνε, Ἡρόνωρ δ' ἠρνήσατο βάνην,

Ἰχθύες εἰσεδύοντο λιτὰ ζωσῆρα λέωντος.

Καρπίνος δὲ οὐ μέμεινον, ἔδρασε γὰρ ὠρίωνα.

Σπορπίος ἄραν ἐπέπλεε διακ' αἰνοῖο λόντος.

Ἡ δὲ λύων ὠλιθον ἀπὸ φλογός ἡελίοιο.

Υδροχόος δ' ἐπύρρασε μόνος ἡρατ' ἄροιο φαεινῶ.

Ὡρτο μὲν ἄρανός αὐτός, ἔως ἐτίναξε μαχιδάς.

Θυμωβίος δ' ἐρρίψε καταπελευθῆς ἐπὶ γαίαν.

Ρίμφα μὲν δ' ἄρ πληγούτες ἐπ' ὠκεανοῖο λοστρά,

Ἡσαν γαίαν ἄπασαν, ἔμεινε δ' ἀνιάσθρος αὐβερ.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ.

41
ἑτέρας εἶναι
πάντα δο-
λίαι.
περὶ τοῦ
281700.

κατὸ διασόν

Θανάτου μέγαν ὑδρ' ἀσείλιμον ἐκ
φρονός αὐδῶ,
Ὡ θρόνον ὑψίτης γονέτης παρῆλια
νε λαβέδαι,
Μή πο γονηθούτος, ἐσεί διασάφ
Ἡ γέρθη,

Quod non seruauere, Deus quod tradidit ipsis.
 Ipsa minas solis uidi splendentis in astris,
 Nec non & seuas iras in fulgure lunæ.
 Parturiere (Deus permittit) sidera pugnam.
 Nam longæ pugnam flammæ pro sole ferebant.
 Lucifer instabat pugne, urgens terga leonis.
 Est etiam lunæ mutata ærumna bicornis.
 Percussit iuuenis tauri neruum capricornus.
 At reditum rapidè capricorno taurus ademit.
 Orionq; iugum summitum sede remouit.
 Et uirgo gemino mutauit in ariete sortem:
 Abdita pleias erat, zonamq; draco ipse negauit.
 Pisces immersti cinctum subière leonis.
 Cancer non mansit, namq; Oriona timebat.
 Scorpium in caudam subiit, præstante leone.
 Elapsus canis est flammato solis ab igne.
 Luciferi uires accendit aquarius acres.
 Commotum coelum pugnautes perculit ipsum,
 Iratumq; ipsos in terras præcipitauit.
 Sic uada ad Oceani deiecti protinus omnem
 Terram incenderunt, mansit sine sidere coelum.

LIBER SEXTVS.

Eterni magnum natum cano pectore De Chri-
 re ab imo, flo.
 Cui solū genitor tribuit supremus
 habendum,
 Nondum progenito siquidem de corpore duplex
 Extitit.

Extitit, est autem perlutus fluctibus amnis
 Jordanis, glauco cuius pede uoluitur unda.
 Ex igne ex primo primus Deus, ὅσ' ἔχει καὶ ἰδέσθαι
 πῶς ἔμασε γινόμενον λευκαῖς ὡς ἔχει ἄστρον ἀείνονα.
 Flōs autem purus florebit, cuncta serenans,
 Ostendetq; hominum generi callesq; uiasq;
 Caelestes: omnes sapienti uoce docebit.
 Iustitiam tradet, populum alliciendo uel hostem,
 Caelestis iactando genus laudabile patris.
 Pacabit fluctus, à morbis eruet aegros:
 Vitam defunctis reddet, pelletq; dolores.
 Et panis de fonte hominum satias erit uno,
 Cum domus effundet stirpem Dauidica, cuius
 In manibus totus mundus, tellus, mare, caelum.
 ἀσπράξα δ' ἐπὶ γῆς οἶον ὡς ἔστι πρῶτα φανέντα
 εἶδον ἀπ' ἀλλήλων πλερῶν δόσ' ἄστρον οὐρά.
 Tempus erit, cum spe tellus gaudebit alumni.
 At solam Sodomæ tellus mala dira manent te.
 Namq; Dei, malè sana, tui te notio fugit,
 Sensibus humanis ludentis: nempe coronam
 De spinis illi posuisti, iniuria maior
 Quo foret: et potum sudisti fellis amari.
 Ergo tibi strages ingentes spiritus edet.
 O lignum scelix, in quo Deus ipse pependit.
 Nec te terra capit, sed caeli tecta uidebis,
 Cum renouata Dei facies ignita micabit.

In Hieroso
lymam.

-11.

Ex

Ηγέρθη, προχοαῖς δ' ἀπολασάμονος ποταμοῖο
 Ἰέρουαῖς, ὃς φέρεται γλαυκῶ ποδί λύματα σύρων,
 Ἐν πυρὸς ἐν πρώτῳ πρώτος θεὸς, ὃς τε καὶ ἰδίω
 Γνῶμαίε † γινόμενον λουκαῖς ἠφ' ὀρύγασσι πε-
 λείης. αλ. γιγνόμε-
νον.

Ἀνθήσα δ' ἀνθος λιθαρόν, βρύσαι δὲ παύτῃ.
 Δείξει δ' ἀνθρώποισι νόσους, δείξει δὲ λιελοσύνης
 Οὐρανόσι, πάντας δὲ σοφοῖς μύθοισι διδάξει.
 Ἄξει δ' εἰς τε δίνην, καὶ πείσει λαὸν ἀπεχθῆ,
 Αἰνετὸν αὐχέσας πατὸς γόνος ἕρανίδας.
 Κύματα πεισάσει, νόσους δ' ἀνδρῶν ἀπολύσει. 42
 Στήσει τιθνεότας, καὶ πώσεται ἀλγεαλυγῆ.
 Ἐν δὲ μίης ῥίψης ἀρτε νόρος ἐσεται ἀνδρῶν,
 Οἶνος ὅταρ θαυιδ φύη φυτὸν ἐν χόρῳ δ' αὐτοῦ
 Κόσμος ὅλος, καὶ γαῖα, καὶ ἕρανός, καὶ θάλασσα.
 Ἀσράφει δ' ἐπὶ γῆς, οἶον ποτὲ πρῶτὰ φανούτα
 Εἶδον ἀπ' ἀλλήλων πλυσρῶν δύο γοννησούτα. κατὰ ἰσθμῶ
σολύμων.
 Ἐσται ἀνικῆ γαῖα χαρήσεται ἐλπιδι παιδός.
 Σοὶ ἢ μόνῃ σοδομίτι γαῖη λιπαρὰ πύματα κέται. Lact: θιόν:
ἐν οὐνόσας
 Ἀντὴ γὰρ δῶσφρων τὸν σὸν † νόμον ἐν οὐνόσας,
 † Γταίοντα θνητοῖσι νόμασι, ἀλλ' ἐπ' ἀναύθης παύσαντ' οἱ.
 Ἐσφας σφραγῶ, φοβόρην δὲ χολλήν ἐπέρασας 44
 Εἰς ἕβρι καὶ πνύματί σοι λιπαρὰ πύματα τάξει.
 Ωξύλορ, ὦ μανα εἰσδὸν, ἐφ' ὃ θεὸς ἐξεταγνύθη. 45
 Οὐχ † ἔξαις ἢ χθῶν, ἀλλ' ἕρανὸν οἶον ἐσόντα. f. ἔξαισι;
 Ἡνίκα ἀσράφην τὸ νέον θεὸ ἐμπυρορ ὄμμα.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΒΔΟΜΟΥ ΛΟΓΟΥ

Σὴν ἢ πρώτη πόλεωρ, πρώτη δ' ἄ-
πολεί σε,

Ἀνδρῶν μὲν χέρη, βίότου δὲ πάρα
παρ ἄδισυκῆς.

Δῆλε, σὺ μὲν πλῦσαι, καὶ ἐφ' ὕ-

δατος ἄσφατος ἔσση.

Κύπρῃ, σὲ δ' ἐξελίσει γαμικῆς ποτὲ λῦμα θαλάσσης.

Σικελίῃ, φλέξει σε τοῖσι καὶ ὀμοῖον κατὰ σὲ πῦρ,

οὐδ' ἀλέγειν τὸ θεῖον φοβερὸν καὶ ἐπὶ κρατορ ἴδωρ.

Νῦν τίς ἐν πάντων μοῦνος φηγὰς ἦλθεν ἄνδρῶν.

Πλῦσαι γῆ, πλῦσαι ἢ ὄρη, πλῦσαι ἢ καὶ αἰθήρ.

Υδάωρ ἔσται πάντα, καὶ ὕδασι πάντα ἀπολείται.

Στήσονται δ' ἀνέμοι, καὶ δούτῳρος ἔσεται αἰὼρ.

κατὰ φρυ-
γίας.

Ὡ φρυγίη, πρώτη δ' ἀναλάμψεις ὕδατος ἀήρ,

πρῶτη δ' εἰς ἀσέβειαν ἀπαρήσει θεὸν αὐτῆ,

f. δαυθ.

Ἄλλοις εἰδύλοισι λιχαρισμῶν, ὅσα σε ἔδωκε

Ἐξελίσει πολλῶν περιτελλομένων ἐν ἰαντῶν.

κατὰ Λιβύ-
ωωρ.

Λιβύοι περὶ δύσλευοι, ὑπὸ ἀλγέα οἰντρά παθόντες,

Ρομφαίαις πλῆθονται ὑπὸ χροῦα πιπυῖωτες.

f. βρύνουσαν
κατὰ Αἰγύ-

πῶν. Τὴν λιπαρὴν Αἰγυπτῶν αἰετὰ χυγίαις ἔμελλου-
σαν,

Ἡρνεῖλος νηπιῶν ὑπὸ λῦμασιρ ἐπὶ μίθυσαι,

Ἀλλήλων ἐμφυλος ἐλεήσασις οὐθεν ἀέλπῳς

Ἀνέρες ἐξελάσονται τὸν θεὸν ἀνδράσιν ἄπιμ.

f. κευμα-
σίαις.

Ἄ, ἀλ λαοδίαια, σὺ δ' ἔθρον ἔποι' ἰδῶσα,

Χύσασθαι τομηκῆ, λιῶσαι δέ σε ἔλῦμα λῦποισιρ

Αὐ-

Oracula.
EX LIBRO SE-
primo.

211

*V*rbes inter eris prima, & te prima
necabit
Orba uiris, uerum non uictus ullius
expers.

Hęc confu-
fa sunt,
quorum
pars est in
libro pri-
mo.

*Dele, natabis tu, perq; undas mobilis ibis.
Cypre, maris uerò te uxoria diruet unda.
Sicilia, exuret te, qui in te exæstuat ignis.
Nec uitare Dei terrorem in amabilis undæ.
Noe quidem uenit fugiens ex omnibus unus.
Nabit humus, nabunt montes, innabit & æther.
Omnia fluctus erit, perdentur & omnia fluctu.
Sed uenti ponent, atq; ætas altera surget.*

o Phrygia, in summas undas tu prima micabis: In Phry-
giam.
*Frima Deum uerò pulsa pietate negabis,
Gratificans alijs simulachris perdita, quæ te
Perdent, infelix, multis uoluentibus annis.*

*Aethiopes miseri, lugubria funera passi,
Cædentur gladijs tremefacto corpore duris.* In Aethio-
pes.

*Aegyptum pinguem, quæ semper floret aristis,
Quam refluens ebriat septeno flumine Nilus,
Mutua ciuilibs prædatio. deinde repente
Eijcient non diuum homines mortalibus Apim.* In Aegy-
ptum.

*Eheu Laodicea, Deum neq; uideris unquam,
Et falsum dices audax: æstuq; cremabit
Te ipse Deus magnus genitus, qui sidera multa*

Efficiet, mediūq; axem suspendet in æthra,
 Ingentemq; metum statuet mortalibus, altam,
 Undiq; quam multo circum labit igne, columnam,
 Cuius perdentur homines aspergine fontes.
 Nam communis erit rex olim tempus, ibiq;
 Placabunt homines numen, neq; tristia damna
 Sedabunt: quorum domus est Dauidica causa.
 Conciliavit enim solium Deus ipse, deditq;
 Ipsi, sub pedibus uerò Genij dormibunt,
 Quiq; pyras monstrat, etiā qui flumina monstrat,
 Quiq; urbes seruant, etiam qui flamina mittunt.
 Sed multos homines inuadet uita molesta,
 Insinuans animis, humanaq; pectora mutans.
 Sed de stirpe nouū cum germen lumina soluet (σὴρ
 τὸν ἡσίσιρ ἢρ ποτὲ πᾶσα τροφὴν διεδωκεν πορσιμ
 ἢ τὰ ῥ, ἀμφὶ χρονοῖς ἐσθαι πλεον, ἀλλ' ὅταν ἄλλοι
 Cum gens Persarum regnabit bellipotentum,
 Protinus existent, ob sponsarum improbitatem,
 Infandi thalami, nam natum mater habebit,
 Inq; uicem natus peccabit coniuge matre.
 Filia succumbens patri (qui barbariei
 Mos est) huic faciet somnos, sed posterus ipsis
 Romanus maior exurget cuspide multa,
 Multamq; humano foedabunt sanguine terram.
 Tunc Italus fugiet bellator cuspide uictus,
 Calatumq; auro florem in tellure relinquent.
 ἐν τρομοκλοντᾷ φέρουσ' αἰεὶ σημεῖον ἀνάγκης.

Porro

Αὐτὸς ὄγυρνυθεὶς ὁ μέγας θεός, αἴψ' ὄς ποικίλ
 Ροιήσαι, ἡρεμάσαι δὲ δι' αἰθέρος ἄξονα μέσον.
 Στήσει δὲ ἀνθρώποισι μέγαν φόβον ὕψος ἰδέσθαι,
 Κίονα μετρήσας μεγάλῳ πυρὶ, ὃ ραβδάμυγες
 Ἀνθρώπων ὀλέσασσι γούνη ἱκανὰ διηλισσάτων.
 Ἔσαι γὰρ ποτε ἱονὸς ἀνάξ' ἤξονος, οὐθ' ἄλλε φῶτις
 Ἐξιδάσασσι θεῶν, ἀλλ' ἢ πάσασσι μὲν αἰῶνας
 Ἀρξάντες. Δαβὶδ ἢ δι' οἴκῳ πάντα πελάται.
 Τῷ γὰρ τ' αὐτὸς ἐδίωκε θεός ὁ ἤξονος ἐγγυαλίξας. *αἰ. ἤξονος.*
 Οἱ δὲ διαγγελτῆρες ὑπὸ ποσὶ νοιμήσονται, *ἢ. θρόνος.*
 Οἷτε πυρᾶς φαίνονται, ἡὼς οἱ ποταμοὶς φαίνονται.
 Οἷτ' ἄσπ' ὀψίβησι, ἡὼς οἱ πέμψασσι αἰήτας.
 Πολλοὶ δὲ αὐχάλεπὸς βίος, ὅ ἀνθρώπων τὴ πύση. *ἢ. ἀνθρώπων*
 Ἐς διάνων ψυχάισι, ἢ ἀλλάσων φροῦσας ἀνθρώπων. *σιν ἐποίση.*
 Ἀλλ' ὅταν ἐν ῥίβης βλαστὸς νέος ὀμμαῖα λήσῃ, *ἢ. ἰσὶ.*
 Τὴν λείψιν, ἢ ποτε πᾶσα τροφὴν διέδιωκε πόρισ
 Καὶ τὰ ῥ' ἀμφὶ ἤξονοις ἔσαι πλείον. ἀλλ' ὅταν ἄλλοι
 Ὅ ἄρξονται, πύρσαι μαχίμων φύλον αὐτίνα διανοὶ *αἰ. ἀρξωνται*
 Ἐάσονται θάλαμοι νυμφῶν διὰ δύσνομα φύλα.
 Ἐξεί γὰρ μήτηρ ἐδρ' ἡία, ἡὼς πᾶσιν ὑδὸς
 Μιτέρα διελήσῃ, θυγάτηρ δὲ ἐπὶ πατρὶ λίλιθείσα,
 Βαββαρον ὑπνώσει τ' ὅτον νόμον. ὕσ' ὄρα δὲ αὐτοῖς
 Ἐκλάμψῃ ῥωμαῖος ἄρης πολλῶν ἀπὸ λέγχης,
 Αἰματι δὲ ἀνδραμείῳ πολλῶν χθόνων φερέσασσι,
 Ἰταλῆς ἢ πρόμος τότε φάσιξται ἐν διορὸς ἀλκῆς.
 Λάψου δὲ ἐπὶ γῆς χρυσῶ λεχαργαμοῦν ὅ ἀνθες, *ἢ. ἔγχος.*
 Ἐπ' ἀπομόλῳτα φέρου' αἰεὶ σιμείον ἀνάγνους.

- αλ. ἐκπισσά- Εφαί μάλ' ὅτε πάσα λιανὴ λιὰ δύσμορος οὐκ ἔστι
 ται. ἰλιάς † ἐπίταται τάρου, ἢ γάμορ, σὺθα βαθεία
 λιὰ τρώ- Κλαύσσει οὐ μφοι, ὅτι δὴ θεῶν ἐν σὺοισαμ,
 ωρ. Αλλ' αἰεὶ καὶ Ἰμπαῖοις λιὰ ἰρότοις ἤχοι ἐδωκαμ.
 λιὰ ἰάπολο- Μαντῶν κολοφῶν, μέγα σοι ἰρέματα φοβόρην
 φῶνος λιὰ πῶρ.
 θεοσπλίας. Θεοσπλίη δύσνομφε, σε δ' ὄφεται ἕνετι γαῖα,
 Οὐδὲ τιφρῶν, πλῆσθη τε μόνη φυγὰς ἢ κείροισ.
 Αὐτοῖς ὦ τλήμορ σὺνβαλομ πολέμου λυχρῶ ἔοση,
 † Ω λινοὶ λιὰ ποταμοῖς λιὰ ρομφαίαισι τεισῶσα.
 Ἰ. ὠνήσι. Ω τλήμορ γε κίρινθε, σὺ δ' ἀμφ' αὐτὴν βαρμῶ
 ἀρην
 Δέξθι δελαίην, λιὰ σὺ ἀλλήλοισ ἀπολείθε.
 Τῶρε, σὺ δ' ἠλίνα λήψθι μόνη, σὺσεβέωμ γὰρ
 Ἀνδρῶν χάρις εἰς ὀλίγη φανίσειε διοίσει.
 Αλαυθῆν κούλη φοινίλων ὑπατορ ἀνδρῶν,
 Οἷς ἐπὸρσυγομένη λιῆται βαρμῆ κ' ἰαισ ἀλμκ.
 Τλήμορ ἐν ἔγνωσ τὰρ σὸν θεῶν, ὄρ ποτ' ἔλασσον
 αλ. ἐπῆα τῶ. Ἰορδαῖν σὺν τριτάττεισι, λιὰ † ἐπῆατο πνσῦμα πολ
 λῶ.
 χριστός. Ος πρὶν λιὰ γαίης τε, λιὰ ἕραν ὠσφόροντος,
 Ἀνθούτης γούετο λέγω πατρὸς, πνσῦμα † δ' ἀγνῶ.
 Σαίρνα † ε δουσάμονες, ταχὺς ἰπῆατο πατρὸς ἐς οἶκας.
 Τρεῖς δ' αὐτῶ πύργος αἰγας ἕραν ὠς ἐσὺρξην,
 Εμ τῶ δὴ κίουσι θεῶν κού μητέρες ἐδολαί.
 αὐ ἀληθινὰ ἔλ πῆς τ' ἐνσεβίη τε τε παθεινῶ, σεβασμουῶν
 θυσίαι. Οὐ χριστῶ χίριστα, ἢ ἀργύρω, ἀλλὰ σεβάσμοις
 Ἀνθρῶ

Oracula.

215

Porrò tempus erit, cum fatis tota sinistris
 Ilias haud nuptum, sed combibet improba bustum. In Troia-
 Atq; ibi plorabunt nymphæ miserabile, quando nos.
 Non nouere Deum, sed semper tympana pulsū
 Tangere, semper eis crepitacula plaudere cura est.

Fata regre, tibi Colophō grauis imminet ignis. In Colo-
 Thessalia infelix nymphis: non amplius aut te, phonem.
 Aut cinerem cernet tellus. nam sola natabis In Thessa-
 A' terra fugiens, ò ærumnosa, relicta. liam.
 Et præbebis eis belli uilissima sordem,
 Et rapidis fluiijs, & duro diruta ferro.

O miseranda Corinthe, grauis certamine martis
 Circundaberis, & uos mutua uulnera perdent.

τῶς σὺ δὲ ἡλίκα λήψῃ μόνη, ἐυσεβέων γὰρ
 ἀνδρῶν χάρις εἰς ὀλίγη φανίσει διοίσεις
 ἀσθενὴ καὶ δὴ φοιτῶντων ὑπατοῦ ἀνδρῶν.
 οἷς ἐπερευγομένη καὶ ται βάρη * καὶ αἰς ἄλλω

Non nosti miseranda tuum, quem proliuit olim
 In Iordane Deum *

ἐν τριτάτοις καὶ ἐπὶ τῷ πνεύματι πολλῶ.

Qui prius & terra fuit, & stellantibus oris, Christus.
 Factus uoce patris princeps, & flamine sancto:
 Corpus & indutus celer in patris euolat ædes.
 At magnum cœlum tres turres condidit illi,
 In quo nunc habitant genitricis numinis almæ.
 Spes alacris, pietas, & dulcis religio, quæ
 Non auro gaudet, non argento, sed honestis

Cultibus humanis, sacrisq; ex pectore iusto.

Vera sacra. Ut uerò facias magno, æternoq; Tonanti,
Augustaq; sacrum, non thuris in igne liquefcet
Mica tibi, nullus cultro mactabitur agnus:
Sed consanguineo cœtu stipante tuorum,
Agrestes captas in coelum lumina tendens
Mittes cum precibus uolucres: lymphæq; liquorẽ
Igmi libabis puro, sic uoce locutus:

Qui te progenuit uerbũ castis pater undis
Mitto pater, referat properè quæ uerba, uolucrẽ.

ῥαίνω σοι βῆσιμα δι' οὐρανὸς ἑφεραίνθης.

Nec portam claudes, si quis tibi uenerit hospes
Indigus, ut fame se defendas, pauperieq;

Sed caput illius sumpta conspergito lymphæ.

Terq; tuum uenerare Deum, sic uoce profatus:

Non amo diuitias, tenuisq; aliquando uicissim

Accepi tenuem, pater accipe uota secundus.

ἐνθα μὲν δώσει σοι, ἀπήγαγεν ἐν τότε δ' ἀνίη,

μὴ θλήψῃς με θεοῦ ἱερὸν σέβας. ἐν δὲ δίπαιον

ἀγνὸν ἀδούλωτον περὶ γένναρ ἐλεχθέρ *

Confirma miserum mihi cor pater, intueor te,

Inuiolatum te quem non fecit manus ulla.

In Sardo. Sardo nunc grauis in cineres cōuersa iacebis,

Insula iam nec eris, decados cum uenerit æuum.

Nautaq; te nusquam existentem quæret in undis,

Alcyonesq; tuum flebunt lachrymabile funus.

In Mygdo. Aspera Mygdonie, specula insuperata profundi,

nien.

.. 9

Omnem

Αυθρόπωρ, θυσίαις τε, δεικαιοτάτωρ τε λογισμοίς.

Θύσεις δ' ἀθανάτω † θεῶ, μεγάλω, ἀγρόωχω.

f. μεγάλη
θεῶ, ἡδ' ἀγρο-
ώχω.

Οὐ χάνδρον τήξας λιβαῖα πυρὶ, ἢ δέ μαχίρει.

Αρνείον κόψεις λασιότεριχα, ἀλλ' ἅμα πᾶσι.

Οὐ τέον αἶμα φέρσει λαδῶν ἀγρίλω παϊφανά,

Εἰξάμυρος πέμψεις, εἰς ὕδραν ὄμματα τείρας.

Υδωρ δέ σπείσεις καθαρῶ πυρὶ τοῖα βοήσας.

Ὅς σε λόγῳ γούνησε πατήρ, πάτορ ὄρνιρ ἀφῆνα,

Ὄξιδ' ἀπαγγελετῆρα λόγῳ, λόγῳ ὕδασιρ ἀγνοίς,

Ράινωρ σὸν βιάπῆσι μ.χ, δι' ὅ πυρὸς ἐξεφαίθης.

Οὐδὲ θύρῳ λιλάσῃς, ὅτε τίς σοι ἐπύλιδος ἄλλος

Ἡξει δυνόμενος, πονίης ἐπὶ ὄρνικι λιμῶ.

Ἀλλὰ λαδῶν λιφαλίω τῶ δ' ἀνέρος ὕδατι ράνας,

Εὔξαι τρεῖς, τῶ σῶ δέ θεῶ μάλα τοῖα βόησον.

Ὅν ἐραίμαι πλάτῃ, λιτόρ ποτέ λιτόρ ἐδέξιμι.

Ἀμφιδόε, ὃ πάτορ † συχωρηγῆς ἐπάκουσον.

f. χωρηγῆ-
τῆρ.

Εἰξαστῶ δώσει σοι, ἀπῶγαγον ἐν τότε δ' ἀνῆρ.

Μὴ θλήψεις με θεῶ ἰσθρὸν σέβας, ἐν δέ δεικαιορ

Αγνὸν ἀδύλωτον περὶ γούναρ ἐλεχθού.*

Τλήμονά με λιραδίλω σῆσον πάτερ, ἴς σε δέδωρα

Εἰς σέ τὸν ἀχραντόν, τὸν μὴ χέρις ὄργασαντο.

Σαρδῶνιὺν σὺ βαρεῖα † μεταλλάξει ἐς τέφρην. αἰ. μεταλ-

Φοσι δ' ἕνετι νῆσος, ὅταν δεκάδος χρόνος ἔλθῃ.

λάξῃ.

Ζητήσασι πλείοντες σὺ ὕδασιρ ἕν' ἐῦσαν.

ἑατὰ Σαρ-

Ἀλυόνες δ' ἐπὶ σοὶ οἰκτρὸν γόορ αἰξοισιρ.

δοῦς.

Μυθλονίη τρηχεῖα, δισείδατε πυρσὲ θαλάσσης, ἑατὰ Μυθ-

- Αὐχῆσαι αἰῶνα, καὶ αἰῶνων ἀπολῆαι (λοιπ.
 Ὀδρῶν πνύματι πάσα, μανῆσι δ' ἄλγισι πολ-
 ῖα κατὰ κελτε- Κελετιγυῖ τ' ἵ σὸν κατ' ἄρος, παρὰ δύσβατον ἄλπιον
 γυῖας. Ὑάμιος † ὄλη χάσας σε βαθύς, φόρον ἕνετι δῶσας,
 f. ὄλημ. Οὐ σάχων, ἔ βῆαίνας. πανέριμος ἔση δ' ἀπὸ λαῶν
 Αἰεῖ, ἱρμαλέοις δέ παχυμοσύν ἱεροτάλλοις,
 Λάβην ἐπίσεις, κὺν ἔνι σὺν σῶσας αὐαγνε.
 κατὰ Ρώ- Ρώμην ἱερτὸν ὄρθου με, μακροσύνην μετὰ λόγγην
 μης. Ἀστράφεις ἐς ἔλυμπον. θεὸς δέ σε πάμπαρ ἀπυσον
 Γοῖσαι, ὅπῃταρ δονέεις πολὺ ἱρείασον ἐς ὄμμα
 Ἐδραίν μίμνεν. τότε σοι τοιαῦτα βοήσω, (σε.
 f. μαρμαά- Ολλυμοσύν φθέγξην λαμπρὸν πόση, † καὶ μαρμαάρον
 ρεῖν τε. Δούτ' ὄρα σοι ρώμην μέλλα πάλι δούτ' ὄρα φωνάει.
 αἰ. ὑπέστη. Ἄρτι δέ σοι σὺν ἐμὲ τλήμων κατ' ὀσύρομαι οἰητ' ἔως
 Αὐλῶν φθειγγομῶν. ὑμῖν σάλπιγγε μακρὸν ἦχον
 Ηχῆσαι ἕψιδε δ' ἀπολλυμοσύν χθόνα πάσαν.
 Αἰ, αἰ σοι τλήμων, αἰ αἰ μακρόθυμο θάλασσα.
 Βρωθήσῃ πυρὶ πάντα, καὶ ἐξολέσῃσιν λαὸν ἄλην.
 Ἐσθι γὰρ τι τοσούτον ἐπὶ χθονὶ μακρόμοσιν πῦρ,
 Οὐρανὸν ἔλῃρ ρύσει, καὶ ἐξολέσει χθόνα πάσαν.
 Φλέξει ἔρη, καύσει ποταμῶς, πικρὰς δέ ἰσνώσει.
 45 Ἐσθι κόσμος ἄκοσμος, ἀπολλυμοσύν ἀνθρώπων.
 Καύμοσιν δέ κακῶς, τότε τλήμονες ἐμβλήψουσιν
 Οὐρανὸν ἔνι ἄστροις, ἀλλ' οὐ πυρὶ λευκῶντα.
 Οὐ ἴθ' ὅσως ὀλέκυσθαι. ἀπολλύμοσιν δ' ἐπὶ σαρκῶν,
 Γνώματι κηκόμοσιν εἰς αἰῶνων ἐνὶ αὐτῶς.

Oracula.

219

*Omnem per seriem seclorum tota senescet,
Perdita feruenti uento, lymphata dolore.*

Gallia, difficiles quæ montibus accolis alpes, In Galliã.

*Omnis arenarum cumulis operibere. nec iam
Fruges, aut segetes paries, herbas uer: sed omni
A' populo deserta, gelu glacieq; rigebis
Aeternum, culpamq; lues quam perdita nescis.*

Roma ferox animi, post fracta Macedonis arma In Romã.

*Fulgure perstringes cælum. sed te Deus omni
Robore priuabit, cum firma uideberis esse
In primis. at tunc tibi talia uociferabor.*

*Perpicuum periens olim clarumq; sonabis.
Plura quidem dictura tibi sum Roma deinceps.*

*At nunc te Syria infelix miserabile ploro.
Thebæ inconsultæ, uobis sonus horridus instat*

*Vocalis litui: uobis sonitum tuba tristem
Emittet, terramq; perire uidebitis omnem.*

*Eheu infelix, heu mare perfidiosum,
Omne uorax ignis te perdet: tu sale gentes.*

*Tantus enim terris insaniet ignis, aqua uis
Quanta fluit, terram delebit funditus, uret*

*Montes, siccabit fontes, fluuiosq; cremabit.
Mundus erit iam non mundus, populiq; peribunt,*

*Heu miseri ardentes, & cælum suspicientes,
Cælum non astris rutilum, sed ab igne laborans.*

*At non perdentur subito: sed corpora sensim
Tabescent, animi totos urentur in annos.*

αἰεὶ διὸ βασανίσα θεὸς νόμων εἰδήσοῦσε.

οὐκ ἀπαρτίστ' ἔδντα. βία σομένυ δ' ἀφα γαῖα

ἔρπειτο λολήσασα θεὸν ἔπει δέξαστο βωμὸν

ψυδομένυ, παυὸν δὲ δα' αἰθέρος ἀλγυα θόρυα.

In primis autem argentur, qui nomine lucri

Turpia prædicent, augentes tempus acerbum.

Hebræi sanè sciderint cum tergus ouile,

Mendaces referent, quæ non sunt dicere iussi:

Verba quidem dantes, facientes lucra dolorum.

Qui mores uertent, nec iusti pellicientur,

Quiq; Deum plane sincero pectore placant.

Tertia sed cum fors uertentes duxerit annos,

Octauo primo mundus spectabitur alter,

Nox incredibili caligine longa manebit.

Tunc exhalabit teterrima sulphuris aura,

Nũcia cladis: eis fame dehinc, & nocte peremptis.

Vltimi tem Tunc hominum gignet puras in pectore mentes,

poris feli- Restituetq; genus, fuit ut tibi tempore prisco.

citæ. Iam nullus sulcos curuo profcindet aratro,

Terra nec à bubus ferro scindetur acuto.

Nec spicæ, nec erunt sarmenta, sed omnibus una

Roscida manna simul mandetur dentibus albis.

Nec Deus abfuerit illis, qui cuncta docebit,

Vt scelerata: n me. nam quæ scelera ante patraui

Prudens & studio peccandi perdita feci.

Mille mihi lecti, connubia nulla fuerunt,

Iurq; iurando quosuls periura ligauit.

Exclust

Αἰεὶ ἀνορθασύνησα θεῶν νόμον εἰδήσουσιν,
 Οὐκ ἀπάφικτομ ἰόντα. βιαζομένη δ' ἄρα γαῖα,
 Οἷσινα τολμῆσασα θεῶν † ἐπιδήξατο βωμῶς, αἰ. ἐπιδή-
ξατε.
 Ὑσδρομομένη, μακρὸν ἢ δι' αἰθέρος ἄλγεα θούτα.
 Κἄνευ ἢ τλήσονται ἄγαρ πόθου, οἱ διὰ λείρδης
 Αἰχρᾶ προφητῶσσι, λιανὸν χροῖον ἀλδαίνουτες.
 Οἱ μὲν διασάμενοι προβάτωρ λασιότερα βίνα,
 Εβραῖοι ψύσσονται, ὁ μὴ γένος ἐκλαβὼρ αὐτοί.
 Ἀλλὰ λόγοις λαλέοντες ἐπ' ἄλγεσι λίσθησαν τῆρες,
 Οἱ βίον ἀλδαῖσιν, ἢ πείσσοι διηκίαις.
 Οἱ τε θεῶν † πάμπαντα διὰ φρονός ἰλάσσονται. ἐξ ἄπου χροῖ
νου σὺσιαι-
μονία.
 Ἐρ ἢ τρίτῳ κλήρω πόριτε κλομοσύων οὐρανῶν,
 Ουλοῦσιν πρώτης ἀλλοσ πάλι νόσμος ὄραται.
 Νῦξ ἔσται παύτη μακρὴ λιὰ ἀπειθῆς. * αἰ. πάμπι
σα.
 Καὶ τότε μὲν βείη δεινὴ περιβήσεται ὀδίμη,
 Ἀγγέλλουσα φόνους, ὅποταμ κείνοι ἀπόλωνται
 Νυκτὶ τε λιὰ λιμῶν, τότε γονήσεται καθαρὸν νῆρ
 Ἀνθρώπων, φύσει † δὲ τὲ γένος, ὡς παρὸς λῦ σοι. f. δὲ γένος
τὸ σὺν ὡς.
 Οὐκέτι τίς κόψει βαθυὺ ἀύλακα γυρῶ ἀρότρω,
 Οὐ βόες ἰθιωτῆρα κιάτω βάψουσι σίδηρον.
 Κλήματα δ' ἔνι ἔσ' ἕδρ' ἀχίνας, ἀλλ' ἅμα παύτες
 Μαχίμῳ ἴλῳ δροσερῶ λαννοῖς ὑπ' ὀδίσοι φάγονται.
 Σὺ δ' αὐτοῖς ἔσται τότε λιὰ † θοή, ὡς τε διδάξαι f. θεὸς ὅς τε.
 Ὡς ἐμὲ τὸν λυγρῶ, ὅσα γὰρ κιακία πρόσθεν ἔρεξα,
 Εἰδύνα, ἀλλὰ τε πολλὰ κιακίως ἐπένησ' ἀμυλῶσα,
 Μυρία μὲν μοι λέντρα, γάμος δ' ἕδρ' ἐμειθήθη.
 Γᾶσι δ' ἰγὼ παινάπυτος ἐπήγαγον ἄχριον ὄρημα.

f. Δουμοί- † Δουμοίους ἀπέκλυσα, καὶ οὐ προμολῶσιν ἰδοῦ-
 νους ἀπεί- Ιηλερ εἰς αὐλῶνα, θεῶ φατίη ἦν σὺδύσα. (τῆ
 κλεισα. Τῆνεα πῦρ μ' ἐφαγον, καὶ † βρώσειω. ὁ δὲ γὰρ αὐ
 f. βρώσεις. Ζήσομαι, ἀλλ' ὀλέσει με ἑαυτὸς χρόνος, σὺθα τάφοι
 Ἀνθρωποι ἴσῶσσι, ἐπαυερχόμενοι με θαλάσῃ, (μοι
 καὶ με λίθοις ὀλέσσει, ἐπὶ μοι γὰρ πατεὶ λαλῶσα
 γὰ φίλον μετέδωκε, βάλοιτέ με βάρυτε παύτες.
 Οὕτω γὰρ βῆσω, καὶ ἐς ἕραν ὄμματα πῆξω.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

ἑξατορ
 Laß.
 περιφύσ-
 σασα, Laß.

ἰταλιῆ αρ
 χῶ.

Ρχομείους μεγάλης ὀργῆς ἐπὶ νό-
 μοι ἀπειθή, (τα φαίνω,
 † Ὑφατορ εἰς αὐλῶν θεῶ μίλιμα-
 Γᾶσι † περιφύσασα κατὰ πῆλιπ
 ἀνθρώποισιν.

Ἐξ ὅτε Διὸς πύργος τ' ἔπεσε, γλῶσσαι τ' ἀνθρώπων
 εἰς πολλὰς θνητῶν ἐμβρίδῃσιν διαλέψθη.
 Πρῶτα μὲν ἀνθρώπων βασιλῆιον, εἶτα τὸ σφόδρον,
 Μήδων, ἀνθρώπων τε, καὶ ἄστυνης βαυδύωνος,
 εἶτα μαυροδίνης τύφον μίγαν ἀνθρώπων,
 Γέμοτον εἰς ἰταλῶν κλεινῆ βασιλείαν ἄθεσμον
 Ὑφατίου πᾶσι δειξέει κατὰ πολλὰ βροτοῖσι,
 καὶ πάσης γαίης ἀνθρώπων μόχθους διαπαρήσει.
 Ἄξει δὲ ἀκμυτὸς βασιλεὺς ἐθνῶν ἐπὶ Δυσμαίς,
 καὶ Λεσμὸς θήσει λαοῖς, καὶ πάλιν ὑποτάξει,
 Ὅψ' θεῶ μύλοι ἀλίουςι τὸ λεπτὸν ἄλσυρον.
 Πῦρ τότε πᾶντ' ὀλέσει, καὶ λεπτὸν χυμὸν ἀπολώσει,
 Ὑψιμόμων ὀρέων πορυφᾶς καὶ σαρκὸς ἀπάσης,

Exclusi tenues, & per mollissima rura
 Quoslibet admisi, magni secura Tonantis.
 Propterea igni sum consumpta, & uoq; nec ipsa
 Viuam, sed perdet durum me tempus, ibiq;
 Constituent homines bustum mihi *ἐπαυερχόμενοι*
νοὶ μεθαλώσῃ.

Me periment saxis *ἐπι μοι γὰρ πατρι δαλῶσα*
 Charum dat natum: me cédite cédite cuncti,
 Sic etenim uiuam, atq; in cœlum lumina figam.

LIBER OCTAVVS.

Erribiles toti mundo diuiniūs iras
 Postremi secli uēturas tēpore pādo,
 Omnibus humanis effando futura
 per urbes,

Ex quo collapsa turri discrimina lingue
 Sumpserunt hominum, uariato munere uocum.
 Principio Aegypti, Persarum postea regnum,
 Medumq; Aethiopumq;, ac Assyriae Babylonis.
 Deinde Macedoniae fastus effata minaces,
 Italiae quintum clarum dirumq; recludo,
 Extremum pariet quod mundo tristia multa,
 Conatusq; hominum consumet totius orbis,
 Occiduasq; feros reges perducet in oras,
 Et leges ponet populis, & cuncta domabit.
 Sed mola postremo pinset diuina farinam.
 Omnia tunc ignis perdet, uertetq; minutum
 In cinerem, celsos montes, & corpora cuncta,

Italiae imperium.

Donec

Donec causa mali cunctis dementia habendi *
In auaros. Nam fallacis erit auri, argentiq; cupido.
 Nil etenim censent homines præstantius istis:
 Non lumen solis, non cœlum, non maris æquor:
 Non uastam terram, quæ procreat omnia: non qui
 Donat cuncta Deum, genitorem totius orbis:
 Non fidei, non plus tribuunt pietatis amori.
 Impietatis fons, perturbandi ordinis auctor,
 Belli causa, hostis pacis, dementia habendi:
 Quæ patribus natos, patres imimitat alumnis.
 Connubijs nec honos, auro præsentem, manebit.
 Terra omnis metas, custodes æquor habebit,
 Omnibus astute diuisa scatentibus auro,
 Vt terram semper uideantur uelle tenere.
 Diripient tenues, ut agris maioribus ipsi
 Quæsitis, illos cogant seruire superbi.
 Quod nisi terra procul cœli stellantis ab oris
 Sedè remota foret, non lux foret omnibus æqua,
 Sed quæsitæ auro solis locupletibus esset,
 Pauperibusq; alium mundum Deus ipse pararet.
Romæ ru- Par tibi de cœlo, sublimis uertice Roma,
ina. Adueniet cladès, & flexo uertice prima
 Complanaberis, & tota absumèris ab igni,
 In noua deuergens sôla: diuitiæq; peribunt,
 Inq; tuis degent uulpesq; lupiq; ruinis.
 Tunc deserta, quasi nunquam sis nata, iacebis.
 Tunc ubi Palladium? quis te Deus afferet auro,
 Acrè ue;

Oracula.

225

Ἀρχὴ πᾶσι λαπῶν φιλοχρημοσύνη καὶ αἰνοία. φιλαργυ-
 Χρυσῷ γὰρ διολίοιο καὶ ἀργυρίου πόθος ἔσται. εἶα.
 Οὐδέμ γὰρ τῷ τῶν θνητῶν μείζον προέβηναι.
 Οὐ φάος ἡελίος, οὐ ἕρπυς, οὐδὲ θάλασσα,
 Οὐ γαῖαν πλατυώωτον, ὅθεν φύσσει ἅπαντα.
 Οὐ τὸν πάντα διδόντα θεῶν, γοννῆτορα πάντων.
 Οὐ τίσιμ τούτῳ, καὶ σύνσειμ προέβηναι.
 Πηγὴ δυναστείας, καὶ ἀταξίας † προσδηγός. al. προσδι-
 Μηχανίς πολέμου εἰρήνης ἔχθρα τ' αἰνοία, γοί.
 † Ἐχθραίνου' ἴας τένοισ γονεῶν, καὶ ἴενα γονῶσιμ. f. ἔχθραί-
 Κ' ὅδ' ἐγάμος ἄμα χρυσῷ ὄλος ποτὲ τίμιος ἔσται. νυσα.
 Γαῖα θ' ὄρας ἔξει, καὶ φρόρους πᾶσα θάλασσα,
 Γᾶσι μὲρ ἰσομόνη διολίως τοῖς χρυσῶν ἔχουσιμ,
 Ὡς αἰῶσι θέλοντας ἔχειμ πολυβρέμμονα γαῖαν.
 Φορβήσουσι πρὸντας, ἵν' αὐτοὶ πλείονα χώρον
 Πρασσαίσαντες, ἀλαζονίη κατὰ διδύσωσι.
 Καὶ εἰ μὴ γαῖα πέλωρος ἀπ' ἕραν ἄσφρόντος
 Τὸν θρόνον ἔχει μακρᾶν, οὐκ ἴσον ἀνδράσι φέγ-
 Ἀλλ' ἀγοραβόμνον χρυσῶ πᾶντισιμ ὑπῆρχε. (γος,
 καὶ πῆλοισ αἰῶν' ἔτορον θεὸς ἠτοίμασαν.
 Ἡξει σοὶ ποτ' ἀνῶν ἴση ὑψαύχρη βώμνη, Ρώμης τί-
 Οὐρανίος πληγὴ, καὶ καμψαὶ ἀχρῶνα πρῶτη, λωρ.
 Καὶ ξεδιαριθῆση, καὶ πῖρ σε ὕλλω διαπανθήσει,
 Κενλιμὸν ἴν' ἐλάφει νεοῖς, καὶ πῆτος ὀλεῖται.
 Καὶ σὰ θέμθλα λύκοι ἀλώπεινες καὶ οἰθήσοι.
 Καὶ τὸτ' ἔση πανέρκμος ὄλωρ, ὡς μὴ γεγονυῖα,

ρ

Γδ

Γδ τότε παλλάδιον, ποίος σε θεός διακούσας
 Χρυσός ἢ λίθινος ἢ χαλκίος; ἢ τότε ποιῶσθε
 Δόματα σὺν γλήτῃ; πῶς ρείης, πῶς κρόνοιο,
 Ἡέ διός γονεῖ, καὶ πατέρων ὤρῃ σεβάσθης

48 Δαίμονας ἀφίχθῃς, νεκρῶν εἶδῃ λαϊκόντων;
 Ὡρ κρήτη λαύχημα ταφῆ ἢ δῖος μορφοῖσθε
 Θρησπύσσα θρόνοισιν ἀντικαθίστοις νεύουσι;
 Ἀλλ' ὅτε σοι βασιλεῖς χλιδαυοῖ τῆς πέπτε γονῶνται,
 Κόσμον ἀλλώσαντες ἀπ' αἰτολίης μέχρι δνομῶν,

49 † Εὐσεβῆ ἀνάξιο φιλίης αἰσος, ἔχωρ πέλας ὄνομα πέν
 Ἀδελφάνος. Κόσμον ἐπεπένων μιαρῶ ποδῖ, δῶρα ποδῖ ζωρ. ξίθ,
 †. ἔχθρῶρ. Χρυσὸν μόν πάμπλειστον ἔχωρ, καὶ ἀργύρον † ἔχ.
 Γλείνα σὺν λέξας, καὶ γυμνώσας ἀναλύσει, (θρῶρ
 καὶ μαγικῶν ἀδύτων μυστήρια πάντα μεθεξει,
 Γαῖα δὲ θεῶν δέξουσι, ἅπαντα σεβάσματα λύσει.
 Καὶ ἀρχῆς τὰ πλάνης μυστήρια πᾶσιρ κενόξει.
 Αἰλίος ἐπτοτε κειρὸς, ὅτι λίθος αὐτὸν ὀλέται.
 Καὶ ποῖε δῖμος ὄρῃ μέγας ὦρ κράτος, ἔσθῃ ποῖται,
 Εἰ δὲ σὺ σὶ θὴν τὸ μέλλων ἐπὶ σφ' ἔχόμενον πακὸν ἡμερ.
 Καὶ τότε πονθήσῃσι μὲν, τὸ σὶν πρὸ βλεπόντες
 Οἰητροτάτην μοῖσθῃ πατιέρες, καὶ νήπια τένηα.
 Αἰ αἰ θρέψῃσι λυγχαῖς παρὰ θόβριδος ὄχθαις.

Τὸν μετὰ τρῶν ἀΐξῃσι πανίστατον ἡμερ ἔχοντες,
 Ὅνομα πληρώσαντες ἐπαρῶν τοῖο θεοῖς,
 Ὅν τὸ κράτος νυῦ, καὶ εἰς τὸς αἰῶνας ἅπαντας.
 τιδέριος. Εἰς μόν πρὸς βυς ἐὼρ, σὺν ἡπέρων ἐπὶ πάλιν κερῆσις,
 Οἴητροτάτος βασιλῶν, ὅς χροῦ μαῖα κόσμῳ ἅπαντα
 Δώμα-

Aeré ue, uel saxo factus? consulta senatus
 Tunc ubi sunt? ubi Rheæ Saturniq; propago?
 Aut Iouis? & quorum tot relligiosa colebas
 Manes exanimos, simulachraq; luce carentum?
 (Infelix quorum se iactat Creta sepulchris)
 Sedibus exornans uita sensuq; carentes?
 Sed tibi cum reges fuerint ter quinq; potentes,
 A quibus occasus mundi subigetur, & ortus,
 Rex erit albenti galea, qui nomen habebit
 Vicini Ponti: mundum pede uiset iniquo,
 Munera conquiret, magnum auri pondus habebit,
 Nec non inuisi argenti plus congeret, atq;
 Detectum soluet, mysteria cuncta tenebit
 Arcani magici: puerum monstrabit & ipsum
 Esse Deum: tollet, sanctè quæcunq; coluntur.
 A capite erroris cunctis arcana recludet.
 Ex illo tempus stendum, quia reste peribit.
 Præq; potens populus, urbs corruct, inquiet olim
 Noscens continuò uenturum tempus acerbum.
 Tunc tua lugebunt tristissima fata uidentes,
 Et miseram sortem, patres, natiq; tenelli,
 Eheu lugebunt mæstas ad Tibridis undas.
 Post hūc regnabunt tres ultima tēpora habētes,
 Implebuntq; Dei cœlestis nomina, cuius
 Imperium nunc est, & tempus in omne manebit.
 Vnus sanè æui plenus diu scepra tenebit,
 Rex nimis infœlix, qui totius in sua tecta

Adrianus.

Tyberius.

Congeret orbis opes, seruans, ut quando redibit

Nero. *Extremo caesor matris fugitiuus ab orbe
Omnibus has donans, Aſiam locupletet abunde.
Tum tu purpureo imperij nudata nitore
Flebis, & in pullo luctus iterabis amictu.
O rex iactator, Roma prognate Latina,
Iam tuus haud fama faſtus celebrabitur ulla,
Proſtratusq; ſemel nunquam miſerande reſurges.
Gloria namq; cadet geſtantum aquilas legionum.
Quò tibi tunc uires? quæ te armis terra iuuabit,
Per te nequicquam ſeruire coacta, ſceleſte?*

*Nã genus omne hominũ toto turbabitur orbe,
Cum pater omnipotens ueniet, folioq; ſedebit,
Vt uiuos, ſunctosq; ut totum iudicet orbem.
Tum nec amicus erit nato pater, ipſe ue patri
Filius, ob ſubitos caſus, atq; impietatem.
Ex illo excidium, gemitusq; fugasq; maneto,
Oppida quando ruent, & tellus edet hiatus.*

Aeſculapi- *Ignifer ergo draco liquidis cum uenerit undis,*
us Romam *Prolixo cum uenire, tuosq; fouebit alumnos*
aduectus. *Instantis famis & ciuilis tempore belli:
Tum finis mundi, tum lux extrema propinquat,
Iudiciumq; Dei æterni lectiſq; probiſq;*

In Romã. *Sed Romã præcedet ineluctabilis ira.
Infelix uita adueniet, tempusq; cruentum.
Eheu immanis regio, gens barbara ualde,
Non animaduertis nuda unde, indignaq; ſolis*

Vene

Δώμασιν ἐγχεῖσαι τηρῶν, ἵν' ὅταν γ' ἐπανέλθῃ Νέρων.

Ἐκ πύργων γαίης ὁ φυγᾶς μπτροκτόνος ἐλθῶν, 50

Ταῦτ' ἅπασι διελθὺς πλῆστον μέγαν ἀσίδι † θύσει. f. θήσει.

Καὶ τότε πονθήσεις πλατυπόρφυρον ἡγεμονίῳν

Φῶς ἐκδυσαμόνῃ, καὶ πούθιμον φῆμα φορῶσα.

Ὡ βασιλεῦ μεγάλαυχε, λατρινίδος ἐγγονε ρώμης,

Οὐκέτι σοι τῆς σῆς μεγαλαυχονίης λιλέος ἔσται.

Οὐδ' ὀρθωθήσῃ ποτέ δύσμορος, ἀλλὰ λιλιθήσῃ.

Καὶ γὰρ ἀετοφόρον λεγώνων δόξα πεσέεται.

Γδ' τότε σοι τὸ ἱράτος, ποία γῆ σύμμαχος ἔσται,

Δηλωθεῖσα τείοις ματαιοφροσύνησιν ἀθέσμως;

Γῶσθε γὰρ γαίης θνητῶν τότε σύγχυσις ἔσται, 51

Αὐτὸς καιντοφράτωρ ὅταν ἐλθῶν βήμασι λιβύην

Ζώντων καὶ νεκρῶν ψυχᾶς, καὶ λύσμον ἅπαντα.

Κῆτε γονεῖς τέκνοισι φίλοι, ὃ τέκνα γονούσιν

Εἰσονται, διὰ δουρατέβην καὶ θλίψιν ἀεληπτορ.

Ἐντοτέ σοι βρυγμὸς, καὶ σπορπισμός, καὶ ἀλωσις,

Γτῶσις ὅταν ἐλθῇ πόλεωρ, καὶ χάσματα γαίης.

Ρυρφόρος ὡς Ἴε δρᾶνωρ, ὅποταρ ἐπὶ κύμασιν ἐλ. Ἀσκληπιὸς

Γαστέρι πλῆθος ἔχωρ, καὶ θρέψῃ σοῖο τὰ τέκνα, (θῆ, εἰς ρώμην

Εἰσομόν' λιμῶτέ, καὶ ἐμφυλίῃ πολεμοῖο, μετ' οὐχ-

Εγγὺς μὲν νόσμου τὸ τέλος, καὶ ἕχατορ ἡμαρ, θείσ.

Καὶ δουίμοις λιητοῖς λιβύσις ἀθανάτοιο θεοῖο.

Γρωτα δὲ ρωμαίων ἀπαράτῃτος χόλος ἔσται, κατὰ ρώ-

Αἰμοπότις λιερὸς, καὶ δύσπλητος βίος ἔξει. μης.

Αἰ αἰ ἰταμὴ χάρη, μέγα βαρβαρορ ἔθνος.

Οὐκ εἰσάσας, ὄθεν γυμνή καὶ ἀν' ἀξίος ἦλθεσ

Πρὸς φάος ἡλίοιο, ἴν' εἰς αὐτὴν πάλι χῆρον
 Γυμνὴ χωρὶς σῆς, καὶ ὄσφρερ εἰς κέρσιρ ἐλθης.
 Ως ἀδίκως κέρνεται *

Χρῆσ' ἰγυαντίησι μόννι κατὰ νόσμον ἅπαντα,

51. Εξ ὕψους ἐλθῶσα κατοικήσεις ὑπὸ γαίᾳ.

f. n. ἀσφάλλ. Νάφθαλῆ † καὶ ἀσφάλλω καὶ θείω καὶ πωρὶ πολλῶ

τφ. Εξαφανισθήσῃ, καὶ ἔση νόμις αἰάνεοσιμ

Αἰθιομόννι. καὶ πᾶς ὁ βλέπων, μνησθὲν ἀνάσει

Γούθιμορ ἐξ ἀδικο μίγαρι, καὶ βρυγμὲρ ὀδόντων.

Καὶ ταῖς σῆς παλάμαις ἀθια στήθῃ παταγῶσα.

Γάτιρ ὁ μὲν ἔστιρ ἰση τοῖς πλετορ ἔχουσι, (γλυῖ.

Καὶ πῆλαχοῖς, γυμοὶ δ' ἀπὸ γῆς, γυμοὶ πάλιν εἰς

Αἴξοντες λόγουσι βίου χρόνον ἐπιτέλεισαντες.

Οὐδέ τις δόλος ἐκεί, ἢ λύριος, ἢ δὲ τήρανος.

Οὐ βασιλεῖς, ἢ χ' ἡγεμόνες, μάλα τύφου ἔχοντες.

Οὐ νομιπὸς ρήτωρ, ἢ ἀρχων, χρόμασι κέρων,

Οὐ θυσιῶν σπονδαῖς, ἐπὶ βωμοῖς αἶμα χέουσι.

Τύμπαων ἢν ἡχῆ, ἢ λυμβαλον *

(διδύ.

Ὀν αὐτὸς πελόντητος, ἔχωρ τε φρονόβλαβον αὐ-

οὐ σκολιδὸς σύριγμα φέρων μίμημα δράκοντος.

Ὀν σάλπιγγ' πολέμων ἀγγέλιτρα βαρβαρόφωνος,

Ὀν κώμοις μισθόντες ἀθέσμοις, ἢ χ' ἰορείαις.

Ὀν φθόγγος λιβαρῆς, ἢ μηχανίη λιανοδρόγος.

Ὀν ἔρις, ἢν ὄργη πολυποσίμηλος, ἢ δὲ μάχαρρα

Ἐστὶ πωραφθιμόνοις, ἀλλ' αἰῶν ποινὸς ἅπασι,

† Κλαδοφύλαξ ἑριπῆς μεγάλῃς ἐπὶ ὕμα θεοῖς,

Χρυσὸς τε ξοῦνοσι, † ἀργυροῖς, λιθίνεσι σιρ.

α. κλαδο-

φύλαξ.

f. λιθίνους †

ἀργυροῖς

τι.

ἀράϊα

Oracula.

231

Veneris in lumen, repetas ut rursus eundem
 Nuda locum, postremo in ius uentura feuerum.
 Ut iura exercens iniuste *
 Sola giganteis manibus, quaquã patet orbis,
 Delapsa ex alto terris habitabis in imis,
 Sulphureq; et naphtha, multoq; bitumine, et igni
 Vanesces, et eris cinis ardens tempus in omne.
 Quisquis et aspiciet, lugubres audiet istinc
 Planctus, inq; Orco dentes stridore crepantes,
 Et te dira tuis tudentem pectora pugnis.
 Illic diuitibus par nox est, pauperibusq;
 Omnibus. e terra nudi, nudi sub eandem.
 Crescentis uitæ tempus mox exitus aufert.
 Nullus seruus ibi, non est herus, atq; tyrannus.
 Non rex, non tumidus ductor, non legibus utens
 Orator, non qui discernat iurgia princeps.
 Non fuso recalet libantibus ara cruore.
 Tympana non resonant, non cymbala *
 Tibia multifori non turbat pectora cantu.
 Non lituus forma tortos imitante dracones.
 Non quæ barbarico sonitu tuba nunciat arma:
 Non comes ebrietas luxus, non foeda libido:
 Non citbaræ sonitus, non sunt commenta malorū:
 Non uis, non uariè se uersans ira, nec enses
 Sunt uita functis, commune sed omnibus æuum.
 Clauiger ad folium diuinum carceris alti,
 Et signis auro, argento, saxo' ue politis.

Pulchræ estote, diem quo pertingatis acerbum.
 Roma tuas primas cernens pœnas, fremitumq̃.
 Nec tibi iam seruile iugum ceruice subibit
 Aut Syrus, aut Græcus, uel barbarus, aut alius q̃s.
 Excindere, luesq̃; quod unquam cunq̃; patraſti.
 Et trepidans, donec persolueris omnia, flebis:
 Tuq̃; triumphus eris mundo, tu dedecus orbis.
 Ex illo sexta defuncti ætate Latini
 Reges, postremū uiuent, & sceptrā relinquent.

In gentem sed rex alius regnabit eandem,
 Qui subiget terras omnes, & sceptrā tenebit,
 Marte suo regnans (ea numinis alma uoluntas)
 Succedetq̃; eius stirps inconcussa nepotum,
 Nam sic in satis fixum est, uertentibus annis.
 Aegyptus reges postquam ter quinq̃; crearit.
 ἄλλοι ἄλλα ποικίλους ἐπέλθου ποσειδάωνιο
 Ad gentes ueniet diuersas depopulandum
 Hebræam gentem, tunc maioris marte premetur,
 Is Romanorum perfinget tela, minasq̃;
 Interijt florens Romana potentia quondam,
 Urbibus hinc atq̃; hinc postis regina uetusta.
 Non iam Romanum letum agrū deinde domabis:
 Ex Asia quando ueniet cum marte potenti,
 Omnibus his factis ueniet sublimis in urbem.
 Porrò quater decies complebis, terq̃; trecentos
 Annos, atq̃; octo, cum te pertingere metam
 Tristia fata, tuo completo nomine, cogent.

Hei

Oracula:

233

† ἡράκλεια γίνεσθε, ἐν ἔλθειτ' εἰς πικρὸν ἡμέρη, al. ἡράκλεια.
 Σὺν πρώτῳ νότασιον ρώμη καὶ βρυγμόρ' ὀρώσα,
 Κἀνετί σοι δάλαον ὑπὸ θυγὸν αὐχσύν' αὐθίσει,
 Οὐ σύρος, ἀχ' ἑλλεν, ἢ βαρβαρος, ὅν ἔθνος ἄλλο.
 Επ' ὠρθοθεσίην, καὶ πρὸς ἀχθῆσιν ὄσ' ἐπραξας.
 Δώσεις τ' οἰμώξασα φόβω, μετρί' ἰαῶν ἀποτίσεις.
 Καὶ σὺ θέρια μὲν ἐσθ' ἐκίσμω, ἢ ἄνθρωπος ἀπάντων.
 Εκτοτε δ' αὖ λατίνων ἐκτι γυνεῶν βασιλῶν
 Ὑψάτιον βίον ἐπέλεσσαι, καὶ σὺν ἡῖρα προλείψαι.
 Τῆς αὐτῆς γενεῆς ἐτ' ὄρος βασιλέων βασιλεύσεις,
 Ὅς πάσης γαίης ἀρχεῖ, καὶ σὺν ἡῖρα κρατήσεις.
 Ἀρχεῖ δ' αὐτοκράτῳ, θεῖς βολαῖσι μεγίστῳ.
 Γαῖαις καὶ πάλαιον τῶν γενεῶν ἀσκαλύτων.
 Ὡς γὰρ θέσφατόν ἐστι περιπλομόιοι χρόνιοι,
 Οκτώταρ ἀγύπτιον βασιλεῖς τρεῖς πούτε γυνώσκαι.
 Ἐνθ' ὅταν φοίνικος ἐπέλθῃ πενταχρόνιοι,
 Ἡξεί πορθήσῃ λαῶν γένος ἀνεῖτα φύλα,
 Ἐβραίων ἔθνος, τότε ἄρως ἀφ' αἰωνομύσει,
 Ρωμαίων ὑπέροπλον ἀπειλήν αὐτὸς ολέσει.
 Ὡλετο ρώμη ἀρχὴ τότε τῆλε † θέλασα, al. θέσεισα,
 Ἀρχαίη πολέεσι παρ' ἰταλίας ἀνάστα. f. θαλοῦσα.
 Οὐκέτι † νικήσεις τὸ πένταρ ρώμης ἐριθῆλα, f. οὐκ ἔσεις.
 Οκτώταρ ἐξ ἀσίης κρατέωρ ἔλθῃ σὺν ἀρνί.
 Ταῦτα δὲ πικρὸν ἔρξας, ἡξεί λιγυπιδόν ἐς ἄστυ.
 Τρεῖς ἢ εἰρηκσίους καὶ τειοκράτορας καὶ οὐκ ἴω
 Γληξίους ἐλκνόμενας, ὅταν σοι δύσμορος ἦξῃ
 Μοῖρα, βία μοῖσιν ἐτέρ' ἄνομα πληρώσασα.

Οἶμοι ἐγὼ τριτάλαινα, πότ' ὄφρα μοι ἡμαρ ἐπαίνα,
 Σείο ποτὲ ρώμη, πᾶσιμ δὲ μάλιστ' αὐγαίσι
 Κωμάσει βυλαῖσι τέλει ἐγκρυφίαισι λοχίαισι,
 Λοσιόσις ἐν γαίης ἐπὶ τρωϊκῶν ἄρα ἐπιβαύτα,
 Θυμὸν ἐχωρᾷθωνος, ὅταρ δ' ἰδομῶν διανόψα,
 Γαπήλαιων ἐπὶ πάντας ἰὼν πέλαγος Διαμείψας,
 Καί τότε θῆρα μέγαρ μετελθύσεται αἶμα λελαϊνῶν.
 Τὸν δὲ λέοντα ἔδωκε λύων ὀλέοντα νομῆας.
 Σηῆπτρα δ' ἀφαιρήσσει, καὶ εἰς αἰδοιο πόρῃσει.
 Ηξει καὶ ροδιόσις κικῶν ὕστατον, ἀλλὰ μέγιστον.
 Καὶ θῆβαισι λιανὴ γε μόνει μετόπιδιον ἄλωσις.
 Αἰγυπῆος δ' ἀπολείται ἐφ' ἠγεμόνων λιανότητος.
 Οὗ δ' ἡ καὶ οἱ μετόπιδ' ἐφυγον βροτοὶ αἰκιδὸν ὀλεθρον,
 Τρεῖς μάνηριτος ἔβου, καὶ τετραῖσις ὀδιδος ἀνῆρ.
 Ἐσαι καὶ ρώμη ρύμη, καὶ δῆλος ἄδιδλος.
 Καὶ σάμος ἄμμος *
 Ὑσθρον αὖ καὶ ἐπετάγε τὸς πέρσας λιανὸν ἤξα,
 Αὐθ' ὑσθριφανίσις ἀπολείται ὕβρις ἄπασα *
 Καὶ τότε ἀγνὸς ἀνάξ πᾶσις γῆς σηῆπτρα ἱρακίσει,
 Εἰς αἰῶνας ἄπαντας τὸς φθιμῶν ἀνεγείρας,
 Τόις ρώμη ὕψιστος ἄγοι οἰντρῆν τότε μοίρην,
 Πᾶσιμ δ' ἀνθρώποισιμ ὄροισ ἐπὶ τοῖσιμ ὀλουῦται.
 Ἀλλ' ἢ μὴ πειθῶσιμ, ὅσον ποδὺ λάϊόν ἐστιμ.
 Ἀλλ' ὅποταρ δὴ πᾶσιμ ἐπᾶνξήσῃ λιανὸν ἤμαρ,
 Λιμὸν καὶ λοιμὸν, δυσαναχέτω τὸν λιδοιμῶν,
 Καὶ τότε ἔπειτ' αὐθις ἱρείων ἐμπροσθεν ὀτλήμων,
 Συμμαλέσας βυλὸν βυλῶσεται ὡς ἀπολίσει,

Fiet mihi, quando illud tempus miscranda uidebos
 Roma tui quandoq; Latinis sed mage cunctis
 ἡνωμαίσε βουλᾶσι τὸν ἐγυρποτασι λαχέαις
 Ex Asia terra Troia portante quadriga.
 Exardens animo . sed postquam ruperit Isthmum,
 Aspiciens omnes pelagus traiectus eundo,
 Nigro inuadetur tunc bestia magna cruore.
 Edidit & canis in pastorum damna leonem.
 Sceptra adimēt aut, quin & penetrabit in Orcum.
 Et Rhodijs ueniet clades postrema, sed ingens.
 Et Thebas manet exitium miserabile tandem.
 Aegyptusq; ducum uitio, culpaq; peribit.
 Et qui tum fugiet casus mortalis acerbos,
 Is uir erit felix, is terq; quaterq; beatus.
 Roma ruet. Delus nusquam delecta patebit.
 Fiet arena Samus *
 Postremo Persas quoq; tangent funera tandem.
 Ob tumidos fastus iniuria cuncta peribit.
 Tunc sceptrum castus rex totius orbis habebit
 Perpetuo, in uitam reuocatis lumine cassis.
 Romaq; sublimis peraget tum tristia fata.
 Hoc autem cunctis humanis sine peribunt.
 Sed non parebunt, quanquam praestantius esset.
 Sed cum longa dies accreuerit aspera cunctis,
 Et famis, & pestis, infrenatiq; tumultus,
 Tunc iterum uero princeps miserabilis ante
 Coget consilium, quo pacio perdere possit *

Sicca quidem folijs florebut inde coortis,
 In solidoq; solum saxo cœleste docebit.
 Ignemq; & fulgur terris, & flamina densa,
 Sparsaq; per totum mundum creberrima tela.
 Sed rursum posito facient infanda pudore,
 Non hominum ueriti, non numinis ipsius iram:
 Omne nefas proni patrare, pudoris manes,
 Crudeles, uiolenti, importuniq; tyranni,
 Mendaces, falsi, peruersi, perfidiosi,
 Fœdifragi, falsis uerbis infanda loquentes.
 Quos nec opes ullæ satiabunt, pluraq; quærent
 Turpiter, oppressi uiolenta fraude peribunt.
 Sidera cuncta cadent, puppes maris *
 Sidera multa deinceps, splendentemq; cometam,
 Appellant homines stellam mala significantem,
 Imminet ut multum bellum, uastatio, stragas.
 Nolim uiuere me tum cum ἰλαρὰ imperitabit:
 Sed tum, gratia cum cœlestis regna tenebit.
 Cumq; aliquando puer sacer δοδωρῶν ἀπαύτων
 Conficiet uinculis pandendo triste profundum,
 Mortalesq; domus concludet lignea statim.
 Sed postquam decimū sub terras iuerit æuum,
 Fœminecum imperiū deinceps erit, & mala multa
 Affert ipse Deus, quando regale decorum.
 Mœnibus ornatis οὐρανῶν δ' ἔτος ἥπιος αἰών,
 Et sol nocturnis currens cernetur in horis.
 Sidera deficient cœlum, multaq; procella

Terram

Ξηρά μὲν ἀνθήσασιν ὀμβρὸς φύλλοισι φανούτα.
 Οὐραίνου δ' ἑλαφος δείξει σφίρα ἐπὶ πέτρῃ.
 Οὐβρον τε, τ' φλόγιόν τε, πολύπνοιόν τ' ἐπὶ γαίῃ. *f. φλογμὸν.*
 Καὶ ἀσπίμων πληθὺν τοῖσιν ἡλιά γαίῃ ἀπασαμ. *f. ἡλῶν.*
 Ἀλλὰ πάλιν πρᾶξασιν ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Οὐ μλένιμα θεῶ διαιδιότες, ἔτ' ἀνθρώπων
 Αἰδιόλου προλιπόντες, αὐαιδέλου δέ τ' ἐλουῦται
 Ασασίησι τύραννοι, ἀμαφτωλίτε βλαιοι,
 Ψεύσασιν ἀπιστόφυλοι, μακροπράγμονες, ἔδερ ἀληθῆς
 τ' Πιστοπορθῆς, ψουδέαςι λόγοις δύσφημα τ' ἔχοντες. *λεῖψουλό-*
 Οὐδέ σφι πλῆτη πέρος ἔσεται, ἀλλὰ ἀνοιδίως *ποι legunt*
 Γλάσκα συλλέξασιν τυραννοβούτες ὀλουῦται. *lib. 1.*
 Ἀσρα πεισείτω πάντα βαλκάσσης ἀντίπρωρα. *f. χέοντες.*
 Πολλὰ μὲν ἔξῃς ἄσπρα, ἡκὶ ἀψίοντα κομύτην,
 Ἀνθρωποὶ κλέσσι τὸρ ἄσπρα τ' πῆμα πόνιο *f. σῆμα;*
 Πολλὰ ἐπὶ σβραχμὸν πολέμου, ἡκὶ διήττητος,
 Μή ποτ' ἐγὼ ζῶλυ ὅτε ἰλαραὶ βασιλίσσαι,
 Ἀλλὰ τότ' τ' ὄρανίλυ ὅταν ἡ χάρις ἐμβασιλίσση, *f. ὄρανίη.*
 Καὶ ὀπότερ παῖς πῶθ' ἰσθὸς δολοφῶν ἀπαύτων
 Ἐξολέση δειμοῖς ὀλοφφρα βύσασιν ἀνοίγων.
 Αἰφνίδιος ἢ βροτοῖς ξύλινος δόμος ἀμφικαλύψαι
 Ἀλλ' ὅταν ἢ δεινάτη γενεὴ δόμον αἰδὸς ἔσω
 Θηλυτέρης μετέπειτα μέγα ἡράτος ἢ, ἡκὶ πολ-
 Αὐξήσῃ θεὸς αὐτὸς, ὅταν βασιλῆϊστικμῶν (λαὶ *f. ρυπτορι-*
 Στεψαμὸν τείχη, σὺμαρ δὲ ἔτος ἡπίος αἰῶν, ἡκὶ τρέχων
 Ἡέλιος τ' μὲν αὐχμηρὰ τρέχων ρυπτορινὰ φαίνει. *αὐχμηρὰ*
 Λέγει δὲ ἄσπρα πόλον, τ' πολλὰς δέ τ' λαίλαπι θύων φαίνει.
*Γαίῃ *f. πολλῆ.**

53 Γάλαρ ἔρμηώσαι, νεκρῶν δὲ ἀνάστασις ἔσται,
 Χαλῶν δὲ θρόνος ἀνύκτατος, καὶ λιγυρὸς αἰθήσα,
 Καὶ τυφλοὶ βλέψασι, λαλήσουσ' ἢ λαλέοντες,
 Καὶ ποινὸς πάντας βίος ἔσοσθαι, *

Γαίην δ' ἴση πάντων, ὅ τε χεσι, ὅ τε περιφραγμοῖς,
 Οὐδέ μεριμνήσουσιν κερως τίτε πλείονας εἶσα,
 Γηγῆς δὲ γλυκὸν ὄσιν, λουσῆτε γαλακτοῖς,
 Καὶ μελιτος δάσσα *

Καὶ κέσι μ' ἀθανάτιο θεῶ *

Ἀλλ' ὅταν ἀλλὰ ξη λαιρὸς θεὸς *

Χεῖμα θέρος ποιῶν, τότε θέσφατα *

Ἀλλ' ὅτε ἴσομεν ὄλαλον *

54 Ι Ξ Θ Υ Υ Ι Ο Σ, Σ Ω Τ Η Ρ Σ Ρ Σ.

55 Ἰδρωσὶ δὲ χθὼρ κέσι μ' ἰσομεν ὅτ' ἔσται,
 Ἡξήσ' ἔραν ὄσον βασιλοῦς αἰώσι μ' ἐμέλλων
 Αἰρησιγίς. Σάφρα παρῶν πάσαν κέσιναι, καὶ ἴσομεν ἅπαντα.
 Οφονται δὲ θεῶν μέρως πεισοὶ καὶ ἀπίσται,
 Υψιστον μετὰ τῶν ἀγίων ἐπὶ τέσσαρ' ἰσομεν,
 Σαρκοφόρων ψυχῶν αἰθέρωτων βήματα κέσιναι,
 Χέρος ὅταν πῶς ἴσομος ἔλος, καὶ ἀπανθα γούηται.
 Εἰψομεν δ' εἰδωλα βροτοῖ, καὶ πλείον' ἀπαντα.
 Επιδύσει δὲ τὸ πῶρ γλῶ, ἔραν ὄσον, καὶ ἄλασσον
 Ἰνσῶν, φλέξει δὲ πῶρ κέσι μ' ἰσομεν αἰθῆρας.
 Σάφρα τότε πῶσα βροτῶν ἔσ' εἰσι θεῶν κέσι μ' ἰσομεν,
 Τῶν ἀγίων, αἰώσι μ' ἰσομεν ἔλδῆξαι,
 Οπισσα τίς πρῶτος ἔλδῆξαι, τότε πῶσα λαλήσει.

Στῆ.

Oracula.

239

Terram uastabit; sublato morte resurgent.
 Cursus erit rapidus claudorum: surdus & ipse
 Audiet, & cernent caeci; multiq; loquentur,
 Et communis erit uita omnibus *
 Terraq; par cunctis, sine muro aut sepibus ullis,
 Neq; diuisa quidem fruges feret uberiores.
 Et dulci uino fontes, alboq; scatentes
 Lacte & melle dabit *
 Iudiciuq; Dei æterni *
 Tempora sed postquam Deus immutari *
 Aestatem ex bruma faciens, tunc omnia *
 Sed cum mundum perdidit *

IESVS CHRISTVS DEI FILI
 VS SERVATOR CRVCS:

Iudicij signum tellus sudoribus edet,
 Exq; polo ueniet rex tempus in omne futurus,
 Scilicet ut carnem omnem, ut totum iudicet orbē.
 Vnde Deum fidi diffidentesq; uidebunt,
 Summum cum sanctis in seculi fine sedentem,
 Corporum animas hominū quo iudicet, olim
 Horrebit totus cum densis uepribus orbis.
 Reiciant & opes homines, simulachraq; cuncta.
 Exuretq; ignis terras, cælumq; salumq;
 Incendetq; fores angusti carceris Orci.
 Sanctorumq; omnis caro libera reddita, lucem
 Tunc repetet: semper cruciabit flamma scelestos.
 Vtq; quis occulte peccauerit, omnia dicet.

Acrosti-
 chis de
 Christo.

Sub

S ub lucemq; Deus reserabit pectora clausa.
 D entes stridebunt, crebrescent undiq; luctus:
 E t lux deficiet solemq; nitentiaq; astra.
 I nuoluet caelos, & lunæ splendor obibit:
 F ossas attollet, iuga deprimet ardua montes.
 I mpedietq; nihil mortales amplius altum.
 L onga carina fretum non scindet: montibus arua
 I psa equabuntur: nam fulmine torrida tellus,
 V naq; & sicci fontes, & flumina hiabunt.
 S idereisq; sono tristi tuba clanget ab oris,
 S tultorum facinus mœrens, mundiq; dolores.
 E t chaos ostendet, & tartara, terra dehiscens.
 R egesq; ad solium sistentur numinis omnes.
 V ndaq; de caelo fluet ignea sulphurè mixtio.
 A tq; omnes homines signum præstigne notabit.
 T empore eo lignum, cornu per amabile fidis,
 O ppositus mundo casus, sed uita piorum,
 R espergendo lauans duodeno fonte uocatos,
 C ompescetq; pedo ferrata cuspide gentes.
 R ex tibi nunc nostris descriptus in ordine summo
 V ersibus, hic noster Deus est, nostraq; salutis
 C onditor aternus, perpressus nomine nostro,
 S incera hunc Moses expressit brachia tendens,
 3 Vi fidei uincens Amalec, ut disceret esse
 E lectum patri populus, magnoq; in honore,
 D auidis uirgam, lapidem in quo constitit: in quo
 C ui sua spes posita est, is in omnia secula uiuet.

Στέβεια γὰρ σοφόντα θεὸς φασὶν ἔσθιν ἀνοίξει.
 Θρύλος δ' ἐν πάντων ἔξει, καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.
 Ἐπείψει δὲ φάος σέλας ἡελίοιο καὶ ἄστρων,
 Οὐρανὸν εἰλίξει, μέλιτος δὲ τε φέγγος ὀλείται.
 Ὑψώσει ἢ φάρμαγας, ὀλεῖ δ' ὑψώματα βενών.
 Ὑψος δ' ἔκτετι λυγρὸν οὐκ ἀνθρώποισι φανέται.
 Ἰοσατ' ὄρη πεδίοις ἔσται, καὶ πάντα θάλασσα
 Οὐκέτι πλῆρ' ἔξει, γῆ γὰρ φρυγθεῖσα κόρρανῶ,
 Σιὸν πηγῶν, ποταμοὶ δὲ παχλάζοντες λείψουσιν.
 Σάλπιγγι δ' ἕρανόνβην φωνῶν πολὺθρῆνον ἀφήσει,
 Νεύσσα μύσος μελέων, καὶ πύματα λόσμου.
 Ταρταρίον ἢ χάος τότε δείξει γαῖα χανῶσα.
 Ἡξοισιν δ' ἐπὶ βῆμα θεῶν † βασιλῆες ἄπαντες.
 Ρύσει δ' ἕρανόνβην ποταμὸς πῦρ, ἠλλέ τε θέου.
 Σῆμα ἢ πᾶσι βροτοῖσι τότε, σφραγὶς ἐπίσημος,
 Τὸ ξύλον οὐκ ἔσται, τὸ κέρας τὸ ποδύμονον ἔσται.
 Ἀνδρῶν σύνσεβων ζωῆ, πρόσκομμα δὲ νόσμου.
 Ὑδασι φωτίζων κλυτὸς οὐκ δώδεκα πηγῶν.
 Ράβδος ποιμαίνουσα σιδηρεῖά τε ἱρατῆσαι.
 Οὔτεσ' οὐκὶν προγραφεῖς οὐκ ἀπροσίχισιν θεὸς ἡμῶν,
 Σωτήρ ἀβαύχτος, βασιλῆς, ὁ παθῶν εἴνεχ' ἡμῶν,
 Οὐκ μωῦσις ἐτύπωσέ, προτείνας ἀλκυῶν ἀγνάς,
 Νικῶν τὸν ἀμαλῆν πίσει, ἵνα λαὸς ἐπιγνώ
 † Ἐπικλήσῃ παρὰ πατρὶ θεῶν, καὶ τίμιον εἶναι.

al. βασιλῆ-
ος.

f. ἐνδειξόν.

f. ἐπιστά.

- Οὐδέ γὰρ οὐδέξι ἄλλως * (σα.
 56 Οἰκτρὸς ἄτιμος, ἄμορφος, οὐ οἰκτροῖς ἐλπῖσι δά-
 και φθαρτῆς σαρκὸς μόρφῃ *
 57 Οὐράνιον δώσει, καὶ αὐθροπορ πλάθουσα,
 ὅρτ' ἐπλάησον ὄφρι δόλιος ἐπὶ μοῖραν ἀπειθείμ
 Τῶ θανάτῳ, γνῶσιμ τε λαβείμ ἀγὰρ δ' τε καὶ τε,
 Ως τε θεῶν προλιπόντα λατρύειμ ἔθνεσι θυκτοῖς.
 Αὐτὸν γὰρ πρώτιστα λαβῶν σύμβουλον ἀπ' ἀρχῆς,
 f. τίνας. Εἶπον ὁ παντοκράτωρ, ποιήσωμιον † τέπνορ ἄμφω
 Εἰκότος ἐξ ἰδίης, ἀπομαξαμάμοι βροτὰ φύλα.
 Νυῦ μὲν ἐγὼ χερσίμ, οὐ δ' ἔπειτα λόγῳ θεραπύσειμ
 Μορφὴν ἡμῖς ἐρέμ, ἵνα κοινὸν ἀνάστημα δῶμιον.
 Γνώμης ἔν τούτης μεμνημένος εἰς ἱέρισμ ἤξει,
 Αντίτυπον μίμικμα φέρωμ εἰς παρθένου ἀγνίην,
 αλ. πρεσβυ- Υδατι φωτίβωμ διὰ † πρεσβυτέρωμ ἅμα χερῶν.
 τάττωμ. Πάντα λόγῳ πράσσωμ, πάσαν νόσον θεραπύσωμ.
 58 Τῶς αὐέμωσ πάυσει τε λόγῳ, φορέσει δὲ θάλασσαν
 Μαινομόλιου ποσίμ εἰρέλιμ, πίσει τε πατήσασι
 Εἰς ἐκπύσματα φαρμακίοντα παρεῖς αὐτοῦ
 59 Δώσει, καὶ εἰς μάστιγας ἀπλάσει δ' ἀγνὸν νῶτορ.
 Αὐτὸς γὰρ νόσωμ παραδώσει παρθένου ἀγνίην,
 60 Καὶ νολαφίξίμοτος σιγήσει, μή τις ἐπιγνῶ
 Τίς, τίνοσ ὦρ, πόθεν ἦλθον, ἵνα φθιμόνοισι λαλήσῃ.
 61 Καὶ σέφανον φορέσῃ τὸν ἀκαύθινον, ἐν γὰρ ἀκαυ-
 θῶρ
 Τὸ σέφος ἐπλεπῶν ἀγίωμ αἰώνιομ ἤξει.
 Ἐλυσρά τε νύξασι ἑκαταμῶ διὰ τὸν νόμον αὐτῶν.

Non aliter siquidem in decore *
 Probrosus, miserè deformis, spem tamen addet.
 Et forma carnis peritura *
 Cœlestem dabit atq; hominem fictum.

Cui uaser imposuit serpens, ut mortis abiret
 In fatum, sciretq; bonumq; malumq; quid esset,
 Omissoq; Deo seruiret morte caducis.
 Huius consilio namq; olim primitus usus,
 Sic ait omnipotens: Faciamus imagine, fili,
 Ambo de propria mortalia semina ducta.
 Nunc ego curabo manibus, tu deniq; nostram
 Effigiem uerbis, ut opus commune struamus.

Ergo ad iudicium ueniet dicti memor huius,
 Persimilem formam portans in uirginis aluum,
 Collustrans lympha manibus senioribus omnes.
 Cuncta iubens faciet, morboq; medebitur omni.
 Pacabit uentos dicto, sternetq; profundum
 Insanum, placidis pedibus calcando, fideq;
 Ad uirosa genas præbebit sputa pudentes,
 Verberibusq; sacrum tradet proscindere tergum.
 Virginem enim castam tradet mortalibus ipse.
 Perq; feret tacitus colaphos, ne forte sciatur
 Quis sit, cuius sit, mortalibus unde locutum
 Venerit, horrentemq; feret de uepre corona
 Nam sanctis ueniet de uepre æterna corona
 Lectis tum calamo compungent ilia, legis

Verfus hic
 uidetur ef-
 se transla-
 ticius.

More sua ex calamis etenim quos concutit aura,
 Ad lites animi sese ira vindice uertit.
 Verum cum fuerint quae dixi cuncta peracta,
 Soluitur omnis lex in eum, quae tradita quondam
 Est placitis hominum, ob populū nō morigerantiē.
 Expandetq; manus, totum metetur ut orbem.
 Panibus & quinq; & binis ex piscibus olim
 Millia quinq; uirū in desertis exaturabit.
 Quin & fragmentis collectis reliquiarum
 Bis senos cophinos (ut sit sperare) replebit,
 Felicesq; animas dicet *
 Qui mala derisi pensant bono *
 Concissi flagris, & paupertatis amantes.

Cuncta sciens, spectans, auscultans, intima prorsus
 Viscera perscrutans nudabit, ut arguat: ipse
 Cunctorum auditus, mens, uisus, sermo creator
 Formarum, omnia cui parent: qui morte solutos
 Seruat: qui morbo cuius curando medetur.
 Hunc tandem nocte sceleratae & perfidiose
 Contudent alapis palmae (pro crimina) diuum.
 Felle fames eius, sitis illudetur aceto.
 Hanc apponet ei gens scilicet hospita mensam.
 Scindetur templi uelum, mediumq; dici
 Nox tenebrosa tribus premet admirabilis horis.
 Non etenim deinceps templum legemq; colendam
 Arbitrio mundi monstratum est, idq; latebat,
 Arbi-

Επικαλώμην γὰρ σε σιμοῦν ὑπὸ πνύματος ἄλλου.
 Πρὸς πνύματα ψυχῆς ἐτράφη ὄργη, καὶ ἀμοιβῆς.
 Ἀλλ' ὅτε ταῦτά γε πάντα τελειωθῆ, ἀποβείπον, 62
 εἰς αὐτὸν τότε πᾶς λύσει νόμος, ὅς τις ἀπ' ἀρχῆς
 Δόγματι ἀνθρώπων ἐδόθη, διὰ λαὸν ἀπειθῆ.
 Ἐπιτάσσει ἢ χέρας, καὶ νόμον ἅπαντα μετρήσει.
 Ἐκ δ' ἄρτων ἅμα πούτε, καὶ ἰχθύος εἰναλίου 63
 Ἀνδρῶν χιλιάδας ἐρήμῳ πούτε πορέσει. (Ἰα,
 Καὶ Ἰα περιεσύναν) Ἰα λαῶν ἅμα κλάσμα Ἰα πᾶν **Laet. legit,**
 Δώδεκα πληρώσει νοφίνας, εἰς ἐλπίδα λαῶν. **ἰχθύος**
 Καὶ λαλέσει ψυχὰς μακρόν * **ἀνοίσι.**
 Οἱ παλὸν αὐτὶ κακῷ χλοσάζονοι *
 Τυπόμενοι, μασιζόμενοι, πονίην ποθέοντες,
 Παύτα νόων, καὶ πᾶντα βλέπων, ἢ πᾶντα ἀνόων,
 Σπλάγγνα καὶ σπύσση, καὶ γυμνώσει πρὸς ἔλεγχον.
 Αὐτὸς γὰρ πάντων ἀνοή, καὶ νῆς, καὶ ὄρασις,
 Καὶ λόγος ὁ πῆξον μορφᾶς, ὃ πᾶνθ' ὑπανεί.
 Καὶ νέουσι σώζω, πᾶσαν δὲ νόσον θόρα πόνων,
 εἰς ἀνόμων χείρας, καὶ ἀπίστων ὕψατον ἤξει. 64
 Καὶ δώσσει θεῶ βασιίσματα χέρισιν ἀνάγνοις.
 εἰς δὲ τὸ βρῶμα χολιδῶ, καὶ † πειρῆξος ἐδωκαῖ. 65
 Τῆς * ἢ φιλοξενίης ταύτης τίσσειν τράπεζαν. 66
 Ναὺ χιθῶναταπέτασμα, καὶ ἤματι μέσῳ † εἰς δι-
 Νῆξ ἔσαι σποτόεσα πελάριος ἐν τρισὶν ὄρως. **ψαν. Laet.**
 Οὐ μέτι γὰρ ναῶν κυφίω τε νόμῳ τε λατρύειν. *** ἀφιλοξενί**
 Φαντασίαις νόμῳ κενανυμένον αὐθὶς ἐδείχθη, **ης ταυτὶν**
 9 3 **Αὐθὶς** **δείξουσι.**
Laet.

Αὐθόνη καταβαρῆτος ἐπὶ χθόνος ἀουαίου,
ἤξει δ' εἰς αἰθέρην ἀγγέλων ἐλπίδια πᾶσι.

67 Καὶ θανάτη μοῖραν τιλέσει ἴμερον ἡμᾶρ ὑπνώσας.
Καὶ τότε ἀποφθιμότηρ ἀναλύσας εἰς φάος ἤξει,
πρῶτος ἀναστάσιως ἡλιτοῖς ἀρχὴν ὑποδείξας.
Αθανάτου πηγῆς ἀπολαύσάμονοι ὑδάτεος
τὰς πρόθυρον ἡαίχης ἀναγρῆνθε οὔτεσιν αἰώνων.

f. δουλοῦ- Μικέτι τ' ἀυλόνισιν ἀθέσμοις ἤθεσι νόμοις.
σουσι. Πρῶτα δὲ τοῖς ἰδίοις φανερὸς τότε ἰούρις ἔσται.
Σαρμίνος ὡς παρὸς ἂν χορσίρ τε ποσίρτ' ἐπιδείξῃ

f. ἰχνι πι- Τέσσαρα τοῖς ἰδίοις τ' ἰχνι θούτα ἴχνεσι μέλεισι,
χθούτα μέ- Αντολίην, ἀντίρ τε, μεσημβρίαρ τε, καὶ ἀρῆτορ.
λεσιμ. Τέσσαθε γὰρ νόμοις βασιλῆδες ἐπιτελέσει,

πρᾶξι τὴν ἀθέμιτον ἐπιφογορ εἰς τύπον ἡμῶν.
καὶρε ἀγνή θύγατρ' οἰῶν, καὶ πολλὰ παῖδσα,

68 Αὐτός σε βασιλὸς ἐπίθας ἐπὶ πῶλον ἐσάγει,
πρᾶος πᾶσι φανείη, ἵνα τοι ζυγὸν ὄρ' ὑπᾶμεν.

69 Δδλον δυσδιάστατον ἐπ' ἀρχὴν ἡέμιονορ ἀρῆ.
καὶ θέσμοις ἀθέμοις λύση, δεισμός τε βιαίος.

70 Αὐτόρ σε γίνωκε θεῶν, θεδ' ἔσθ' ἔοντα.

f. ἔχουσα. Αὐτόρ δεξάβασσα, καὶ ἐν σέρνοισιν τ' ἔχοντα,
ἐν ψυχῆς ἀγάπα, καὶ τ' ὄνομα βασίσαορ αὐτοῦ.
τὸς προτέρης δ' ἀπὸ θῆς, ἡ λύσον ἀφ' αἵματος αὐτῆ.
οὐ γὰρ σοι μύθοισιν ἰλάσκειται, ὅτε λιταῖσιν,
οὐ θυσίαις προσέχη φθαρταῖς, ἀφθαρτοῖς ὑπαρχων.
ἀλλ' ἀγίου σώματος θυμῷ προφέροντες ἴασιν.
Γνώθι τίς ἐστ' ὄτος, καὶ τὸν γοισιτῆρα τότε ὄψαι.

Χηρσύσα

Arbitr ut terras aeternus uenit in imas,
 Deuenietq; bonā spem portans omnibus, Orcum,
 Et tridui somno peraget mortalia fata.
 Tum demum linquet manes, lucemq; reuifet,
 Prima resurgendi lectis uestigia monstrans,
 Qui laticis culpas abluit fonte perennis
 Præteritas, rursum genit, planeq; renati,
 Iam non infandis parebunt moribus orbis.
 Porrò suis primum Dominus patefiet, eritq;
 Corporeus, sicut fuit antè, manusq;, pedesq;
 Ostendetq; impressa suis uestigia membris
 Quatuor, occasus, ortus, boreamq;, notumq;.
 Nam totidem mundi perpetrant regna patentis
 Infandum nimium facimus, nobisq; probrosum,
 Salue casta Sion, permultaq; passa puella:
 Ipse tibi in scenso rex en tuus intrat a fello,
 Erga omnes mitis, iuga quo tibi, quo iuga demat
 Intoleranda tibi, quæ fers ceruice subacta,
 Soluat ex lege leges, uiolentaq; uincla.
 Hunc agnosce tuum numen de numine natum,
 Laudibus hunc ornans, hunc imo pectore gestans,
 Diligeq; ex animo, serq; eius amabile nomen.
 Reijce præteritos, aq; eius sanguine solue.
 Nam nec uerba tibi, nec eum libamina placant,
 Nec sacra (inextinctus cum sit) mortalia curat,
 Sed qui sincero taciturni pectore adorant.
 Nosce quis hic nam sit, tum patrem deniq; cernes.

Tempore torpebunt uidua omnia semina mundi,
 Aer, terra, salum, lux ignis feruida, coeli
 Cardio dies, noctes, confident omnia in ignes,
 Et fiet species quàm desertissima rerum.
 Omnia namq; cadent lucentia sidera caelo,
 Nec uolucres plumis agiles per inane uolabunt,
 Omnibus et tellus animantibus orba iacebit.
 Non homines edent uocem, uolucres ue, ferae ue
 Confusus solitum sonitum non audiet orbis,
 Sed magnum sonitum reddet maris unda minaci,
 Et trepidi cuncti morientur in æquore pisces.
 Nec sulcabit aquas iam pondere nauis onusta,
 Mugitumq; dabit de bellis terra cruenta,
 Humanæq; anima fredebunt dentibus omnes,
 Vexabuntq; malos ululatus, atq; timores,
 Cædibus atq; siti, fame, pesteq; deficientes:
 Optandumq; mori dicent, fugietq; uocantes.
 Nondum mortis enim requiæ, non noctis habebunt.
 Multaq; nequicquam supremi numina patris
 Orabunt, sed eos tunc auertetur aperte.
 Secula nam septem dedit, usus uirgine casta,
 Ad respiscendum spacium mortalibus agris.
 Ipse mihi Deus hæc sibi decreta omnia dixit,
 Perficietq;, meis quæ sunt dicta omnia uerbis.
 Noui ego arenarum numeros, mensumq; profundi,
 Tellurisq; sinus, tenebrosaq; tartara noui, (ri,
 Quot fuerint homines, quot sint, quot deinde futu
 Astro=

Χρηστέσσι τότε πάντα χρόνῳ σοι χεῖρα τὰ νόσμον,
 ἄβρ. γαῖα, βάλκασα, φάος πυρός αἰθερομένοιο,
 Καὶ πόλος ὕραϊος, λιὰ νύξ λιὰ ἡμάτα πάντα,
 Εἰς ἐν πῶς ἕξεισι, λιὰ εἰς μορφῶν πανέρμημον.
 Ἄστρα γὰρ ἕρανόθεν φωστήρων πάντα πισεῖται
 Κυνέτι δὴ πῆσονται ἐπ' αἴρος σὺ πῆφοι ὄρνεις.
 Οὔτε βάσις γαίης, θῆρες γὰρ ἅπαντες ἔλθονται.
 Κῆρ ἀνδρῶν φωναί, ὃ θηρῶν, ὅτε πετλιῶν.
 Κόσμος ἄταπτος ἐὼν, ὃ χρεῖσι μορ ἢ οἶνον ἀπέστα. f. ἦχον.
 Ηχῶσι δὲ βαθὺς πόντος μέγαμ ἦχον ἀπειλῆς.
 Ζῶα τε νηϊτῶν ἰστέμωσα, θαλάσσης πάντα θανατῆται.
 Καὶ ναῦς φόρτον ἔχουσ' ἐπὶ λύμασι κινέτι πλοῦσαι.
 Μνησεί δὲ χθῶν αἰματος οὐκὸν πολέμοισι.
 Γάσαι δ' ἀνθρώπων ψυχὰν βρύξασιν ὀδύσι,
 Τῶν ἀνδρῶν ψυχῶν ἴδολογμῶν τε φόβῳ τε. f. ὀλογο-
 Τηρόμενοι δὲ λιμῶ, δὲ ψη. λοιμῶν τε, φόνοις τε. μοισι.
 Καὶ καλέσασιν καλῶν τὸ θανάτῳ, ἢ φύξεν' ἀπ' αὐτῶν.
 Οὐκίτι γὰρ θανάτος τ' αὐτῶν ὃ νύξ ἀναπαύσει.
 Πολλὰ δ' ἄρωτησῶσι μάτλι θεῶν ὑψιμέδοντα,
 Καὶ τ' ἄποσρέψεν φανερώς τὸ πρόσωπον ἀπ' αὐτῶν.
 Επῆα γὰρ αἰώνων μετανοίας ἡματ' ἔδωκεν
 Ἀνδρασι πλασμαμένοις, διὰ χερῶν παρβόσῳ ἀγνῆς.
 Αὐτὸς μοι τάδε πάντα θεὸς ἱέρνας λιὰ τέλεξε,
 Καὶ δι' ἐμὸν σῶματος τὰ λελεγμῶν πάντα τέλεσε.
 Οἶδα ἐγὼ ψάμμωμ τ' ἀριθμῶν, ἢ μέτρα θαλάσσης,
 Οἶδα ἢ μάχης γαίης, λιὰ ταῖς τερον ἡρόοντα. f. μυχῆς.
 Καὶ μάρτυρων ὄντων τε, λιὰ ἔσομῶν, νεκῶν τε,

Οἶδ' ἀριθμὸς ἀστέρων, καὶ Διδύμωρα, καὶ πόσα φῶτα
 Τετρασώδων νηϊῶν τε καὶ ὀρυθῶν πετελεύωρ. (λα,
 Αὐτὸς γὰρ μορφῆς ἀνδρῶν καὶ νόρ ἐτύπωσεν,
 Καὶ λόγῳ ὀρθὸν ἔδωκεν, ἐπισημίη τ' ἐδίδαξεν.
 Οφθαλμὸς ὁ πλάσας καὶ ὠτα, βλάπτωρ καὶ ἀκῆων.
 Καὶ παῖν σὸν ἄμμα νοῶν, πάντων τε σωίστωρ
 Αὐτὸς ἐὼρ, σιγῶν, καὶ ὕσθρον αὐτὸς ἐλέγχων,
 Καὶ ἐκπράξωρ ὅσα λαβῶν γε βρότων τις ἐπραξεν,
 Ελλῶν καὶ ἐπὶ βῆμα θεῶν θνητοῖσι λαλήσωρ,
 Καὶ κωφῶ ξυεῖς, καὶ ἔκλαέοντος ἀκῆων.
 Καὶ πόσον ἐστὶ τὸ παῖν ἀπὸ γῆς εἰς ἕραν ὀρ ὕψος,
 Ἀρχὴν καὶ τέλος οἶδον, ὅς ἕραν ὀρ ἐπιτε καὶ γλῶ.
 Γαῖα γὰρ ἐξ αὐτῶ, τὰ ἀπ' ἀρχῆς εἰς τέλος οἶδον.
 Μῦθος γὰρ θεὸς ἐστὶ, καὶ ἕνα ἐστὶν θεὸς ἄλλος.

- f. θεασίσει.** Εἰκίνα † θεασίσει θεῖα, ληφθεῖσιν ἀφ' ὕλης,
f. μορφῶ- χορσί τε † μορφώσας γε τεῖας εἰδωλορ ἀναυδορ,
σαντες εἰς Δοξάσει λιταῖς καὶ θρησῆσαισιν ἀνάγκοις,
κατὰ εἰδω- τὸρ λιτίσιν προλιπόντες, ἀσελγείαις ἐλάτρων σαρ.
λολάτρων. Γαῖτες δ' αὐτῶ ἔχοντες, ἀρχήσιμα διῶρα θύσει,
 καὶ ὡς αὐτῶ τιμῆς, τὰ δὲ χηῖσιμα πάντα δοηῖσι,
f. κνισῶν- οἶνι † κνισῶντες ὡς τοῖς ἰδίοις κνίσεισιν.
τες. Σαρπας γάρ τε, καὶ ὄσέα μυλόοντα † καίσει,
f. κᾶουσι. Ἐόντες βωμοῖς, καὶ δαίμοσιρ ἄμα χέουσι,
 καὶ λίγυς ἀπῆσαι θεῶ τῶ φῶτα διδόντι,
 καὶ ὡς διφῶντι θεῶ, θνητοῖσιν ἀκούσει τὸρ οἶνον,
 Εἰς δόξω μεθύνοντες ἐπ' ἀρχήσοισι θεοῖσιν.
ἐπιδρά- Οὐ χηῖσει θυσίῶν, καὶ ἀουδῶν † ἡμετέρων τε,
ωρ.

Oracula.

291

Astrorum numeros, stirpes, frondesq; quot usquã:
 Quot sint quadrupedes, quot pisces, quotq; uolũ-
 Idem nam species hominũ, mētesq; creauit, (cres.
 Et docuit scire, & rationis munia rectæ
 Lumina qui finxit, quiq; aures: cernit & audit,
 Omnes qui mentis motus tenet, omnia nouit,
 Et tacet, & tandem conuincet, supplicioq;
 Afficiet quæ quisq; hominum celata patrarit,
 Cum ueniet solium ad diuinum iura daturus:
 Qui nil dicentes, mutos, intelligit, audit.
 Et quantum tellus à cœli uertice distet,
 Principium, finem, media omnia nouit: ab ipso
 Omnia sunt, cœlum qui, telluremq; creauit.
 Solus enim Deus est, non est Deus alter ab ipso.

Ast homines syluis abscindunt robur, & inde
 Muta suis manibus diuim simulachra figurant,
 Quæ decorent ritu, libamentisq; profanis,
 Impurasq; colunt nugas, genitore relicto.
 Omnesq; assidui uanissima munera libant.
 Et tamen hoc ipsum se rentur honore iuuare,
 Atq; dapes adolent, ut cassos lumine pascant.
 Namq; cremant carnes, & plenis ossa medullis,
 Et mactant aris, & placant sanguine manes,
 Candelasq; Deo accendant, qui lumina donat.
 Ac tanquam sitiât, uini libamina fundunt,
 Mortales ebrij, qui numina uana fatigant.
 Non libaminibus, non sacris indiget istis,

In simula-
 chorũ cul-
 tores.

Non

Non nidore malo, aut inuiso sanguinis haustu.
 Namq; (tyrannorum regumq; insania suadet)
 Manibus hæc faciunt, ceu manes coelicolæ sint,
 Ritus curantes prauosq;, Deoq; carentes.
 Effigiesq; suas (rerum genitore relicto)
 Marmoreos dicunt diuos, pendere putantes
 Hinc sibi spem et uitam: surdi mutiq;, malum qui
 Credere tan faciles, a recto prorsus abhorrent.
 Ipse uias posuit binas uitæq; necisq;,
 Proposuitq; bonam menti sibi sumere uitam:
 Ipsa sed in mortem æternam se iecit, et ignem.
 Vera reli- Effigies mea homo est rectæ rationis alumna:
 gio. Huic tu pone uolens purâ sine sanguine mensam,
 Repletamq; bonis. panem potumq; samenti,
 Et stienti da: nudum tege corpus amictu.
 De proprio castis manibus largire labore,
 Oppressum recrea: fessi solare labores.
 Hæc à te detur uiuenti uictima uiuens.
 Sparge pie semen, Dominus tibi donet ut ista:
 Aeternos fructus, æternum lumen habebis.
 Vitam incorruptam, cum cunctos arguet igne.
 Omnia nam purgans, molem conuerret in unam.
 Cælum conuoluet, telluris operta recludet.
 Manes in uitam (fitorum lege soluta,
 Et lethi stimulis) ad iudiciumq; uocabit,
 Iudicet ut tandem mores prauosq; piosq;.
 Ariete tunc aries, pastor pastore propinquo,

Οὐ νέος κς μιάρης, ἄχ' αἵματος ἐχθίσιο.
 Ταῦτα γὰρ εἰς μακρίας βασιλῆων, ἢ τυραννῶν,
 Δαίμοσι ποῖσι μνηστῶν ὡς ἔβρασιδεας,
 Θρησκείαν ἄβειρον καὶ ὀλέθριον ἐπιπνέοντες.
 Καὶ παλέσει θεὸς λιθίνος τὰς εἰμόνας αὐτῶν, (σαρ,
 Τὸν λιτίνον περὶ πόντες ἄπ' αὐτῶν ἐλπιδὰ πᾶ-
 Καὶ ζῶνι νομίσαντες ἔχειν, λιφοὶ καὶ αἰάουδοι,
 Εἰς τὸ παρὸν πιστοί, τ' ἀγαθὸν δὲ ἀπὸ πᾶσιν ἀπο-
 Αὐτὸς ὁ δὲ προσέθηκε δῖος, ζῶνις θαυμάσιος, (τῶν. † f. αὐτὸς.
 Καὶ γνώμη προσέθηκε ἀγαθὸν ζῶνι προσελέσθαι. * f. ἔριψεν.
 † Αὐτοῖς δ' εἰς θαύματον, καὶ πῶρ αἰῶσι μ' ἐρίψεν. 71
 Εἰκὼν ἐστ' ἀνθρώπου ἐμῆ, λόγῳ δὲ θῶρον ἔχουσα. (ζῶν, ἢ ἀληθινῆ
 Τῶν θῶρον ἢ ἀνὰ κνήμην τρέπει- σὺσέβεια.
 Πληρώσας ἀγαθῶν, καὶ δὸς πεινῶντι τὸν ἄρτον, f. παθεσθῶν
 Καὶ διψῶντι ποτὸν, καὶ εἴματα σάματι γυμνῶ. τε ἀνὰ κνῆ
 Ἐν μύχθῳ ἰδίῳ πορῆσας ἀγνώστῃ παλάμοισι,
 Θλιβόμενον κτῆσαι, καὶ τῷ ἰάμνοντι παρῆσας, πεισῶν.
 Καὶ ζῶσαν θυσίαν ταύτην τῷ ζῶντι πόρισι.
 Σπᾶρον ἔπ' ἀνέβη, ἵνα σοι λύριος τὰ δε δῶσει.
 Καρπὸς ἀθανάτου, καὶ φῶς αἰώνιον ἔξει,
 Καὶ ζῶνι ἀμαρταντομ, ὅταν πῦρ πάντας ἐλέγη.
 Χωνσῶσει γὰρ, καὶ πάντ' εἰς ναβαρὸν διατάξει.
 Οὐρανὸν εἰλίξει, γαίης κισθμῶνας ἀνείξει, 72
 Καὶ τότε ἀνάσσει νένοας, μοῖραν καταλύσας,
 Καὶ θανάτῳ ἰσότηρον, καὶ ἵσότηρον εἰς ἴσῳσι ἔξει,
 Κελευρὸν ἀνέβη καὶ διουσιβῶν βίον κενθῶν,
 Καὶ ἰσότηρον κενθῶν, καὶ ποιμὸν ποιμὸν θῆσει.

Καὶ μόχθον μόχθω πέλειος ἀλλήλων ἐς ἐλεγχον,
 Οἱ τινες ὑψόβησαν ἐλεγχέμενοι ὑπὸ ἐλεγχων.
 Καὶ σόμα πωυτὸς ἐφραξαρ ἴν' αὐτοὶ βηλώσαντες,
 Τὸς ὄσιος πρᾶσσοντας ἴσως καταδιδλώσωσι,
 Σιγαὶν προσάσσοντας, ἐπειγόμενοι διὰ λίερος.
 Καὶ δουίμοις πιστοῖς τῶτε χωρήσωσι ἅπαντες,
 Οὐκέτι λοιπὸν ἔρις λυπόμενος αἴθειον ἔσται.

f. μετὰ. Οὐκ ἔχθες γέγονον, ὄχηματα † μικρὰ μὲν ἴμνη.

f. πωυτὸς. Οὐκ ἔαρ, ὄχι θέρος, ὄ χειμῶν, ὄ μετώρου,
 Οὐ δῶσις αὐτολιν, † ποιήσω γὰρ μακρὸν ἦμαρ,
 Εἰς αἰῶνα φωτὸς μεγάλου πεπονημένος ἔσται.

Χς ἰς αἰῶνων *

73 Αγοίνυτες, ἀχθάντες, αἰδύνας, αἰυλὸς τε,

f. μετρώρ. Οὐράμιος, ἰσχύι † μέτρων πυρόεσσαρ αὐτῶν,
 Καὶ πάταγον σὺν ἔρωρ, πατέχει σὺν ἀπῶν ἔρωρ.
 Γραῖνει τε βαρυντὶ πεκα δειπνήματα βροντῶν, (σὺν)
 Γῶν κλονέων πατέχει ροὶ βήματα *

f. καὶ σερ- † Καὶ σερβωτῶν μάστιγας ἀπαμβλῶει πυροφελγῶν.
 τῶν. Οὐβρωσ δ' ἀσπῆρα χύματα, ἕρπυνην ἢ χαλάσας,
 Κρυμαλέης νεφελῶν βελῶν, καὶ χείματος ὄρμης.
 Αὐτοὶ μὲν γὰρ ἕκαστα ὑψὸς διατεταμαίρονται,
 Οὐσα πῶρ αὐτῶν σοὶ δουίει, πρῆσασεν τ' ἐπινόεις.
 Σὺ πωυτὸς πρὸ ἀτίσεως πάσης σέρροισ ἴσοισι περ-
 νῶς.

Σὺμβολος πλάσσης μέροπων, κριτὴς τε βίοιο,

Οὐ πρῶτη σόματος γλυκοδρῆ προφθέγγατο φωνῆ.

Γοιήσωμεν ἴδιον παρομοίειν ἀνέγρα μορφῆ

Ημε-

Et uictulus uitulo admoto censebitur illic.
 Quosq; sibi nimium fastum sumpsisse patebit,
 Et qui cuiilibet os obstruxere imperiosi,
 Et sibi de sanctis uires peperere subactis,
 Ex paribusq; ipsos fecerunt inferiores,
 Et studij lucro ducti iussere silere:
 Tunc inquam cedent omnes fideisq; probisq;
 Non iam iurgia erunt, non iam dicitur, Erit cras,
 Aut transiit heri: nec erunt quos crebra fatigat
 Cura dies: non uer, æstas, autumnus, hyems ue,
 Ortus ue, occasus ue. dies nam longa manebit.
 εις αιωνα πρωτος μεγαλον προσωμενος εσται

Christus Iesus seclorum *

Aeternus, nunquam genitus, plane intemeratus,
 Ignitas caeli cohibet qui uiribus auras:
 Fulminis & sonitum saeuo fulgore coercet,
 Horrendos tonitrus mollit, pacatq; fragores.
 Terram conuoluens stridores comprimit *
 Fulguris obtundit percussus igne micantes.
 Imbris & immodicos fluxus, & grandinis albæ,
 Et nubis gelidi amplexus, hyemisq; solutæ.
 Singula namq; ipsi coniectant mente, uidentur
 Quæ tibi, quæq; tuo nato annuis ipse patrandæ.
 Qui tibi & unanimes, & par, res ante creatas,
 Humanæ iudex uitæ, sociusq; creator.
 Ad quem oris prima dulci uoce locutus:
 Condamus hominem proprium, nostræq; figuræ
 Persu

Per similem, atq; auram uitalem demus habere.
 Cui uel mortali totus famulabitur orbis,
 Et ficto ex terra nos omnia subijciemus.
 Hæc tu mente tua sic uerbo fatus, & ecce
 Omnia facta: tibi parent elementa iubenti
 Omnia protinus, & rerum natura perennis
 Est cum figmento mortali condita rite,
 Cælum, aer, ignis, tellus, fluctusq; marini,
 Sol, luna, astrorumq; chorus, montesq; diesq;
 Nox, flatu, somnus, uigilantia, uisq; uolendi,
 Vita, intellectus, uoces, & robur, & artes,
 Atq; immansuctū uolucrum genus, atq; natantum,
 Mansuetum, bigenus, serpentumq; ancipitumq;
 Omnia namq; tibi certo ordine disposuisti,
 Temporibusq; petit postremis terram. *
 Et breuis egressus Mariæ de uirginis aluo
 Exorta est noua lux *
 E' cælo ueniens mortales induit artus.

Gabriel. Ac primum corpus Gabriel ostendit honestum
 Nuncius, hinc tali affatur sermone puellam:

Maria. Accipe uirgo Deum gremio intemerata pudico.
 Sic ait: ast illam cælestis gratia molli
 Lenijt afflatu. tum uirginitatis amatrix
 Perpetua, magno subito correpta stupore,
 Atq; metu, trepida pressit formidine mentem,
 Ignotis uerbis commoto corde tremiscens.
 Hinc ut latificis mens est recreata loquelis,

Erubuit

Oracula.

257

Ἡμετέρη, καὶ δῶμον ἐχειρ ἰσαρνεία πνοιῶν,
 Ωθνητῶ πρὸς εἶντι τὰ νοσημινὰ πάντα λατρύσει.
 Καὶ χοιῶν πλάσονται, τὰ πικρὰ ὑπὸ τ᾽ ἄξομεν αὐτῶ.
 Ταῦτα δὲ ἔφησα λόγῳ, τῆ σὴ φρονί πάντα δὲ ἐτύ-
 χθην.

Γαῦτα δ' ὁμῶ σοι χθρὰ λιλάσυμασι † κώθειται τῶ σῶ. f. πείθετο.
 Καὶ λιτίσις ἀίδιος σιωπᾶσας τε, πλάσματα θνητῶ.
 Οὐρανὸς, ἀήρ, πῦρ, χθών, γῆ καὶ χυῦμα θαλάσσης,
 Ἡέλιος, μήν, χόρος ἄστρον, ἕρτα τ' ἡμαρ,
 Εὐφρόνη, ὕπνος, ἐγρόσις, πνύμα, καὶ ὄρμη.
 Ὑψὺ καὶ σιύσις, τέχνη, φωνή τε καὶ ἀλήθ.
 Ζῶων τ' ἀρχαὶ φύλα τὰ νηητῶν καὶ πετενωῶν,
 Γαῖσῶν τ' ἀμφιβίων τε, καὶ ἐρπετέρων, διφρωῶν τε.
 Πάντα γὰρ αὐτός σοι σιωπᾶσας σὴ ὑπὶ † ἀνάγω- f. ἀγωγῆ.
 Ὑψατίσις τε χθόνις χθόνα ἡμέψατο * (γῆ,
 Καὶ βραχὺς ἐλθὼν παρθένος ἐν μαρίας λαγόνων τε,
 Ἐξανέτειλε νέον φῶς *
 Οὐρανὸθρον δὲ μοιῶν, βροτέων ἐνεδύσατο μορφῶν.
 Πρῶτα μὲν οὖν γὰρ ἐκίλησεν ἀναρῶν δέμας ἀγνὸν ἐδὴ γὰρ ἐθῆλ.
 Δόντερον μὲν ἰσῆλυ αὐτ' ἀγγελος ὄνειπε φωνῆ, (χθην,
 Δέξαι ἀρχαῖντισι θεῶν σοῖς παρθόνε πόλποισ.
 Ως εἰπὼν, ἔμπνσσε θεὸς χάρι, καὶ αἰεὶ ἰσῆν,
 Τινὼ ἀρὰ τάρβος ὁμῶ, θάμβος θ' † ἔλεν ἐξαιῦσαμ. Μαρία.
 Στῆ δὲ ἀρ' ὑποτρομέσσα, νέος δὲ οἱ ἐπῶϊντο
 Παλλομοῦνης κραδίης, ὕπῳ ἀγνώστοι τιμ ἀησαῖς.
 Ἀνθῆς δὲ ἐφράσθη, καὶ ἰάνθη νέαν ἀνθῆ.

†

Κυρί-

Κατέδιδου δὲ ἐγέλασεν, ἔλω δὲ ἄρ' ὄρθλιε παραήρ,
 Καρμᾶτι τὸρ πομονίω, καὶ θελομονίω φροσίπ
 αἰδοί.

Καὶ οἱ θαρσος ἐπῆλθεν, ἔπος δ' εἰσέπτατο νοδιώ.
 Σαρπηθὸν δὲ χθόνω, καὶ γασέρι ζωγονηθῆν,
 Ἐπλάδην βροτέω ἰδίλω, καὶ ἑῶρος ἐτύχθη,
 Γαρθρηνίοις τοπέτοῖς. τόδε γὰρ μέγα θαῦμα βροτοῖ
 σιμ.

Ἀλλ' ὄδερ μέγα θαῦμα θεῶ πατρι, καὶ θεῶ ἡῶ.
 Τιντόμορον δὲ βρέφος, ποτὶ δ' ἔφθατο γηθοσιώω
 χθών.

Οὐρανόος δὲ ἐγέλασε θρόνος, καὶ ἀγάλλετο λόσμος.
 Καινοφανῆς δὲ μάγοιτι σεβάδην θέσφατος ἀσῆρ.
 Σπόργανωβίς δὲ βρέφος, ἀήχθη θιοπεθίσι φάτνη.
 Καὶ λόγος ἡ βηβλιέω πατρις θεούλητος ἐλέχθη,
 Βασιλεύσας τὲ καὶ αἰγονόμοις καὶ ποιμέσιμ ἀρνῶν.
 Ἐρῆραδίη τε ταπεινόφροσιμ πεπραῖ τέρυμτα μι-
 σείρ,

f. πάντως. Καὶ τ' πάντων ἀγαπαῦ τὸρ πλησίον ὡς περ ἑαυτῶν,
 Καὶ θεὸν ἐν ψυχῆς φιλέειν, αὐτῶ δὲ λατρύειν.
 Τῶνεκ' ἄρ' ἡμεῖς καὶ ὀσίης χριστοῖο γονέβλης
 Οὐρανίης πεφυότες, ἐπιπλέμεθα σὺδ' ἐμοίγε
 Μνηστῶν ἀφροσύνης ἐπὶ θρησκείῳ κατέχοντες.

Δόξα τῷ ἀγίῳ θεῷ, τὸ δόντι τέλος τῶν σιβυλλ-
 λικῶν χρησμῶν.

Oracula.

259

*Erubuit malas ridens puerile uenustas,
 Letitia, dulciq; animum demulsa pudore.
 Tunc ad se redijt, uerbumq; uolauit in alium,
 Idq; suo factum atq; animatum tempore corpus
 Mortali facie cretum est. puer inde creatus
 Virgineo partu. mira est mortalibus hæc res:
 Sed res nulla Deo patri natoq; stupenda.
 Hoc puero nato properauit gaudia tellus,
 Cœlestis risit sedes, & gestijt orbis:
 Diuinamq; Magi stellam coluere recentem.
 Monstratusq; Dei præcepta sequentibus infans
 Est in præsepi, quem fascia circuit, estq;
 Dicta Logi Bethlem diuino patria nutu
 Caprarum atq; ouium custodibus, atq; bubulcis.
 * Et tumidos fastus animis odisse modestis,
 Atq; alios prorsum ceu semet amare, Deumq;
 Diligere ex animo cum relligione colendo.
 Nos igitur sancta Christi de stirpe creati
 Cœlesti, nomen retinemus proximitatis,
 Letitiæ memorem seruantes relligionem.*

F I N I S.

Versus quidam Sibyllini à Lactantio citati Lib.
 7. cap. 19. qui neq; in Theophilo, ne-
 que in his libris extant.

r 2 — Cum

— Cum uenerit ille

*Iguis erit tenebræ mediæ caligine noctis,*7.24. *Audite ò homines, rex imperat ille perennis.**Omnia sed fret hęc tellus sacra sola piorum**Ex petra mellis latices, lactisq; perennes**Fontes, unde bibant iusti; pijq; scatebunt.*

De ira Dei Atq; Deum regem cunctorum progenitorem:

cap. 23. *Quem tremit & tellus, cœlū, pelagusq; profundū,
Tartarciq; sinus, atq; ipsi dæmones horrent.*

EXTANT ETIAM APVD EVN

*dem Lactantium quædam Græca Apollinis ora-
cula, quæ nobis interpretari, & huc addere ui-
sum est. Igitur primi libri cap. 7. sic ait: Apollo
querenti curdam, quis esset, aut quid esset om-
nino Deus? respondit uiginti & uno
uerbis, quorum hoc prin-
cipium est:**Ex sese constans, sine matre, à nemine doctus,**Immotus, nomen quod uerbis dicere non est,**In flammis habitans: hoc scilicet est Deus. at nos**Eius parua sumus Genij pars. —**Item lib. quarto. cap. 13. de Christo loquens, in-
quit: Propterea Milesius Apollo consultus, u-
trum ne Deus an homo fuerit, hoc
modo respondit:**Corpore mortalis, sapiens per facta stupenda:**Iudicibus sedenim Chaldeis captus, & armis,**Clauis & palo finem tolerauit acerbum.*

Et

LACTANTIUS LIB. 7.

Cap. 19.

— Οσπότη' αὐ' ἐλθῆν

Ἐὐρ' ἔσται σπότης ἐν τῇ μέσῃ νυκτὶ μελαίνῃ.

LIB. 7. Cap. 24.

Κλῦτε δὲ μὲς μέρες, βασιλεὺς αἰώνιος ἄρχῃ.
 Ἐντεβέωρ δὲ μόνῃ ἀγία χθονὶ πάντα τὰ δὲ ἴδῃσι.
 Νάμα μέλιτος ἀπὸ πέτρης, ἢ δὲ ἀπὸ πηγῆς,
 Καὶ γάλατ' ἀμβροσίους βύβρα παύτεσι δικαίους.

Lib. de ira Dei. Cap. 23.

Ἡ δὲ θεὸν βασιλεῖα καὶ γοννιτῆρα πρὸ πάντων,
 Οὐ τρέμεται καὶ γὰρ αἰ, καὶ ἔρανος, ἢ δὲ θάλασσα.
 Τραταφροὶ τε μυχοὶ, καὶ δίκαιμονες ἐμφρότισιν.

Lib. 1. Cap. 7.

Αὐτοφυῖς, ἢ δὲ λαίματος, ἀμύτωρ, ἀφυφέλιτος,
 Οὐνομα μὴ δὲ λόγῳ χωρῶμεν, ἐν πνευ' ναίων,
 Τοῦτ' ἐθεός, μὴ γὰρ δὲ θεῶν μέρη ἀγγελοὶ ἡμῶς.

Lib. 4. Cap. 13.

Θνητὸς ἐὼν κατὰ σάρκα, σοφὸς τόρα τῷ δέσπῃ ἐρ-
 γοῖς;
 Ἀλλ' ὅσπ' χαλδαιῶν πριτωῶν ὅπλοισι σιναλωθεῖς,
 Γόμφοις καὶ σπολόπτεσι πωρλεῖ ἀνέτλησε τελευ-
 τλή.

r 3

Lib.

Ὑψὴ μὲν μέχρι οὐ δεσμοῖς πρὸς σῶμα κρατεῖται
 Φθαρτὰ νοσῶσα πάθει, θνητῶν ἀλγυλλῶν ἔπει.
 Ἡνίκα δ' ἀνάλυσιν βροσίην μετὰ σῶμα μαρμαίβει
 Ωκυλίω σφύεται, ἐς αἰθέρα πάσα φερέται,
 Αἰὲν ἀγέρας ὄσα, μόνει δ' εἰς κάμπαρ ἀταρής,
 πρῶτόγονος γὰρ τότο θεῶ διέταξε πρόνοια.

EUSEBII DE ACROSTICHIDE

Sibyllina iudicium. Atque item Aegloga

Vergilij quarta, ab eodem Graecè reddita.

Παρίσταται δέ μοι καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν τι
 μακρύνειν τῆς τοῦ χρίστου θεότητος ἀπο-
 μνημονῶσαι. ἐν γάρ τοι τότων διηλονότι καὶ ἡ τῶν
 βλασφημιῶν αὐτῶν διαγνώσις οἶδεν αὐτῶν θε-
 ορῶντα, καὶ θεοῦ παῖδα, ἐκ ὁμοιοῦ τοῖς ἑαυτῶν λό-
 γοις πισθῶσαι, ἢ τοίνυν ἐρυθραῖα σίβυλλα, φάσκει
 σα ἑαυτῶν ἐπιτη γενεᾷ μετὰ τὸν κατακλυσμόν
 γενέσθαι, ἰσθῆσαν τοῦ ἀπόλλωνος, διάδημα ἐπί-
 σης τῷ θεμισσομένῳ ὑπ' αὐτῆς θεῶ φοροῦσα,
 καὶ τὸν τρίποδα περὶ ὁμοῖοις αἰετο, παρθέπου-
 σα, ἀποφοιβάσθαι τε τοῖς χρωμόσις αὐτῆ, ἡλι-
 θιότητι τῶν γενεῶν ἐπιθεωρητόν τῶν αὐτῶν τοι-
 αῦτη λατρεία, διὰ τὸν ἀρχήμονες θυμοὶ καὶ ὄδον σε-
 μνὸν ἐπιγίνεσθαι, κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἰσορομοσίοις
 περὶ

Iudicium.

263

Et lib. septimi cap. 13. Polites quidam consuluit Apollinem Milefium (inquit) utrum ne maneat anima post mortem , an resoluatur ? & respondit his uerbis :

*Donec corporeis animus connexibus hæret,
Cedit mortali patiens humana, dolori.
Sed cum mortali compage solutus, abiit
Corpore confecto, tum totus in æthera fertur,
Incorruptus ubi maneat, nunquamq; senescens.
Sic antiqua Dei fieri prudentia mandat.*

FINIS.

EVSEBIUS DE VITA CONSTANTINI, interprete Vuolfgango Musculo Dufano.

Subit autem animum meum, etiam extraneorum quoddam de Christi diuinitate testimonium commemorare. Ex his enim, etiam blasphemantium, ipsum animus, Deum ipsum esse, ac filium Dei, nouit: si saltem suis ipsorum sermonibus credunt. Sibylla igitur Erythraea, quæ se ipsam, sexta post diluuiū generatione uixisse, et sacerdotem Apollinis fuisse dicit, diadema ex æquo unā cum Deo, cui seruebat, gestans: et tripodā, circa quem serpens uersabatur, colens, et appropinquantes ad se abijciens, propter dementiam parentum, qui eam tali cultui tradiderant, ob quam etiam dedecorose furia, sicut commemorant, qui

de Daphne scribunt. Hæc inquam, Sibylla intus
 in ipsis aliquando adytis importuna superstiti-
 one occupata, ac diuina certè inspiratione refer-
 ta, carminibus futura de Deo uaticinata est,
 perspicuè in serie primarum literarum, quæ A-
 19071X15 dicitur, historiam aduentus Iesu decla-
 rans. Est autem Acrostichis ista: Iesus Chris-
 tus, Dei filius, Seruator, Crux. Carmina uerò il-
 lius hæc sunt:

Acrostichis, ex Gyraldi uersione est.

Iudicij fuerit cum signum, terra madebit,
 Et coelo ueniet princeps per secla futurus,
 Scilicet ut carnem præsens & iudicet orbem.
 Omnis homo hūc, fidusq; Deum, infidusq; uidebit,
 Vnà cum sanctis excelsum sine sub æui:
 Sede sedens animas censebit, corpora & ipsa.
 Chersos erit mundus, spinas feret undiq; tellus.
 Reijcient simulachra homines & munera Diis.
 Inquirens portas infringet carceris atri.
 Sic etenim cunctæ ueniet lux libera carni,
 Tunc sanctis: ignis fontes æternus aduret.
 Occultos actus omnes & quisq; loquetur,
 Sed tenebrofa Deus collustrans pectora pandet.
 Threnus erit cunctis, & stridor dentis adesti.
 Effugiet solis iubar, astorumq; chorææ,
 Omne poli lumen soluetur, & aurea luna.

Valles

πρό τῆς ἀφῆνης. αὐτῆ τοίνυν ἔσω τῶν ἀδύτων
 ποτὲ τῆς ἀπείρου Δεισιδαιμονίας προαχθεῖσα, καὶ
 θέας ἐπιπνοσίας ὄντως γενομένη μετῆ, δι' ἐπῶν
 περὶ τὸ θεοῦ τὰ μέλλοντα προεθέσπισε, σαφῶς ταῖς
 προτάξεσι τῶν πρώτων γλαυμάτων, ἢ τις ἀκροσι-
 χίς λέγεται, ἀκλήσα τὴν ἰσοχίαν τῆς τὸ ἰσοῦ κα-
 τελεύσεως. ἔστι ἢ ἡ ἀκροσιχίς αὐτῆ. Ἰησοῦς χριστός,
 θεὸς ὢς, σωτὴρ ἡμῶν. τὰ δὲ ἔπει αὐτῆς, ταυτά.

ΙΣ ΧΣ ΘΥ ΥΙΟΣ, ΣΩΤΗΡ, ΣΡΣ.

Ἰδράσει δὲ χθῶν ἰερίσεως σημαῖον ὅτ' ἔσται.
 Ἥξει δ' ἕρανόβην βασιλεύς αἰῶσιν ὁ μέλλων
 Σάββα παρῶν πᾶσαν ἰερίαι, καὶ νόσμον ἅπαντα.
 Οφονται δὲ θεὸν μέρεσις τρισὶ καὶ ἄταισι,
 Υψιστον μετὰ τῶν ἀγίων ἐπὶ τέγμα χρόνιο,
 Σαρκοφόρων φυλάξ ἀνθρώπων βήματι ἰερίων.
 Χέρσεσ ὅταν ποτὲ νόσμος ὅλος, ἢ ἀναίθεα γούμῃσι.
 Ρίψισι δ' εἰδωλα βροτοὶ, καὶ πῦτον ἅπαντα.
 Εὐκῆσται δὲ τὸ πῦρ γλιῦ, ἕρανόν, καὶ θάλασσαν
 Ἰχθύων, φλέξει δὲ πύλας ἀετιτῆς αἰέλας.
 Σαφῆ τότε πᾶσα βροτῶν ἐπ' ἐλσυθέθισι φάος ἕξει
 Τῶν ἀγίων, ἀλόμας δὲ τὸ πῦρ αἰῶσιν ἐλέγξει.
 Οὐ πῶσιν τίς πράξεις ἐλαθον, τότε πάντα λαλήσει.
 Στήθεα γὰρ βρόχοντα θεὸς φωστῆσιν ἀνόξει,
 Θρῆνός δ' ἐν πάντων ἕξει, καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.
 Εὐκῆσται δὲ φάος σέλας κελίοιο καὶ ἄστρων,
 Οὐρανὸν ἀλίξει, μίλυνος δὲ τε φέγγος ὀλέται.

Ακροσιχίς
 περὶ χριστοῦ.

Υψώσα ἢ φαράγγας, ὅλαι δ' ὑψώματα βανῶν.
 Υψος δ' ἕνετι λυγρὸν σὺ ἀνθρώποισι φανείται.
 Ἰοσατ' ὄρη πεδίοις ἔσαι, ἡὰν πᾶσα θάλασσα
 Οὐκέτι πλῆρ' ἔξει, γῆ γὰρ φρυγθεῖσα κόραυνῶ,
 Σιὸν πυγαῖς ποταμοὶ ἢ μαχλάζοντες λείψουσιν.
 Χέλπιγγ' δ' ἕρανόθεν φωνὴν πολὺν βρῆνον ἀφήσει,
 Δρύσσα μύσος μελέων, ἡὰν τῶματ' ἰόσμεν.
 Ταρταρίον ἢ χάος τότε δάξει γαῖα χανδσα.
 αὐ. βασι- Ἡξυσιν δ' ἐπὶ βῆμα θεῶν ἑ βασιλῆες ἀπαντες.
 λῆος, Ρύσει δ' ἕρανόθεν ποταμὸς πῦρ, ἡδέ τε θέου.
 Σῆμα ἢ πᾶσι βροτοῖσι τότε σφραγίς ἐπίσημος,
 Τὸ ξύλον σὺ πιστοῖς, τὸ κέραν τὸ ποθόμενον ἔσαι,
 Ἀνδρῶν σὺ σεβίωμ' ἰσὺ, πρόσκομμα ἢ νόσμεν.
 Υδασι φωτίσωμ' ἡλιτῆς σὺ δώδεκα πηγαῖς.
 Ράβδος ποιμίνισα σιδήρεά τε κρατήσει.
 Οὗτος ὁ νῦν προχαφείσ' σὺ ἀνροσίχισιν θεὸς ἡ-
 μῶν,

Σωτὴρ ἀθανάτος, βασιλεὺς, ὁ πᾶτων σὺν ἡμῶν.

Καὶ ταῦτα τῆ παρθένῳ διηλασὴν θεῶν ἐπέει-
 πη προκηρῦσαι. μακρὰ δ' αὐτὴν ἔγωγε κρινῶ,
 ἡὺ ὁ σωτὴρ ἐξελέξατο προφῆτιν τῆς ἑαυτῶ περι ἡ-
 μῶν προμνησίας, ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπε-
 φῶσι, ἢ ταῦτ' ὁμολογοῦντες ὄρυθραῖαν γεγενῆσθαι
 σιβύλλαν μαύτην, ὑποπίστυσι δὲ τῆν τῆς ἡμετέ-
 ρας θρησκείας ποιητικῆς μύσης ἐν ἀμοιβῶν, τὰ ἑπι-
 ταῦτα πεποιμέναι, νοθὲν ἐδάξτε αὐτὰ, ἡὺ σι-
 βύλλης

Valles extollet, collesq; à uertice perdet.
 Vsq; nec celsum mortalibus aut graue quicquã.
 Inde æqui montes campis, hinc cerula ponti
 Omne ratis spernent onus, hincet fulmine tellus.
 Sic fontes simul arescent, & fluminis aluedi.
 Stridula tum querulû sonitû tuba fundet olympo;
 Orbis grande malum rugiens, & damna futura,
 Tartareumq; chaos monstrabit terra dehiscens.
 Et uenient omnes reges magni ante tribunal.
 Refluet & coelo tunc sulphuris amnis, & ignis.
 Sic cunctorum hominû sicut manifesta sepulchra.
 Tum fides lignum, cornu atq; optabile fiet:
 Atq; piorum uita hominum, nocumentaq; mundi
 Vndis lustrabunt bissero in fonte uocatos.
 Rex pastoris erit nobis & ferrea uirga.
 Omnipotens Deus est præscriptus uersibus istis,
 Seruator nostro aternus rex passus amore.

Hæc rursus Musculi translatio est.

Et hæc uirgo perspicue uaticinari potuit.
 Hanc ego quidem beatam iudico, quam Seruator
 prouidentie suæ erga nos uatem elegit. Ve-
 rum multi sunt, qui hanc ista uaticinatam esse non
 credût, quamuis Sibyllam Erythræam uatem fuis-
 se consiteantur: sed suspicantur, aliquem nostræ
 religionis, poetice Musæ non expertem, hæc con-
 didisse carmina: esseq; illa adulterina, & falso Si-
 byllæ.

byllæ. Vaticinia dico, cum utiles sententias habeant, multam uoluptatum licentiam amputantes, & ad temperatam & honestam uitæ conuersationem ducentes. Est autem ueritas in proptulo, eo quod nostræ religionis uiri tempora diligenter & exactè collegerunt: non posse coniecturari, quod poema hoc à quopiam sit, post Christi factum descensum, & iudicium. Est enim in confesso, Ciceronem poema hoc legisse, illud que & in Romanam dialectum transulisse, & commentarijs suis inseruisse: denique hunc imperante Antonio interemptum: Antonium uerò postea ab Augusto superatum, qui 56 annos imperauit: & huic Tiberium successisse, cuius tempore Christi aduentus illuxit, & sanctissimæ religionis mysterium obtinuit, ac noua populi successio constitit. De quo eminentissimum Italiæ poetarum loqui puto, ubi ait:

Hic uersus ex Græco translatus est, quia non extat in Marone.

Prodiit in lucem hominum genus inde nouorum.
Et iterum, in alio quodam Bucolicorum loco:
Sicilides Muse, paulo maiora canamus.
Quid manifestius? adijcit enim:
Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas.
Significans uidelicet, Cuthæam Sibyllam.

Nec

βύλλης θεασίματα εἶναι λέγεσθαι, ἔχοντα βιωφι-
 λῆς γνώμας, τὴν πολλὴν τῶν ἰσθονῶν περιουσίαν
 ἐξουσίαν, καὶ ἐπὶ τὸν σὺφρονά τε καὶ νόμιον βίον
 ὀδινγύσας. οὐ προφανῆ δ' ἀληθεία τῆς τῶν ἡμετέ-
 ρων ἀνδρῶν ἐπιμελείας, συλλεξάσης τὰς χρονοὺς ἀ-
 κριβέσσομεν ὡς πρὸς τὸ μολοῖα τοπάσιον μετὰ τὸν
 τῷ χριστῷ κἀθόδου καὶ κρείσιν γεγονῶσαι τὸ ποιή-
 μα, καὶ ὡς πάλαι προλιχθόντων ὑπὸ σιβύλλης τῶν
 ἐπῶν ψῆδος διαφημίσεσθαι. ὡμολόγηται γὰρ, μι-
 κέρων ἀντετυχημῶτα τῷ ποιήματι, μεταγενέ-
 τε αὐτὸ εἰς τὴν ρώμαίων διαλέκτορ, καὶ σωτά-
 ζαι αὐτὸ τοῖς ἐαυτῶ σωτάγμασι, τούτων ἀναερέ-
 θαι κρατήσαντος ἀντωνίου. Αντωνίου δ' αὐ πάλ-
 λιον ἀγροῦσον περιγεγνηῶσαι, ὃς ἐξ καὶ πονήθησεν
 ἐτη ἐκασίλισσε, τούτων τιβέριος διεδέξατο, καὶ ὁ
 χρόνον ἢ τοῦ σωτήρος ἐξέλαμψε παρσσία, καὶ τὸ τῆς
 ἀγιωτάτης θρησκείας ἐπιειράτῃσι μυσήριον, ἢ τε
 νέας τοῦ δήμου διαδοχὴν σιωέσθην, περι ἧς ὄμαι λέ-
 γειν τὸν ἐξοχώτατον τῶν πατὰ ἰταλίαν ποιητῶν.
 Εὐθον ἐπέτα νέων πληθὺς ἀνδρῶν ἐφαιθήν.
 καὶ πάλιν οὐ ἐτέρω τινὶ τῶν δονηολικῶν τό-
 πω*

Σιελίδες μῦσαι, μεγάλῃ φάτιρ ὑμνήσωμον.

τὴ τῶτου φανδρώτορον; προσίθῃσι γὰρ.

Ἡλυθε νυμαίου μαντσύματος εἰς τέλος ὀμφή.

νυμαίαν ἀνιψήμονος διυλαδὴ τὴν σιβύλλαν.

καὶ

καὶ ἐν ἡμέτεροις, ἀλλὰ παράτερον προσηλάριστον, ὡς τῆς χρείας τὴν αὐτῆ μαρτυρίαν ἐπισηθίσαν. τί λέγω αὐθίς;

Οὗτος ἀφ' αἰώνων ἰσθὺς σίγῃς ὤρνυται ἡμῖν.

Ἦκει παρθένος αὐθίς ἄγασ' ἐρατὸν βασιλῆα.

Τίς οὖν ἀφ' αἰώνων ἰσθὺς σίγῃς ὤρνυται ἡμῖν, ἢ πῶς τε καὶ ἔγνωσεν ἡμεῖς τὸν θεὸν πατρός; καὶ τί τὸ πάθος, τὴν ἔγνωσεν τῷ θεῷ πατρός; πόθεν εἶναι αἰεὶ, καὶ δικαίως παρθένος; ἐπανήξει δὲ ἐν δισυτέρῳ, τὴν οἰκουμένην παραγονόμενος ἐπισηθίσει. καὶ προσθήσει τὸ ποικιλῆς τὸν ἡμεῖς τῶν τεχνόντων φαεινὸν μίσην, Ἀντίσιδηρῆς χρυσῆν γονεὶν ὁπάσαντα, Γροσπιθεῖς σὺ ἢ γὰρ ἀρχόντος, μονοεικέα πάντα βρόται *

Καὶ φωναχὰ τε πατρὸν ἀφροντα ἀλιτρῶν *

Συνείμενον δὲ φανερῶς τε αἶμα καὶ ἀποκρύφως δι' ἀλλοτριῶν τὰ λεχθέντα, τοῖς μὲν βαθύτορον ἐξετάξουσι τὴν τῶν ἐσῶν διώκαιν, ὑπ' ἕψιν τῆς τοῦ θεοῦ θεότητος. * ὅπως τε μή τις τῶν διωκασάντων ἐν τῇ βασιλευσῆσιν πόλει ἐγκαλέει ἔχει τῷ ποιητῇ, ὡς παρὰ τὸν πατρῶους νόμους συγγράφοντι, ἐμβαλλουτὶ τε τὰ πάσαι ὑπὸ τῶν προγόνων περὶ τῶν θεῶν νομισόμενα, ἐπιναλύπεται τὴν ἀλήθειαν. ἠπάτατο γὰρ, ὄμιον, τὴν μακαρίαν καὶ ἐπώνυμον τοῦ σωτῆρος τελευτή. ἵνα δὲ τὸ

Iudicium.

271

Nec his contentus, ulterius progressus est, tanquã ipsa necessitas testimoniũ ipsius desideraret. Quid igitur dicit?

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

Iam redit & uirgo, redeunt Saturnia regna.

Quæ nam igitur hæc uirgo est, quæ redijt? An non ea, quæ plena & foeta facta est de spiritu sancto? Et quid impedit, quo minus puella hæc de diuino spiritu grauida, semper sit & maneat uirgo? Redibit autem denuò, orbem que aduentu suo releuabit. Et addit Poeta:

Tu modò nascenti puero, quo ferrea primum

Desinet ac toto surget gens aurea mundo,

Casta saue Lucina, tuus iam regnat Apollo.

Te duce, si qua manent sceleris uestigi nostri,

Irrita perpetua soluent formidine terras.

Intelligimus autem dicta hæc manifestè simul, & obscure per allegorias prolata ijs, qui carminum horum sensum altius sub conspectum diuinitatis Dei scrutantur, innuere: quomodo Poeta, ne quis eorum qui in regia urbe demonabantur, culpæ posset, quòd contra patrias leges scriberet, & quæ iam olim inde à maioribus de dijs credita fuissent, reijceret, ueritatem occuluerit. Nouerat enim, opinor, beatam ac celebrem Seruatoris mortem: ut uerò

imma

immanem crudelitatem declinaret, mentes auditorum ad suam ipsorum consuetudinem duxit. Aras dicit fundandas esse, ac templa construenda, uictimasq; recens nato offerendas. Consequenter aut, & cōsentaneè reliqua etiam subiunxit, si quis re-
ctè intelligat. dicit enim:

Ille Deum uitam accipiet, diuisq; uidebit
Permixtos Heroas, & ipse uidebitur illis.

Intelligit autem iustos.

Pacatumq; reget patrijs uirtutibus orbem.
At tibi prima puer nullo munuscula cultu
Errantes hederas passim cum baccare tellus,
Mixtaq; ridenti colōcasia fundet acantho.

Vir admirabilis, omnisq; generis eruditione ornatus, temporum illorum scēuitiem exactè sciens, interum dicit:

At tibi sincero puer ubera lacte grauascent,
Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
Vbera, nec magnos metuent armenta leones.

Vera dicit. Potentes enim aulæ regiæ fides nō metuet.

Ipsa tibi blandos reddent cunabula flores,
Occidet & serpens, & fallax herba ueneni
Occidet: Assyrium uulgò nascetur amomum.

Et his nihil uerius quicquam, nihil etiam uirtuti Seruatoris accommodatius esse dixerit. Ipsis namq; Dei cunabulis spiritus sancti uirtus fragran-
tes

τὸ ἀχρεῖον τῆς ὠμότητος ἐκκλίνοι, ἤγαγε τὰς δια-
ναίας τῶν ἀπονύτων πρὸς τὴν ἑαυτῶν σωθήσειαν.
καὶ φησὶ, χεῖρα βωμὸν ἐδρῶσθαι, καὶ νεὸς πετα-
σον ἄβυσσον, θυσίας τ' ἐπιτελεῖσθαι τῷ νεωστὶ τεχ-
θέντι, ἀπολύθως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ἐπύγαγε τοῖς φρο-
νοῦσι. φησὶ γὰρ·

Ἀνέσεται ἀφθάρτοιον θεοῦ βίον, καὶ ἀθήσει

Ἡρώας σου ἐκείνω ἀολλείας, ἦδὲ καὶ αὐτὸς

Πατέρηδι καὶ μακαρίων ἐκδομοῖσι φαίνεται,

Πατροδότη ἀρετῆ κυβερνῶν ἡνία νόμον.

Σοὶ δ' ἄρα παῖ πρώτιστα φύει δωρήματα γαῖα,

Κριθὴν ἦδὲ κύναιρον ὁμοῦ κολοκάσσι ἀναίθω.

βαμμασὸς αἰθήρ, καὶ πᾶση παιδείᾳ πεπονη-
μένος, ὃς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος τῶν τῶν τότε και-
ρῶν ὠμότητα,

Σοὶ δ' ὦ παῖς θαλάροι μάστοι καταβεβριθῆμι,
φησὶ,

Αὐτόματοι γλυκὺν νᾶμα σπιγτελέσει γάλακτος,

Οὐδὲ θέμις ταρβέειν βλοσυροῦς ἀγέλησι λέοντας.

ἀληθῆ λέγων. ἢ γὰρ πίστις τῆς βασιλευῦς ἀν-
λῆς τῆς διωξέως ἔφοβήσεται.

Φύσει δ' ἐνώλη τὰ παρῆγωνα, * αὐθιὰ αὐτὰ

Οκλυταὶ ἰοβόλο φύσις ἐρπετῶ, ὄκλυται πίσις

Λόγιος, ἀσείριον θάλας κατακάμπτων ἄμωμον.

Τῶν τ' ἔστιν ἀληθέσθωρον, ἦδὲ τῆς τῶ σωτήρος
ἀρετῆς οἰκειόσθωρον ἔποι τις αὖν. αὐτὰ γὰρ τὰ
τῶ θεοῦ παρῆγωνα, πανσῆματες ἀγίου διείξις,

ἐνώλη

σφάθη τινὰ ἀνθήν, νεκρά ὠπασε γούνα. ὁ δὲ ὄφις
ἀπέχλυται, καὶ ὁ ἴος τοῦ ὄφιος ἐκείνου, ὁς τὸς πρώ-
τους πλάσας πρώτος ἐξηπάτα, παρὰ γὰρ τὰς δεικνύσας
αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐμφύτου ἐπὶ τὴν τῶν ἡλιουῶν ἀπί-
λαυσιν, ὅπως γούτου τὴν ἐπιηγήμονον αἰ τοῖς ἰλε-
θρον· πρὸ γὰρ τοῦ τῆς πατρίσεως τὸ σωτῆρος τῆς
ἀθανασίας τῶν δικαίων, ἀγνοία τὰς ψυχὰς τῶν αὐ-
θρόπων ἐπὶ μηδεμιᾷ χρησὶ ἐπιπίει ἐραδομοίας,
ἐβρανεποθίντος ἢ αἰ τῆ. καὶ πρὸς καιρὸν τὸ πῶποτε
ἐστίος σώματος χωριθεσίντος ἐν τῆς ποιωνίας τῶ
ἀγίος πνεύματος, ἀπεικαλήθη τοῖς αἰθράτοις τὸ
δικαίον τῆς ἀνάστασης, καὶ εἰ τις ἰλὺς αἰθρήτων
ἀδικημάτων πατρίσεως, αὐτὴ πᾶσα λήξει ἀγίος
ἐσμύχισο. τότε δὴ παραινέσεται τοῖς ὑπηνόσις
θαυρέν, καὶ ἐν τῆς αὐτῶ σεννῆς διασήμετε ἀνα-
στάσεως τὰ ὅμοια ἐλπίζου ἐπέλυσιν. ἐκ τῶν δικαί-
ως ἐτελεύτα τῶν ἰοδίων ἡ φύσις, ἐτελεύτα ἢ καὶ
θάνατος, ἐπὸς γὰρ ἡ ἢ ἀνάστασις ἀπώλετο διὰ
καὶ τὸ τῶν ἀσυνύων γένος, ὁ παρὰ τὸν ἐχέτε
τῆς πίστεως τὸ βεῖ. φέει δὲ αἰτε καὶ παρὰ τὸ φάσ-
κων τὸ ἀνωμωρ, πλῆθος τῶν θεσησύντων προσα-
γορσέει, οἷον γὰρ ἐν μιᾷς εἴσε πλῆθος κλάδων ἐν-
ώλεσι βάλλον ἀΐθεσιν, ἀξιδιμύνην συμμετρία
ἐρῶσον βλασφαίει· πεποκιδισμύως διὰ ὡ σοφώ-
τατε πεπιτὰ μάζων, καὶ τὰ ἐξῆς ἀπαντα ἀνολέ-
θως ἔλα.

Αὐτίνα δὲ ἐρώων ἀξεταί, πατρὸς τε μεγίστον

Εργ

Iudiciū.

274

tes quosdam flores, nouam scilicet progeniem dedit. Serpēs uerò occidit, & uenenū serpentis illius, qui protoplastos primus seduxit, ac mentes eorum in trāsuersum egit, per insitiū uoluptatum oblectamentum, ut cognoscerent imminens ipsis exitium. Etenim ante Seruatoris descensum, animos hominū propter ignorantiam immortalitatis iustorum nulla bona spe fundatos, fractos reddidit. Verūne post passionem illius, postq̄ corpus, quo amictus erat, ad tempus communicatione spiritus sancti priuasset, reuelata est mortalibus resurrectionis uirtus. et si qua fex iniusticiæ in hominib. relicta est, uniuersa sacris est lauacris repurgata. Tunc obtemperantibus sibi, bono esse animo præcepit, & ex augusta ipsius illustriq; resurrectione consimilia sperare iussit. Itaque non immeritò occidit uenenatorum serpentū natura, occidit & mors, ob signata uerò est resurrectio. Perijt & gens Asyriorum, quæ filium Dei recusauit: & amomum ubiq; nasci dicens, sic multitudinem cultorum Dei appellat. uelut enim ex una radice multitudo ramorum, fragrantibus floribus uernans, ac moderato rore irrigatim germinat. Scite autem hæc, ô sapiētissime poeta Maro: & quæ sequūtur etiam, consentanea sunt.

At simul heroum laudes, & facta parentis,

Iam legere, et quæ sit poteris cognoscere uirtus.

Heroum laudes, iustorum uirorum opera significat. patris uerò uirtutes, mundi huius constitutionem et opificium, perpetuò consistens. Forſan autem et leges, quibus Ecclesia amans Dei utitur, dum uitam cum iustitia et temperantia decoratam exercet. Admirabilis etiam est expedita illa amplificatio commiserationis inter bonos et malos, quæ subitam repentinae mutationis uelocitatem non admittit.

Molli paulatim flauescet campus arista:

Hoc est, diuinæ legis fructus maturuit.

Incultisq; rubens pendebit sentibus uua.

Quæ quidem non sunt secundum illicitam uitæ conuersationem.

Et duræ quercus sudabunt roscida mella.

Stoliditatem hominum illius temporis, ac arrogantiosos mores describit: et quàm suauem hi, qui filium Dei audiunt, tolerantia sue fructum recepturi sint, docet.

Pauca tamē suberūt prisca uestigia fraudis,

Quæ tentare Thetis ratibus, quæ iungere muris

Oppida, quæ iubeant telluri infundere sulcos.

Alter erit tum Tiphys, et altera quæ uehat Argo

Delectos Heroas: erunt etiam altera bella,

Atq; iterum ad Troiã magnus mittetur Achilles.

Rectè, o sapientissime poeta. poeticã enim facultatem,

Ἐργ' ὑπόβρυχοισι πενησμονία παύτα μαθήση.

Τὸς μὲν τῶν ἡρώων ἐπαίνους, τὰ τῶν διπλῶν
ἀνδρῶν ἔργα σημαίνωμ· τὰς δὲ ἀρετὰς τῶ πατρὸς
τὸν τοῦ νόμου σφόδρα, καὶ τὸν εἰς αἰώνιον δικα-
μονίῳ ἀποβρασίῳ λέγωμ· ἴσως δὲ καὶ τοὺς νόμους,
οἷς ἢ θεοφιλὲς ἐκκλησίᾳ χρῆται, ἐπιτηδύσους τε
τὸν μετὰ δικαιοσύνης τε ἢ σωφροσύνης βίον. θανα-
μασὴ δὲ καὶ ἢ τῶ μεταξὺ τῶν τε ἀγαθῶν καὶ τῶν
καπῶν βίου τὸ ἀνεμμοῦν παρὰ ξησις, τὸ ἀβροῦμ
τῆς ἀφροδῖς μὴ ἀβαλῆς παρὰ τῶ μόνου.

Πρῶτον μὲν, ἀνθρώπων ξανθῶν ἦγοντο ἀλωαί.

τῶ τέττι, ὁ παρὰ τῶ θεῶ νόμος ἦγετο εἰς χρῆσιν.

Ἐρ δ' ἐρυνθροῖσι βῆτοισι παρήγορος ἦλθεμε βότρως.

ἄπορ δὲ καὶ τὸν πατὰ τὸν ἄθεσμον βίον.

Συλλυρῶν δὲ πύκνης λαγόνων μέλιτος ρέε νᾶμα.

τὸν ἡλιθιότητα τῶν τότε ἀνθρώπων, καὶ τὸ κα-
τισπληνὸς ὑπογράφων ἦθος. ἴσως δὲ καὶ τὸν τοῦ θεῶ
γόνου ἀκόντας τῆς ἑαυτῶν παρτόρίας γλυκυῦτι-
να παρτῶν λήψεσθαι διδάσων.

Γαῦρα δ' ὅμως ἰχνη προτέρως πύριλέπεται ἀτης,

Γόντορ ἐπαίξαι, περὶ τ' ἄστρα τέχισι πλεῖσσι,

Ρῆξάτ' εἰλιπόδιον ἐλκυσμασι τέλτορ ἀβροῦς.

Ἄλλος ἔπειτ' ἔσται τίφος, καὶ θεσάλις ἀργῶν,

Ἀνδράσιμ ἡρώεσιν ἀγαλλομῶν, πόλεμον δὲ

Τρώων καὶ Λαυαῶν περῆσεται αὐθις ἀχιλλεύς.

σὺ γ' ὦ σοφώτατε ποιητᾶ, τὸν γὰρ ποιητικὸν ἔξυ-

εἶσαυ μέρει τῶ προσήκοντος ἐπιχειρῶτω, ἕ γὰρ ἴδιον σου
 προήκοντα ἀποθεσάσθαι, μή ὄντι γε προφήτη, ἐκώ-
 λου δέ τις, οἶμαι, ἢ κίνδυνος, τοῖς ἐλέγχσει τὰ ὑπὸ
 τῶν προγόνων νομιζόμενα ἐπικτημένους, πεφρα-
 γμῶνας δὴ καὶ ἀπινδύως καὶ τὸ δουρατὸν σιωπῆ
 καὶ δουρατῶν πικρῶν τῶν ἀλλήλων, πύργου
 καὶ πόλεμος ἀγασάμενος, ἅπερ ἀληθῶς ἐπι καὶ
 καὶ ἐξετάσθαι καὶ τὸν ἀνθρώπων βίον, χαρῆν
 εἶσαι τὸν σωτηριῶντων ἐπὶ τῶν τρωϊκῶν πόλεμον.
 τῶν ἡ Τροίαν, τῶν οὐκ ἐμὲν πᾶσι πολέμου γενοῦ
 ἀντιμενος τῆς ἀντιμεμῶνας δουρατῶν πικρῶν
 ταιμῶν ἐξ οὐκείας τε προνοίας καὶ παραγγυίας
 μεγίστων πατρῶν, τί δὴ μετὰ ταῦτα ὁ ποιητὴς λέγει
 Ἀλλ' ὅτ' αὐτὸν ἰδὲν ἄνθρωπος καὶ ἰατρὸς ἴηται.

τουτέστιν, ἐπειδὴ ἀνθρώπος, τὰ πρόβλεπτα
 τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων ῥιζοθρον ἐξέλη, τῶν τε ξύμ-
 παστων γὰρ ἐρῶν κατακοσμήσῃ· ἕχ' ὅσοι αὐτοῖ-
 σιν ἀλιτροτέτοιον, φουμοῦν ἀμυδῶν γαίης ἀπὸ
 πῖνον μέτρον.

Αὐτὸς δ' ἀσπαρτος καὶ κνήροτος, ἕ δὲ ἀμύλν
 Οὐραλῆς ἀρεπαῖνιο ποθητέμον, ἀμυλῶν οἶμαι,
 Οὐδ' ἐξὶς ἀσσοῖτα βροτῶν πόνορ' αὐτόματος δὲ
 Ἀρσείδς τυξίσοι παρὰ τρέφει λιβάδεσσιν,
 Σκῆδονι πορφυρέω λάχυνον ῥυπόσοσιν ἀμείβωρ
 Ἀλλ' ἄγε τιμῶν σὺν ἡφρεν βασιλῆϊδος ἀρχῆς,
 Δεξιτῶν ἀπὸ πατρῶν ἐριβρεμέτασ δέδεξο,
 Ἡέσμη νικώοντος ὄραϊ ἀντικητὰ θέμεθλα.

ratem, quousque licuit, usurpasti. Non enim uaticinari poteras, quod propositum habebas, cum propheta nō esses. Deinde et periculum quoddam opinor tibi obstitit, quod imminebat, quod à maioribus sancita reprehendisset. At ueritatem communititer et secure pro uiribus, illis qui intelligere poterant, expressit, dum turres ac bellū accusans, quæ reuera etiamnum in uita mortalium inquiruntur, Seruatorem ad Troianum bellum proficisci significat: Troiam autem, totum orbem intelligit. Expugnauit igitur palam prauam illam aduersariam potentiam Christus, ex propria prouidentia, et maximi patris mandato missus. Quid sub ista Poeta dicit?

Cedet et ipse mari uector, nec nautica pinus

Mutabit merces: omnis feret omnia tellus.

Non rastros patietur humus, non uinea falcem.

Robustus quoque iam tauris iuga soluet arator.

Nec uarios discet mentiri lana colores:

Ipsæ sed in pratis aries iam suauæ rubenti

Murice, iam croceo mutabit uellera luto.

Sponte sua sandix pascentes uestiet agnos.

Talia secla suis dixerunt currite fufis,

Concordes stabili fatorum numine Parcæ.

Aggredere ô magnos, aderit iam tempus, honores

Chara Deum soboles, magnum Iouis incrementum.

Aspice conuexo nutantem pondere mundum,

Lact. lib. 7.
cap. 24.

Terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum:
 Aspice uenturo latentur ut omnia seculo.
 O mihi tam longæ maneat pars ultima uitæ,
 Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta:
 Non me carminib; uincet nec Thracius Orpheus,
 Nec Linus: huic mater quâuis, atq; huic pater ad-
 Orphæ Calliopeia, Lino formosus Apollo. (sit:
 Pan etiam Arcadia mecum si iudice certet,
 Pan etiam Arcadia dicat se iudice uictum.

Vide, inquit, etiam elementorum omnium gau-
 dium. Arbitretur ista quisquam insipientium de
 genere mortalium dici. Verum quæ fuerit ratio, ut
 nato filio hominis terra nec sata sit, nec arata, nec
 uitis falcem aut aliam quampiam culturæ curam
 admittat? Quomodo intelligetur, hoc de humana
 dictum esse generatione? Natura enim diuini man-
 dati ministra est, non humanæ iussione operatrix.
 Sed & gaudiū elementorū, descensum Dei, non ho-
 minis alicuius partem significat. Et quod poeta ui-
 tæ sibi finem prorogari optat, diuinæ est denomi-
 nationis symbolum. Vitam enim ac salutem à Deo
 petere solemus, non ab homine. Dicit itaque E-
 rythræa ad Deum: Quid mihi, o Domine, diui-
 nationis necessitatem imponis: & non magis à
 terra in sublime sublatam, usque ad beati aduen-
 tus tui diem custodis? Sed MARO etiam ista prædi-
 ctis adiungit:

Incipe

Χαρμοσύνην γαίης τε καὶ ἕραν, ἠδὲ θαλάσσης,
 Γηθόσυον τ' αἰῶνος ἀπφρεσὶς λάσιον ἡῆρ.
 Εἶθέ με γραλαίου ζώντα τ' ἐχενήδιμος ἰαχίς,
 Τὴν ἀρετὴν μελαδίην ἐφ' ὅσον διώχμῳ γε παρῆν.
 Οὐκ αὖ με πλῆξαι οὐ θρακῶν δῖος ἀοιδός,
 Οὐκ ἴνως, ἢ πᾶν αὐτὸς, οὐκ ἀρκαδίην τέπετο χθῶρ.
 Ἀλλ' ἔδδ' αὐτὸς ὁ πᾶν ἀνθέξεται εἴνεκ' ἀνίης.

ὄρα, φυσίη, τῶν σοιχείων ἀπάντων χαρῶν, τὰ
 τα δοξέειν αὐτῆς τῶν ἢν σὺ φρονουούτων, πρὶ γονε-
 ας ἀνθρώπου λέγεσθαι παλαιός ἢ τέχνητος ἀνθρώ-
 πῳ, ποῖον ἢ ἔχει λόγον, γὰρ ἀσπερτον καὶ ἀνύρο-
 τον, καὶ τὴν γε ἀμπελον μὴ ἐπὶ τὴν θρακίαν ἀ-
 κύν, μηδὲ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν, πῶς ἀννοθῆ
 λεχθῆν ἐπὶ γονεῖς ἀνθρώπῳ; ἦτοι γάρτοι φύσις
 θεῖας ἐστὶ πρὸς τῆς διάνουος, ἢ ἀνθρώπῳ; καὶ
 λύσεως ὄντως, ἀλλὰ καὶ σοιχείων χαρὰ θεῶν καὶ
 θοδου, ἢ ἀνθρώπου τινὸς χαρῶν ἢ ἐστὶ κύνσιμ, τό,
 τε σὺ χεσθαι τὸν ποιητὴν, τῆ βίβ τὸ τέλος αὐτῶ μῆ-
 νύσεσθαι, θεῖας ἐπιπλήσεως σύμβολον. παρὲ γὰρ
 θεῶ τὸν βίον καὶ τὸ σώζεσθαι ἀξιοῦν εἶθις μεθᾶ, ἢ
 πρὸς ἀνθρώπου. ἢ γουὶ ἐρυθρῆκα πρὸς τὸν θεῶν. τί
 δὴ μοι, φυσίη, ὠδυσότα, τὴν τῆς μαντείας ἐπι-
 σήπῃς ἀνάγνυν, καὶ ἔχι μάλλον ὑπὸ τῆς γῆς με-
 τέωρον ἀνθρώπου διαφυλάτῃς, ἀλλὰ τῆς μακαρια-
 τᾶτος σῆς ἐλύσεως ἡμέρας; ὁ δὲ μαζῶν πρὸς τοῖς
 εἰρημοσύς ἐπιφέρει καὶ τᾶδε.

Αρχεο μεσιδίου αλορωμ τίν μιτέρα κεδυλίν
 Γνωρίσειν, ή γαρ σε φέρειν πολλὰς δυκείδωντας,
 Σοί δέ γονείς δ' αμπευρέφιν μέρισι έγγέλασαν,
 Ουδ' ήψω λεχέων, δδ' έγγυς διαίτα θαλάσσαν.

πώς γάρ αν προς τούτοι οι γονεις έμεδιόσκη; ο
 μόν γάρ αν τών θεών, άποιοις διόδοιμι, και άρχιμά-
 τιφος μόν, αν περιγραφή ή άλλω, αν ανθρωπίνου
 ή σώματος, λένειρον ή άπειρου, τις δυοίδου αν το ά-
 γιον των σωμα; ποία ή επιθυμία, έφείσις τε αν τη τω
 άγαθώ διαθέσει, ή κακά έφείονται; τί δ' όλως ποι-
 νον σοφία τε και ήδονή; αλλά ταύτα έφείδω λέγειν
 τοις ανθρωπίνω τωνά * οι ή τίν φυλόν αυτών
 παρ' αμειν από παντός και έστι γε και ρήματος
 παρ' αμειν άβασιν.

DE SIBYLLIS, CLEMENTIS

sententia ex φρωμάτων libris.

Clemens in Protreptico, de uatib. uerba faciens,
 quib. Moſen etate praefert, de Sibylla Phrygia sic
 scribit: και έτι γε μόνος ήτος, αλλά ή ή Sibylla Ου-
 φείως παλαιότερα λέγεται γάρ ή περι ή έπωνυμίας
 αυτης, ή περι των ρημάτων των λαϊκα περιφωτισμένων
 άφηνε ή και, λόγοι πληεις, φρυγία ή έσκα κενυλιδαι
 άφτεμιν, ή ταύτην περαγενομένην ήφελφός άσαι.
 Ω δελφοί θράσσαντες έκρυβόλα απόλλωνος,
 Ηλθον έγω ρησασσα Διός νόον άγιόχοου
 Αντομασινήτην κελωμοίνή απόλλωνι.

έστι ή και άλλη έρυθραία, ήσφίλι κελωμοίνή.
 μέμνηται τούτων ήρακλείδης ο ποιητής, αν τω
 πέρη

Iudicium.

287

Incipe parue puer risu cognoscere matrem:

Matri longa decem tulerant fastidia menses.

Incipe parue puer: cui non risere parentes,

Nec Deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est.

Quomodo siquidem huic risere parentes? Deus enim illorum potentia est, sine qualitate, nec figuram habet: nec in reliquis circumscribitur, neque corpore est humano. Spiritū uerò sanctū quis ignorat, expertem esse thalami? Qualis uerò concupiscentia, & quale desiderium est in specie boni, quod omnia expetunt? Quid omnino commercij est sapientiae ac uoluptati? Sed permittantur ista dicere, qui humanitus non sunt affecti, sed animum suum ab omni malo opere & uerbo repurgare satagunt.

Clementis sententia de Sibyllinis.

Neq; uerò solus hic, sed & Sibylla Orpheo fuit antiquior. Traditur enim & de nomine eius, & de oraculis, quae eius esse perhibentur. quorum sunt libri complures: eamq; fuisse Phrygiam, nomine Dianam, quae Delphos profecta sic cecinerit:

O Delphi, quibus est numen iaculator Apollo,
Veni ego, quò dicam mentem Iouis armipotentis.
Frater Apollo mihi, sed cui succenseo fratri.

Est & alia Erythraea, Herophila uocata. Meminit earum Heraclides Ponticus, in opere

284. Eusebii
opere de Oraculis. Omitto Aegyptiam, & Italiam,
quæ Romæ habitavit, cuius filius fuit Euander,
is qui Romæ fanum condidit, quod
Lupercum nuncu-
patur.

F I N I S.

Iudicium.

285'

πρόβλεψη μέγαν. Εὖ δὲ τὴν Αἰγυπτίαν καὶ τὴν Ἰτα
λίαν, ἢ τὸ σὺ βώμην ὤκησον, ἢς ἕως σὺ ανδρῶν, ὁ τὸ σὺ
βώμην τὸ πανὸς ἰσθμῶν τὸ λαπέριον
καλύμνον ἤϊσας.

τέλος.

DE SIBYLLA ERYTHRAEA,

quæ inter alias Sibyllas cognoscitur de Christo euidentia multa cecinisse, Augustin.
de Ciuit. Dei cap. 23. libri 18.

Eodem tempore nonnulli Sibyllam Erythræam uaticinatam ferunt. Sibyllas autem Varro prodit plures fuisse, non unam. Hæc sanè Erythræa Sibylla, quædam de Christo manifesta conscripsit, quæ etiam nos prius in Latina lingua uersibus malè Latinis, et non stantibus, legimus, per nescio cuius interpretis imperitiam, sicut post cognouimus. Nam uir clarissimus Flaccianus, qui etiam proconsul fuit, homo facillimæ sacundie, multæq; doctrinæ, cum de Christo colloqueremur, Græcum nobis codicem protulit, carmina esse dicens Sibyllæ Erythrææ: ubi ostendit quodam loco, in capitibus uersuum ordinem literarum ita se habentem, ut hæc in eo uerba legerentur, *Ἰὸς θεὸς σωτὴρ*: quod est Latine, Iesus Christus Dei filius saluator. Hi autem uersus, quorum prima literæ istum sensum, quem diximus, reddunt, sicut eos quidam Latinus extantibus uersibus est interpretatus, hæc continent:

Iudicij signum, tellus sudore madescet:

Et cælo rex adueniet per secula futurus:

Scilicet ut carnem præfens, ut iudicet orbem.

Vnde Deum cernent incredulus atq; fidelis,

Cele

Celsum cum sanctis, cui iam termino in ipso.
 Sic animæ cum carne aderunt, quas iudicet ipse,
 Cum iacet incultus densis in uepribus orbis.
 Reiciant simulacra uiri, cunctam quoq; gazam:
 Exuret terras ignis, pontumq; polumq;
 Inquirens tetri portas effringet Auerni.
 Sanctorum sed enim cuncta lux libera carni
 Tradetur, fontes aeterna flamma cremabit.
 Occultos actus retegens tunc quæsq; loquetur
 Secreta, atq; Deus referabit pectora luci.
 Tunc erit & lucus, stridebunt dentibus omnes.
 Eripitur solis iubar, & chorus interit astris.
 Soluetur cælum, lunaris splendor obibit.
 Deiciet colles, ualles extollet ab imo.
 Non erit in rebus hominum sublime, uel altum.
 Iam æquantur campis montes, & cærule ponti.
 Omnia cessabunt, tellus confracta peribit.
 Sic pariter fontes torrentur, fluminaq; igni.
 Et tuba tunc sonitum tristem demittet ab alto,
 Orbe gemens facinus miserum, uariosq; labores,
 Tartareumq; chaos monstrabit terra dehiscens.
 Et coram hic Domino reges sistentur ad unum.
 Decidet è caelis ignisq; & sulphuris amnis.

In his Latinis uersibus de Græco utcūq; trans-
 latis, ibi nō potuit ille sensus occurrere, qui sit, cum
 literæ, quæ sunt in eorum capitibus, connectun-
 tur, ubi v̄ litera in Græco posita est, quia non po-
 tuit

tuerunt Latina uerba inueniri, quæ ab eadem litera inciperent, & sententiæ conuenirent. Hi autem sunt uersus tres, quintus et octauusdecimus, & nonusdecimus. Deinde literas, quæ sunt in capitibus omnium uersuum, connectentes, horum trium quæ scriptæ sunt non legamus, sed pro eis u literam tantamquam in eisdem locis ipsa sit posita, recordemur, & exprimimus in quinque uerbis: Iesus Christus Dei filius saluator. sed cum Græcè hoc dicitur, nõ Latine, & sunt uersus uiginti & septem, qui numerus quadratum ternarium solidum reddit. tria enim ter ducta fiunt nouem: & ipsa nouem si ter ducantur, ut ex lato in altum figura consurgat, ad uiginti septem perueniunt. Horum autem Græcorum quinque uerborum, quæ sunt, Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ υἱὸς σωτὴρ, quod est Latine, Iesus Christus Dei filius saluator, si primas literas iungas, erit ἰχθύς, id est piscis: in quo nomine mysticè intelligitur Christus, eo quod in huius mortalitatis abyssonelut in aquarum profunditate, uiuus, hoc est sine peccato esse potuerit. Hæc autem Sibylla, siue Erythraea, siue, ut quidam magis credunt, Cumana, ita nihil habet in toto carmine suo, cuius exigua ista particula est, quod ad Deorum falsorum siue fictorum cultum pertineat. quinimmo ita etiam contra eos, & contra cultores eorum loquitur, ut in eorum numero deputanda uideatur, qui pertinent ad ciuitatem Dei.

Dei. Inſerit etiam Lactantius operi ſuo quedã de Chriſto uaticinia Sibyllæ, quamuis non exprimat cuius. Sed quæ ſingillatim ipſe poſuit, ego arbitratuſ ſum coniunctim eſſe ponenda, tanquam unũ ſit prolixum, quæ ille plura commemorauit, & breuia. In manus iniquas, inquit, fidelium poſtea ueniet. Et dabunt Deo alapas manibus inceſtis, & impurato ore expuent uenenatos ſputos. Dabit uerò ad uerbera ſimpliciter ſanctum dorſum. Et colaphos accipiens tacebit, ne quis agnoſcat, quod uerbum, uel unde uenit: ut inferis loquatur, & corona ſpinea coronetur. Ad cibum autem fel, & ad ſtatum acetũ dederunt, inhospitalitate hanc monſtrabunt menſam. Ipſa enim inſpiens gens tuũ Deum non intellexiſti, ludentem mortalium mentibus: ſed & ſpimis coronatiſti, & horridum fel miſcuiſti. Templi uerò uelum ſcindetur, & medio die nox erit tenebroſa nimis, in tribus horis. Et morte morietur tribus diebus ſomno ſuſcepto. Et tũc ab inferis regreſſus ad lucem lætam ueniet, primus reſurrexerit onis principio reuocatis oſtenſo. Iſta Lactantius carptim per interualla diſputationis ſuæ, ſicut ea poſcere uidebantur, quæ probare intenderat, adhibuit teſtimonia Sibyllina; quæ nos, nihil interponentes, ſed in unam ſeriem connexa ponentes, ſolis capitibus (ſi tamen ſcriptores deinceps ea ſeruare non negligant) diſtinguenda curauimus. Nonnulli

Sanè Erythræam Sibyllam non Romuli, sed belli
Troiani tempore fuisse scripserunt. Eadem Acro-
stichidis translatio est apud eundè Augustinum in
Oratione contra Iudeos, Paganos & Arrianos.

SIBYLLÆ ERY-

THREÆ DE EXTREMO

in terris Domini & Seruatoris nostri Iesu Chri-

sti iudicio uaticinium, è Græco Latine

à Ioanne Lango uersum.

Acrostichis, hoc est, primæ carminum literæ,

IESVS CHRISTVS DEI FILIVS
SERVATOR CRVÆ.

Iudicij metuet sudans presagia tellus,
Et rex æternus magno descendet Olympo,
Sublimis carnem mundumq; ut iudicet omnem.
Vnum suspicient numen prauiq; boniq;
Summum, supremo cum sanctis tempore mundi.
Carnifer ille homines iudex inquiret in omnes.
Horrida terra uias coeli spinaeq; tenebunt.
Reijcient simulacra uiri, gazamq; repostam.
Ille domos cæcas & Ditis claustra refringet.
Sanctior à mortis iam nexu libera lucem
Turba hominum cernet, scelerosos flamma piabit
Vlterix perpetuum: mala quæ quis cunq; patrauit
Sontica, suppressitq; diu, producet in auras:
Deteget & furuis Deus obsita corda tenebris.

ERUNNE

Acrostichis.

291

E rumna & stridor dentis regnabit ubiq;
I psium deficiet solis decus, astra colore
F usco obducentur, argentea luna peribit,
I nsurgent ualles, consident ardua montis,
L uxus sublimis mortales deseret oras,
I mmensos colles equabunt marmora campi.
V eliuago nulli cernentur in aquore nauae.
S uccendet terram fulmen, uaga lympha uapore
S olis arefcet ripis, fontesq; dehiscunt:
E t tuba de caelo tristis clangore sonabit
R aucifono, mundi clades pereuntis acerbas.
V astum terra chaos Stygio monstrabit hiattu,
A tq; Dei folio sistetur iudicis omnis...
T urba ducū, regumq; pluet tum sulphure et igni;
O mnibus extabunt ligni uexilla uerendi,
R obur & auxilium populo exoptata fideli:
C erta pio generi uita, ast offensa malignis,
R ore bonos lustrans bisfemi fontis ab unda:
V irgaq; qua pecori dat ferrea iura magister,
C armimis auspicijs qui crimina morte piabit
S eruator rex aeternus Deus ipse patefcit.

FINIS.

SIBYLLARVM DE CHRIS

sto uaticinia.

PERSICA.

Virgine matre satus, pando residebit asello,
 Incundus princeps, unus qui ferre salutem

Ritè

Sibyllina

Ritè queat lapsis: tamen illis fortè diebus
 Multi multa ferent, immensi fata laboris.
 Solo sed, satis est oracula prodere uerbo:
 Ille Deus casta nascetur uirgine magnus.

LIBYCA.

Ecce dies uenient, quo æternus tẽpore princeps,
 Irradians fata lata, uiris sua crimina tollet,
 Lumine clarescet cuius synagoga recenti:
 Sordida qui solus referabit labra reorum,
 Aequus erit cunctis, gremio rex membra reclinet
 Reginæ mundi, sanctus, per sæcula uiuus.

DEPHICA.

Non tardè ueniet, tacita sed mente tenendum
 Hoc opus. hoc memori semper qui corde reponet,
 Huius pertentant cor gaudia magna propheta
 Eximij, qui uirginea conceptus ab aluo
 Prodit, sine contactu maris, omnia uincit
 Hoc naturæ opera: at fecit, qui cuncta gubernat.

CIMMERIA.

In teneris annis facie præsignis, honore
 Militiæ æternæ regem sacra uirgo cibabit
 Lacte suo: per quem gaudebunt, pectore summo
 Omnia, & eoo lucebit sidus ab orbe
 Mirificum: sua dona Magi cum laude ferentes,
 Obijcient puero myrrham, aurum, thura Sabæa.

SAMIA.

Ecce dies, nigras quæ tollet læta tenebras,

Mox

Vaticinia.

293

Mox ueniet, soluens nodosa uolumina uatum
 Gentis Iudææ, referent ut carmina plebis.
 Hunc poterunt clarum uiuorum tangere regem,
 Humano quem uirgo sinu inuiolata fouebit.
 Annuit hoc cœlum, rutilantia sidera monstrant.

C V M A N A.

Iam mea certa manent, & uera, nouissima uerba,
 Ultima uenturi quod erant oracula regis,
 Qui toti ueniens mundo cum pace, placebit,
 Ut uoluit, nostra uestitus carne decenter,
 In cunctis humilis, castam pro matre puellam
 Deliget, hæc alias forma præcesserit omnes.

HELLESPONTICA.

Dum meditor quondam uidi decorare puellam,
 Eximio (castam quod se seruaret) honore,
 Munere digna suo, & diuino numine uisa,
 Quæ sobolem multo pareret splendore micantem.
 Progenies summi, speciosa & uera Tonantis,
 Pacifica mundum qui sub ditione gubernet.

P H R Y G I A.

Ipsa Deum uidi summum, punire uolentem
 Mundi homines stupidos, & pectora cæca, rebellis.
 Et quia sic nostram complerent crimina pellem,
 Virginis in corpus uoluit demittere cœlo
 Ipse Deus prolem, quam nunciet Angelus almæ
 Matri, quo miseris contracta forde leuaret.

E V R O P A E A.

t 3

Vir

*Virginis æternum ueniet de corpore uerbum
 Purum, qui ualles & montes transiet altos.
 Ille uolens etiam stellato misus Olympo,
 Edetur mundo pauper, qui cuncta silenti
 Rex erit imperio: sic credo, & mente fatebor:
 Humano simul ac diuino semine gnatus.*

TYBVRTINA.

*Verax ipse Deus dedit hæc mihi munia sandi,
 Carmine quod sanctam potui monstrare puellam,
 Concipiet quæ Nazareis in finibus, illum
 Quem sub carne Deum Bethlemica rura uidebüt.
 O nimium felix, cælo dignissima mater,
 Quæ tantam sacro lactabit ab ubere prolem.*

AGRIPPA.

*Summus erit sub carne satus, charissimus atq;
 Virginis & uera complebit uiscera sanctum
 Verbum, consilio, sine noxa, spiritus almi:
 Despectus multis tamen ille, salutis amore,
 Arguet & nostra commissa piacula culpa:
 Cuius bonos constans, & gloria certa manebit.*

ERYTHRAEA.

*Cerno Dei natum, qui se demisit ab alto,
 Vltima felices referent cum tempora soles:
 Hebræa quem uirgo feret de stirpe decora,
 In terris multum teneris passurus ab annis,
 Magnus erit tamen hic diuino carmine uates,
 Virgine matre satus, prudenti pectore uerax.*

FINIS.

AD CANDIDVM LECTO

rem Xystus Betuleius.

M IDEO quosdam non leuis
 autoritatis viros, qui uidentur,
 quicquid de Sibyllis memora-
 tur, ceu fabulam ex uetustate
 petitam iudicare: necdam il-
 lis satis fieri uel à Castalione, uiro doctissimo,
 atq; de re literaria, maximè pia, optimè meri-
 to, qui euidentibus probationib. edocuit, uerè
 hæc esse & germana Sibyllina: neq; mouen-
 tur tot doctissimorum utriusq; linguæ theo-
 logorum consensu, quib. post Apostolorum
 tempora acerrimū aduersum obstinatas gen-
 tes certamen fuit: quibus, suo ipsos gladio
 iugulantes, ut Orphica, ita Sibyllina obijciūt:
 ex quorum monumentis nos, collatione
 cum nostris fragmentis facta, annotatiuncu-
 las nostras consuimus. Quorum potissimi ex
 Græcis sunt, Theophilus, Clemens, atq; ipse
 adeò Eusebius: ex Latinis Lactantius noster,
 & cui maxima fides passim habetur, Augusti-
 nus. Non ignorant illi admiratores, historiam
 de libris illis uel nouem, uel tribus (uariant e-
 nim scriptores) quos anus Tarquinio uendi-
 derat: non ignorant horum curam duumui-
 ris mandatam, & ad Syllæ usq; tempora, qui-
 bus incendio absumpti fuerunt, nunc à decē-
 uiris, nunc à quindecim uiris sacrorum (quos

opinor, ob id ipsum *Σιβυλλικός* Plutar. in Mario nominasse uidetur) fuisse curatos. Non ignorant, ad eos tanquam ad certum oraculū Romanos ueteres in reb. dubijs accessisse. Hinc, opinor, arbitrantur, ex illo Syllano incendio eos ita fuisse oblitteratos, ut ne iora quidem amplius superfit. Sed non cogitant homines illi, Romanorum Sibyllinos latinè scriptos fuisse, cū hi nostri Græci sint: ignorantes fortassis, postea Gabinium, M. Octacilium, & L. Valerium, ex consulto senatus Erythras profectos, mille uersus Erythrææ summa cura cōquisitos, in sacrario collocasse. Ignorantes fortassis etiam, quòd Augustus incenso tempore belli Socialis Capitolio, sacerdotibus negocium dederit, ut per omnem Samum, Ilium, Erythras, Africam, Siciliam, & Italiam, cōquirerent omnia Sibyllæ carmina: & quantum fieri posset, uera discerni & interpretari iussit. Certum est, Ciceronem (ex 2. de Diuinatione) Sibyllina uidisse, atq; adeò ipsam Acrostichidem: siue in Asia uiderit, siue domi, nil refert. Quid igitur prohibet, quin illa ipsa sepius descripta, tandem ad posteros sint trāsmissa: nec dubito, quin Orphica quoq; alicubi lateant: si quis modò sit, qui illa lectori philologo communicet: cuiusmodi multa etiā apud Clementem, Eusebium, & alios inserta leguntur. Nec mihi fraudi esse uolo, ista euulgasse: non hoc crede est cornicum oculos configere. Nec ue-

reor,

reor, nostros homines tam ingratos, ut ab ijs idem expectem supplicium, quo Tarquinius tyrannus M. Aquilium (sic enim legendum censeo) miserè affecit: quem culeo insutū ceu parricidam in mare proiecit, quòd Petronio cuidam describendos dedisset. Imò ego spero grates à mortalibus non exiguas, & nunquam intermorituras: qui Oporino, solertissimo bonorū librorum uindici, in usum rei literariæ describendos communicauit. Vale, Augusta: mense Ianuarij, Anno 1551.

IOANNI OPORINO SVO

Xystus Betulcius S.

INter cæteros illos Græcos codices, Opori ne charissime, quos magnificus noster senatus nuper Venetijs emi curauerat, non alius mihi meisq; studijs commodior in præsentia erat, quàm Sibyllinus hic: eo quòd Lactantio, quem iuuentuti nostræ in schola tum enarrabam, mirificè inseruire uidebatur. Nec fefellit me opinio. nam Sibyllina testimonia, quæ iste autor plurima citat, exceptis pauculis, inueni omnia, mirabiliter multis in locis à scripto Sibyllino codice uariantia: sed emendatiora & expeditiora plerumq; nonnunquam tamè impedita quoq; magis. Sed Deus bone, quanta lux alterutri ex alterutrius collatione affulget! Fidelissimè siquidem mutuas tradūt operas. Inuenimus etiam Acrosticha illa, quæ

ex Eusebio hactenus seorsim ab Aldo excusa, apud Augustinum olim translata circumferabantur. Sed quia nunc Eusebiana historia integra superioribus annis Parisijs regia litera in lucem edita, & à Musculo cōpatre nostro nuper latinitate donata est, integram adijcere uisum est: quanquam interpres in Acrostichide, Gyraldi quàm sua uersione uti maluit. Explicat autem Eusebius obiter quartam Virgilij Eglogam, sæpe à multis de Christo expolitam, quam etiam Græcè pius pater reddidit. Eam, inquam, rem totam adijciendam censui, quæ Sibyllis nostris ut lucem multam adfert, sic mirificè cum hoc argumento congruit. Inuenimus item casu uersiculum à Sozomeno in Tripartita de cruce Domini citatum: quem in eadem quoq; Lutetiana editione inuenimus. Quid de Theophilo dicam, qui ducentis propè annis Lactantium superat? Hic operi Sibyllino *ἀντιόχου*, iam postremò tantum non integrum caput reddidit: cæterùm uulnera non Sibyllina modò, sed etiam Lactantiana curauit. Ex quibus plurima fides huic Sibyllino uolumini acquiritur. Adde quòd exemplum scriptum nusquam indicabat, cuius nam Sibyllæ quicq; uersus essent: quod licet circumspectus lector facile subsolfaciet, ex Lactantiana tamen collatione quilibet, si non in omnibus, in plerisq; certè intelligere poterit. Quare uisus sum mihi non paruam à pijs lectoribus

inriturus

EPISTOLA.

299

initurus gratiam, si collationem, quam priuatim, propter Lactantianam enarrationē primam feceram, tum etiam ex alijs quos dixi, quæq; suis annotaram locis, & Sibyllinæ quoq; editioni annecterem: suū interim cuiq; iudicium relinquens. Neq; tibi, cuius iudicio plurimum tribuo, hoc nostrū consilium improbari arbitror. Ne autem margines, quæ has annotatiunculas nostras minimè capere uidentur, obliniremus, pauculas aliquot pagellas addere uoluimus, & in marginibus Sibyllinis numerorum characteres ponere, qui uelut indices, quæ uel ex Lactantio uel ex alijs quos memorauimus, Sibyllinis respondent, indicarent. Admiscuimus his, quæ ex Antimachi, quam mihi communicaras, collatione lacunas suppleuerunt: librariorum errores, quos emendauit, omittentes: non ignorantes, te pro tua solertia, mendas è medio sublaturū. Inscriptuimus itē inter annotatiunculas, quæ in scripto codice passim fuerant in margine adiecta. Hæc omnia pro tua industria, mihi Oporine, ita dispones, ut lectoribus grata fore intellexeris.

Vale.

ANNO.

ANNOTATIONES

XYSTI BETVLEII, QVIBVS EA
testimonia, quæ à Lactantio & alijs passim
citantur, cum Sibyllinico codice confert: ad-
mixtis pauculis, quæ in ipso archety-
po adiectæ erant.

Pag. 33.
Annot. 1.

QVAM prioris editionis archety-
pus mancus & uitiosus fuerit, uel
hinc sincerus lector animaduera-
tet: quòd pauculi uersus, qui ab
initio legebantur, nec stichico
scripti erant ordine, nec iisdem uerbis quibus à La-
ctantio citati fuerunt. Iam uerò multo magis hoc
conspicuum fit ex orationibus Theophili, quas ad
Autolyicum, Antonini Veri temporibus, Antiochen-
sis ecclesiæ Episcopus contra gentes scripsit: quas
nuper Conradus Clauserus Tigurinus, iuuenis ut
eruditus, ita pius, & luci uendicauit, & ut Latine
legi possent, dilucida metaphrasi fecit. Is inquam,
in oratione secūda, postquam multis prophetarum
testimonijs diuinam unius Dei potentiam asseruit,
Sibyllæ Erythreæ testimonio, Ethnicorum uanitas
tes, ueluti suo ipsorum gladio retundit. Verba ci-
tantis Theophili sunt: Συλλα δὲ οὐ ἔδουσι, καὶ
οὐ τοῖς λοιποῖς ἔθενσι γενομένη προφήτις, οὐ ἀφ-
ᾗ τῆς προφητίας αὐτῆς, ὁνειλίσει τὸ τῶν ἀνθρώπων

Annotations. 301

καὶ γὰρ. Sunt autem uersus, quos citat, ab opera
 rts initio, usq; ad sermonem qui incipit, *ἀρχαῖον*
ἔργον, &c. Quibus uersibus non modò prioris e-
 ditionis truncum caput restitutum est, sed etiam
 Lactantio non pauca uulnera sunt curata. Quare
 cum *ἄριστοι* Sibyllini doctissimorum uirorum ca-
 stigationibus & uersionibus ornati, denuò iā præ-
 lo subiiciendi erant, uoluimus etiam nos in his no-
 strum institutū profequi: quemadmodum ipsa par-
 tim ratio, partim Theophili citatio monebat. Hos
 autē Sibyllinos uersus, qui à Theophilo citati sunt,
 Erythræe esse, ex multis Lactātij locis manifestum
 est: & eos ipsos esse, qui à legatis Romam Erythris
 allati sunt. Cum hæc itaq; adornarem, misit ad me
 Oporinus noster Antimachi collationem, qua Ca-
 stalio quoq; in transferendo, ut ipse fatetur, usus
 est. Legit autē cum Theophilo etiam Antimachus,
εἰς θεὸς μόνος ἀρχαί. Apud Lactantium lib. 1. cap. 6.
 legitur *εἶπ*.

Hi duo uersus citantur à Lactantio lib. 4. cap. 6. 33. 2.
 ubi & ipse ait, ex carminis Sibyllini principio esse,
 se, quod à summo Deo exorsa est, ad filium hæc re-
 frens.

Hic uersus in priori editione cum ijs qui apud 33. 3.
 Lactantium lib. 1. cap. 6. sciunctim ponuntur, con-
 iunctim legebatur. Sed iam ratio est expedita. Apud
 Theophilum legebatur, *εἰς θεὸς μόνος*. Clauserus,
cum

tum uerſus una ſyllaba mancus eſſet; cenſuit legendum, εἰς θεὸς ἐστὶ μόνος. Sed apud Lactantium integer legitur, εἰς θεὸς ὁς μόνος, &c.

33.4. Legebatur apud Theophilum, τὸν ἁγαθόν. Variabat lectio, ὁσώμωμος. Clauserus legit ἐπαρταζομα, quod mihi placet.

33.5. Hi duo uerſus citantur à Lactantio lib. 1. cap. 6. iſſdem planè uerbis: niſi quòd pro ἐπέχθου, ἐτυχεῖν duplici errore ſcriptum haſtenus fuit. nunc poteſt Lactantius ex Theophilo reſtitui.

34.6. Οὗτος ἰδιῶς.) Clemens in Protreptico ſequentes

7.8.9. οὗτος uerſus citat, paucis uerbis mutatis. Nam pro πάντες, legitur παύτα ἐστὶ: quanquam πάντας etiam τρομάξωμ lib. 5. legatur. Pro γυφορ, βίφορ. In κρήσ, ἀλλὰ τε, coniunctio τε apud Clementem abundat. Sed quur non addo Clementis explicatio- nem? οὐθὲς σφόδρα τὸν μὲν ἀπάττω ἀπεινάς, σατῆρ σνότες, τὸν δὲ γνῶσιρ ἡλίω λού φωτι τοῦ θεῦ, ἀμφὶ ἧ παραθεμὸν τῆ συνηθίσα τῶν ἐπιλογιῶν δι- δάσκου. τὸ γὰρ ψῶλος, ὁ ψιλῆ παραθέσει, τ' ἀλλυ- θῶς διασπιδιχύννται, τῆ δὲ χροσα ἀλυθῶς ἐπιβία βίμονορ φυγαδύνται. In ſcriptò Sibyllino codice hi tres uerſus continui legebantur illic, εἰς θεὸς, ſed confuſi: quos tum uel ex Lactantiana lectione ſuonitori reſtitueram, quæ cum Theophili lectione pulchrè conſentit. In codice Sibyllino ſcriptum erat, παύτωρ ἐπέφτατες, manifeſto errore: erat idem

men genuina lectio in margine annotata, cū Theophilo & Lactantio consentiens. Quinetiam Antimachus legit, πανωρίτατος. In codice Sibyllino haec uersui connexi erant alij tres, sed abrupta & interpolata sententia: id quod magis iam ex Theophilo apparet. Paulo superius melius locum habere posse uidetur, circa numerum 7. Nam mihi esse ordinari lectio posse uidetur,

Γνωτε δὲ καθέμενοι σοφίην ἐν στήθεσιν ὑμῶν,
 ὡς μόνος ἐστὶ θεὸς κτίστης ἀκράτητος ὑπαρχῶν,
 Ἄντὸς στήθεσιν μορφῆς τε τύπων, μερόπων τε
 Ἄγας μίξιν φύσιν πάντων γυνεὴς βιότοιο

Eis theos, &c. Hæ nostræ sunt coniecturæ, quæ sanò fallere possunt. Certum est Sibyllina esse, uel quia in codice scripto continentur, uel quia citantur à Lactantio. Lactantius tamen à codice hoc nomine uariat, quòd ille legit, αὐτὸς ἐμίξιν: in Sibyllinis uerò est, ἀγὰς μίξιν. Centones sunt sine ordine coherentes, quæ scriptus liber ab initio habet. Reliqua relinquo pio lectori censenda.

Paulo post:

(τὴν γὰρ σοφίαν) Apparet ex ipso Theophilo, sex 37.10. quentia non continuari. adijciuntur autem apud Clementem plura. Versiculos ex eo quatuor adijciam:

Τὴν γὰρ σοφίαν δίδωται τὸν ἐπὶ θεῶν ἰσὺν ἁλλήλων
 Ὁρθάνοισι ἰδῶν θεῶν ἀβροτορ, ὅς πόλον οἴκει.

Αλλ' ἵδὲ ἀνθρώπων κατὰ τὸν ἴσον ἡλιόθεν

Ανθρώποι ὅμοιοι δουλεύουσι, θνητὰ γυνώσκουσιν.

Meminit idem lib. 5. σχηματισμῶν. ibiq; adducit
consentiētes ex Xenophonis Colophonij scriptis,

εἰς θεός, ὅτι θεοῖσι ἴσοι ἀνθρώποισι μέγιστος.

Ὅτι δέμας θνητοῖσι ὁμοῖος, ἵδὲ νόημα.

Paulo post, ubi legitur, τοῖς ἀγαθοῖς: legit Lactantius de ira Dei, cap. 22.

Τοῖς τ' ἀγαθοῖς ἀνακὸν προσφέρων πολὺ μείζονα
μῖσθον.

37. 11. Clauserus pro ἔγνωσία φάσκει, ἐτώσια βάρη legendum putat.

37. 12. Εἰλοπαῖδας, ἐλοπαῖδας. id est, boues: Clauserus.

38. 13. His tribus uersibus, quia apud Lactantium lib. 2. cap. 13. meliores leguntur, illius lectionem sequi maluimus. Est enim expedita scansio: quæ non procedet, si cum Theophilo legas αἰῶνα, ἢ παραδείσου ἑπιθήλια.

Ex sermone primo.

41. 14. Lactant. lib. 2. cap. 9. mundum diuina prouidentia factum esse probaturus, citat testes Sibyllas.

41. 15. Hic uersus emendatus est ex Antimachi exēplari. Ceteris marginalibus numeris nulla annotatio respondet, usq; ad paginam 97.

Ex sermone secundo.

97. 14. Citantur hi uersus à Theophilo, sed parū emendati. Restituitur tamen ille uersus, qui prius manebat legebatur.

Αὐτί-

Αὐτίνα δὲ ἀθάνιατος μεγάλῳ ἐπέθυσεν ἀνάγκῳ.

Interim tamē tertius ab hoc uersus, apud Theophilum desideratur, qui incipit, τῆνεά τοι. Et paulo post, post uersum ἡὲ τότε δὴ δεικνῆτι, interserendus est ex Antimachiano exemplari hic uersus:

Εἰς πολλὰς θνητῶν ἐμεβόδισαυ διαλέκτους.

Eorundem uersum de Babylonica turri sensum legimus apud Iosephū Antiq. lib. 1. cap. 6. his uerbis: περὶ δὲ τοῦ πύργου τῆς, ἡὲ τῆς ἀλλοφωνίας πῶν ἀνθρώπων μέμνηται ἡὲ Σιβύλλα, λέγουσα ἔστωσ' ἅπαντα μορφῶν ὄντων πῶν ἀνθρώπων, πύργου ἠεροδόμου τινὲς ὑψιλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν αὐρον ἀνάβυσσομοιοι δι' αὐτῶν, οἱ δὲ θεοὶ ἀνέμους ἐπιπέμψαντες, ἀνέτρεψαν τὸν πύργον, ἡὲ ἰδέσθαι ἐνάσθω φωνὴν ἑδωκαυ, ἡὲ διατῆτο χαυλιῶνα συνέβη κληθῆναι τὸ πόλι.

(Γόθον ἐκλήθη ὁ βόρι.) Simile quiddam est apud Lactantium lib. 1. cap. 11. ubi ceteræ expositiones rejiciuntur.

De historia Titanum Lactantius lib. 1. cap. 14. Enniana recitat, à quibus ait, Sibyllam Erythream paululum uariare.

Hos uersus Erythrae Lact. tribuit lib. 2. cap. 17. Quanquam lectio uariat. Sic enim ibi legitur:

— Ἐπεὶ γὰρ πάντα καὶ εἶσι
 ἄπειρα φρονεῖς ἀνδρες ὄρσυνῶσι κατ' ἡμῶν.

Eadem paronomasia est etiam infra lib. 8. La.

ſtantius etiam huius meminit lib. 7. cap. 25.

121. 19. Lactantius lib. 1. cap. 6. ubi de Sibylla Erythræa ſcribit, alludit opinor ad hunc locum. Verba ſunt: Quintā Erythræā, quam Apollodorus Erythræus affirmat ſuam fuiſſe ciuem, eamq; Graijs Ilium pentibus uaticinatam, & perituram eſſe Troiam, & Homerum mendacia ſcripturum.

130. 20. Lactant. lib. 1. cap. 15. ubi aduerſus Græcorū uanitatē, qua homines pro dijs colebant, diſſerit, hęc Sibyllæ aduerſus eos increpationem citat, ſed ſecundo uerſu mancā, tertio uariantem etiam hoc modo:

Ελλας δὴ τί πέποιθας ἐπ' ἀνδράσι μὴ γέμνεας,
 Πρὸς ἴσι δὲ δῶρα μάταια παῖσιν ἀφειμένους ἀνείθευς;
 Θύεις εἰδώλοις, τίς τοι πλάγην βάλλει ἐν νῆϊ,
 Ὡς τε τὰ θεοποιεῖν μεγάλοις θεοῖο προσώπων
 Λετωμοῦν. —

137. 21. Citatur à Lactantio lib. 7. cap. 19. in fine, nuncupatim ex Erythræa: ut ubiq; appareat, hunc tertium librum Erythrææ eſſe.

137. 22. Libro eodem cap. 24. hi uerſus paulo aliter leguntur:

Καὶ τότε δὴ χερσὶν μεγάλῃν θεὸς ἀνδράσι δώσει,
 Καὶ γὰρ γῆ, καὶ δούδρα, καὶ ἀπείρα θέρματ' αὐγαίης
 Δώσσει παρὰ τὸν ἀληθινὸν ἀνθρώποισι
 Οἴνου καὶ μέλιτος γλυκέως, λσυνῆτε γάλακτος,
 Καὶ σίτου —

138. 23. Apud Lactantium lib. 7. cap. 18. hi uerſus ita leguntur: Καὶ

Καὶ τότε ἄνω κελίου πέμφει θεὸς βασιλῆα,

Ὁς πᾶσιν. —

Prouerbiū, Camerinam mouere: ubi Erasmus 146.24.
hunc uersum ex Stephano citat: Stephanus citat, ut
uulgo iactatum.

Lactant. lib. 7. cap. 20. hos uersus, quos etiam E= 146.25.
rythraæ tribuit, sic legit:

Ὅσπυτε βιά τὸ λαβὴν τελοῦ, αἴσιν μορ ἠδὲ βροτοῖσι,

Καὶ δὴ ἀφίξεται κρείσις ἀθανάτοιο θεοῦ.

Ἡφα ἐπ' ἀνθρώπων μεγάλην κρείσις, ἠδὲ βιά κείχη.

Lactant. lib. de ira Dei, cap. 22. ab hac lectione 149.26.

sic uariat:

Φύγε δὲ λατρείας κινώμεν, θεῶν ἴσονται λάτρεσαι.

Μοιχείας τε φύλασσε, βιά ἀφροσύνης ἀνεπίστον συνέλι.

Ἰδίαν γονεῶν παίδων τρέφε, μηδὲ φέουσαι.

Καὶ γὰρ ὁ ἀθάνατος κεχολώσεται, ὅς κεν ἀμαρτήν.

Lactant. lib. 4. cap. 6, sic legit: 149.27.

Αὐτὸν ἔδωκε θεὸς πῖστοις ἀνδράσι γδράσειν.

Citat hos uersus Lact. lib. 7. cap. 24. cuius lectio 150.28.

ab hac nostra hoc modo uariat:

Ὅσδε λύκοι σὺν ἄρνεσ' ἐν ἔρσειν ἀμιλλῆνται.

Χρῆστον γὰρ λυγρὸς τ' ὄρεισι σὺν ἄμα βίβησινται.

Ἀρήσοι σὺν μόχοισιν ὁμῆ, βιά πᾶσι βροτοῖσι.

Σαρκοβόρος τε λέων φάγειτ' ἄχρηστον παρὰ φάτνας,

Σὺν βρέφει σὺν τε δράκοντες ἀμάτροσι ποιμήσονται

Λέπυσι δὴν σίχει. 150.29.

Lactant. lib. 4. cap. 1. legit hoc modo: 153.30.

— Φήσουσι Σιδυλλέν.

Μακρομόλυ, νόσφι ριαν, ἐπ' αὐρ ἢ γούνηαι ἀπαιτῆα,
 Τλωινά μὲ μνημύου ποιήσῃε, κῆν ἐτι μ' ἰδεις
 Μακρομόλυ φήσαι, μὲ θεῖδ μεγαλοιο προσφῆτῶν.

Ex fermone quarto.

157.31. Reperiuntur hi uersus apud Lact. lib. 7. cap. 23.

Reliqui quidam uariant hoc modo:

Καὶ τότε δυοσεβείας μὲν ἐπιζέφορ οὐ περιπέπῃα,
 Οἶσαι δὲ σύνσεβείας, πάλιν σῆσασ' ἐπιγαίης,
 Γυνῶμα θεῖδ δόντος τιμῶν ἀμα λιὰ βίον αὐτοῖς.

165.32. Suspicor hic quædam deesse. Apud Lact. lib. de ira Dei, cap. 23. legitur hoc modo:

Καὶ πότε τῶν ὀργῶν θεῶν ἔτι προῦντα,
 Ἀλλ' ἐξεμβριθόντα λιὰ ἐξολόντα τε γούνηαι
 Ανθρώπων ἀπασαυρὸν ἐμπροσμῶν πέρθοντα.
 Ἀλλ' ἐλέε μετ' ἀθεθεῖ βροτοῖ δὴ, μηδέ προς ὀργῶν
 Γαυτοίην ἀγάγυτε θεῶν μέγαυ. —

Videntur autem Lactantiana hæc uitio non cæ-
 vere. Nam præterquam quod uersus parum expe-
 dite fluunt, malim λιὰ τότε legere, et ἐξεμβριθόντα.

165.33. Tertio à fine pagine uersu, ubi debet esse nume-
rus 33. sic legit Lactan. eodem loco:

Οὐκ ὀλέσασ, παύσαι δὲ πάλιν χέλιον, σὺτ' αὐ ἀπαν
 Εὐσεβείαν περιθυμῶν ὀν φρέσιν ἀσκήσαστε. (τίς

Ex fermone quinto.

173.34. Quæ iam sequuntur, in codice fuere ualde mu-
tila et trunca, eratq; annotatum, λείπει τὸ πῆλον

τῶ

Annotationes.

309

τοῦ στιχοῦ. Si uero diuinationi locus est, restituam
hunc alterum uersum, nam apud Lact. lib. 5. cap. 14.
Erythraea ipsos κρηδὸς καὶ ἀνοήτους appellasse legi-
tur.

His quatuor continuis uersibus uariat Lact. ali- 174. 35.
quo modo, lib. nimirum 7. cap. 18.

Ἡξει καὶ μακρόρων ἐθέλων πόλιρ ἐξυλαπτάξαι,
καὶ κού τις θέσεν βασιλῶν περιφθῆς ἐπ' ἰδίωρ
Πύττας ολεῖ βασιλῆς μεγάλους καὶ φῶτας ἀγίγεις,
εἰθ' ἕτως κρινέται ὑπ' ἀφθίτοις ἀνθρώποισι
Εἰς τὰ ἰθια ἦλθε. Ioan. 1. ἔγγυς ἐλὼ ἰδίωρ. Nonn.

Citatur à Lact. lib. 4. cap. 20. legitur etiam apud 186. 36.
Lactantium γόνος, sicut uetus lectio habuit. μόνος
Antimachus emendauit. nam sic legitur etiam (su-
prà, libro tertio:

Αὐτὸς ἢ πωρὶ φλέξειρ χαλεπὸν μόνος ἀνδρῶν
Μόνος ἀλμυρόιο. — Et id genus alia poetis tu-
ta sunt.

Hæc apud Lact. lib. 7. cap. 24. nonnihil uariant. 189. 37.
Εὐοθέωρ ἢ μόνωρ ἀγία χθῶρ πάντα τὰ δ' οἶσαι,
Νᾶμα μελιφαγέος ἀπὸ πέτρης, καὶ διὰ γλώσσης,
καὶ γάλα δ' —

Non dissimilia sunt apud Lact. libro 7. cap. 16. 193. 38.
ut hinc trāstulisse uideri queat, nisi quòd ratio pu-
gnare uidetur.

Lactantius de ira Dei, cap. 23. his uersibus iubet 194. 39.

u 3 cœle

cœlestium, terrenorumq; genitorem diligi. Vari-
ant etiam hi uersus:

Μη ποτε θυμωθεὶς θεὸς ἀφθίτος ἑξαπολέσει.

Et rectè. Nam sic Castalionem etiam legisse ap-
paret: quia sequentes etiam duos, ita ut apud La-
ctantium sunt, transposuit. leguntur autem apud
Lactantium in hunc modum:

Ἐκὼ γούνοσ ἀνθρώπων βιοτόν, καὶ φύλον ἀναιδέσ
Δὲ σέργειν γυνετῆρα θεὸν σέφορ ἀκού έντα

198. 40. Apud Lactan. lib. 7. cap. 24. leguntur hi uersus
hoc modo:

Καὶ πόλιμ, ἢν ἐποίησε, αὐτῶν ἐποίησε

Δαμπρότερον ἄφρωμ, καὶ ἡλίον, ἢ δὲ σελεύονσ.

Ταυτῶν legendum esse, uersus flagitat.

Ex sermone sexto.

206. 41. Annotatum erat, ἑτέρας εἶναι ταῦτα δονεῖ. sicut
etiam Lact. monet, esse alterius cuiusdam.

209. 42. Lact. lib. 4. cap. 13. Hoc de radice Iesse, de qua
Esaie cap. 11. oraculum est, intelligit.

209. 43. Lact. lib. 4. cap. 5. uariat hoc modo:

Κύματα πείσσει, νόσον ἀνθρώπων ἀπολύσει,

Ζώσει τε θνητῶτασ, ἀπώσεται ἀλγυα πολλοῖσ.

Εκ δὲ μιᾶσ ποιηῖσ ἀφῆτου. —

209. 44. Lactant. lib. eodem, cap. 18. Et alia, inquit, Si-
bylla Iudæam terram his uersibus increpat. Quia
uariant, adscribendos eos iudico:

Αὐτὴ γὰρ σὺ ἄφρωμ τὸν σὸν θεὸν ἢν οὐκ ἔσσει,

Annotations, 311

Γαί σοι τὸ θνητοῖσι νόημα σιν, ἀλλὰ κ' ἀνεκίβητος
 Ἐστὶ ψας σφραγῶν, φοβερῶν τε χολῶν ἐνέρασας.

Citatur hic uersus à Sozomeno in secundo Tri- 209. 45.
 partite historiae lib. cap. 18. Sed in integra ipsius hi-
 storia Ecclesiastica, lib. 2. cap. 1. legitur quidem ibi
 hoc modo: Καὶ πρὸς αὐτῶν τῶν ἐλλείπων σω-
 μολόγηται Σιδύλλα εἶναι τὸτο

Ἐξύλον μακροφρονίαν, ἐφ' οὗ θεὸς ἐξέτασεν Ἰδοι.

Sed nostra lectio apparet castigatior. ξύλον enim
 priorem breuem habet: et anadyplosis addit non
 nihil uehementiae.

Ex sermone septimo.

Lact. lib. 7. cap. 16. usurpat hūc uersum de mun- 218. 46.
 di uastatione.

Notatus in codice fuit defectus. 221. 47.

Ex sermone octauo.

Lactant. lib. 1. cap. 11. Iouē diuinitate exuturus, 226. 48.
 eosdem citat. sed uariantes. legitur enim hoc modo:

Δαίμονας ἀφύχως νεύων ἔιδωλα καμόντων,

Ἐρητήν καὶ χυματάφως ἡ δύσμορος ἰχθα.

Sic sermone quinto idem Adrianus ἀγγυρόκραν 226. 49.
 vos nominatur.

Idē epitheton Nero etiā sermone quinto habuit. 229. 50.

Lactant. lib. 7. cap. 24. hos de extremo Dei iu- 229. 51.
 dicio uersus aliquanto secus legit:

Γάσως γὰρ γάσως τότε θνητῶν σύγχυσις ἐστίν,

Αὐτὸς ὁ παυτοῦράτωρ ὅταν ἐλθῆ βήματι κέραι.

230.52. Meminit huius Lact. lib. 7. cap. 25. Simile habuimus supra, sermone tertio.

233.53. Hic uersus erat mancus, quem ex Lactant. integrum fecimus hoc modo:

Γάλαρ ἰσχυμώσαι, νεροῦ δὲ ἀνάστασις ἔσται.

Locus est libro 4. cap. 15. ubi sequens uersus sic uariat:

Καὶ γὰρ ἡ δρόμος, &c. —

238.54. Hæc nobilis illa est Sibyllæ cuiusdam, & memorabilis, & à multis doctissimis hæctenus celebrata ἀνερόζητος: quam eandem eruditi censent, cuius Cicero etiam de Diuinatione secundo mentionem facit.

Hanc Augustinus lib. 18. cap. 23. de Ciuitate, Dei à nescio quo qualitercunq; translata, suis scriptis inseruit, quam etiam nos in fine adiungemus. Horum, inquit, si primas literas iungas, erit ἰχθὺς, id est, piscis: in quo nomine mystice intelligitur Christus. Inserirer cum his Eusebij testimonium, nisi totam rem ex ipsis etiam in fine addere animus esset. In his tamen annotatiunculis quid à nostra lectione uariet, cum ipse, tum Lact. Euseb. Aldus (quem, opinor, Gyraldus secutus est) breuiter indicabimus; lectori iudicium integrum relicturi.

238.55. ἰσχυμώσαι δὲ.) ἰσχύσαι γὰρ. Sed ἰσχυμώσαι γὰρ Euseb. πᾶσα κενεῖται.) πᾶσα κενεῖται. Σαρκοφάγορ.)

Σαρκοφάγορ ἰσχυμώσαι δὲ ἀνθρώπων ἐπιθήματα κενεῖται

Legitur

Legitur etiam apud Eusebium, sed de scanfionem
 impedit. *Αναρθα.*) Ald. *ἀναρθα*, sed *ἀναρθα* e-
 tiam Eusebius. *Πίψσιρ.*) Ald. *πίψσιρ* de. et sic eti-
 am Eusebius. August. Reijcient. Lact. lib. 7. cap. 19.
τρίψσιρ de, legit: nec improbo. Plus enim ponderis
 habet comminui seu conteri simulachra, quàm ve-
 ijci. *ἐπικώσει.*) Hic uersus ut nec apud Aldum,
 nec in uulgata editione, quæ est in Ludouici Viuis
 apud August. commentarijs (quæ tamen ex Aldo
 descripta uidetur) reperitur, ita nec apud Eusebia-
 um, neq; etiam in Acrostichidos serie requiritur:
 translatus tamen apud Augustinum extat, & red-
 didit eum etiam Castalio. *ἰχρσῶρ.*) *ἰχρσῶρ*, Aldus,
 Gyraldus. *φλέξει.*) *φύξει*, *ρύξει* τε, Euseb. *είρ-
 νίς.*) *εἰρήνις* Antimachus emendat. Nam omnia
 huius deriuationis aspirata sunt: licet Aldus etiam
 cum Eusebiana editione tenuem habeat. *βρότῶρ.*)
 Eusebius & Aldus, *νευρῶρ*. *ἐπελσθεειορ.*) *ἐς ἐ-
 λσθεειορ*, Euseb. *τῶρ ἀγίωρ.*) *τὸς ἀγίως*, Aldus,
 Gyraldus & Eusebius. Cum nostra lectione consen-
 tiunt August. et Castalio: quanquam nihil periculi
 sit. *χόπποσα.*) Non reclamarem, si Acrostichidos
 ordo concederet. *ἐνδείξει.*) Hic uersus apud Euse-
 bium & Ald. sic legitur:

Ευδείξει σέλας ἀελίου, ἀσφράντε χορδαί.

Quò reflexisse etiam Augustinum apparet.

Φαράγγος.) *φαράγγας* legendum. Nam sic &
 Eusebi-

Eusebius legit, et sic castigatio lectio habet, et syn-
taxeos ratio ita poscit.

ὅτι ἐτι πλοῦν ἔξει.) Euseb. ὅτι εἰς πλῆρ. Ald. ὅτι
εἰς πλοῦν ἔξει. Σάλαπιγξ.) Apud Lactant. lib. 7.
cap. 16. legitur sine disjunctiva. Σάλαπιγξ ὑγρανόβερ.
μυλέων.) Euseb. legit hoc modo:

Ωρύσασα τὸ μέλλον, καὶ διὰ πύματα νόμου.

Apud Gyraldum uerò sic:

Ωρύσασα μύσος μέλλον καὶ πύματα νόμου.

ταρταρέου.) ταρταροῦν, Aldus et Gyraldus.
Lact. uerò lib. 7. ca. 20. nostræ astipulatur lectioni.
βασιλῆος.) Apud Lactantium legitur βασιλῆος, ut
ad Deum referatur. Reliqui nobiscum βασιλῆος le-
gunt, sequuntur etiam interpretes. Πῦρ ἡδεται
θείου.) πυρὸς ἡδεται θεῶν. Euseb. et alij. generandi
casum etiam Augustiniana uersio expressit, et sic
fluet uersus etiam mollius. σφράγισ ἐπίσημος.)
Eusebius et alij legunt hoc modo:

Σῆμα δὲ τοῦ τότε πᾶσι ἀριδείκτεον, οἶον.

Ego σφραγίδα intellego, cuius in Apocalypsi men-
tio fit. πρόσνομιά δὲ.) πρόσνομιά τε σιδηρά
τε.) σιδηρά γε Ionicum, ποιητικότητος est, et sic
etiam Eusebius legit. Allusio est ad Psal. 2. ποιμα-
νεῖς αὐτὸς ἐν ῥόδοις σιδηρά.

Ὅντος ὁ νυῦ.) Hos duos uersus corruptos citat
Eugubinus lib. 1. cap. 22. Perennis philosophiæ.
ἀκροσίχου.) ἀκροσίχου apud alios legitur.

Hunc

Hunc uersum suppleuimus ex Lactant. lib. 9. 242. 56.
capite 16. Vtinam uicinis etiam hoc modo mederi
possim.

Ὀρθάνορ.) Apud Lact. lib. 2. cap. 13. hæc aliter 242. 57.
legitur, quæ ut cōferri promptius possint subiiciã:
Ἀνθρώπων πεπολάσθαι βῆ παλάμαις ἐνὶ αὐταῖς,
Οὐτε πλεῦρον ὄφει δολίως ἐπὶ μοῖραν ἀνελεῖν
Τὸ θανάτου, γνῶσιν τε λαθεῖν ἀγαθῶ τε κακῶ τε.

Posterioribus uersibus similes fuere libro primo, sed castigatores:

Ἐξαπάτησον ὄφεις δολίως ἐπὶ μοῖραν ἀνελεῖν
Τὸ θανάτου, γνῶσιν τε λαθεῖν ἀγαθῶ τε κακῶ τε.

Vt legerim sanè hic etiã ἀνελεῖν, potius quàm
apud Lactantiũ ἀνελεῖν. Ceterũ in ἀγαθῶ τε κα-
κῶ τε, ad hanc & Lactantianam lectionem, accedit
etiam Antimachi emendatio, & ratio iubet: est e-
nim prima in κακῶ breuis.

πρῆστυτέρων.) πρῆστυάτωρ Antimachus legit. 242. 58.
Castilio tamen per comparatiuum comptius red-
didit. Sequens uersus apud Lactant. lib. 4. cap. 15.
ubi de miraculis Domini agit, sic legitur:

πάντα λόγῳ πρᾶτ[τ]ωρ, πασαῖτε νόσον θέρσιν ἰσῶν.
& aliquanto post sequentes quoq; duos citat, quorũ
prior uariat etiam aliquantulum.

Τὸς ἀνέμους πᾶσαι τε λόγῳ, σρώσει δὲ θάλασσαν.

Apud Lactantium libro 4. cap. 18. hic uersus 242. 59.
alijs infertus legitur: de quo paulo inferius uidebi-
mus.

mus. Quin Castalioni sequens etiam translaticius uidetur, nec immeritò.

242.60. Lactantius eodem loco, atq; rursus Augustinus loco superius memorato, hos uersus Sibyllinos paulo aliter locauerunt. Sed hic in transferendo aliquid quantum a scripto uariat, hoc nempe modo: Vt corinthios accipiens tacebit, ne quis agnoscat, quod uerbum, uel unde uenit, ut inferis loquatur, & corona spinosa coronetur.

242.61. Hanc expositionem sequitur Lact. lib. 4. cap. 26.

245.62. Apud Lactantium libro 4. cap. 17. hi duo uersus sic leguntur:

Αλλ' ὅτε ταῦτ' αὖ ἅπαντα τελεσιωθῆ, ἅπασιν εἴποι,
Εἰς αὐτὸν πᾶς λύσειαι νόμος. —

Potest itaq; Lactantiana lectio hinc restitui.

245.63. Lact. lib. 4. cap. 15. sic legit:

Εἰς ἅπασιν ἅμα πούτε, καὶ ἰχθύεσσιν ἄνοιον.

Et in tertio uersu μετὰ pro ἅμα. In quarto pro λαῶν, πολλῶν. Similia de miraculis et passione Domini habuimus supra sermone primo.

245.64. Hi uersus apud Lactant. lib. 4. cap. 18. leguntur quidem, sed non eodem ordine. Liber is est omnibus in manibus, conferat qui uolet. Nos uariationem signabimus. εἰς ἀνόμων.) εἰς ἀνόμων. Et sic Augustinus legit. καὶ δώσουσι.) δώσουσι δέ. Sed hoc melius. καὶ πειθή.) ἢ εἰς διψαρῶδες ἐδωκαν. τῆς ἡμετέρας.) τῆς ἀφίλοξοι.

Augusti

Augustinus:

In manus iniquas infidelium postea ueniet: Et dabunt Deo alapas manibus inuestis.

Et sequentes Augustinus sic reddit: 245.65.

Ad cibum autem fel, et ad sitim acetum dederunt, in hospitalitate hanc monstrabunt mensam.

Et hoc loco duo uersus apud Lactantium et Augustinum inserti leguntur, quorum posterior rem paulo superior noster codex habet. Versus hi sunt:

Καὶ ὁμάσιν μιχροῖσι τὰ πύσματ' ἀφ' ἁμαρτιῶν,
Δάσσει δ' ἐς μάστιγας ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τότε νῶτον.

Augustinus:

Et impurato ore expuent uenenatos spiritus. Dabit uero ad uerba simpliciter sanctum notum. Scansio consistabit nostra, si in tertio loco proceleusmaticum admiseris. Apud Lactantium cap. 19. eiusdem libri, sublatus articulus scansionem totam interturbat.

Hunc uersum ex eodem Lactantij cap. inseruimus. 246.67.

Zachariae 9. Lactantius hæc de secundo aduictu interpretatur, quæ prophetae de primo dixit. 246.68.

Lact. lib. 7. cap. 18. pro ἀλλορ, φύρον legit: et 246.69.

pro ἀθεομάδε, ἀθεός. et apparet, locum esse mancum: quod hemistichium, quod apud Lactant. est, hic desideratur, si uet' ἔργας ἀθεόμας.

Lactant. lib. 4. cap. 6. 246.70.

Lact. lib. 2. cap. 11. Apud 253.71.

253.72. Apud Lact. lib. 7. cap. 20. hi uersus sic leguntur:

Ὀφραδὸν εἰλίξω, γαίης νοσθηδὼνας ἀνείξω.
 Καὶ τὸν ἀδάσσοι, νεκρῶς μοίραυ ἀναλίξω,
 Καὶ θανάτου νόστρου, λυγρῶσιν εἰς νέειρα ἄξω.
 Osee 13. 2. Cor. 15.

254.73. Locuſ hic erat ualde uiciosus, quem hoc modo,
 ut uides, Antimachus nobis restituit.

SEBASTIANI CASTALIONIS ANNOTATIONES
 in Sibyllas.

EX LIBRO PRIMO.

40.1. **C**oelum despiciens.) In Græco neq; sententia
 Capta uidebatur, neq; uersus constabat: sed
 ex Antimacho correximus.

47.2. Est & Aus.) Non primus Adamus in orcum de-
 scēdit, sed Abel. Sed quia fuit Adamus primus homi-
 nū (unde et Adam Hebræis hominē significat) ab
 eo denominatus est orcus. Licet autē hic uidere Græ-
 corū errorem, qui hoc nomen Græcū esse rati (ut
 & alia multa) absurdē interpretati sunt.

51.3. Sunt elemēta nouem mihi.) Hoc nomē quod sit,
 nescio. Sed cū Noam alloquatur Deus ante factam
 linguarū diuersitatē, non dubiū est quin ea lingua
 utatur, quæ tum sola erat. Hebræam autē fuisse, pa-
 tet cū ex nominibus, quib. Adamus animalia nun-
 cupauit, cū ea nomina in Hebræo sermone anima-
 lium

limum ferè naturã declarent: tũ ex primorũ hominũ nominibus, quæ in solo Hebraico sermone significãtia sunt, ut Adami, ut Caini, ut reliquorũ. Quod si ita est, cum hic Sibylla uocet elemẽta quædam α & ω (id est consona, sicut in Iesu nomine, Deo uolente, declarabimus) oportet aliquas esse literas in Hebræa lingua, quæ uocales appellẽtur. Atqui nullæ sunt. omnes enim consonãtes uocant, utentes punctis quibusdam uocalibus, quæ neq; literæ uocantur, neq; numerorum notæ sunt, ut possint in huius nominis rationẽ uenire. Oportet igitur aut Aleph, He, Vau, Iod, & Ain uocales dici: aut Sibyllã Græcè loquentem, de aliquo Græco Dei nomine loqui, & quod à Deo Hebraicè dictũ sit, id ad sermonem Græcũ accommodare, quasi ipsa Græcè, non Deus Hebraicè loquatur: quemadmodũ in Apocalypsi Iesus dicit, se esse α & ω , nisi fortè ibi Græcè loquebatur. Atq; hæc quidem in medio posita sint ad considerandum. Ac si cui notum hoc nomen est, eum oro ne studiosos celet.

Vicenos cum bis & unum Compleset soles in 60.3.
undis.) In arca fuit per annum Noe, ut tradit Moyses: sed quadraginta dies cõpleuit in aquis. totidem enim dies pluisset, idem Moses tradit. Nec refert, quod Sibylla addit unum ad quadraginta. Moses enim secutus est numerũ quadratũ: sicuti cum apud eundem dicit Abrahamus, ante conceptum Isaacum
se centis

se centenarium esse, cum esset uno anno minus. Sed iudicent alij.

60.7. Iactata meo cum coniuge.) Hic locus nos admo-
net, ut de Sibyllæ genere et ætate differamus. Igitur
hic, & ad finem tertij libri, tradit se nurū esse Noe,
cumq; eo euasisse ex diluuiio, & Babylone profectā
uaticinari per Græciam, falsoq; ex Erythra natam
dici: ab alijs etiam ex Circe & Gnosto. Præterea in
fine libri septimi docet, se iā ardoribus et æuo con-
fectam esse, sed tamen à tempore consumptum iri,
neq; semper uicturam. Ex quibus locis patet, eā diu-
tius uixisse, quàm ferret communis ætas hominum.
Quæ res locum fecit fabulæ, quæ ab Ouidio in 14.
Metam. posita est, ubi Sibylla ostendit, sibi à Phœ-
bo prorogatam esse uitam, seq; iā septingentos an-
nos uixisse, & adhuc trecetos esse duraturam. Atq;
eadē eius uitæ longitudo in causa fuit (sicut ego ex-
istimo) ut quæ eadem esset, plures esse putarētur:
quòd ea diuersis temporib. & locis apparens, plu-
rium speciem præberet: non putantibus hominib.
eam tamdiu posse uiuere, sed aliam esse. Nam quod
memoriæ proditū est, Sibyllam quandā fuisse Persti-
cam, ex stirpe Noæ, hæc eam se esse tradit. Erythra-
am aut putari, quæ alia putata est. Cum æa quoq;
eadem esse dici potest, ex eo quæ citauit Nasonis lo-
co, & ex Aristotelis libro de Mirabilibus narratio-
nib. ubi ita scribit: Cum æ in Italia ostenditur quod-
dam

dām (ut uidetur) conclaue subterraneum Sibyllæ uatis: quam diuissime uixisse, et uirginem permansisse perhibent, quæ esset Erythræa. sed à quibusdā incolis Italiæ Cumæa, ab nonnullis Melanchræna uocaretur. Hec ille. Itaque uidentur aliquanto pauciores fuisse Sibyllæ, quam uulgò habentur: neque tamen nego, fuisse aliquam multas. Neque est quod mihi quisquam obijciat, Sibyllam tamdiu uiuere non potuisse, quod hominis uitam Deus Noë dixisset fore centum uiginti annorum. quæ res non statim post diluuium accidit: propterea quod hominum prauis conatibus (propter quos Deus uitam minuit) tum diluuii, tum linguarum diuersitate cohibitis, uò erat necesse hoc decurtandæ uitæ extremum remedium statim adhiberi. Sed id postea adhibitum est, ut Deus futurum dixerat. Itaque Abrahamus centesimo anno senex est. Hoc, inquam, si quis obijciat, respondebo, Deum de communi et uulgari uitæ curriculo dicere. Nam et Abrahamus, et alij multi diutius uixerunt, et Sibylla uixisse potest, quum Deus nulli sit obnoxius legi, quo minus faciat quod ipsi uisum sit. Videtur autem scripsisse quædam ante Saturni seculum. Nam lib. 1. de Titanibus uaticinatur. Libro autem tertio et narrat, et uaticinatur: sed uidetur narratio illa magis esse uaticinatio. Solent enim uates de reb. futuris loqui, quasi de præteritis: quod Deus (à quo affatur) futura iuxta ac præterita uidet.

- 63.5. • *Dono Sabaoth.*) Hoc nomen Hebræū est, & significat exercitus. Vocatur autē Deus exercituum, quasi tu dicas, armipotens, aut bellipotens: quod omnib. (quæ usquam sunt) reb. tanq̄ militib. utatur.
- 64.6. • *Vocales quatuor autē Fert, non uocalesq; duas binūm Geniorū.*) Hoc anigmate significat nomē in-σδς Servatoris nostri, quod constat ex quatuor uocalibus literis, & duab. consonātib. quæ literæ in lingua Græca efficiunt 888. Nam ε ualet 10. η 8. σ 200. ο 7. υ 4. ς 200. Vocat autē ἀφωνα cōsonantes, literis in φωνήεντα et ἀφωνα, id est σύμφωνα diuisis. Quod autē uerto, Nō uocales duas, in Græco est in fine uersus, ἴαδ' ἀφωνα δὲ αὐτῶ. Sed neq; uersus ratio constat, neq; sentētia. Itaq; ubi est δὲ, legendū est δὲ. in quo sanē facilis fuit lapsus, quod inferior pars literæ δέλτα, superiore auulsa, figurā habet literæ ε: superior itē, asperi spiritus: media pars autē literæ, quia gracilliori tractu calami exaratur, facile potuit exolescere. Litera autē ν, qualis in fine scribi solet ς, facile ex υ facta est, subiecta infra partē priorē lineæ, et deleta apostrophe, quæ sequebatur. Sed qd sit Binūm Geniorū, neq; satis intelligo, neq; uersus satis cōstat, nisi ἀγγέλωσ dicimus penultima longa, qua licentia usus est Homerus in μέλος & ἐλωβία. Quod si est, significat Sibylla duos esse genios, quorū nomen à litera σιγμα incipiat, quorum unū alicubi nominat ipsa Saniel: alter qui sit,
- non

Annotationes

323

nōn uideo. Sed nihil hic affirmo. In sequenti uersu
pro *ἀλόου*, legi debet *ἀλόου*, duobus uerbis.

EX LIBRO SECUNDO.

Adonæus.) Hoc nomen Hebræum est, & domi- 80.1.
num significat.

Qui nomine complet Ortus.) Hoc latinè expri- 91.3.
mi non potuit, quod nulla illarū quatuor regionē
initium habeat à quarta litera. Hoc autē nomen A=
dam Græcæ linguæ accommodat, nō quia Græcum
sit, sed quia Græcè loquitur: idq; ex sua persona.

EX LIBRO TERTIO.

Ex Augustinis.) Augustinos uocat ciuitatē quæ 95.1.
paruit Augustis, quæ in Apocalypsi (ut et alibi à Si-
bylla) Septicollis appellatur. Ex hac uēturus est Be-
liat, qui à Sibylla Belias uocatur: sicut à Græcis An-
nibas dicitur, qui est Annibal: quāquam Belier pau-
lo post appellatur. Sed nihil refert. Is est, qui in sa-
cris literis uocatur Antichristus, et homo perditus.
nā hoc significat Hebræico sermone Belial. Est autē
diligenter animaduertendū, quemadmodū Christus
cū iam adesset, tamē expectabatur: idē etiam in An-
tichristo accidere, ne quem fortē illud fallat quod di-
citur Antichristus miracula facturum. Non enim ue-
ra erunt miracula: quæ res eos fallit, qui tales sunt
in Iesum Deū, quales fuere Iudæi in Iesum hominē.

Uersum ultimū sic perficies, ut habetur in excm 96.
plari Antimachiano, Magna ui flatus Deus immor-
talis

324 · Sebast. Castalionis

*talis in illam impulit: at uenti. itemq; mox post uer-
sum, Sed postquam, interferes hunc:*

Mutata, & uario discrimine dissonuerunt.

103. 3. *Nāq; domus regno.) Non tam latè quidē regna-
uit Solomo: sed in eos quodā modo regnare dicitur,
à quib. ei munera mittebantur, & quibus metuen-
dus erat, ut est in Psal. 72.*

123. 4. *Chiū quoq; se ipse uocabit.) De Homero loqui-
tur, qui primo hymno ad Apollinem, Deliadas allo-
quēs monet, ut si in posterū interrogentur quē can-
torem habeāt, quo maxime delectetur: respōdeant,
hominē cecū, in Chio habitantē. de se loquens.*

EX LIBRO QVARTO.

156. 1. *Affyrj mortalibus imperitabūt Omnib. Id est,
maximū erit Affyrjorū imperium. Non enim toti
orbi imperarunt, sed ita dicuntur imperare omni-
bus, ut Cyrus, qui apud Esdras uocat se regem
totius orbis.*

EX LIBRO QVINTO.

168. 1. *Cuius capitalis habebit Littera bis decies.) Hęc
sunt intelligenda in Græco sermone, in quo literę
numerum significant.*

196. 2. *Matrum cęsores.) sic Romanos appellat, pro-
pter Neronem matricidam.*

EX LIBRO SEPTIMO.

200. *Mille mihi lecti.) Mirū uideri possit, mulierē im-
pudicant, tā præclare naticinari. Sed meminisse cō-
uenit*

Annotationes.

325

uenit, pōsse etiam improbos et uaticinari (exemplo est Balaamus) & edere miracula: quemadmodū patet ex Christo, qui ostēdit multos sōre in ultimo iudicio, qui hęc à se facta cōmemorent: quos tamē nō sit agiturus, utpote maleficos & improbos. Præterea potuit Sibylla, cū hęc scriberet, esse proba, et uitam mutasse. Non enim dicit se esse sceleratam, sed fuisse. quæ sanè peccati cōfessio, uitæ correctionem uidetur indicare.

EX LIBRO OCTAVO.

232.

Porro quater decies.) Romani imperij finis intelligendus est, cū Decius XXVI imperator unā cū filio suo cæsus est à Gothibz, à quib. postea deletum est imperiū Romanū. quo quidem Decio cæso, Romani Gothibz, pacifcente Gallo, stipendiū soluerunt, quod antea fecerant nunquam. in quo capitū diminutio, & imperij amissio intelligitur. Hoc aut accidit anno ab Vrbe condita millesimo tertio, qui numerus superat numerū à Sibylla positū numero quinquagintaquinq;: cū illa dicat, Romā completuram esse annos nongentos quadraginta octo, qui numerus est literarū nominis, Romæ in sermone Græco. Sed ante Deciū res iā fuerat Gothibz cū Romanis: et Romanorum imperium perire rectè dicitur, cum Gotthorū (à quibus uicti fuerunt) incipit.

IESVS CHRISTVS.) Hanc Acrostichidem per omnia imitatus sum, præterquā in ultima

2. 239.

litera. Cū enim in Græco sit Crux, ego uerbo Latino destitutus, cuius litera prima esset x, posui Crucis, ut duab. literis quæ idē ualeāt, unam exprimerē. Quod si in Græco pro $\rho\upsilon\tau\ \delta\omicron\ \nu\upsilon\delta$, legeretur $\acute{\alpha}\nu\tau\ \delta\omicron\ \nu\upsilon\delta$, q̄ idē esset, haberes pro $\sigma\tau\epsilon\upsilon\ \rho\omicron\delta$, id est crux, $\sigma\tau\acute{\alpha}\upsilon\ \rho\omega\sigma\omicron\upsilon$, id est crucifige. Sed de hoc nihil affirmare audeo. Vi detur aut̄ Cicero audiuisse hoc de Christo oraculū. Nam in lib. 2. de Diuinatione, de Sibyllæ carmine loquēs, differit hīs uerbis: Sibyllæ uersus obseruamus, quos illa furēs fuisse dicitur, quorū interpres nup̄ falsa quædam hominū fama in senatu dicturus putabatur, eū quē reuera regem habebamus, appellandum quoq; esse regem, si salui esse uellemus. Hoc si est in libris, in quem hominē, aut in quod tēpus est? Callidē enim quæ illa composuit, perfecit, ut quodcunq; accidisset, prædictū uideretur, hominum et temporū definitione sublata. Adhibuit etiā latebrā obscuritatis, ut ijdē uersus aliās in aliam rem posse accōmodari uiderentur. Non esse aut̄ illud carmen furentis, cū ipsum poema declarat (est enim magis artis et diligētiae, quàm incitationis et motus) tum uerò ea quæ $\acute{\alpha}\nu\gamma\omicron\sigma\tau\ \chi\iota\varsigma$ dicitur, cū deinceps ex primis uersus literis aliquid connectitur, ut in quibusdā Ennianis, quæ Ennius fecit. Id certē magis est attēti animi, q̄ furētis. Atqui in Sibyllinis ex primo uersu sentētiae primis literis illius sentētiae carmē omne prætexitur. Hoc scriptoris est, nō furētis: adhibentis

bentis diligētiam, nō insani. Quamobrē Sibyllā qui
 dē sepositā et cōditam habeamus, ut (id quod prodi-
 tū est à maiorib.) iniussu Senatus ne legantur qui-
 dē libri, ualeātq; ad deponēdas potius, q̄ ad suscipiē-
 das religiones. Cū antistitib. agamus, ut quiduis po-
 tius ex illis libris, quàm regē proferāt, quem Romæ
 posthac nec dij nec homines esse patiantur. Hæc Ci-
 cero. Sed quod dicit, Sibyllā hominū temporūq; de-
 finitionē callidē sustulisse, nō uerē dicit. Nā ea ad
 finē secundi libri aperte dicit, tū uenturū esse illum
 regem immortalē, toti orbi dominaturū, cum Ro-
 ma Aegypto imperare coepisset: id quod accidit pau-
 lo post Ciceronē, sub Augusto, quæ religio iā homi-
 nū animos occupauerat, cū de reducendo in Aegy-
 ptū Ptolemæo ageretur (ut est in prima Familiarium
 epistolarū Ciceronis) qui Ptolemæus à Gabinio
 reductus est. Præterea in lib. 1. dicit, tū eum esse uen-
 turū, cum esset Ioānes baptista ab Herode occisus: Io-
 annē uocem quandā appellās in deserto clamātem.
 Sed qualis futurus esset ille rex, nesciuisse Roma-
 nos. ideo minus mirū est, quòd ne Iudæi quidē sciue-
 rūt, putātes fore terrestrē, cū futurus esset diuinus
 et cœlestis. id quod ex Sibylla cognosci potest, cum
 Deū uocat, et nostra causa supplicio affectū. Quod
 aut dicit de Acrostichide Cicero, malē omnino col-
 ligit: quasi uerò sit difficilior Deo uates agitanri ta-
 lia fundere carmina ex tēpore, q̄ Ennio, adhibito et
 tēpore et diligentia.

259. 1.

Dicta logi Bethlehē.) *Αγορ* sermonem et rationem declarat, sive consiliū quoddā, & prudentiam ac mentē, per quā Deus agat, sicut homines sermone et ratione agunt: cuius uerbi uis quoniam latino uno uerbo satis exprimi nō potest, usus sum Græco. Bethlehem aut̄ Hebræis domum panis significat, in quo oppido natus est noster ille cōditor, altor, seruator, Dei filius IESVS CHRISTVS,
Deus summis laudibus celebrandus
in sempiternum.

ANNOTATIONVM FINIS.

MOSIS CARMEN, IN QVO HEbræorum calamitatem ob alienorum dēorum cultum futuram prædicit: rursum quæ eorundem in-
staurationem, & hostium ultionem: quod argumentum à Sibylla non est alienum, ex Exodi 32.

A Udite cœli quæ loquor, accipe
Oris loquelas terra mei, meæ
Imbris fluent ritu camcœnæ,
Verba fluent mea roris instar.
Non secus ac si prata rigans liquor
Cœli pluentis gramina mulceat,
Magni Iouæ nomen citabo:
Laude Deum celebrate nostrum,
Perfecta cuius fortia facta sunt,
Et iuncta recto iudicio. Deus

Pidiſti

C A R M E N.

329

Fidiſſimus, culpaq; maior,
 Iuſtitia pater, atq; recti.
 A quo ſceleſte degenerant ſui,
 Non iam ſui, ſed perdita natio.
 Talin' Iouam mercede placas,
 Inſpiciens popule, atq; ſtulte?
 Is non ne uindex eſt tuus, & pater,
 Qui te creauit, qui tibi dat ſtatum?
 Antiqua ſeculorum reuolue
 Tempora, præteritos & annos.
 Patres rogato, conſulito ſenes,
 Qui conſulenti ſic referent tibi:
 Cum ſorte gentes ſepararet,
 Diuideretq; homines ſupremus,
 Diuiſit agros gentibus, intuens
 Hebræa quanto gens numero foret.
 Namq; eius eſt ſanguis Iacobi
 Pars adamata, peculiumq;
 Quem cum relicto repperit in loco,
 Diris ferarum uocibus horrido,
 Complexus eſt ipſum docendo,
 Utq; ſuos oculos tuendo.
 Quo more nidum ſuſcitat, & ſupra
 Vibrata pullos peruolitat ſuos,
 Paſſiſq; ſuſceptos in alis
 Fert aquila, & per inane fertur:
 Sic ſolus illum duxit, agens Ioua.

x s

Præ

Presente nullo præterea Deo,
 Et uexit in suprema terræ,
 Frugibus ut frueretur agri.
 Quin melle saxis, ac oleo petris
 Manante duris nutrijt, & boum
 Molliq; balantum cibauit
 De grege lacteq; butyroq;
 Nec non opimis carnibus arietum,
 Agnisq; & hircis pinguibus, optimi
 Cum tritici candente flore,
 Sanguineoq; liquore uitis. (be,
 Hinc ergo pinguis redditus, impro
 Crassoq; sacrtus pondere corporis,
 Hunc calcibus, qui te creauit,
 Estq; salus tua, reppulisti
 Verumq; ducens pro nihilo Deum,
 Huc pronocasti (proh scelus) aduentis
 Diuis ad iram, demonasq;
 Sacrificando, deos putasti.
 Ignota diuum numina, non procul
 Adducta, nunquam culta parentib.
 Ambis, tui dum conditoris
 Immemor, immemor es parentis.
 Hec ille cernens fert grauius Ioua,
 Prolis perosus flagitium suæ,
 Et dicit: Auerfabor illos,
 Sicq; uidebo cadent ut hæ res.

C A R M E N.

33

Gens infidelis, progenies male
 Frugi, dolorem qui mihi per deos
 Vanos, & indignos deorum
 Nominibus, faciunt, & iram.
 Ergo uicissim per fatuas eos
 Gentes, & ipso nomine gentis haud
 Dignas, ad iram prouocabo,
 Afficiamq; pari dolore.
 Flamma furoris terribilis mei
 Terre peruram uiscera funditus,
 Eiusq; fruges, montiumq;
 Firma cremabitur igne moles.
 Ipsos malorum congerie premam,
 Totisq; telis funditus opprimam.
 Vret fames, urent dolores,
 Exitiabilis uret aestus,
 Addam ferarum uulnera dentium,
 Addam malorum uirus et anguium.
 Ferro foris desauietur,
 Intima tecta pauor tenebit.
 Lethum puellas & iuuenes idem,
 Annosq; canos & pueros manet.
 Stat stirpitus delere gentem
 Ex hominum numero scelestam.
 Hostem ferocem sed metuo male,
 Ne ueritatis nescius, hæc suæ
 Dicens superbae cuncta dextre

Gesta.

Gestæ, Iouæ neget esse factum.
 Nam gentis eius non ratio sagax,
 Vllum' ue mentis consilium uiget,
 Prudenter ut considerent hæc
 Tandem aliquando, putentq; secum:
 An mille possent uincere singuli,
 Et dena bini millia uerterent,
 Ni proderet clausos in arctum
 Sponte sua Deus ipse eorum?
 Nam non eorum par Deus est Deo
 Nostro, uel hostis iudicio: sed est
 Illis & uua, & uitis, agros
 Quæ Sodome sapit, & Gomorreæ,
 Est uua succo fellis amarior,
 Prægnans racemis tristibus: est eis
 Vinum, quod est planè draconum
 Virus, & aspidis horridum fel.
 Hæc sub meis sunt condita clauibus,
 Arcana sunt hæc me penes abdita,
 Fiet mei uindicta iuris,
 Poenæq; cum pedibus labascent.
 Namq; instat illis exitij dies,
 Duriq; casus temporis ingruit,
 Cum scilicet causam suorum
 Suscipiet Ioua iam secundus.
 Cum destitutos robore pristino,
 Omniq; nudos præsidio uidens,

Dicit;

C A R M E N.

333

Dicet: Quibus freti fuerunt,
 Numina, nunc ubi delitefcunt?
 Pollucta quorum mandere pinguis,
 Haurire quorum sunt foliti merum
 Libaminum: quin excitantur,
 Auxilioq; suo tegunt uos?
 Nunc effe folum difcite me Deum,
 Nullo fecundo, quem penes eft necis
 Vitaq; ius: qui uulnerare,
 Vulneribusq; queo mederi.
 Cui nulla res eft quæ queat eripi:
 Qui fic in altum tollo manum meam,
 Per meq; uitæ iuro patrem,
 Si gladium exacuam corufcum,
 Fortiq; caufam fufcipiam manu,
 Multabo iufto fupplicio meos
 Hoftes, et aufo me perofis
 Præmia digna fuo rependam.
 Tingam fagittas flumine fanguinis,
 Enfemq; pafcam carne cadentium:
 Tantus cruor manabit, hoftris
 Ultio tam capitalis inftat.
 Laudate gentes hunc populum, quia
 Vltor fuorum fanguinis eft Deus,
 Hoftemq; pœna perfecutus,
 His fauet, his patriam tuetur.

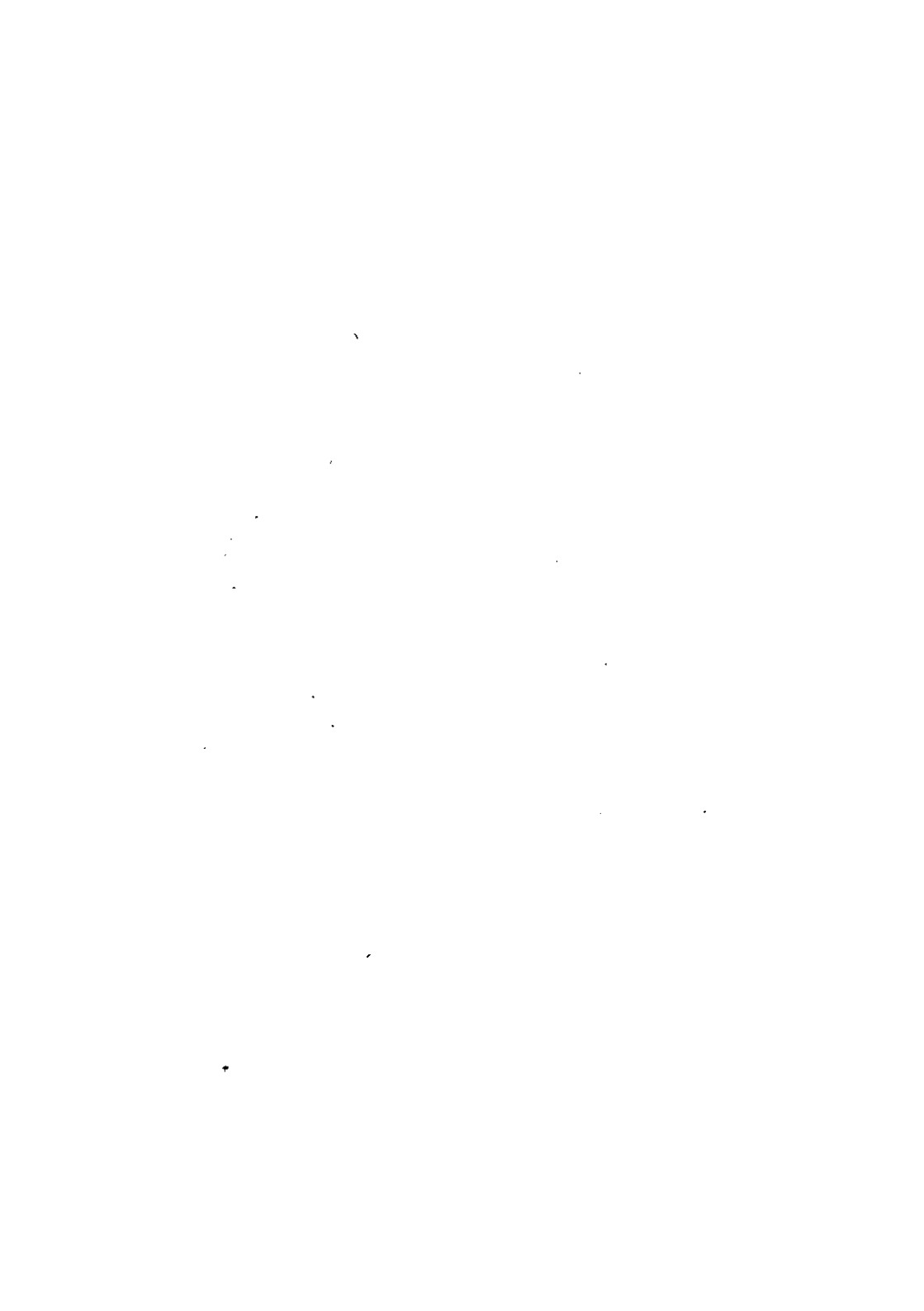
F I N I S.

ERRATA

Pag. 3. versu u. que certò 21. 7. ἐμπειρία 23. 8
 qui pro que 25. 24. τεχθεΐσα 29. 16 ποία ποίας
 33. 6. et 18. ἔδντες 24. 16. κατθίμονοι 36. 8. Nam
 que quis 37. 2. ψυχότροφέιτε 8. κ' ἔματ. 38. 1.
 οὐδ' 39. 27 uiuentium 41. 12 γλαυκὸν 21. ὡ-
 παυτετέλεστο 42. 1. πρὸς λαλιῶν 43. 23. obiectete
 49. 16. πλέον 54. 2. πονθήσω 56. 9. uasto 60. 21.
 Quod 63. 15. desinet 77. 23. ἄρματα ταιάνων 79.
 4. Tetræ 89. 2. in marg. μόριμων 97. 9. ἱρμύε-
 ων 101. 4. ἐνάβλυτο 113. 1. ἡγεμόνων 130. 13. ἐ-
 δ' 133. 12. σύριυδ' 13. ἐπαμύνοτρα κλήσει 136. 11
 mutabitq; 142. 25. ἐπὶ τότοις 148. 19. pedibusq;
 150. 14. κελίοιο 151. 11. coeli stellantis 162. 7. πεί-
 δον 177. 26. πένεας 181. 1. πανέρμμος 186. 12
 ἐπιμαυνομοσίας 189. 27. in marg. ἐπιπλήθισιν
 190. 14. in marg. ρίφας' 192. 13. Συρόμνον 214.
 2. ἐκπίεται 225. 26. ἀλλ' ἀλώπεινες εἰν. 226. 3.
 Δόγματα 10. πολιδύκωνος 229. 5. εἶμα 237. 16.
 ἐπόρχ. 239. 6. ne diuisa 245. 15. νοῶν 248.
 18. non iam mortis 249. 9. θηρῶν 251. 4. re-
 cte 254. 10. in marg. ποιήσαι 255. 26. Ad quem
 oris prima tu dulci uoce 261. 19. τετρατόδεσιμ
 268. 1. uaticinia dici 269. 22. τόπω 27. ἀνιστό-
 μονος 270. 10. κωλύου 12. ἐπανύξει 271. 16. με-
 stigia 22. dominabantur 274. 17. ὑποῦ 276. 22.
94*

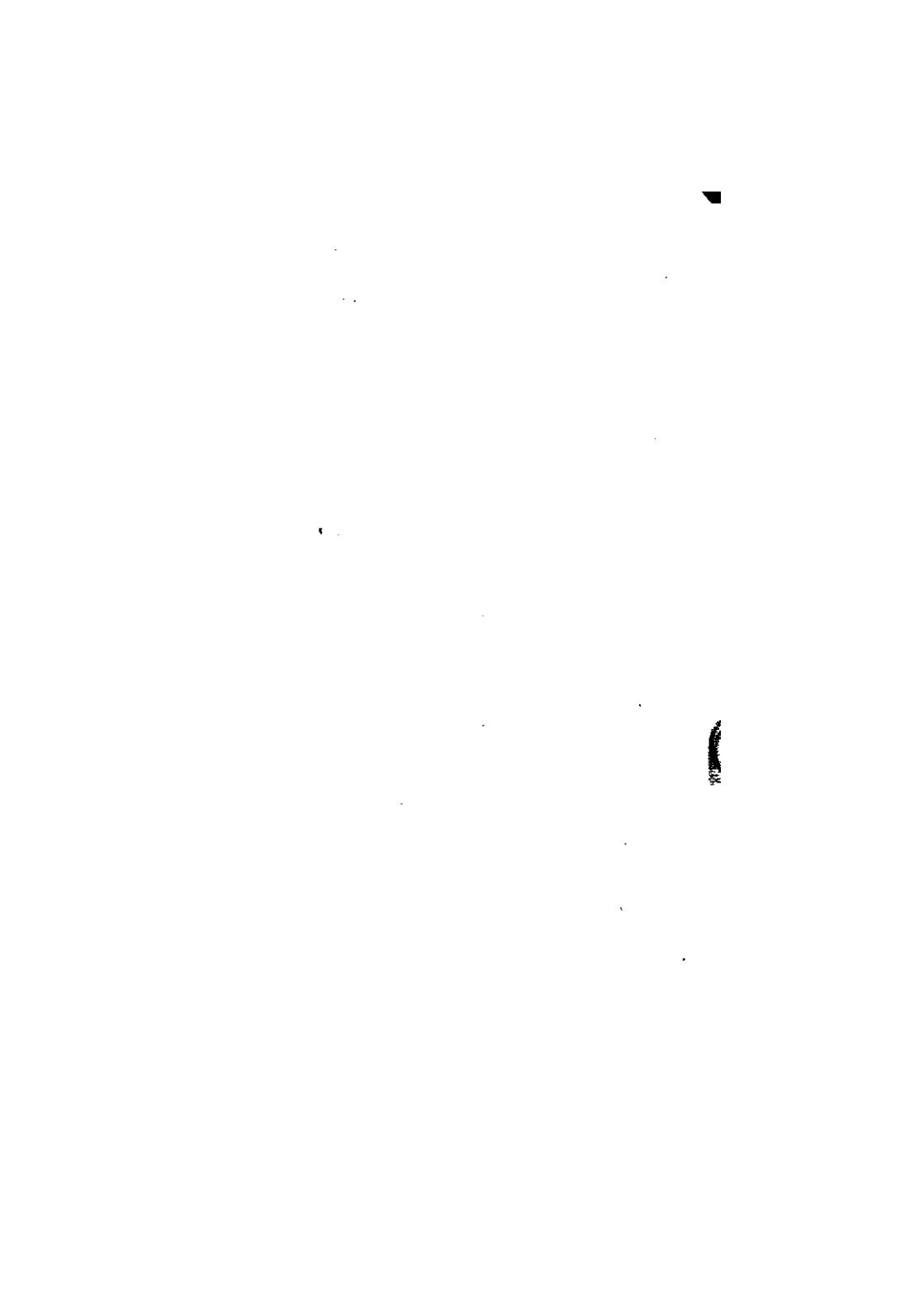

1875

1876

1877

1878

1879

1880

nomme de Saint Pierre. Des fontaines mures. Le grand
deux Subtils de l'air et de l'air de l'air de l'air.

Leur motif parons parons. Le grand de l'air.

